

Strategia Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku

Tarnobrzeg - 2023

1935

Źródło: zbiory Muzeum Historycznego Miasta Tarnobrzega

2020

Źródło: Urząd Miasta Tarnobrzega

Strategia jest jak widok z wieży kościelnej – jednym spojrzeniem możemy ogarnąć całą gminę, ale z tej perspektywy nie można zobaczyć szczegółów. Jednak same szczegóły nawet najlepiej uzasadnione bez strategii są tylko zbiorem oczekiwań, na którym trudno opierać nowoczesne zarządzanie i promocję gminy.

Spis treści

1. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ	7
WNIOSKI ZWIĄZANE Z LOKALIZACJĄ MIASTA	7
WNIOSKI Z ANALIZ DLA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	8
WNIOSKI Z ANALIZ DLA SFERY GOSPODARCZEJ.....	21
WNIOSKI Z ANALIZ DLA SFERY ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNEJ	25
ANALIZA STRATEGICZNA (SWOT)	36
2. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU MIASTA TARNOBZEGA W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM	39
3. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH	42
4. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE SPOŁECZNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	44
5. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE GOSPODARCZYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA.....	55
6. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	66
7. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ MIASTA TARNOBZEGA	71
8. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W MIEŚCIE TARNOBZEGU.....	88
9. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA I KRAJU WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	95
10. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA MIASTA TARNOBZEGA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	115
10.1 OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI MIASTA TARNOBZEGA	115
10.2 INICJATYWA CZWÓRMIASTA	120
11. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU MIASTA TARNOBZEGA DO 2030 ROKU, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH.....	133

MONITORING, EWALUACJA I AKTUALIZACJA DOKUMENTU	139
12. RAMY FINANSOWE I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII ROZWOJU MIASTA TARNOBRZEGA DO 2030 ROKU	146
13. UPRZEDNIA EWALUACJA TRAFNOŚCI, PRZEWIDYWANEJ SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII	165
14. ZAŁĄCZNIKI.....	170
ZESTAWIENIE WIZUALIZACJI MAPOWYCH W DOKUMENCIE STRATEGII.....	170
ZESTAWIENIE WIZUALIZACJI W FORMIE RYSUNKÓW W DOKUMENCIE STRATEGII.....	170
ZESTAWIENIE TABEL W DOKUMENCIE STRATEGII.....	171
ZESTAWIENIE WIZUALIZACJI W FORMIE WYKRESÓW W DOKUMENCIE STRATEGII	172

Syntetyczne podsumowanie dokumentu SRMT do 2030

Projekt dokumentu Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku opracowano w 2021 r. na bazie diagnozy stanu, przeprowadzonych badań społecznych z udziałem 232 respondentów oraz wyników prac i zgłoszeń zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega powołanego przez Prezydenta Miasta Tarnobrzega. Ze względu na panującą w tym czasie epidemię współpraca w ramach zespołu prowadzona była głównie w formie zdalnej oraz komunikacji e-mail. W trakcie procesu planowania strategicznego zrealizowano serię warsztatowych spotkań plenarnych (on-line), do których byli zapraszani członkowie zespołu tematycznego oraz radni Miasta Tarnobrzega. Plenarne spotkania robocze były realizowane w następujących terminach: 12 października 2020 r., 25 lutego 2021 r., 26 kwietnia 2021 r. (Komisja Finansowo-Budżetowa, Komisja Techniczno-Inwestycyjna) oraz w grudniu 2021 i styczniu 2022 r.

Układ logiczny dokumentu został przygotowany w formule „od ogółu do szczegółu” i obejmuje syntetycznie nakreśloną wizję rozwoju, misję Strategii oraz skoordynowany układ priorytetów, hierarchii celów oraz działań precyzujących niezbędne aktywności jakie należy podjąć do 2030.

Za najważniejsze przesłanki związane z infrastrukturą wynikające z diagnozy stanu przyjęto unikalne szanse i atuty miasta wśród, których za najważniejsze uznano możliwości związane realizacją krajowych projektów komunikacyjnych (CPK, tzw. szprycha kolejowa, S74) posiadanie 500-hektarowego jeziora oraz korzystne okoliczności do rozwoju Inicjatywy Czwórmiaستا. W odniesieniu do sfery społecznej za jeden z najważniejszych kierunków aktywności przyjęto dążenie do powstrzymania i odwrócenia negatywnych trendów demograficznych (spadek populacji i starzenie się społeczności lokalnej). W sferze gospodarczej za najważniejsze wyzwania przyjęto poprawę sytuacji na rynku pracy poprzez promocję bogatego potencjału walorów Miasta, zarówno wobec inwestorów, jak potencjalnych pracowników napływowych oraz absolwentów wyższych uczelni, zarówno tych pochodzących z Tarnobrzega jak i zewnątrz. Szansą do wykorzystania są innowacyjne sektory gospodarki, inteligentne specjalizacje województwa podkarpackiego oraz rozwój startupów, którym Tarnobrzeg może zaoferować infrastrukturę (Tarnobrzesci Park Przemysłowo-Technologiczny, TSSE). W sferze środowiskowo-przestrzennej oprócz wysokiego wskaźnika pokrycia planami zagospodarowania przestrzennego do wykorzystania są współczesne trendy związane z rozwojem gospodarki zielonej i niebieskiej, dążenie do stworzenia Ekomiasta oraz dobrze uzupełniające się walory i planowane przedsięwzięcia w ramach Inicjatywy Czwórmiaستا.

Zaproponowano następujące cele strategiczne:

Podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców Tarnobrzega oraz odwrócenie niekorzystnych trendów demograficznych poprzez aktywizację potencjałów, podnoszenie standardu usług publicznych i kreowanie warunków dla rozwoju nowoczesnych miejsc pracy.

Wzrost potencjału gospodarczego Tarnobrzega poprzez atrakcyjność inwestycyjną, współpracę ponadlokalną oraz rozwój zielonej i niebieskiej gospodarki.

Optymalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa poprzez rozwój infrastruktury dla zrównoważonego rozwoju i środowiska oraz bezpieczeństwa.

Dla realizacji tak postawionych celów zaproponowano 17 obszarów rozwojowych obejmujących: atrakcyjność inwestycyjną, współpracę ponadlokalną, innowacyjność i otoczenie

biznesu, gospodarkę zieloną i niebieską, turystykę, edukację, rynek pracy kapitał społeczny, zdrowie i włączenie społeczne, kulturę, sport, adaptacje do zmian klimatycznych, rewitalizację infrastruktury, dostępność komunikacyjną i przeciwdziałanie zagrożeniom.

W ramach ww. celów strategicznych zostały określone cele operacyjne oraz wskazano niezbędne do ich osiągnięcia kierunki działań.

Zakłada się, że głównym źródłem finansowania ww. działań będą przede wszystkim środki Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021-2027, a ponadto środki ogólnopolskich programów operacyjnych, w tym Program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, programy rządowe i inne.

1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Wnioski związane z lokalizacją Miasta

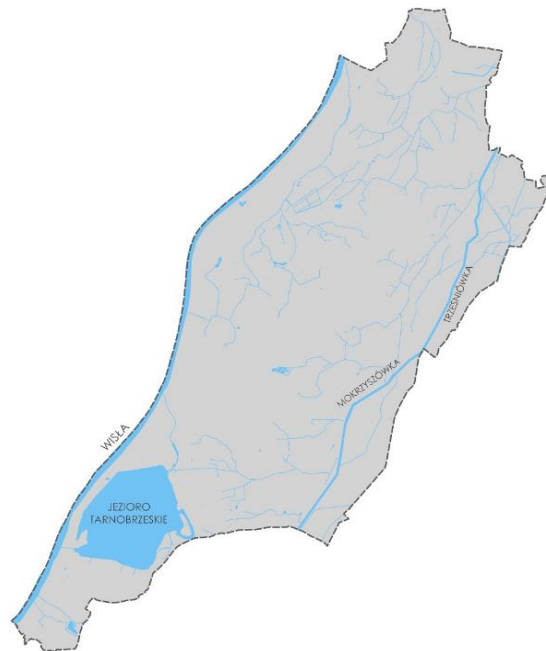
Najważniejszymi szansami Miasta związanymi z jego lokalizacją są: uwarunkowania związane z możliwościami w zakresie dostępności komunikacyjnej, możliwości rozwojowe związane z partnerstwem terytorialnym (inicjatywa Czwórmiasta) oraz 500 hektarowym akwenem wodnym - Jeziolem Tarnobrzeskim. We wszystkich wymienionych przypadkach Miasto znalazło się w unikalnej dla siebie sytuacji i optymalne wykorzystanie tych szans powinno być priorytetem wśród wszystkich działań Strategii. Szczególne położenie Tarnobrzega na ciągach komunikacyjnych u wrót Podkarpacia, istniejący i planowany potencjał infrastruktury komunikacyjnej oraz korzystna lokalizacja względem planowanej rozbudowy krajowego systemu komunikacyjnego powinny stanowić najważniejszą aktywność, na której powinna się koncentrować uwaga osób zarządzających Miastem do 2030 roku. Aktywnością o kluczowym znaczeniu powinny być też działania ukierunkowane na zmianę przebiegu odcinka drogi krajowej S9, tak aby przebiegała przez tereny Miasta Tarnobrzega dzięki wykorzystaniu okoliczności związanych z planowaną budową drogi S74. Ważne znaczenie dla nowej konfiguracji komunikacyjnej obejmującej: wspomniane wyżej S9 i S74 oraz tzw. „szprychę kolejową” będzie miało zapewnienie ochrony przestrzennej dla obszarów przyszłego węzła komunikacyjnego w Tarnobrzegu-Sobowie.

Ze względu na niezakończony jeszcze proces planowania ww. układu komunikacyjnego, tak ważnego dla Miasta, niezbędnym działaniem o charakterze ciągłym w okresie do 2030 będzie prowadzenie intensywnych działań lobbingowych.

Wielkim atutem Miasta jest częściowo zrewitalizowany 500 hektarowy zbiornik wodny pod nazwą Jezioro Tarnobrzeskie - jego pełne wykorzystanie turystyczne może stanowić jeden z ważniejszych kierunków rozwoju gospodarczego, który już dziś zmienia charakter gospodarki Miasta.

Szczególnym walorem lokalizacji Miasta Tarnobrzeg jest położenie w bliskim sąsiedztwie miast porównywalnej wielkości (Sandomierza i Stalowej Woli), co w połączeniu z istniejącymi powiązaniem funkcjonalnymi stanowi unikalną szansę rozwojową dostrzeganą już od wielu lat. W ostatnim czasie podejmowane są kolejne próby wykorzystania tej szansy, a koncepcja współpracy w tym zakresie została nazwana Inicjatywą Czwórmiasta. Aktywność i determinacja władz lokalnych oraz liderów doprowadziła do szerszego rozpropagowania tego projektu czego najlepszym wyrazem jest fakt umieszczenia Czwórmiasta w koncepcjach rozwojowych regionu.

Mapa 1 Lokalizacja Jeziora Tarnobrzeskiego na tle obszaru Miasta

Źródło: Opracowanie własne

Najistotniejszą barierą rozwoju Tarnobrzega wynikającą z położenia są zagrożenia powodziowe ze strony największej polskiej rzeki Wisły, która stanowi naturalną granicę terytorium Miasta od strony zachodniej. Specyficzne ukształtowanie terenu sprawia, że duża część powierzchni Tarnobrzega jest zagrożona powodzią.

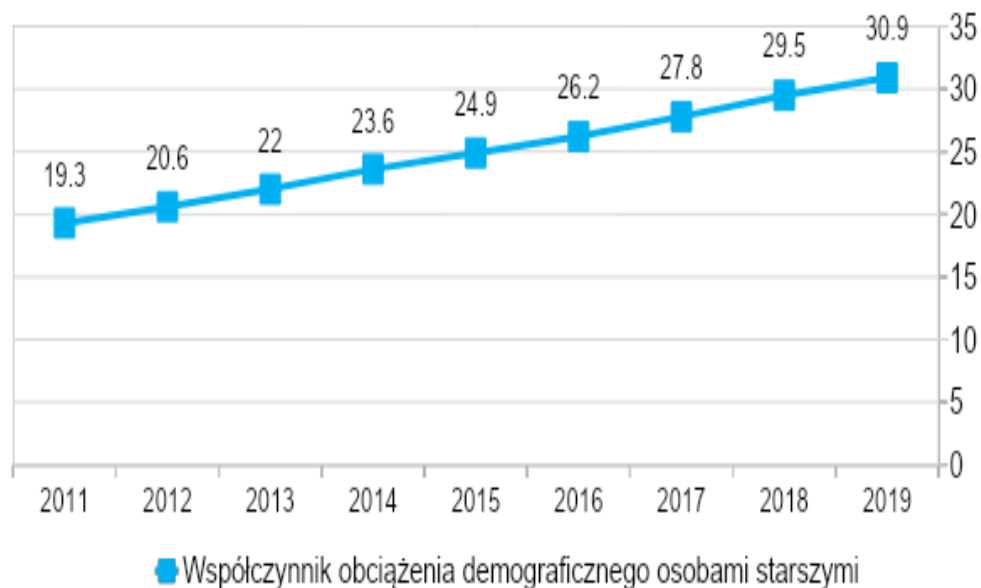
W celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią poziom zagrożenia powodziowego uwzględnia się w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzjach o warunkach zabudowy, dotyczących nieruchomości w całości lub w części położonych na tych obszarach. Projekty te wymagają uzgodnienia z Wodami Polskimi w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Wspomniane wymogi powinny być uwzględniane we wszystkich inicjatywach projektowych podejmowanych na terenie Tarnobrzega.

Wnioski z analiz dla sytuacji społecznej

Krajowe trendy demograficzne wskazują na to, że procesom starzenia się ulegną zasoby pracy. Dane statystyczne potwierdzają ten trend także w Tarnobrzegu, przy czym jest on bardziej wyraźny niż na poziomie powiatu, regionu czy kraju. Trudną sytuację w tym zakresie wykazały praktycznie wszystkie analizy społeczne. Przedstawione poniżej wizualizacje obrazują skalę problemu i związanych z nim wyzwań. Warto podkreślić że problemy te dotyczą nie tylko chwili obecnej, ale co szczególnie niepokoi długoterminowe prognozy demograficzne wskazują na to że bez podjęcia szybkich działań sytuacją będzie się jeszcze pogarszać jeżeli w najbliższej przyszłości nie zostaną szybko podjęte działania przeciwdziałające temu kryzysowi.

Wykres 1 Dynamika obciążenia demograficznego osobami starszymi

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

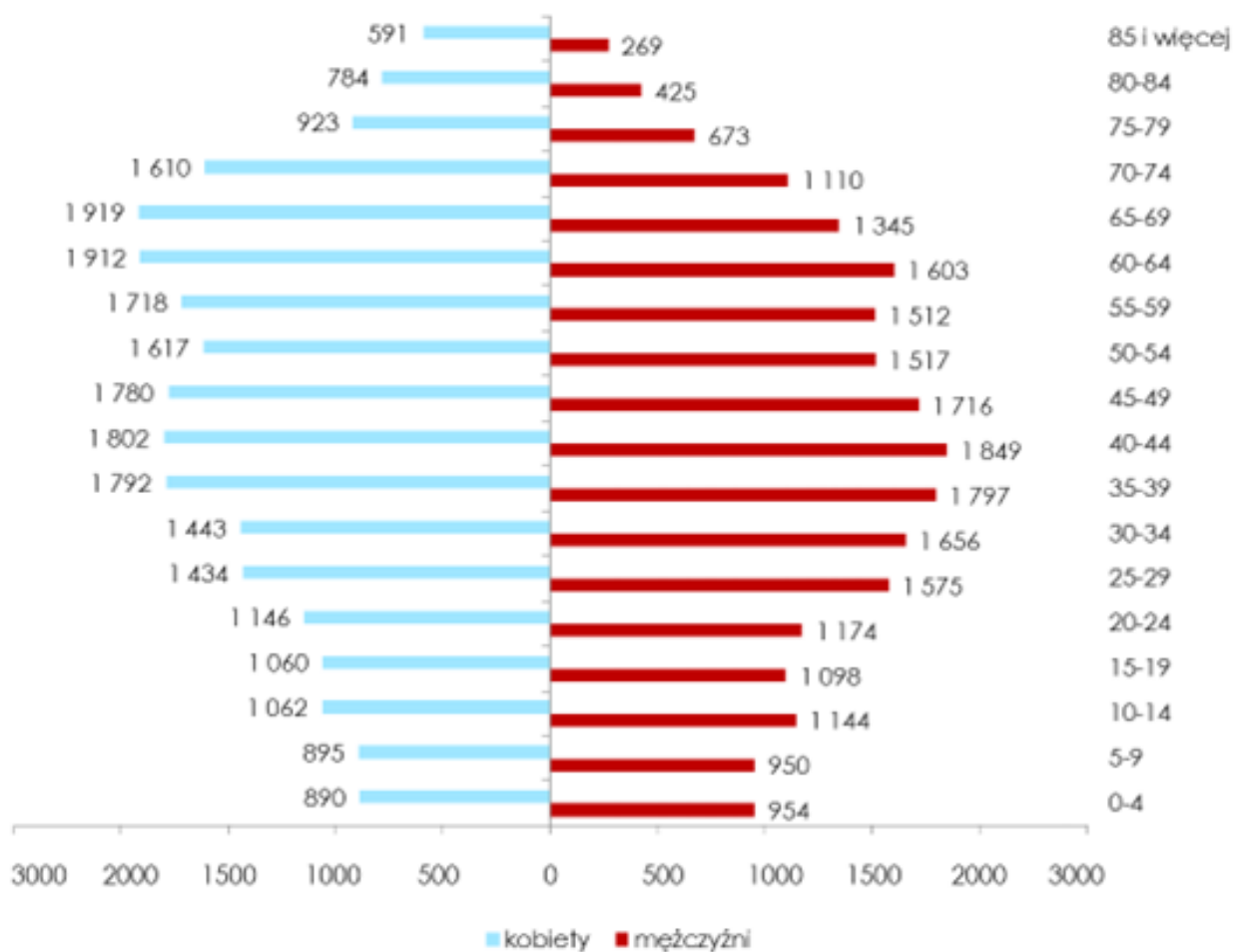
Tabela 1 Struktura wieku mieszkańców Tarnobrzega na tle otoczenia

STRUKTURA WIEKU									
jednostka terytorialna		TARNOBRZEG		powiat tarnobrzescski		województwo podkarpackie		Polska	
		2010	2019	2010	2019	2010	2019	2010	2019
wiek	przedprodukcyjny	17,5	15,3	19,9	16,6	20,3	18,2	18,8	18,1
	produkcyjny	65,4	59,9	64,6	62,3	63,9	61,5	64,4	60,0
	poprodukcyjny	17,1	24,7	15,5	21,0	15,9	20,4	16,8	21,9

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A

Niestety prognozy demograficzne również nie są dla Tarnobrzega optymistyczne; spodziewany jest zarówno spadek liczby mieszkańców jak również niekorzystne zmiany struktury wiekowej mieszkańców.

Wykres 2 Piramida wiekowa ludności Miasta Tarnobrzega

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Sytuacji tej nie sprzyja również najbliższe otoczenie. Analiza demograficzna sytuacji miast Inicjatywy Czwórmiasta wskazuje, że z podobnymi problemami w tym zakresie muszą się liczyć w podobny sposób porównywalne miasta z najbliższego otoczenia. Praktycznym wnioskiem z tych analiz jest stwierdzenie, że jako problem wspólny można próbować rozwiązywać go również wspólnie. Jest to interesujący obszar do podejmowania inicjatyw partnerskich oraz wspólnego poszukiwania i aplikowania o środki na projekty rozwojowe.

Pogłębione prognozy demograficzne do roku 2050 przewidują kolejne niepokojące zjawisko w obszarze demografii a mianowicie zmiany w strukturze wiekowej. Do roku 2050 najbardziej dynamicznie wzrośnie grupa osób w wieku poprodukcyjnym przy dużych spadkach w grupach produkcyjnej oraz przedprodukcyjnej. Są to bardzo poważne zagrożenia i wyzwania dla wszystkich planujących przyszłość wspólnoty. Mając te prognozy już dziś mamy możliwość aby się przygotować na tą sytuację kryzysową w ciągu najbliższych dekad i również w okresie objętym powstającą strategią powinny być podjęte działania mające na celu ograniczanie potencjalnych skutków wyludniania się.

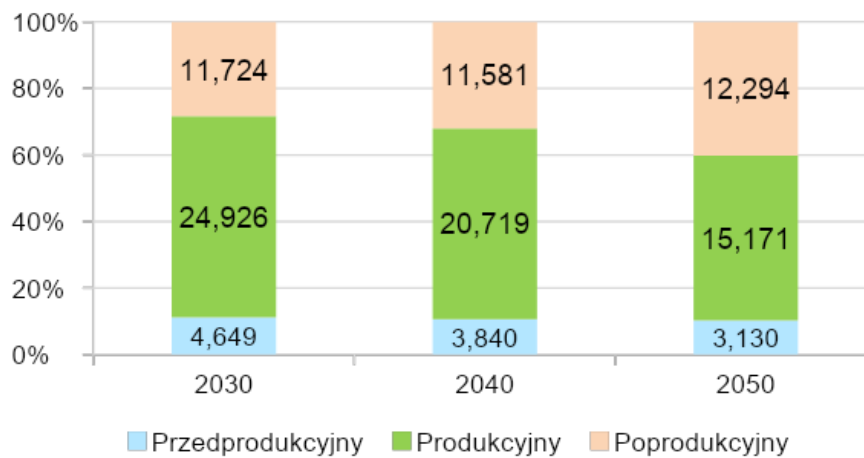
Mapa 2 Saldo migracji w Tarnobrzegu na tle najbliższego otoczenia

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Wykres 3 Prognoza struktury wiekowej dla Tarnobrzega

Struktura wieku prognozowanej liczby ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosc/prognoza-dla-powiatow-i-miast-na-prawie-powiatu-oraz-podregionow-na-lata-2014-2050-opracowana-w-2014-r-,5,5.html>

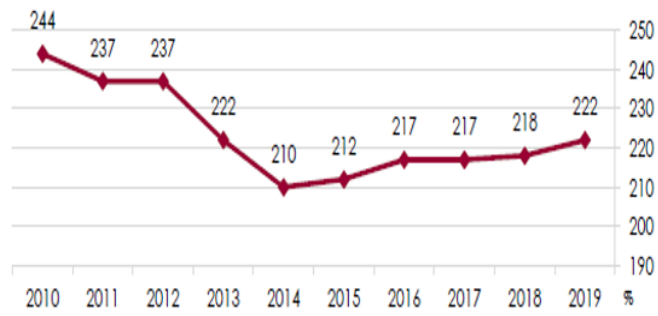
Z punktu widzenia procesów rozwojowych jest to jasny sygnał o konieczności podejmowania konkretnych przedsięwzięć mających na celu zatrzymanie, a następnie doprowadzenie do poprawy sytuacji ludnościowej Miasta. W krótszej perspektywie czasowej spadek zasobów może być kompensowany wzrostem udziału osób starszych w rynku pracy, dlatego ważnym elementem jest promowanie wśród tej grupy mieszkańców postawy life long learning oraz srebrnej gospodarki, zakładających optymalne wykorzystanie zasobów ludzkich. Działaniem o znaczeniu strategicznym tj. nastawionym na efekty długoterminowe jest aktywność sprzyjająca wzrostowi liczby młodych ludzi. Jednym ze sposobów poprawy sytuacji demograficznej w tym zakresie jest wzrost liczby narodzin. Uwzględniając jednak trendy w tym zakresie w wymiarze krajowym, europejskim lub światowym można uznać, że w realnej perspektywie czasowej trudno spodziewać się poprawy. Starzenie się społeczeństwa spowoduje niewątpliwie znaczące zmiany w obszarze wydatków publicznych i przesunięcie punktu ciężkości na odnowienie zasobów ludzkich przez prowadzenie polityki przyjaznej rodzinie, opiekę zdrowotną i opiekę nad osobami starszymi. Odptyw mieszkańców wymusza podjęcie działań mających na celu stworzenie odpowiedniej oferty dla osób chcących zamieszkać w Tarnobrzegu oraz zmierzających do ukształtowania przestrzeni miejskiej, tak by stała się ona bardziej przyjazna dla życia w czystym środowisku. Co prawda, od 5 lat obserwuje się wzrost liczby zameldowań, jednak nie jest to zjawisko ani decydujące, ani trwałe – konieczne jest podejmowanie działań aktywnych, które pozwolą stworzyć optymalne warunki do życia. Negatywnym ruchom migracyjnym sprzyja niekorzystna sytuacja na rynku pracy, tj. trudności z znalezieniem pracy oraz niższe od średniej krajowej przeciętne wynagrodzenie. Poprawa możliwości odnalezienia się na rynku pracy absolwentów i pozostałych aktywnych ekonomicznie mieszkańców, a także wpajanie postaw poczucia związku z miastem może pozwolić zatrzymać w Tarnobrzegu lub przyciągnąć młodych, utalentowanych i wykształconych ludzi. Musi być jednak stworzona dla nich odpowiednio atrakcyjna oferta miejsca do życia i pracy. Kierunkiem pożądanych działań miękkich może być dobrze zaplanowana i zrealizowana promocja uwzględniająca atuty Miasta i jego otoczenia. Sytuacja na rynku pracy w znacznym stopniu jest konsekwencją uwarunkowań gospodarczych oraz kondycji ekonomicznej nie tylko danego obszaru, ale również uwarunkowań zewnętrznych.

Tabela 2 Wskaźnik liczby pracujących na 1000 mieszkańców na tle powiatu, regionu i kraju

PRACUJĄCY NA 1000 OSÓB								
jednostka terytorialna	TARNOBRZEG		powiat tarnobrzeski		województwo podkarpackie		Polska	
	2010	2019	2010	2019	2010	2019	2010	2019
dane	244	222	148	212	169	221	223	255

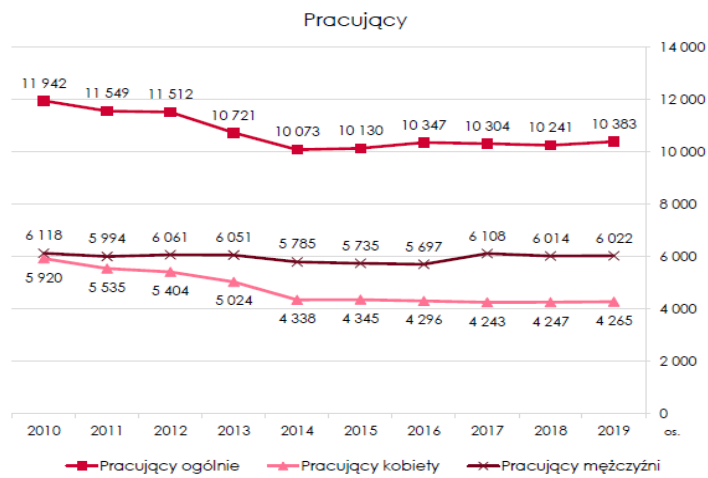
Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Wykres 4 Dynamika zmian liczby pracujących na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Wykres 5 Dynamika zmian w zakresie liczby osób pracujących

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Wykres 6 Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w Tarnobrzegu - dynamika zmian

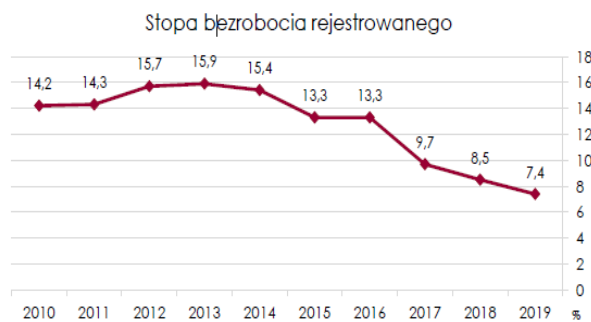
Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Tabela 3 Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w Tarnobrzegu na tle otoczenia

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE								
jednostka terytorialna	TARNOBRZEG		powiat tarnobrzegi		województwo podkarpackie		Polska	
	2010	2019	2010	2019	2010	2019	2010	2019
dane	2 684,26	4 146,90	2 900,30	4 329,59	2 877,43	4 388,16	3 435,00	5 181,63

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Wykres 7 Dynamika zmian stopy bezrobocia rejestrowanego

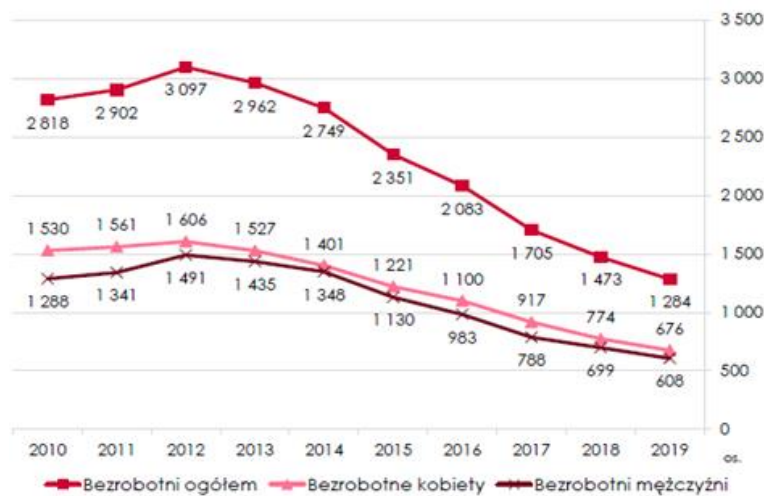
Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Tabela 4 Stopa bezrobocia Rejestrowanego w Tarnobrzegu na tle otoczenia

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO								
jednostka terytorialna	TARNOBRZEG		powiat tarnobrzescki		województwo podkarpackie		Polska	
	2010	2019	2010	2019	2010	2019	2010	2019
dane	14,2	7,4	14,8	6,3	15,4	7,9	12,4	5,2

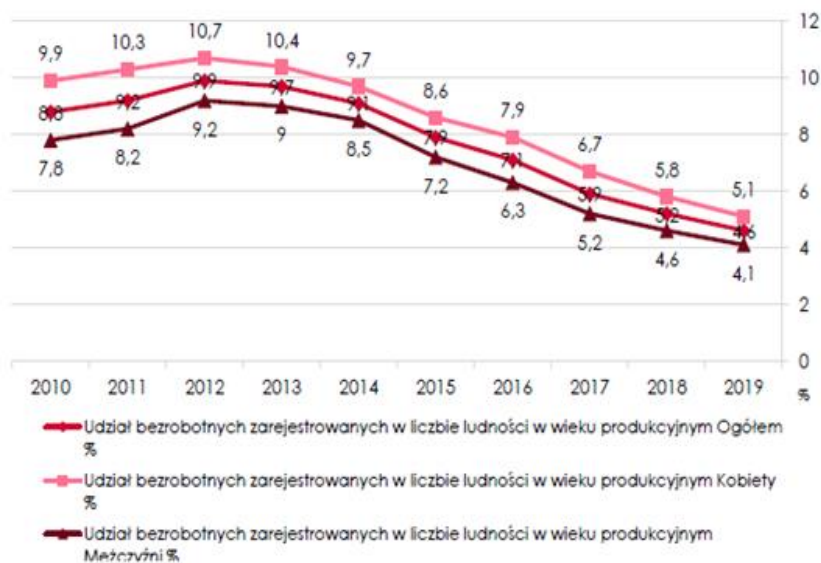
Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Wykres 8 Liczba bezrobotnych - dynamika zmian na przestrzeni dziesięciolecia

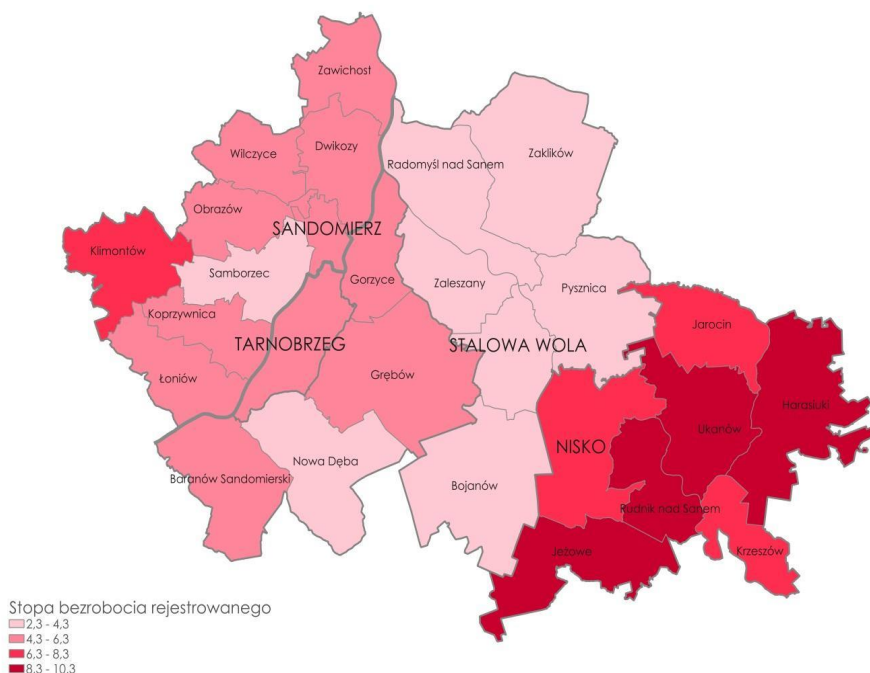
Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Wykres 9 Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym - dynamika zmian

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

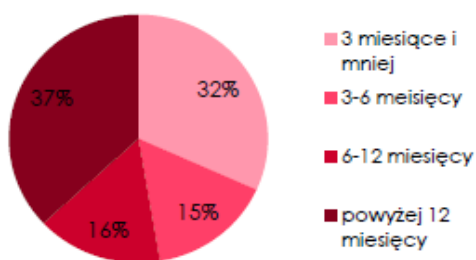
Mapa 3 Stopa bezrobocia rejestrowanego w najbliższym otoczeniu Tarnobrzega

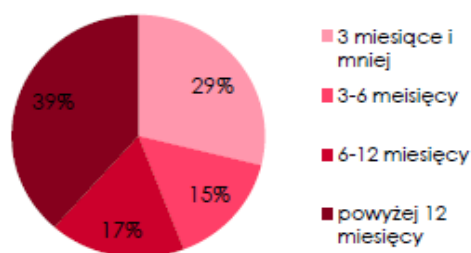
Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Wykres 10 Struktura bezrobocia w Tarnobrzegu na przestrzeni ostatnich 10-ciu lat.

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy
2010

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy
2019

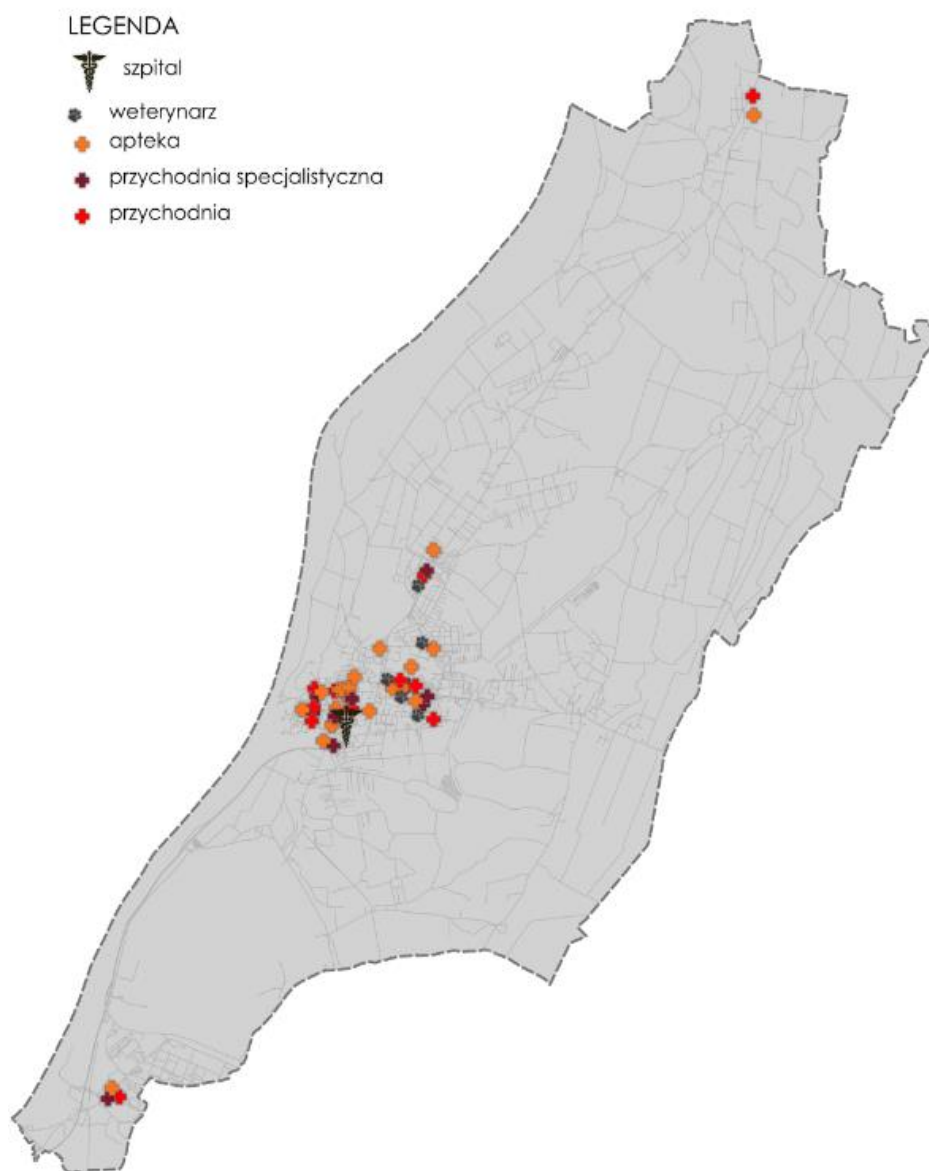
Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Analizując sytuację Tarnobrzega na tle najbliższego otoczenia warto zwrócić uwagę że pod względem bezrobocia na obszarze Inicjatywy Czwórmiasta sytuację Miasta można uznać za zadawalającą - kształtuje się ona na poziomie średnim – lepsze wskaźniki ma Stalowa Wola i jej powiat oraz gmina Nowa Dęba z powiatu tarnobrzęskiego.

Na terenie miasta Tarnobrzega funkcjonują cztery samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej (SP ZOZ) oraz jedenaście niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej (NZOZ) udzielających świadczeń zdrowotnych, działających na podstawie umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia oraz w oparciu o Ustawę z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

Mapa 4 Rozlokowanie placówek służby zdrowia w przestrzeni administracyjnej Miasta Tarnobrzega

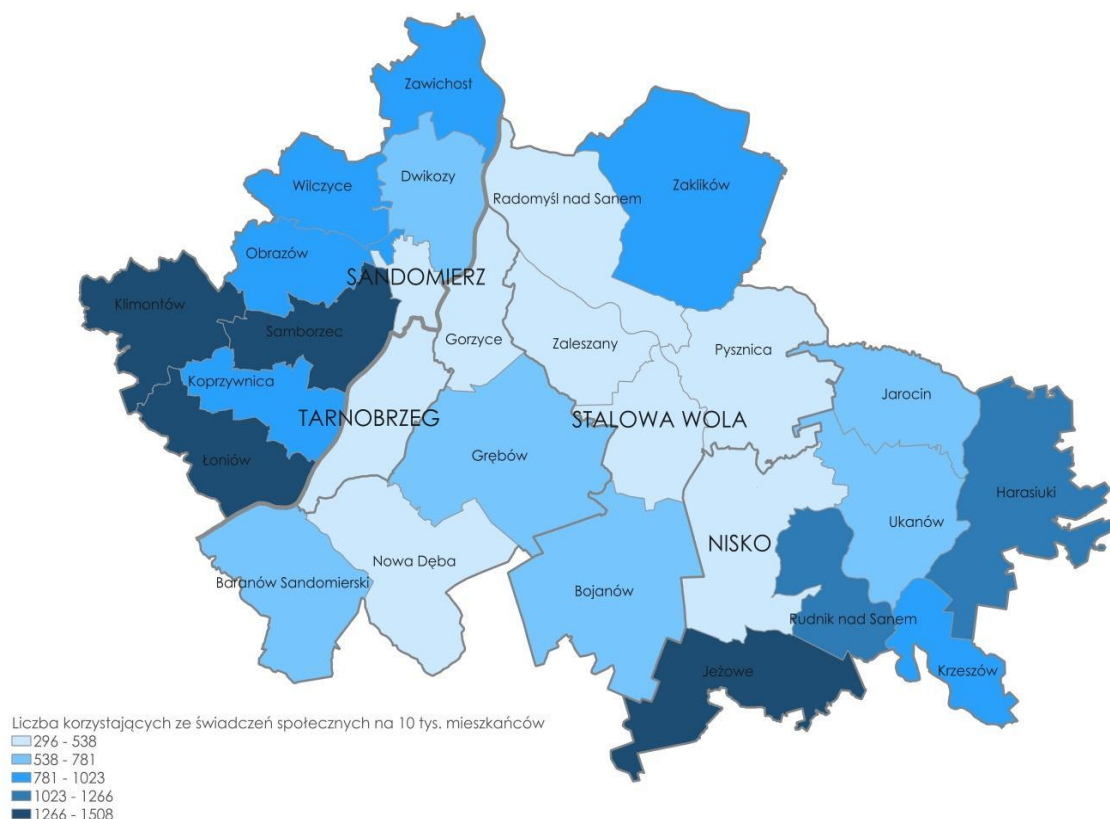

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A.

Na mapie Miasta zdecydowana większość placówek jest zlokalizowana w centrum Miasta a jednocześnie w geometrycznym centrum terytorium Tarnobrzega. Poza tym pojedyncze placówki są zlokalizowane na północnym i południowym krańcu miasta komunikacyjnym na linii północ-południe. Taka lokalizacja odpowiada gęstości zaludnienia, a jednocześnie pozwala na optymalny i porównywalny do siebie dostęp komunikacyjny (główna drogowa oś komunikacyjna) dla mieszkańców z pozostałych osiedli.

Miasto Tarnobrzeg realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu. Ośrodek realizuje zadania określone w ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej oraz innych ustawach, które nakładają obowiązek realizacji zadań w nich określonych oraz zlecenia zadań w formie zawartych umów. Ośrodek realizuje zadania własne, własne o charakterze obowiązkowym, zadania zleczone oraz zadania powiatu i zadania z zakresu administracji rządowej realizowanej przez powiat.

Mapa 5 Tarnobrzeg na tle najbliższego otoczenia pod względem korzystających ze świadczeń społecznych na 10 tys. mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Głównym ośrodkiem organizującym życie kulturalne na terenie miasta jest Tarnobrzeski Dom Kultury. Celem jego działalności jest zaspakajanie potrzeb kulturalnych mieszkańców Tarnobrzega oraz tworzenie warunków dla aktywnego uczestnictwa społeczeństwa w kulturze.

Najbardziej reprezentatywnymi obiektami Tarnobrzega w zakresie dziedzictwa kulturowego są: zespół pałacowy w Dzikowie (od XV do XVIII wieku) oraz zespół klasztorny O.O Dominikanów, oraz najstarszy zabytek gotycki kościół p.w. Świętej Marii Magdaleny w Miechocinie. Ponadto zasoby dziedzictwa obejmują obiekty sakralne, kapliczki, cmentarze, zespoły pałacowe, obiekty użyteczności publicznej oraz gospodarczo-przemysłowe.

Mapa 6 Lokalizacja najcenniejszych obiektów dziedzictwa kulturowego w przestrzeni Tarnobrzega

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A.

W granicach administracyjnych miasta Tarnobrzega znajdują się również stanowiska archeologiczne, reprezentujące różne okresy pradziejów, od paleolitu przez wczesny neolit, średniowiecze, aż po okres nowożytny. Ogółem w obrębie miasta zewidencjonowano łącznie 180 stanowisk archeologicznych, w tym 53 wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków i 127 niewpisanych. Cztery spośród znajdujących się w granicach Tarnobrzega stanowisk archeologicznych zostały wpisane do rejestru zabytków.

Dziedzictwo kulturowe należy do obszarów, które często nie są doceniane przez mieszkańców, a tymczasem w świetle planów rozwoju aktywności gospodarczej w sferze turystyki jest to bardzo istotny element do wykorzystania w procesach rozwojowych. Ilustracją tych zasobów jest uproszczona mapa nr 6 pozwalająca zwizualizować te zasoby.

Konkluzje do planowania rozwoju

Krajowe trendy demograficzne wskazują na to, że procesom starzenia się ulegną zasoby pracy. Dane statystyczne potwierdzają ten trend także w Tarnobrzegu, przy czym jest on bardziej wyraźny niż na poziomie powiatu, regionu czy kraju.

W krótszej perspektywie czasowej spadek zasobów może być kompensowany wzrostem udziału osób starszych w rynku pracy, dlatego ważnym elementem jest promowanie wśród tej grupy mieszkańców postawy life long-learning oraz srebrnej gospodarki, zakładających optymalne wykorzystanie zasobów ludzkich.

Starzenie się społeczeństwa spowoduje niewątpliwie znaczące zmiany w obszarze wydatków publicznych i przesunięcie punktu ciężkości na odnowienie zasobów ludzkich przez prowadzenie polityki przyjaznej rodzinie, opiekę zdrowotną i opiekę nad osobami starszymi.

Odptyw mieszkańców wymusza podjęcie działań mających na celu stworzenie odpowiedniej oferty dla osób chcących zamieszkać w Tarnobrzegu oraz zmierzających do ukształtowania przestrzeni miejskiej, tak by stała się ona bardziej przyjazna dla życia w czystym środowisku. Co prawda od 5 lat obserwuje się wzrost liczby zameldowań jednak nie jest to zjawisko ani decydujące ani trwałe – konieczne jest podejmowanie działań aktywnych, które pozwolą stworzyć optymalne warunki do życia. Atutem Miasta mogą tu być planowane działania strategiczne związane z budową drogi S74 oraz rozwojem Inicjatywy Czwórmiasta.

Negatywnym ruchom migracyjnym sprzyja niekorzystna sytuacja na rynku pracy, tj. trudności z znalezieniu pracy oraz niższe od średniej krajowej przeciętne wynagrodzenie. Poprawa możliwości odnalezienia się na rynku pracy absolwentów i pozostałych aktywnych ekonomicznie mieszkańców, a także wpajanie postaw poczucia związku z miastem może pozwolić zatrzymać w Tarnobrzegu lub przyciągnąć młodych, utalentowanych i wykształconych ludzi – musi być jednak stworzona dla nich odpowiednio atrakcyjna oferta miejsca do życia i pracy. Kierunkiem działań miękkich może być dobrze zaplanowana i zrealizowana promocja uwzględniająca atuty Miasta i jego otoczenia.

Niekorzystne warunki na rynku pracy mogą ulec poprawie dzięki lokowaniu w mieście większej liczby inwestycji (w tym zagranicznych), nastawionych na innowacyjne sektory gospodarki i wykorzystujących lokalizację sąsiedztwo i zasoby pracy, jakimi dysponuje Tarnobrzeg oraz wspieraniu rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Istnieje i jest rozwijany korzystny klimat do napływu inwestycji: już funkcjonujące duże korporacje motoryzacyjne w sąsiedzkich gminach (np. Chmielów – Pilkington, Gorzyce TENNECO) stanowią istotny element zachęty dla innych bowiem ich skupienie oraz trwałe funkcjonowanie dla innych inwestorów jest sygnałem, że w tym obszarze są warunki korzystne do funkcjonowania, gdyż na pewno były analizowane przez innych przed podjęciem decyzji o lokalizacji. Dodatkowym atutem może być planowana droga S74 oraz potencjale korzyści wynikające z kształtowania się obszaru gospodarczego określanego jako Czwórmiasto. Wspomniane możliwości i szanse zeń wynikające

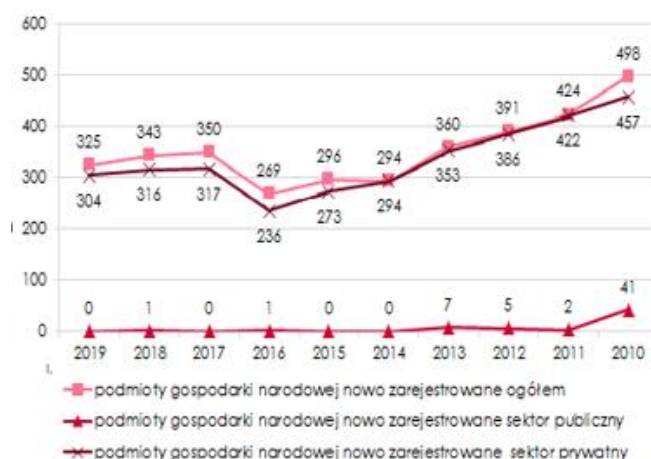
powinny być przedmiotem intensywnego zainteresowania zarządzających oraz podejmowania aktywnych działań lobbingowych.

Wnioski z analiz dla sfery gospodarczej

Gospodarka Miasta ma solidne podstawy wynikające z uwarunkowań historycznych: została ukształtowana na bazie tradycji gospodarczych rodu Tarnowskich (niejednokrotnie innowacyjnych) międzywojennej Inicjatywy Centralnego Okręgu Przemysłowego oraz powojennego rozkwitu na bazie przemysłu siarkowego. Istotnym dla rozwoju miasta był okres kiedy Tarnobrzeg był miastem wojewódzkim tj. lata 1975-1998. Okres ten nie tylko wpłynął na szybkość rozwoju Miasta i jego unowocześnienie, ale wywarł bezpośredni wpływ na relacje z najbliższym otoczeniem, które w dużym stopniu utrzymują się do dnia dzisiejszego.

W Tarnobrzegu przeważającą formę utrzymania stanowią mikro przedsiębiorstwa (od 0-9 pracownika). Jak można zauważyć w poniższej od 2010 do 2019 taka opcja zatrudnienia utrzymywała się na poziomie 94-96%.

Wykres 11 Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

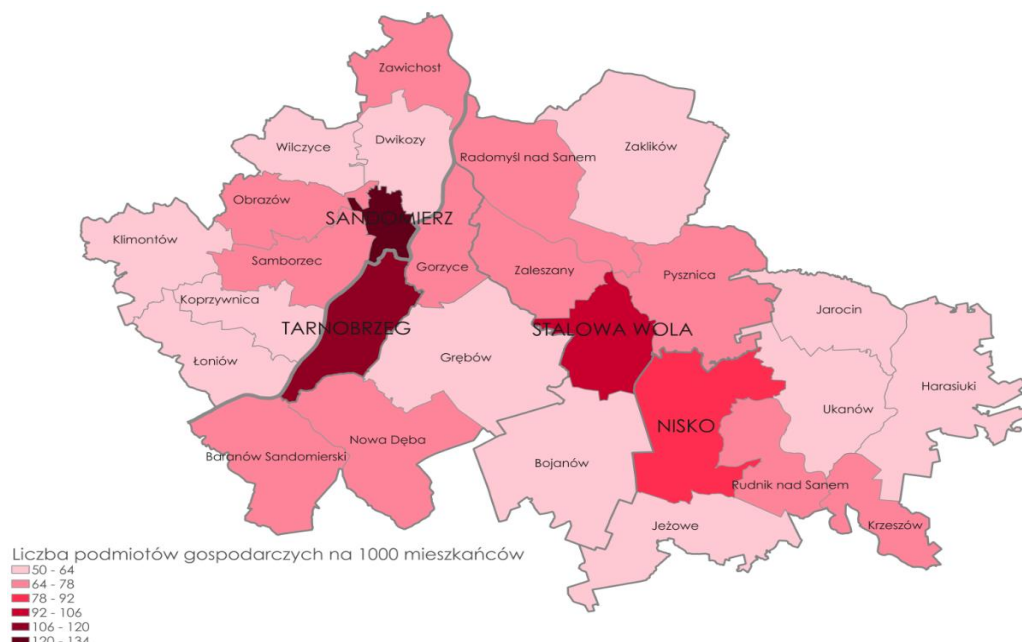
Tabela 5 Tarnobrzeg na tle otoczenia - wskaźniki dla podmiotów gospodarczych i organizacji pozarządowych

jednostka terytorialna		TARNOBRZEG		powiat tarnobrzeński		województwo podkarpackie		Polska	
		2010	2019	2010	2019	2010	2019	2010	2019
Wskaźniki aktywności	Podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców	106,7	106,6	61,8	68,6	71,7	85,1	101,5	117,5
	Osoby fizyczne prowadzące działalność na 1000 mieszkańców	107	107	62	69	72	85	101	117
	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	3,27	4,83	2,41	3,57	2,76	3,69	2,71	3,83

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Na tle mikroregionu jakim jest obszar Inicjatywy Czwórmiasta sytuacja pod względem wskaźników przedsiębiorczości przedstawia się następująco

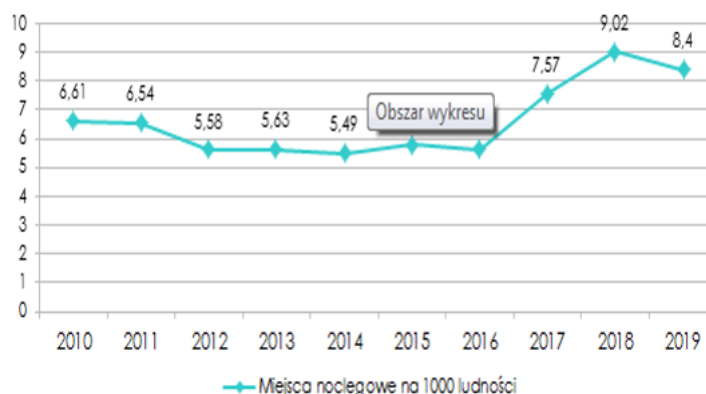
Mapa 7 Tarnobrzeg na tle otoczenia w zakresie wskaźników przedsiębiorczości

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Uwzględniając zasoby Tarnobrzega wynikające zarówno z zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz ze zmian restrukturyzacyjnych jakie nastąpiły w ostatnim czasie perspektywnym kierunkiem rozwoju gospodarczego miasta wydaje się być turystyka oraz usługi spędzania czasu wolnego. Pomimo posiadania bardzo atrakcyjnego zbiornika oraz imponujących zasobów dziedzictwa ta sfera gospodarki nie rozwija się tak jak można by oczekiwać – jedną z przeszkód jest m.in. niewystarczająca infrastruktura oraz dostępność komunikacyjna. Projekty rozwojowe powinny w znacznie większym stopniu obejmować działania w powyższym zakresie.

Wykres 12 Dynamika zmian wskaźnika miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców dla Tarnobrzega

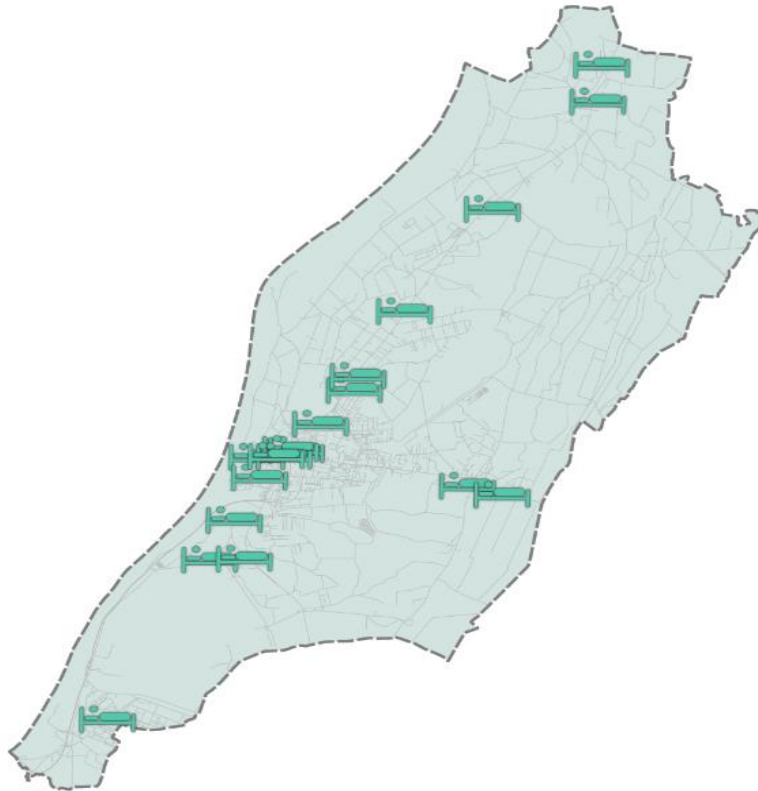

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Pod względem przestrzennym miejsca noclegowe na mapie miasta przedstawiają się jak na rysunku poniżej. Lokalizacja lokali z miejscami noclegowymi jest skoordynowana z główną osią

komunikacyjną miasta tj. drogą wojewódzką 871. Jest to układ logiczny i praktyczny a potencjał jest określony potrzebami oraz zdolnością inwestorów prywatnych.

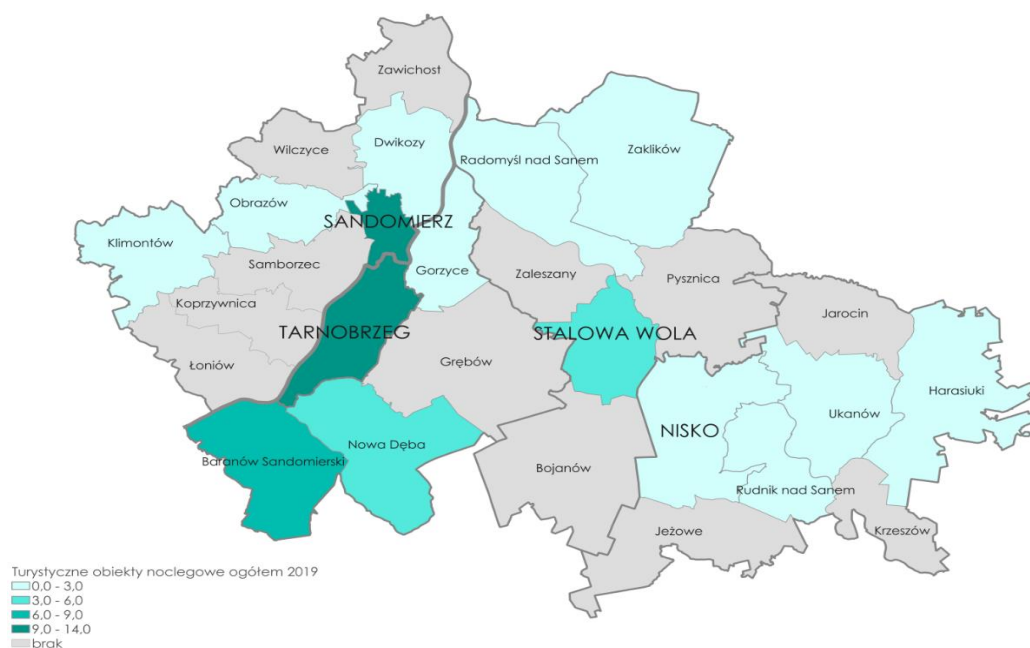
Mapa 8 Rozmieszczanie obiektów noclegowych w przestrzeni Miasta Tarnobrzega

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

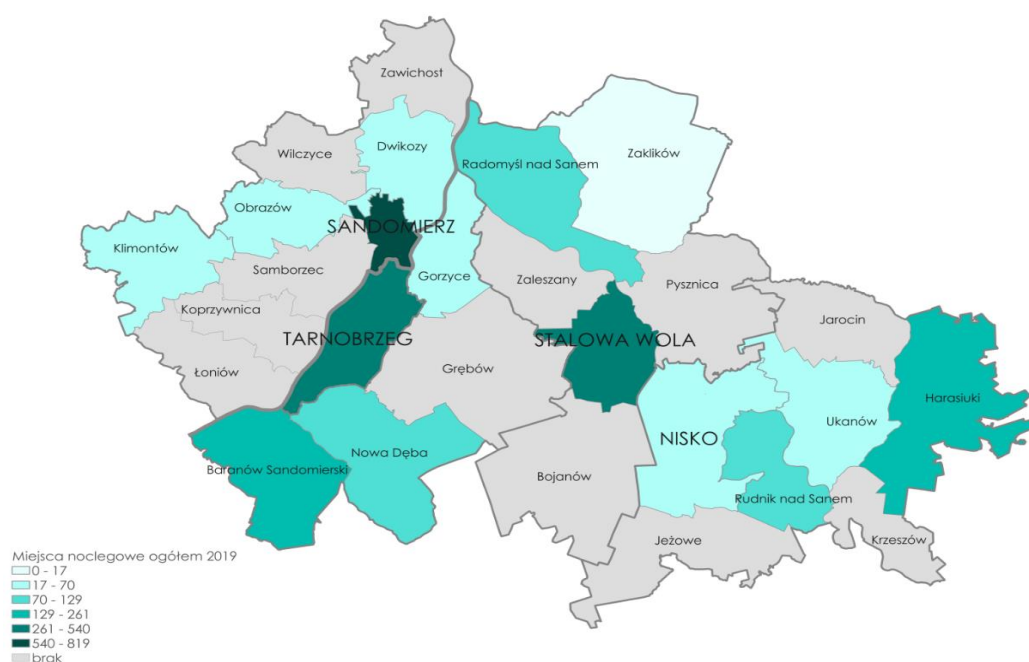
Oprócz własnego potencjału rozwój turystyki jako potencjalnego kierunku gospodarczego ważny jest kontekst otoczenia. Poniżej na kartogramie zaprezentowano potencjał obszaru Inicjatywy Czwórmiaستا w kontekście jednego ze wskaźników jakim jest potencjał obiektów turystycznych i miejsc noclegowych.

Mapa 9 Obiekty turystyczne w otoczeniu Tarnobrzega

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Mapa 10 Miejsca noclegowe w Tarnobrzegu i jego otoczeniu

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Konkluzje do planowania rozwoju

Niekorzystne warunki na rynku pracy mogą ulec poprawie dzięki lokowaniu w mieście większej liczby inwestycji (w tym zagranicznych), nastawionych na innowacyjne sektory gospodarki i wykorzystujących lokalizację, sąsiedztwo i zasoby pracy, jakimi dysponuje Tarnobrzeg oraz wspieraniu rozwoju lokalnej

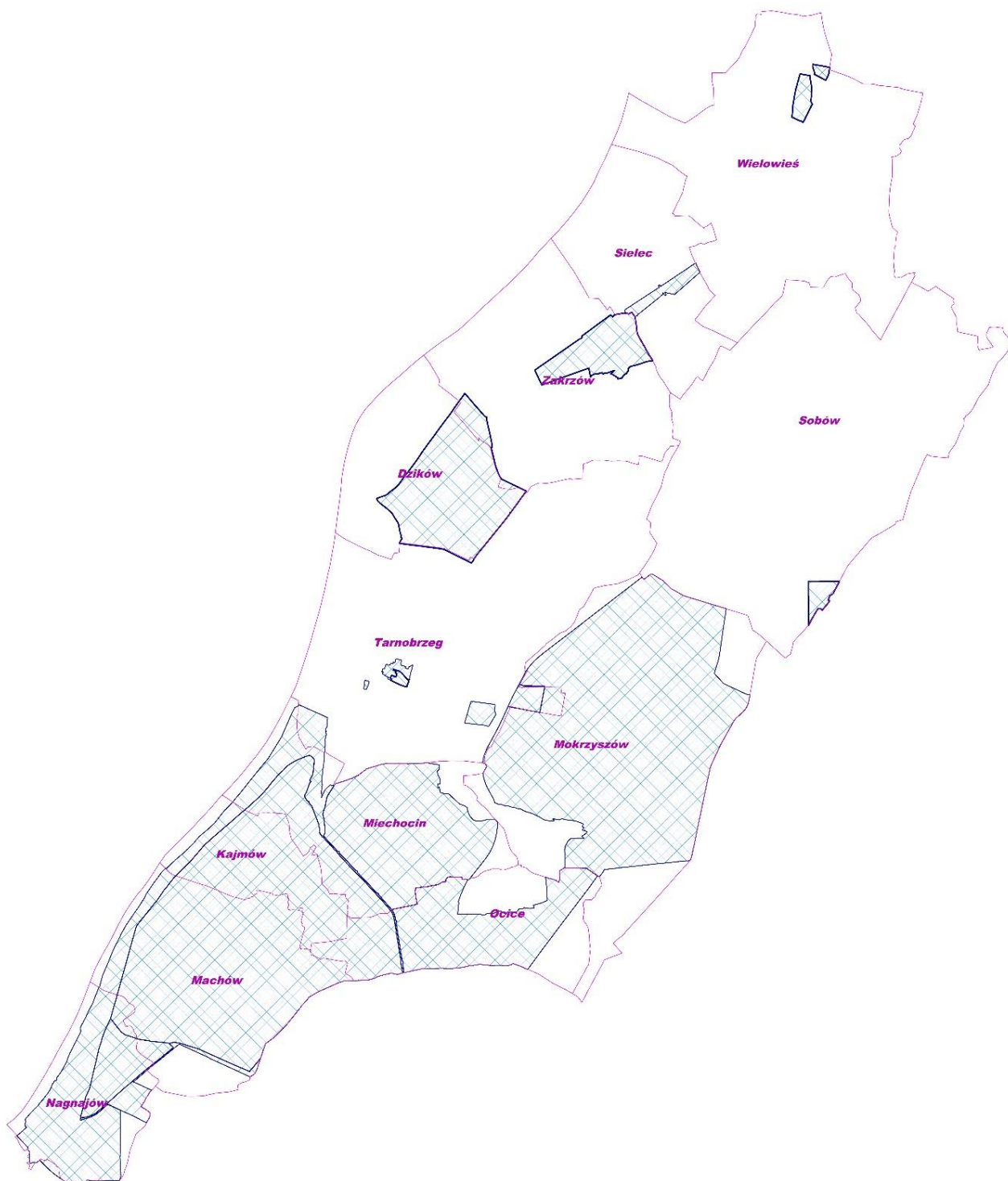
przedsiębiorczości. Poprawę na rynku pracy może przynieść zachęcanie do lokalizowania na terenie Tarnobrzega firm, które ze względu na koszty planują przenoszenie swych biur poza Warszawę i inne duże miasta. Dotyczy to przede wszystkim firm typu Centra Usług Wspólnych, które przy wykorzystaniu Internetu mogą lokalizować się w miejscach o niższych kosztach. Warunkiem jest zapewnienie pracownikom wystarczająco atrakcyjnego miejsca do życia, wypoczynku i dobrego skomunikowania z lotniskami i autostradami. Tarnobrzeg taki potencjał posiada, a aktywność w tym zakresie może być jednym z istotnych kierunków rozwojowych Miasta. Potrzebna jest promocja eksponująca walory Miasta (spokój, bezpieczeństwo, dobre wskaźniki mieszkalnictwa, dogodna dostępność A4, lotniska w Jasionce oraz perspektywicznie CPK). Warto też podkreślić, że istnieje i jest rozwijany korzystny klimat do napływu inwestycji. Już funkcjonujące duże korporacje motoryzacyjne w sąsiedzkich gminach (np. Chmielów i Sandomierz – Pilkington, Gorzyce - TENNECO) stanowią istotny element zachęty dla innych inwestorów, bowiem ich skupienie oraz trwałe funkcjonowanie jest sygnałem, że w tym obszarze są warunki korzystne do funkcjonowania, gdyż na pewno były one analizowane przed podjęciem decyzji o lokalizacji. Dodatkowym atutem może być planowana droga S74 oraz potencjalne korzyści wynikające z kształtowania się obszaru gospodarczego określanego jako Czwórmiasto. Wspomniane możliwości i szanse zeń wynikające powinny być przedmiotem intensywnego zainteresowania zarządzających oraz podejmowania aktywnych działań lobbingsowych. Analiza w zakresie zarządzania i finansów Miasta wskazuje systematyczny od 2015 roku wzrost dochodów ogólnych, przy czym tempo tego wzrostu przewyższa tempo wzrostu dochodów własnych. Wynika to głównie z dobrej skuteczności pozyskiwania dotacji z funduszy strukturalnych. Taka sytuacja pomimo tendencji wzrostowych może prowadzić do uzależnienia rozwoju od środków zewnętrznych pochodzących głównie z Unii Europejskiej. Sukcesy Miasta Tarnobrzega w pozyskiwaniu środków z zewnątrz trudno traktować jako wskaźnik niekorzystny, jednak należy w miarę dostępnych możliwości dążyć do zwiększania tempa wzrostu dochodów własnych Miasta. Analiza zarządzania i finansów na tle sąsiadujących miast średnich stawia Tarnobrzeg w korzystnej pozycji, bowiem pod względem dochodów i wydatków budżetowych *per capita* (2019) jako jedyny wykazuje przewagę przychodów nad wydatkami budżetowymi na 1 mieszkańca - Sandomierz, Nisko, a nawet Stalowa Wola wykazują przewagę wydatków w tym zakresie. Wnioski te można uznać jako wskazujące na racjonalność w zarządzaniu, co pozwala rokować stabilny na miarę możliwości rozwój gospodarczy Tarnobrzega.

Wnioski z analiz dla sfery środowiskowo-przestrzennej

Ład przestrzenny jest to „takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno – estetyczne”. Ład przestrzenny Tarnobrzega jest kształtowany m.in. na bazie uwarunkowań historycznych co przynosiło zarówno korzystne jak i niekorzystne rozwiązania, z którymi miasto musi się borykać.

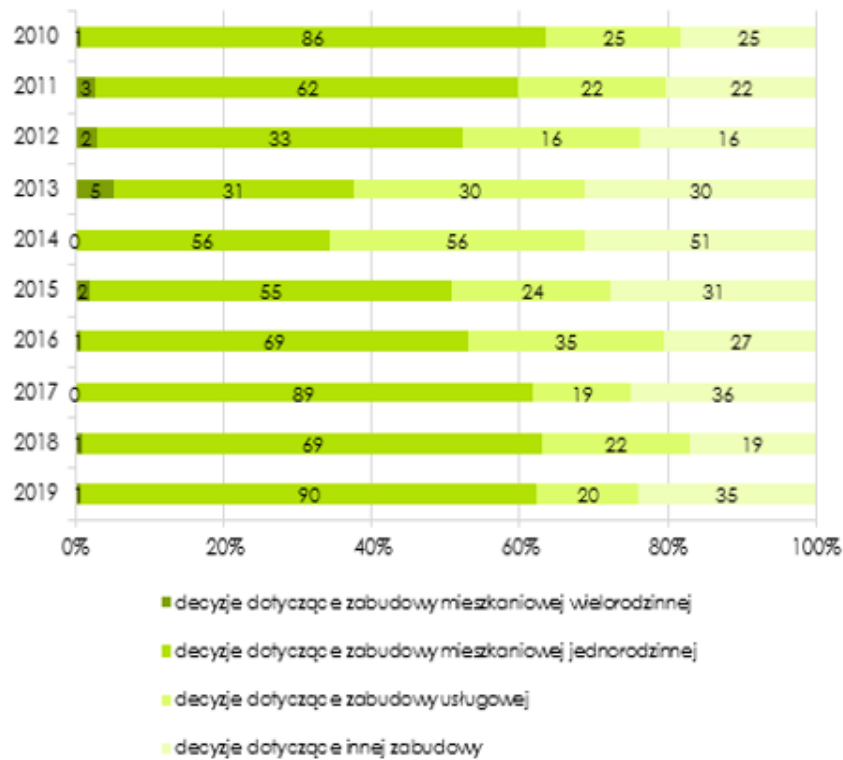
Na terenie miasta obowiązuje lub jest w trakcie przygotowywania 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujących swoim zakresem mniej niż połowę miasta. Większość z tych planów miejscowych obejmuje południową część miasta oraz osiedla mieszkaniowe przylegające do centrum miasta, z wyłączeniem samego centrum Tarnobrzega.

Mapa 11 Pokrycie obszaru Miasta lokalnymi planami zagospodarowania przestrzennego

Źródło: Opracowanie TARR S.A. na podstawie danych UM

Wykres 13 Struktura decyzji o zabudowie wydawanych w ciągu ostatniej dekady

Źródło: Opracowanie TARR S.A. na podstawie danych UM

Tabela 6 Tarnobrzeg na tle otoczenia pod względem powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

UDZIAŁ POWIERZCHNI OBJĘTEJ MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO %								
jednostka terytorialna	TARNOBRZEG		powiat tarnobrzęski		województwo podkarpackie		Polska	
	2010	2019	2010	2019	2010	2019	2010	2019
dane	26,2	36,4	11,0	16,5	7,0	9,1	26,5	31,2

Źródło: Opracowanie TARR S.A. na podstawie danych GUS/BDL

Wykres 14 Struktura użytkowania gruntów Miasta Tarnobrzega

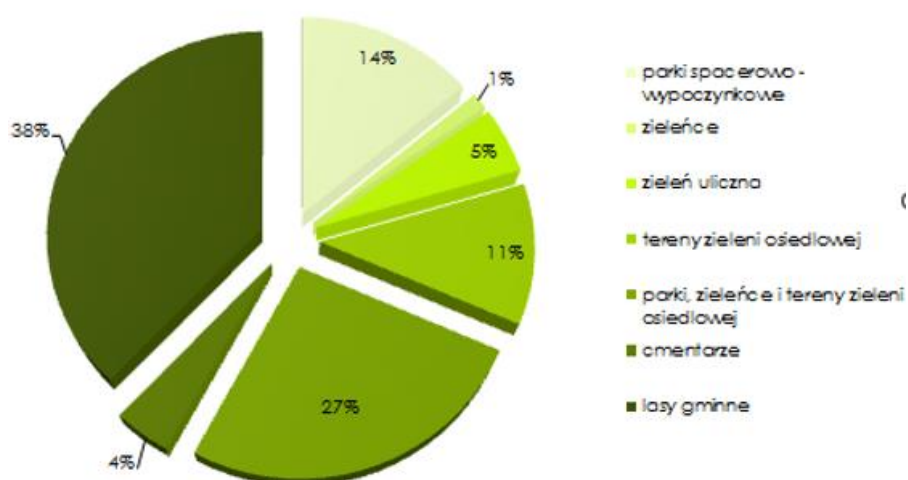

Źródło: Opracowanie TARR S.A. na podstawie danych UM

System przyrodniczy

Walory i zasoby przyrodnicze Tarnobrzega są jednym z ważniejszych czynników kształtujących rozwój miasta i jakość życia w nim. W swoich granicach Tarnobrzeg posiada lasy: największy las Zwierzyniec, las Jasień oraz lasy łąkowe położone na terenach nadwiślańskich. Posiada również szeroki dostęp do rzeki Wisły i mniejszych, a przede wszystkim sztuczny zbiornik wodny, zwany Jeziorem Tarnobrzeskim, a osiedla bogate są w zieleńce i mniejsze skwery.

Wykres 15 Struktura terenów zielonych Miasta Tarnobrzega

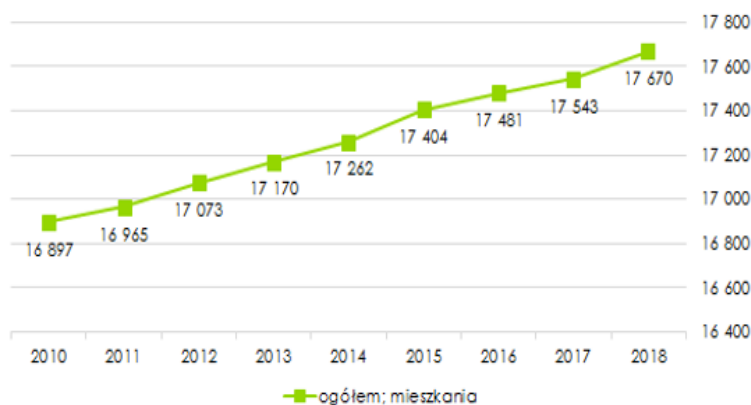

Źródło: Opracowanie TARR S.A. na podstawie BDL GUS

Mieszkalnictwo

W sferze mieszkalnictwa Tarnobrzeg cechuje się korzystnymi wskaźnikami. Jest to ważny atut, który powinien być w pełni uwzględniany w planowaniu polityki rozwojowej. Poniżej, za pomocą narzędzi wizualnych zaprezentowano najważniejsze walory tego obszaru lokalnej gospodarki.

Wykres 16 Zasoby mieszkaniowe

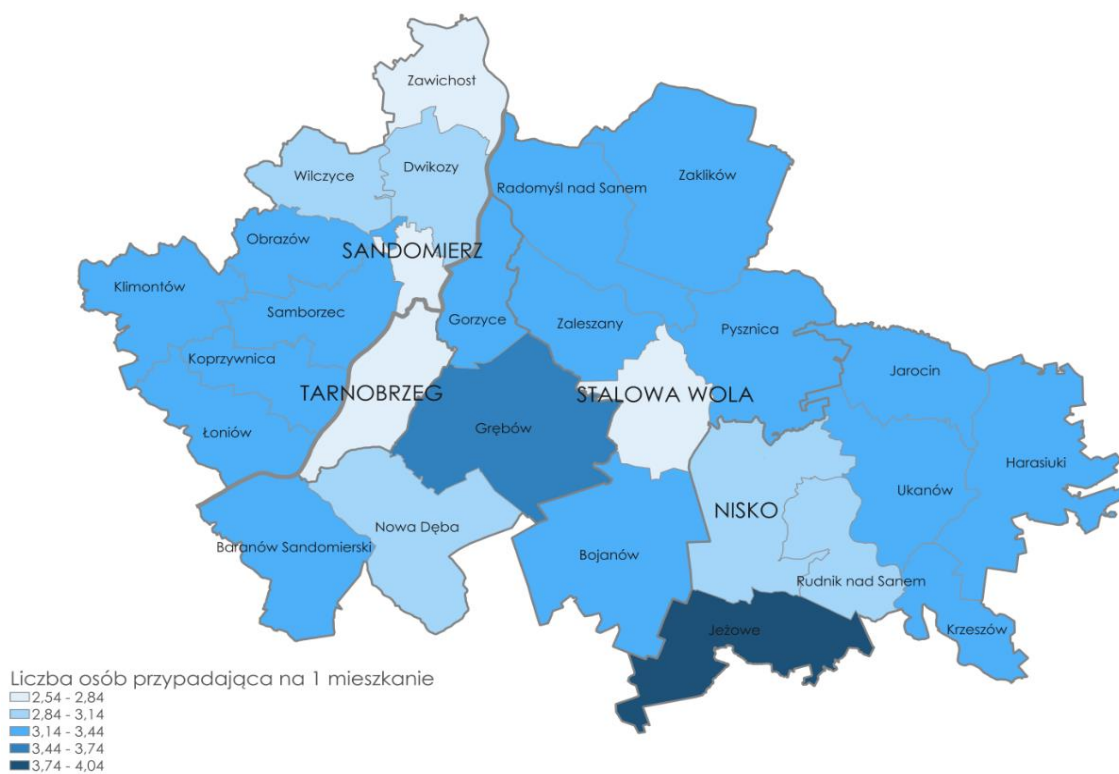
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Polityka Miasta Tarnobrzega w sferze mieszkalnictwa zmierza do:

- zwiększania standardów życia mieszkańców ,
- kontynuacji zabudowy na terenach wyznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków, zagospodarowania przestrzennego z 2009 r., a dotychczas nie zabudowanych,
- wzrostu udziału budownictwa jednorodzinnego, w tym rezydencjonalnego, jako najbardziej pożądanej przez mieszkańców formy zabudowy,
- przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy mieszkaniowej,
- Jednocześnie trwa ciągły proces planowania nowej zabudowy na terenach położonych poza zwartą strukturą funkcjonalno-przestrzenną w formie ekstensywnej.

Owocem tych aktywności są korzystne wskaźniki odnoszące się do mieszkalnictwa jako usługi zaspokajającej jedną z najbardziej elementarnych potrzeb mieszkańców. Owocem tych wysiłków są korzystne wskaźniki zarówno na tle bliskiego otoczenia jak i regionu i kraju. Ilustruje to poniższe zestawienie i kartogram dla obszaru Czwórmiasta.

Mapa 12 Wskaźniki mieszkalnictwa dla Tarnobrzega na tle najbliższego otoczenia

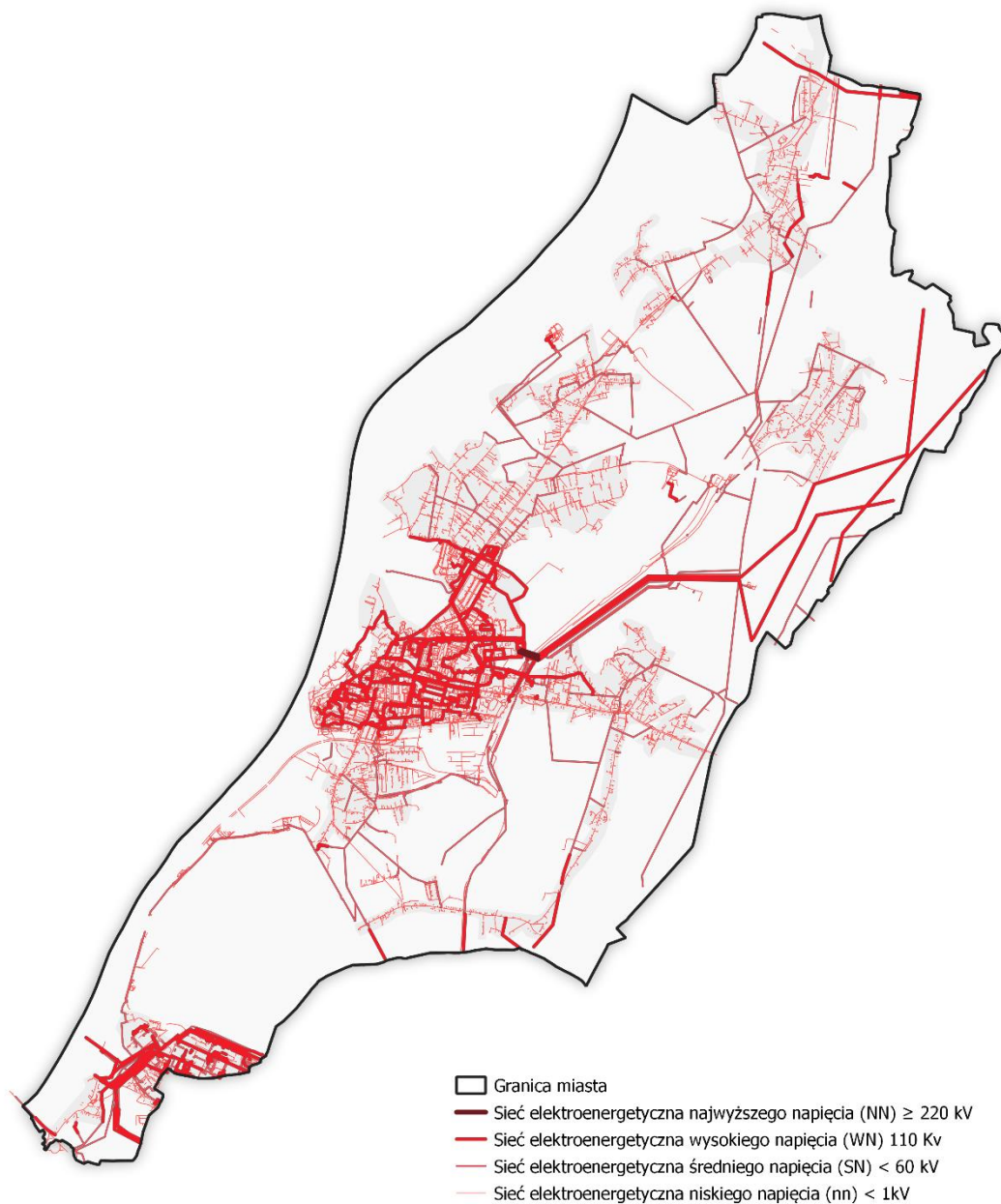
Źródło: Opracowanie TARR S.A.

Tabela 7 Wskaźniki w zakresie mieszkalnictwa

MIESZKALNICTWO WSKAŹNIKI								
jednostka terytorialna	TARNOBRZEG		powiat tarnobrzescki		województwo podkarpackie		Polska	
	2010	2019	2010	2019	2010	2019	2010	2019
Przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu	2,89	2,62	3,56	3,27	3,43	3,13	2,86	2,59
Przeciętna powierzchnia użytkowana na 1 osobę m ²	21,8	25,0	22,8	25,6	23,2	26,2	25,3	28,7

Źródło: Opracowanie TARR S.A. na podstawie BDL GUS

Mapa 13 Sieć elektroenergetyczna na terenie miasta Tarnobrzega

Źródło: Urząd Miasta Tarnobrzega

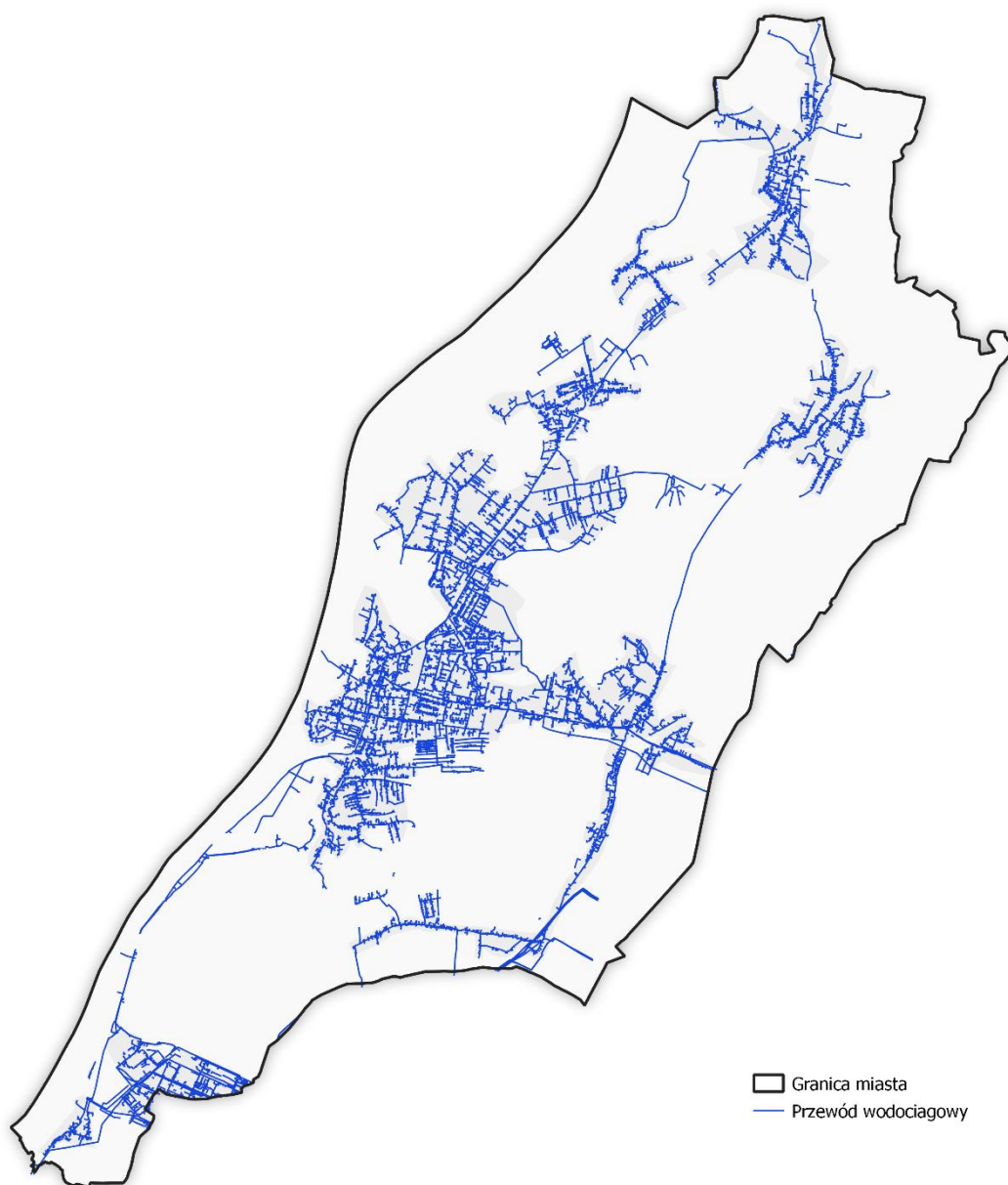
Mapa 14 Sieć gazowa na terenie miasta Tarnobrzega

Źródło: Urząd Miasta Tarnobrzega

Mapa 15 Sieć wodociągowa na terenie miasta Tarnobrzega

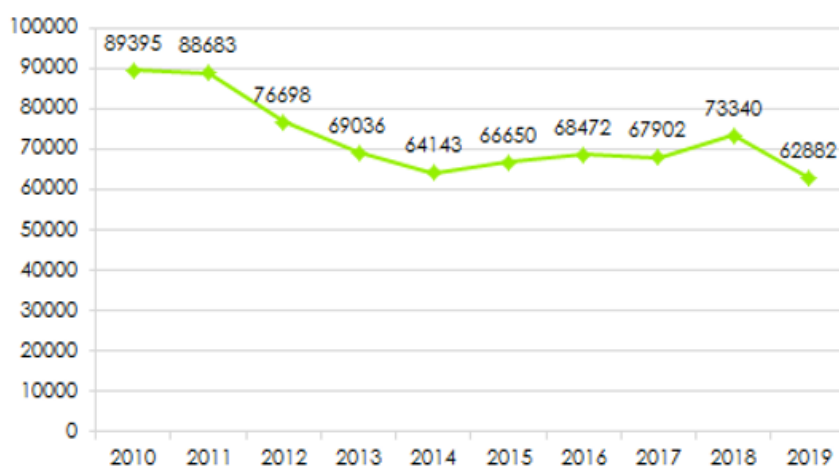

Jakość powietrza atmosferycznego

Stan jakości powietrza atmosferycznego na terenie Miasta Tarnobrzega zależy głównie od tła zanieczyszczeń źródeł dalekiego zasięgu. Wpływ, na jakość powietrza ma również oddziaływanie transportu samochodowego i niska emisja (emisja pyłów i szkodliwych gazów pochodząca z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych).

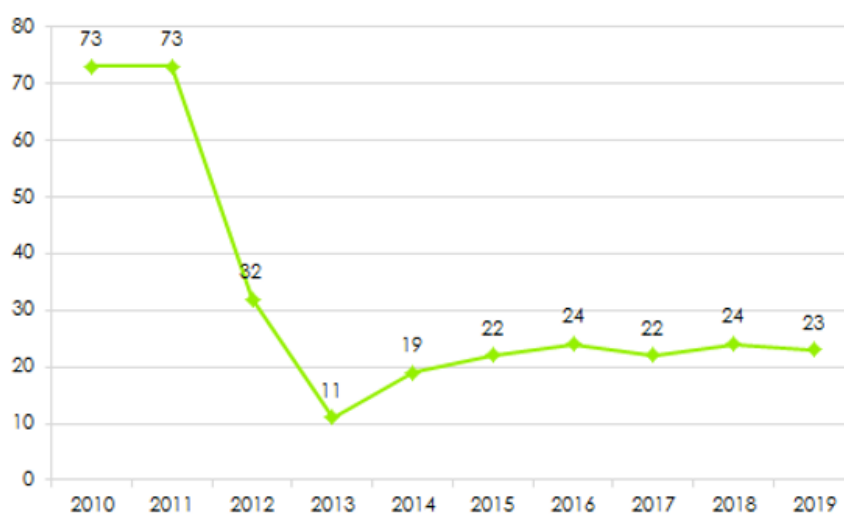
Wzrost zanieczyszczenia powietrza notuje się w okresie grzewczym, na co wpływ ma między innymi tzw. niska emisja – emisja z indywidualnych palenisk w domach jednorodzinnych. Wysoka emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z tych źródeł jest wynikiem spalania paliw niskiej jakości, o dużej zawartości siarki i pyłów oraz niskiej sprawności energetycznej palenisk. Emisja tego rodzaju stanowi znaczną uciążliwość ze względu na małą wysokość emitatorów. W niekorzystnych warunkach meteorologicznych, może ona prowadzić do lokalnego występowania wysokich stężeń substancji zanieczyszczających, odbijając się niekorzystnie na zdrowiu mieszkańców.

Wykres 17 Dynamika zmian emisji zanieczyszczeń gazowych w Tarnobrzegu

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Wykres 18 Dynamika zmian w zakresie emisji zanieczyszczeń pyłowych

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Gospodarowanie odpadami jest prowadzone zgodnie z Ustawą o utrzymaniu porządku i czystości w gminach zmieniającą od podstaw system zagospodarowania odpadów. Odpady zbierane są w kolorowych workach lub pojemnikach przeznaczonych na konkretny rodzaj odpadów. Odpady odbierane są przez uprawnione podmioty i przekazywane do odzysku lub unieszkodliwiania.

Konkluzje do planowania rozwoju

Ważnym atutem Miasta jest wysoki wskaźnik pokrycia planami przestrzennego zagospodarowania sięgający 40% terytorium Miasta. Warto przy tym podkreślić, że plany te obejmują najważniejsze z punktu widzenia procesów rozwojowych, tereny związane z Tarnobrzeskim Parkiem Przemysłowo-Technologicznym oraz obszary w otoczeniu Jeziora Tarnobrzeskiego. Ważnym walorem Miasta w sferze środowiskowej jest 45% udział terenów zielonych powierzchni Miasta, z czego 38% stanowią lasy, a pozostałą część parki spacerowo-wypoczynkowe, zieleńce i zieleń uliczna. Takie walory są znakomitym wsparciem dla działań promocyjnych przedstawiających Tarnobrzeg jako miejsce bezpieczne, dobrze skomunikowane z najważniejszymi krajowymi hubami komunikacyjnymi (CPK, Jasionka, A4, etc.), które może być brane pod uwagę jako przestrzeń do zamieszkania i pracy dla osób rozważających powroty z emigracji, kończących studia, a przede wszystkim przyjezdnych. Znakomitym uzupełnieniem tego obrazu jest Jezioro Tarnobrzeskie jako miejsce wypoczynku i rekreacji oraz obfitość obiektów dziedzictwa kulturowego. Oprócz promocji osadnictwa wspartej bardzo dobrymi aktualnie wskaźnikami dotyczącymi mieszkalnictwa ten korzystny zestaw walorów może i powinien być wykorzystany w rozwoju ważnego kierunku rozwoju gospodarczego jakim jest turystyka, szczególnie jeśli weźmiemy pod uwagę dobrze uzupełniające się walory miast Inicjatywy Czwórmiasta. Uzupełnieniem tej korzystnej sytuacji jest poprawiająca się sytuacja w zakresie zanieczyszczeń przemysłowych. Ważnym działaniem, które powinno być mocno zaakcentowane w Strategii jest sprawa zanieczyszczeń z powodu niskiej emisji (konieczność działań zarówno infrastrukturalnych jak i świadomościowych). Uwzględniając potencjał zasobów naturalnych w planowaniu długoterminowym oprócz trwającego już rozwoju wykorzystania potencjału Jeziora

Tarnobrzieskiego, warto rozważyć możliwość wykorzystania wód podziemnych. w związku z powyższym w okresie objętym zakresem Strategii należy przewidzieć podjęcie działań obejmujących badania i ekspertyzy w kierunku określenia technicznych możliwości wydobycia i wykorzystania wód siarczkowych na cele lecznicze.

Reasumując należy podkreślić, że pomimo różnych trudności (jak np. problemy demograficzne i zbyt mała ilość inwestycji) u progu perspektywy 2021-2027 Tarnobrzeg jest miastem posiadającym konkretne szanse rozwojowe, które mogą zadecydować o przyszłości tej wspólnoty samorządowej. Wymagać to jednak będzie zdecydowanej oraz efektywnej aktywności zarówno w zakresie zarządzania, pozyskiwania funduszy, jak i działań lobbingsowych, aby unikalne szanse jak np. krajowe inwestycje drogowe czy kolejowe zostały dobrze wykorzystane. Pozornie peryferyjne położenie na granicy regionów może okazać się wielką szansą dla Tarnobrzega szczególnie w kontekście możliwości i poparcia na wyższych poziomach samorządowych dla Inicjatywy Czwórmiasta. Inicjatywa ta pozwoli lepiej wykorzystać i wzajemnie wzmocnić potencjały partnerów w zakresie oferty turystycznej, przyciągania inwestycji oraz innych efektów skali, jakie można osiągnąć tylko wspólnie i w porozumieniu. Działaniami obejmującym zarówno duże partnerskie projekty infrastrukturalne jak i sprawy formalne powinna towarzyszyć aktywność integrująca społeczności lokalne, aby w ten sposób wzmocnić i ugruntować unikalną strukturę jaką może być Czwórmiasto. Ten obszar aktywności jest bardzo dobrym miejscem do zaangażowania lokalnych organizacji pozarządowych, których w Tarnobrzegu nie brakuje. Potrzebna jest w tym zakresie odpowiednia polityka motywacyjna wobec NGOs polegająca na zmianie lub uzupełnieniu aktualnego systemu wsparcia dla tych organizacji. Jedną z możliwości jest tu stosowania w wielu miastach w Polsce polityka dotowania wkładu własnego w uzupełnieniu lub zamiast pełnych dotacji, bowiem pobudza do aktywności i pozyskiwania funduszy zewnętrznych na realizację działań w Tarnobrzegu.

Analiza strategiczna (SWOT)

Mocne Strony
<ul style="list-style-type: none"> • Jezioro Tarnobrzieskie i możliwości rozwoju gospodarczego w sektorze turystycznym. • Szczególne miejsce w krajowej sieci połączeń drogowych i kolejowych oraz możliwości wynikające z planowanych inwestycji komunikacyjnych (S74, DK9, „szprycha kolejowa” do CPK). • Tradycje przemysłowe (aktywność rodu Tarnowskich, COP, wielki przemysł siarkowy) i związany z tym potencjał ludzki i techniczny. • Unikalne położenie w bardzo bliskim sąsiedztwie miast porównywalnej wielkości otwierające możliwości wspólnego rozwijania obszaru gospodarczego, którego zespolony potencjał (zasoby ludzkie, infrastruktura przemysłowa i inne) pozwala, aby być porównywalnym i konkurować z największymi ośrodkami południowo-wschodniej Polski. • Wysoki poziom pokrycia obszaru Miasta planami przestrzennego zagospodarowania. • Lokalizacja ważnych podmiotów związanych z rozwojem gospodarczym (potencjał Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. zarządzającej TSSE Euro-Park Wisłosan) oraz bliskość połączeń z S19, A4 i lotniskiem Jasionka. • Siedziba klastra Wschodni Sojusz Motoryzacyjny oraz bliskość lokalizacji wielu korporacji motoryzacyjnych. • Specyfika gospodarki Miasta Tarnobrzega, pozwalająca na wpisanie się w dwa priorytetowe kierunki rozwoju regionu czyli tzw. Inteligentne Specjalizacje (Turystyka w ramach specjalizacji Jakość życia oraz Motoryzacja).

<ul style="list-style-type: none"> • Możliwości promocyjnego wykorzystania wyjątkowych wskaźników rozwoju społecznego (najwyższa w Polsce długowieczność kobiet i bardzo wysoka męczyzn, wizerunek spokojnego miejsca do życia - jedno z najniższych wskaźników przestępczości w Polsce). • Możliwość korzystania przez przedsiębiorców mikro, małych, średnich i dużych z najwyższych w Polsce zwolnień podatkowych udzielanych przez Tarnobrzeską Specjalną Strefę Ekonomiczną Euro-Park Wisłosan przy realizacji nowych inwestycji lub reinwestycji w dowolnej lokalizacji na terenie Miasta lub powiatu tarnobrzeskiego. • Potencjał, poziom samoorganizacji, aktywność osób w wieku senioralnym - modelowa działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku. • Bezpośrednie położenie nad Wisłą i bardzo bogaty potencjał dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego (np. las Zwierzyniec i liczne tereny zielone, Zamek Tarnowskich, tradycje lasowiackie i inne).
<p>Słabe Strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • Starzejąca się populacja i wyludnienie Miasta (emigracja zarobkowa krajowa i zagraniczna). • Niewystarczająca oferta dla młodych ludzi, którzy po studiach już nie chcą wracać. • Zbyt mała świadomość ekologiczna szczególnie w zakresie znaczenia niskiej emisji prowadząca do uciążliwych zanieczyszczeń powietrza. • Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura w zakresie usług noclegowych i gastronomicznych istotnie ograniczająca rozwój gospodarki lokalnej opartej na usługach turystycznych. • Słaba zdolność organizacji pozarządowych do generowania własnych środków finansowych oraz mały udział NGO zatrudniających pracowników. • Luka kompetencyjna pomiędzy zapotrzebowaniem na rynku, a osobami poszukującymi pracy. • Niewystarczająca dostępność usług medycznych oraz ich zakres. • Niewystarczające efekty działań promocyjnych Miasta, które mogą mieć wpływ na lokalizację inwestycji, ograniczanie negatywnych trendów demograficznych oraz wykorzystane szanse rozwojowych. • Brak przygotowanych terenów inwestycyjnych z pełną infrastrukturą (media, drogi) pod realizację inwestycji przemysłowych.
<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jedną z najważniejszych szans w okresie realizacji Strategii wydaje się być sytuacja wynikająca z planów realizacji dużych inwestycji drogowych na poziomie krajowym (S74, S9, „szprycha kolejowa” do CPK). • Szansą o porównywalnym znaczeniu jest również korzystny klimat wokół Inicjatywy Czwórmiasta oraz pozycja Tarnobrzega jako lidera Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF Tarnobrzeg) obejmującego również gminy partnerskie takie jak: Baranów Sandomierski, Gorzyce, Grębów i Nowa Dęba. • Polityka krajowa (Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju), tworząca preferencje dla miast średniej wielkości tracących funkcje społeczno-gospodarcze. • Korzystne trendy związane z wyprowadzaniem się z dużych miast firm świadczących usługi globalne (np. Centra Usług Wspólnych) do tańszych lokalizacji zapewniających pracownikom dobre warunki do zamieszkania oraz połączenia komunikacyjne. • Możliwość wykorzystania już istniejących porozumień i inicjatyw lokalnych na rzecz nasycenia rynku pracy kadrą pracowniczą. Są to: Partnerstwo lokalne na rzecz aktywizacji tarnobrzeskiego rynku pracy oraz Sześcian Podkarpacko -Świętokrzyski. • Pojawianie się nowych technologii i wzrost świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska, energetyki i zrównoważonego rozwoju. • Dostęp do środków zewnętrznych (w tym Krajowego Planu Odbudowy oraz Funduszy Strukturalnych) wynikający z realizacji polityki spójności.

- Wzrost świadomości społecznej znaczenia aktywnego, prozdrowotnego trybu życia oraz zainteresowanie usługami turystycznymi.
- Rozwój e-usług w oparciu o zasoby cyfrowe.
- Możliwość korzystania przez przedsiębiorców realizujących nowe inwestycje ze zwolnienia z podatku dochodowego w ramach programu Polska Strefa Inwestycji.
- Utworzenie Klastra Energii

Zagrożenia

- Niekorzystne zjawiska demograficzne (krajowe, europejskie i globalne) wpływające na rynek pracy.
- Peryferyjne położenie na pograniczu województwa podkarpackiego – zagrożenia wynikają z oddalenia od centrum administracyjno-gospodarczego regionu (Rzeszowa).
- Niepewność związana z opóźnieniami w zakresie Krajowego Planu Odbudowy.
- Mocny wpływ kryzysu związanego z pandemią na większość branż wpisujących się w inteligentne specjalizacje regionu, w tym szczególnie te związane z turystyką.
- Wysoka wrażliwość sektora turystycznego na zmiany w koniunkturze gospodarczej.
- Niewystarczająco sprawny system prawny w Polsce powodujący ostrożność u inwestorów i osób podejmujących aktywność gospodarczą.
- Rosnące koszty produkcji wynikające z regulacji dotyczących ochrony środowiska oraz wzrostu globalnych kosztów energii.

2. Cele strategiczne rozwoju Miasta Tarnobrzega w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Strategia Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku (SRMT 2030) jest dokumentem planistycznym obejmującym wieloletnią perspektywę, która została określona na podstawie analiz oraz opracowanej wcześniej diagnozy stanu, a także propozycji zgłaszanych przez zespoły ekspertów oraz oddolnych zgłoszeń dokonanych przez obywateli, którzy wzięli udział w badaniach społecznych prowadzonych za pomocą ankiety badawczej. Uwzględniając trendy społeczno-gospodarcze w wymiarze krajowym i europejskim, realizacja SRMT 2030 będzie uwarunkowana możliwościami finansowymi oraz wyznaczonymi kierunkami polityki wsparcia dla regionów.

Układ logiczny dokumentu

Część programowa stanowiąca kluczową część dokumentu SRMT 2030 obejmuje opis koncepcji rozwoju lokalnego Miasta Tarnobrzega zaprezentowany w formule „od ogółu do szczegółu”. Opis ten obejmuje prezentację Wizji czyli oczekiwanego stanu spodziewanego do osiągnięcia w horyzoncie czasowym roku 2030 oraz systemu wartości, jakimi będzie się kierował samorząd przy wdrażaniu SRMT 2030 czyli Misji. Prezentacja szczegółów strategii została przedstawiona w formie uporządkowanej struktury logicznej obejmującej cele obszarów tematycznych (cele strategiczne), priorytety z przypisanymi celami szczegółowymi, kierunki oraz konkretne działania przypisane do każdego celu. Jako całość układ ten tworzy spójne przedstawienie koncepcji, wg. której samorząd zamierza osiągnąć stan przyszły opisany w Wizji SRMT 2030.

Wizja Tarnobrzega w roku 2030

Wizja to obraz Miasta, który jest oczekiwanym efektem realizacji strategii. Ukazuje ona Miasto w perspektywie strategicznej, zmienioną poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez samorząd celów.

Uwzględniając wyniki diagnozy stanu, propozycje zgłoszone przez członków zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Miasta oraz postulaty przekazane przez Mieszkańców poniżej w syntetycznym ujęciu przedstawiono wizję stanu do jakiego Miasto będzie zdążać podczas realizacji programu Strategii.

Wizja przyszłości przedstawia się następująco:

Miasto Tarnobrzeg w perspektywie roku 2030 to dobre miejsce do życia i pracy, którego mieszkańcy mają poczucie bezpieczeństwa oraz jakości życia osiągnięte dzięki realizacji szerokiego spektrum projektów rewitalizacyjnych i rozwojowych podejmowanych przez samorząd, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty i instytucje. Wykorzystanie szans wynikających z zewnętrznych strategicznych projektów komunikacyjnych (drogi szybkiego ruchu, kolej, węzły multimodalne, etc.) projektów proekologicznych (OZE, zielony transport miejski) oraz własnych atutów gospodarczych (m.in. Tarnobrzesci Park Przemysłowo - Technologiczny (TPPT), Jezioro Tarnobrzescie, Specjalna Strefa Ekonomiczna i inne) sprawiają, że Miasto staje się miejscem atrakcyjnym zarówno dla inwestorów, przedsiębiorców, turystów, ale również tych którzy stąd wyjechali (studenci, emigranci zarobkowi). Unikalne walory (dziedzictwo przyrodnicze, atrakcje turystyczne, zielone oraz innowacyjne miejsca pracy, bezpieczeństwo) sprawiają, że następuje poprawa w zakresie niekorzystnych dziś trendów

demograficznych. Te tendencje odnoszą się w szczególności do ludzi młodych, którzy dostrzegając m.in. dobre warunki do nowoczesnych zdalnych form zatrudnienia, szeroko pojmowaną dostępność komunikacyjną, ale także udogodnienia dla indywidualnych biznesów (TPPT, programy dla startupów, ekonomia społeczna) zaczynają postrzegać Tarnobrzeg jako perspektywiczne miejsce do zamieszkania i zakładania rodzin.

Misja

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Miasta i jego mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem?

Misją SRMT 2030 jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Tarnobrzega poprzez współdziałanie władz samorządowych z całą społecznością Tarnobrzega oraz zapewnianie warunków rozwoju gospodarczego, w tym w szczególności gospodarki zielonej i niebieskiej oraz adaptacji do zmian klimatu.

Podstawę do konstrukcji części programowej SRMT 2030 stanowiło założenie podporządkowania wszystkich działań i procesów zgodności z zasadą zrównoważonego rozwoju, która jest dziś podstawowym kierunkiem polityki regionalnej Unii Europejskiej, a obowiązek jej stosowania Polsce wynika bezpośrednio z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Art. 5). Zbiór inicjatyw Komisji Europejskiej, których nadrzędnym celem jest osiągnięcie neutralności dla klimatu w Europie określany jako **Europejski Zielony Ład** (European Green Deal) będzie w latach 2021-2027 stanowił podstawę wydatkowania Funduszy Europejskich, co oznacza, że uwzględnienie tej zasady na każdym etapie realizacji Strategii będzie warunkiem korzystania tych funduszy w najbliższej przyszłości. Mając powyższe na względzie, w Strategii Rozwoju Tarnobrzega do 2030 roku zrównoważonemu rozwojowi zostały podporządkowane cele, działania oraz inne elementy procesu wdrażania. W celu ujednolicenia spojrzenia na sprawę rozwoju zrównoważonego poniżej zaprezentowano wizualizację odzwierciedlającą jego istotę i wzajemne relacje jego obszarów.

Rysunek 1 Schematyczna wizualizacja koncepcji rozwoju zrównoważonego

Źródło: opracowanie własne

Cele Strategiczne

Cele strategiczne należy rozumieć jako efekty, których duża skala i znaczenie wymagają zarówno odpowiednio długiej perspektywy czasowej, jak również rozbicia na etapy pośrednie (cele operacyjne i kierunki działań). Kierując się nadmienioną wyżej logiką cele strategiczne zostały sformułowane na poziomie trzech podstawowych sfer koncepcji zrównoważonego rozwoju. Określają one główne założenia lokalnej polityki rozwoju, które w perspektywie strategicznej SRMT 2030 mają doprowadzić do osiągnięcia stanu określonego przez wizję rozwoju.

Cele strategiczne dla Miasta Tarnobrzega, na okres do roku 2030 przedstawiają się następująco:

Sfera Społeczna

Cel strategiczny: Podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców Tarnobrzega oraz odwrócenie niekorzystnych trendów demograficznych poprzez aktywizację potencjałów, podnoszenie standardu usług publicznych i kreowanie warunków dla rozwoju nowoczesnych miejsc pracy.

Sfera Gospodarcza

Cel strategiczny: Wzrost potencjału gospodarczego Tarnobrzega poprzez atrakcyjność inwestycyjną, współpracę ponadlokalną oraz rozwój zielonej i niebieskiej gospodarki.

Sfera środowiskowo-przestrzenna

Cel strategiczny: Optymalne wykorzystanie zasobów i dziedzictwa poprzez rozwój infrastruktury dla zrównoważonego rozwoju i środowiska oraz bezpieczeństwa.

3. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Mając w intencji stopniowe precyzowanie i konkretyzację zapisów programu Strategii do każdej sfery odpowiadającej filarom zrównoważonego oraz odpowiadającego jej celu strategicznego rozwoju przypisano adekwatne obszary tematyczne. Obszary określają dziedzinę, w której będą formułowane cele operacyjne oraz przypisane do nich kierunki działań.

Rysunek 2 Układ obszarów rozwojowych

SFERA SPOŁECZNA	SFERA GOSPODARCZA	SFERA PRZESTRZENNA
Zapewnienie trwałych podstaw rozwojowych oraz rozwój kapitału społecznego	Atrakcyjność inwestycyjna	Ład przestrzenny i rewitalizacja
Zdrowie i włączenie społeczne	Współpraca ponadlokalna i rozwój partnerstw funkcjonalnych	Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska
Rynek pracy	Konkurencyjność oparta na turystyce oraz inteligentnych specjalizacjach	Dostępność komunikacyjna
Edukacja	Innowacyjność i otoczenie biznesu	OZE i bezpieczeństwo energetyczne
Kultura i dziedzictwo kulturowe	Zielona i niebieska gospodarka	Przeciwdziałanie zagrożeniom
Sport i rekreacja	Adaptacja do zmian klimatycznych	

Źródło – opracowanie własne

Dla przejrzystości przekazu oraz jednoznacznego odniesienia do poszczególnych filarów zrównoważonego rozwoju wszystkie poniższe opisy i prezentacje zostaną przedstawione z zachowaniem ww. podziału obszarów rozwoju oraz kolorystyki modelu przedstawionego na rysunku. Jednocześnie w opisach został zastosowany jednolity i jednoznaczny system numerowania poszczególnych poziomów planu strategicznego. System ten jest wzorowany na Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego i wyraża się w schemacie jak poniżej.

Rysunek 3 Schemat układu oraz numeracji celów i działań

Źródło: opracowanie własne

Sfera Społeczna

Cel strategiczny:

Podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców Tarnobrzega oraz odwrócenie niekorzystnych trendów demograficznych poprzez aktywizację potencjałów, podnoszenie standardu usług publicznych i kreowanie warunków dla rozwoju nowoczesnych miejsc pracy

Osiągnięcie celu będzie ukierunkowane na:

- Wielowymiarowe działania ukierunkowane na powstrzymanie niekorzystnych trendów demograficznych, które w chwili obecnej są jednym poważniejszych problemów Tarnobrzega.
- Doskonalenie, rozwój i rozszerzanie dostępności usług publicznych.
- Tworzenie warunków do powstawania i rozwoju nowoczesnych miejsc pracy oraz pracy zdalnej.
- Budowa kompetencji miasta w obrębie tworzenia centrów usług wspólnych.
- Wykorzystanie szans Tarnobrzega związanych z realizacją wielkich krajowych inwestycji komunikacyjnych przebiegających przez Miasto (S74, modyfikacja przebiegu drogi krajowej nr 9, „szprycha kolejowa” umożliwiająca wygodne połączenie z Centralnym Portem Komunikacyjnym). Szanse te, w kontekście ww. celu strategicznego wyrażają się w zapewnieniu poczucia łatwości dostępu do dużych polskich miast, Europy czy świata, przy jednoczesnym zapewnieniu miejsca do pracy zdalnej i bezpiecznego życia wśród zieleni i ekologicznych technologii.
- Wykorzystanie potencjału ARP i TSSE Euro-Park WISŁOSAN do pozyskiwania inwestorów oraz TPPT dla ułatwiania startu początkującym mikro przedsiębiorcom.
- Promocję i budowanie klarownej oferty miasta wobec młodzieży studenckiej, osób powracających z emigracji oraz przyjezdnych poszukujących miejsca do pracy zdalnej w przyjaznym środowisku.
- Wykorzystanie aktualnie wysokich wskaźników w zakresie bezpieczeństwa, infrastruktury powstałej przy rewitalizacji oraz bogatego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego do kreowania silnego wizerunku i stabilnej pozycji Miasta w przyszłości.

4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze społecznym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Cel operacyjny 1.1 Poprawa sytuacji demograficznej, pobudzenie aktywności oraz zbudowanie relacji sprzyjających współdziałaniu obywateli i instytucji publicznych				
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatu i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie Miasta	Podmioty zaangażowane i partnerzy
<p>1.1.1 Aktywizacja potencjałów i zasobów Miasta na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta.</p> <p><i>(np. promocja walorów Tarnobrzega, jako bezpiecznego miejsca do życia pracy i zakładania rodziny posiadającego atrakcyjne miejsca do rekreacji oraz dobre połączenia z portami lotniczymi, liniami kolejowymi oraz autostradami zapewniając łatwy i szybki dostęp do metropolii krajowych i zagranicznych.</i></p>	<p>Poprawa sytuacji demograficznej dzięki ograniczeniu migracji i zmiany jej trendów</p> <p>Poprawa wizerunku Miasta jako dobrego miejsca do życia i pracy</p> <p>Poprawa sytuacji na rynku pracy</p> <p>Poprawa w zakresie aktywności lokalnej społeczności w sferze społeczno-gospodarczej</p>	<p>Liczba nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie CEIDG</p>	<p>Wydział Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego</p>	
<p>1.1.2 Zwiększenie zaangażowania społecznego obywateli oraz rozwój współpracy sektora publicznego, prywatnego i organizacji pozarządowych.</p> <p><i>(np. popieranie inicjatyw służących aktywizacji obywateli i organizacji pozarządowych w sprawy publiczne, w tym udział w debatach, konsultacjach społecznych, w tworzeniu regionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych i programowych oraz w wyborach, promowanie</i></p>	<p>Poprawa i rozszerzenie oferty organizacji pozarządowych dla zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej</p> <p>Poprawa partycypacji społecznej wyrażająca się poprzez udział w projektach szkoleniowych, konferencjach oraz udział w wyborach</p>	<p>Liczba projektów organizacji pozarządowych wspartych przez Miasto (dotacje, patronaty itp.)</p>	<p>Wydział Organizacji i Partycypacji Społecznej</p>	

<p>zaangażowania w sprawy społeczne przejawiającego się m.in. zwiększeniem liczby projektów z udziałem wolontariuszy, wykorzystywanie zasobów lokalnych instytucji publicznych (osobowych i infrastrukturalnych) dla rozwijania aktywności obywatelskiej. Pobudzanie uczestnictwa obywateli w życiu publicznym poprzez edukację obywatelską oraz kształcenie liderów i animatorów inicjatyw społecznych, zachęcanie do działań służących sieciowaniu, koordynacji oraz monitorowaniu działalności, w tym tworzenie centrów wsparcia inicjatyw obywatelskich, wsparcie dla rozwoju kompetencji i profesjonalizacji organizacji pozarządowych poprzez zmianę systemu wsparcia na motywacyjny (np. dotacje na pokrycie wkładu własnego w projektach).</p>				
<p>Cel operacyjny 1.2 Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego, integracji społecznej oraz adaptacyjności zawodowej</p>				
<p>1.2.1 Poprawa dostępności do kompleksowej opieki medycznej oraz jakości usług medycznych.</p> <p>(np. inwestycje w infrastrukturę podmiotów ochrony zdrowia, zakup sprzętu medycznego oraz wyposażenia niezbędnego do świadczenia usług medycznych, a także służących opiece długoterminowej, paliatywnej i hospicyjnej, inwestycje w infrastrukturę w zakresie dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami poprzez roboty budowlane,</p>	<p>Zapewnienie mieszkańcom dostępności wysokiej jakości usług ochrony zdrowia</p> <p>Dostosowanie usług ochrony zdrowia do struktury i potrzeb społecznych</p> <p>Podniesienie jakości zdrowia publicznego</p> <p>Poprawa w zakresie profilaktyki i diagnostyki chorób cywilizacyjnych</p>	<p>Poziom zadowolenia mieszkańców Miasta Tarnobrzega z usług świadczonych przez lokalne ośrodki zdrowia</p> <p>Liczba uczestników akcji profilaktyczno-</p>	<p>Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych</p> <p>Wydział Edukacji, Zdrowia, Sportu i Kultury</p>	<p>Tarnobrzaska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.</p>

<p>w tym zakup niezbędnego wyposażenia, dążenie do ulepszenia dostępu do programów zdrowotnych dla osób chorych, uzależnionych i ich rodzin, wzmocnienie świadomości społecznej w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki i rekreacji, promowanie zdrowego i aktywnego trybu życia wraz z profilaktyką, upowszechnianie odpowiedzialnych postaw przeciwdziałających przenoszeniu chorób zakaźnych, popularyzowanie aktywności ruchowej, jako składowej zdrowego stylu życia).</p>	<p>Wzrost świadomości w zakresie zachowań i postaw prozdrowotnych</p>	<p>diagnostycznych kierowanych do różnych grup środowiskowych</p>		
<p>1.2.2 Doskonalenie i rozwój systemu wsparcia dla środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.</p> <p>(np. wspieranie i rozwój środowiskowych form wsparcia dzieci, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, wykorzystywanie możliwości wsparcia dla inicjatyw związanych z rozwojem Ekonomii Społecznej (projekty dotacyjne, szkoleniowe i doradcze, wspieranie wykorzystania ekonomii społecznej i solidarnej, jako pola aktywizacji zawodowej i społecznej grup defaworyzowanych, realizacja działań promocyjnych w zakresie ekonomii społecznej i solidarnej, realizowanie Programu „Ogólnopolska Karta Seniora” oraz Programu „Miasto Przyjazne Seniorom”, zapewnianie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego i czynnego uczestnictwa w życiu społecznym, zapewnianie</p>	<p>Zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie</p> <p>Zapewnienie szerokiej oferty wsparcia dla osób i rodzin przy przezwycięzeniu trudnej sytuacji życiowej</p> <p>Poprawa możliwości osób zagrożonych wykluczeniem dzięki projektom wspierającym w zakresie ekonomii społecznej</p>	<p>Odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym objętych pracą socjalną oraz wsparciem materialnym i finansowym</p> <p>Liczba osób objętych działaniami w sferze Ekonomii Społecznej</p> <p>Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie</p>	

<p><i>bezpłatnego wypożyczenia sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego dla mieszkańców miasta Tarnobrzega, rozwój mieszkalnictwa społecznego).</i></p>				
<p>1.2.3 Kompleksowy program działań na rzecz włączenia społecznego osób starszych.</p> <p><i>(np. tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie osób starszych jako aktywnych uczestników życia społecznego, promocja zdrowia, profilaktyki chorób, dostęp do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji, działania na rzecz edukacji dla starości, zwiększanie dostępności usług środowiskowego wsparcia dla osób starszych, tworzenie klubów osiedlowych w miarę zdiagnozowanych potrzeb w tym zakresie, rozwój Tarnobrzесьkiego Centrum Seniora, poprzez dofinansowanie działalności ze źródeł zewnętrznych, kierunkowanie aktywności Domu Pomocy Społecznej jako środowiskowego centrum wsparcia.</i></p>	<p>Poprawa jakości życia osób starszych</p> <p>Poprawa w zakresie integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej osób starszych</p> <p>Zapewnienie kompleksowej oferty wsparcia dla seniorów poprzez projekty podejmowane przez organizacje społeczne</p>	<p>Liczba projektów aktywizacyjnych dedykowanych osobom starszym</p> <p>Liczba seniorów korzystających z usług opiekuńczych</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie</p>	<p>Dom Dziennego Pobytu Senior+</p>
<p>Cel operacyjny 1.3. Tworzenie warunków do prowadzenia aktywności gospodarczej.</p>				
<p>1.3.1 Aktywizacja zawodowa i tworzenie warunków sprzyjających do rozwoju nowoczesnych form zatrudnienia i pracy zdalnej.</p> <p><i>(np. zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji i kompetencji mieszkańców dla potrzeb rynku pracy poprzez programy realizowane przez TARR SA, działania</i></p>	<p>Wzrost kompetencji i umiejętności w zakresie prowadzenia własnej działalności</p> <p>Poprawa efektywności działania instytucji pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego</p>	<p>Stopa bezrobocia na terenie Miasta Tarnobrzega</p> <p>Liczba osób objętych projektami z zakresu rozwoju kapitału społecznego</p>	<p>Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu, Tarnobrzесьka Agencja Rozwoju Regionalnego S.A,</p>

<p>aktywizacyjne skierowane do osób bezrobotnych i biernych zawodowo, unowocześnianie i rozwój pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, współpraca, wspieranie wymiany doświadczeń i informacji instytucji rynku pracy i innych organizacji działających na rzecz przeciwdziałania bezrobociu mieszkańców Tarnobrzega, realizowanie projektów i programów związanych z rozwojem kapitału ludzkiego.</p>				
<p>1.3.2. Rozwój przedsiębiorczości – tworzenie dogodnych warunków dla firm, które swoją pozycję budują w oparciu o lokalne zasoby i potencjały.</p> <p><i>(np. wspieranie powstawania nowych i rozwoju istniejących przedsiębiorstw, promowanie wiedzy i prowadzenie szkoleń z zakresu działalności gospodarczej, kształtowanie postaw przedsiębiorczych - promocja samozatrudnienia, tworzenie przestrzeni dla rozwoju kreatywności mieszkańców, budowanie partnerstw lokalnych, realizacja projektów ukierunkowanych na finansowe wsparcie dla osób rozpoczynających działalność w formie samozatrudnienia, angażowanie się Tarnobrzесьkiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w realizację ponadlokalnych projektów bezpośredniego wsparcia startupów). Budowanie infrastruktury pod nowe tereny inwestycyjne.</i></p>	<p>Wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych podejmujących projekty biznesowe</p>	<p>Wartość zrealizowanych projektów wsparcia dla rozpoczynających działalność gospodarczą zrealizowanych przez lokalne Instytucje Otoczenia Biznesu</p> <p>Liczba podmiotów gospodarczych powstałych dzięki projektom wsparcia.</p>	<p>Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych</p>	<p>Tarnobrzесьka Agencja Rozwoju Regionalnego S.A</p>

Cel operacyjny 1.4. Zapewnienie wysokich standardów i jakości edukacji oraz systemowe jej dostosowywanie do potrzeb współczesności.				
<p>1.4.1 Zapewnienie standardów nowoczesnej infrastruktury edukacyjnej.</p> <p><i>(np. modernizacja i rozwój infrastruktury dydaktycznej i około dydaktycznej, inwestycje w infrastrukturę na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego (przedszkoli lub innych form edukacji przedszkolnej) wraz z niezbędnym wyposażeniem gwarantującym wysoką jakość kształcenia, poprawa dostępności i jakości usług świadczonych w przedszkolach, inwestycje w infrastrukturę dydaktyczną istniejących budynków szkolnych wraz z wyposażeniem w nowoczesny sprzęt ICT i materiały dydaktyczne oraz obiektów służących wzmocnieniu sprawności fizycznej uczniów, inwestycje w infrastrukturę placówek realizujących kształcenie specjalne wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia, inwestycje w istniejącą bazę dydaktyczną szkół zawodowych, wyposażenie pracowni/warsztatów w urządzenia i sprzęt niezbędny do kształcenia, a także ukierunkowane wyposażenie/doposażenie na tworzenie i rozwój warsztatów oraz pracowni kształcenia praktycznego - w branżach zgodnych z potrzebami rynku pracy, w tym z inteligentnymi specjalizacjami określonymi w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa</i></p>	<p>Zapewnienie możliwości atrakcyjnego, angażującego i efektywnego kształcenia dostosowanego do wyzwań gospodarczych i cywilizacyjnych</p> <p>Zapewnienie wysokich standardów infrastruktury dydaktycznej oraz poprawa warunków pracy nauczycieli i warunków do zdobywania i rozwoju wiedzy przez uczniów z wykorzystaniem nowoczesnego sprzętu dydaktycznego i materiałów.</p>	<p>Liczba uczniów uczestnicząca w projektach edukacyjnych</p> <p>Liczba laureatów i finalistów olimpiad, konkursów przedmiotowych, artystycznych i zawodów sportowych</p>	<p>Wydział Edukacji, Zdrowia, Sportu i Kultury</p>	

<p><i>Podkarpackiego na lata 2021-2030, wsparcie szkół prowadzących kształcenie ogólne i zawodowe w zakresie dostosowania do wymagań rynku pracy, inwestycje w infrastrukturę placówek realizujących kształcenie specjalne, inwestycje w infrastrukturę w zakresie dostosowania do potrzeb ON poprzez roboty budowlane, w tym zakup niezbędnego wyposażenia, promocja tworzenia miejsc nauki w przedsiębiorstwach, kontynuowanie współpracy z PUZ w zakresie zapewnienia warunków studiowania przez osoby z niepełnosprawnością, popieranie i współpraca na rzecz badań i projektów badawczych dotyczących rozwiązywania problemów społecznych, współpraca przy rozbudowie kampusu PUZ o nowy obiekt z infrastrukturą do kształcenia studentów na kierunkach nauk o zdrowiu i nauk społecznych).</i></p>				
<p>Cel operacyjny 1.5. Zapewnienie warunków dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców Tarnobrzega w sferze kulturalnej oraz optymalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego.</p>				
<p>1.5.1 Budowanie równego i powszechnego dostępu do oferty kulturalnej oraz rozwój oferty kulturalnej we współpracy z samorządami Czwórmiasta.</p> <p><i>(np. inwestycje w infrastrukturę zabytków i instytucji kultury, wypracowanie wspólnego i skoordynowanego w ramach Czwórmiasta systemu informowania o wydarzeniach kulturalnych, kompleksowy remont i dostosowanie</i></p>	<p>Poprawa, uatrakcyjnienie i zróżnicowanie oferty kulturalnej, artystycznej, historycznej, w tym z zaangażowaniem środowiska lokalnego oraz z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań różnych grup odbiorców</p> <p>Zbudowanie unikalnej ponadgminnej oferty, która będzie</p>	<p>Liczba osób uczestniczących w imprezach kulturalnych</p> <p>Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych powszechnie dostępnych dla mieszkańców</p>	<p>Muzeum Historyczne Miasta Tarnobrzega Tarnobrzescki Dom Kultury</p>	

<p><i>Tarnobrzeskiego Domu Kultury do najlepszych dostępnych standardów, opracowanie marki Tarnobrzega, a następnie systemu jej promocji w oparciu o dziedzictwo historyczne i kulturowe mikroregionu tarnobrzeskiego, udoskonalenie formuły Dni Tarnobrzega do wydarzenia unikalnego będącego znakiem dobrej jakości i niepowtarzalnych klimatów, rozwój działań budujących współpracę kulturalną na styku regionów – nawiązanie do tradycji oraz budowanie marki lasowiackiej w ramach inicjatywy Czwórmiaستا, udzielanie form wsparcia dla organizacji pozarządowych zaangażowanych w sferze kultury i dziedzictwa kulturowego pozyskujących zewnętrzne środki wsparcia dla swoich projektów).</i></p>	<p>wzbogacona walorami gmin współpracujących w ramach Inicjatywy Czwórmiaستا</p> <p>Zapewnienie mieszkańcom możliwości zaspokojenia potrzeb kulturalnych o wysokich standardach</p>			
<p>1.5.2 Program wykorzystania bogatego dziedzictwa kulturowego Miasta Tarnobrzega w tworzeniu produktu turystycznego we współpracy w sąsiadujących gminami.</p> <p><i>(np. wykorzystanie Wisły w celu stworzenia produktu turystycznego w oparciu o potencjał rzeki, utworzenie niezbędnej infrastruktury i wspólna promocja z sąsiadującymi gminami, tworzenie bogatej oferty kulturalnej wraz z poprawą jej dostępności oraz inicjowanie działań na rzecz zwiększenia uczestnictwa w przedsięwzięciach</i></p>	<p>Wdrożenie atrakcyjnego programu wykorzystania bogatego dziedzictwa kulturowego wzbogaconego ofertami współpracujących gmin Czwórmiaستا.</p> <p>Zbudowanie na bazie dziedzictwa kulturowego unikalnej i specyficznej dla Tarnobrzega oferty stanowiącej zachętę dla turystów</p>	<p>Liczba osób odwiedzających zamek, muzea oraz imprezy z wykorzystaniem obiektów historycznych i sakralnych.</p> <p>Liczba inicjatyw związanych z rewitalizacją i remontami obiektów lokalnego</p>	<p>Muzeum Historyczne Miasta Tarnobrzega Tarnobrzeski Dom Kultury</p> <p>Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych</p>	

<p><i>kulturalnych i budowy więzi lokalnych, współpraca z Sandomierzem, Stalową Wolą i Niskiemi w zakresie koordynacji działań kulturalnych oraz tworzenie i wspólna promocja oferty kulturalnej dla całego obszaru Czwórmieścia, popularyzacja kultury i dziedzictwa kulturowego, w tym dziedzictwa przemysłowego (przemysł siarkowy, aktywność gospodarcza rodu Tarnowskich) i technicznego oraz niematerialnego, jako elementu umacniania tożsamości lokalnej, tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi aktywności artystycznej mieszkańców Tarnobrzega, m.in. poprzez rozwój edukacji kulturowej, inicjowanie i wspieranie procesów na rzecz tworzenia silnej marki kulturowej związanej z subregionem Czwórmieścia, realizacja projektów kulturowych o randze ponadregionalnej, podejmowanie partnerskich projektów w sferze kultury związanych z eksponowaniem zasobów dziedzictwa kulturowego mikroregionu Czwórmieścia oraz MOF Tarnobrzeg, zwiększanie gospodarczego i społecznego wykorzystania dziedzictwa poprzez tworzenie partnerstw między sektorem publicznym i prywatnym, patronowanie oraz współpraca przy podejmowaniu przez lokalne organizacje projektów partnerskich w sferze kultury i dziedzictwa kulturowego na terenie Miasta Tarnobrzega, kontynuowanie i rozwijanie</i></p>	<p>Wzbogacenie pozytywnego wizerunku Miasta Tarnobrzega poprzez wyeksponowanie skarbów posiadanego dziedzictwa jak np. Kolekcja Dzikowska</p> <p>Wzmocnienie tożsamości i poczucia przynależności mieszkańców do wspólnoty lokalnej</p>	<p>dziedzictwa kulturowego Liczba inwestycji zwiększających atrakcyjność turystyczną miasta Tarnobrzega</p>		
---	---	---	--	--

<i>działań promujących Kolekcję Dzikowską).</i>				
Cel operacyjny 1.6. Zapewnienie mieszkańcom warunków do rozwijania aktywności fizycznej				
<p>1.6.1 Poprawa stanu i rozbudowa infrastruktury dla sportu powszechnego.</p> <p><i>(np. rozwój infrastruktury sportowej z uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami oraz starszych, Budowa Centrum sportów olimpijskich i paraolimpijskich w Tarnobrzegu przy ul. Zwierzynieckiej wraz z centrum aktywizacji seniorów, upowszechnianie i rozwój sportu wśród dzieci i młodzieży, promocja aktywności ruchowej osób dorosłych, w tym osób w wieku 65+, realizowanie działań edukacyjno-sportowych w celu zapobiegania chorobom cywilizacyjnym, rozwój infrastruktury sportu powszechnego oraz wzrost dostępności urzędzeń dla aktywności ruchowej).</i></p>	<p>Pełniejsze wykorzystanie infrastruktury otoczenia Jeziora Tarnobrzeskiego do rozszerzenia oferty dla mieszkańców i turystów</p> <p>Wzrost efektywności wykorzystania obiektów sportowych i rekreacyjnych</p> <p>Wzrost aktywności ruchowej mieszkańców</p>	<p>Liczba nowych atrakcji turystycznych i rekreacyjnych powstałych nad Jeziorem Tarnobrzeskim</p> <p>Liczba osób korzystających z działalności klubów sportowych</p>	<p>Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych</p>	<p>MOSIR Tarnobrzeg</p>

Sfera Gospodarcza

Cel Strategiczny : Wzrost potencjału gospodarczego Tarnobrzega poprzez atrakcyjność inwestycyjną, współpracę ponadlokalną oraz rozwój zielonej i niebieskiej gospodarki

Osiągnięcie tego celu będzie ukierunkowane na:

- Rozszerzanie i ulepszenie udogodnień dla potencjalnych inwestorów zainteresowanych lokalizowaniem inicjatyw biznesowych dających miejsca pracy wysokiej jakości.
- Zdynamizowanie i podniesienie efektywności działań promocyjnych mających na celu możliwie najszerszą popularyzację walorów Miasta (TPPT, TSSE, bliskość A4, łatwość dostępu CPK, etc.) oraz jego potencjału do działań biznesowych oraz zamieszkania dla kadr.
- Wykorzystanie unikalności oraz sumarycznego potencjału czterech bardzo blisko położonych miast oraz gmin (np. Gorzyc) do ukształtowania obszaru gospodarczego uzasadniającego inwestycje drogowe, energetyczne i inne.
- Podejmowanie turystycznych inicjatyw gospodarczych łączących potencjały infrastruktury rekreacyjnej z zabytkami, bogactwem dziedzictwa przyrodniczego.
- Eksponowanie ważnego dla regionu powiązania gospodarki Tarnobrzega z Inteligentnymi Specjalizacjami (w szczególności motoryzacja, jakość życia) pozwalającymi na dostęp do priorytetowych linii finansowania europejskiego.
- Kompleksowy program wykorzystania potencjału Miasta (TPPT, TARR, WSM, ARP) do rozwijania programów związanych z innowacyjnością i aktywnością startupów.
- Eksponowanie dążeń w kierunku zielonej i niebieskiej gospodarki (inwestycje ograniczające emisje i zwiększające efektywność wykorzystania energii i zasobów).

5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze gospodarczym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Cel operacyjny 2.1 Ukształtowanie wizerunku Miasta jako dogodnego do rozwijania projektów biznesowych oraz lokalizacji dla firm wykorzystujących pracę zdalną oferującego atrakcyjne warunki życia dla ich pracowników.				
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatu i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie Miasta	Podmioty zaangażowane i partnerzy
<p>2.1.1 Wzrost skuteczności promocji gospodarczej Miasta oraz zbudowanie jego silnego wizerunku i stabilnej pozycji w przyszłości.</p> <p><i>(np. przygotowanie i wdrażanie planu działań promocyjnych skupionego na skuteczności docierania, identyfikacja najbardziej pożądanych środowisk gospodarczych oraz ich pozyskiwanie dla miasta, aktywna promocja miasta w kontekście nawiązywania relacji z firmami stosującymi CUW (np. udział w targach biznesowych itp.), sprzyjanie podejmowaniu innowacyjnych i niekonwencjonalnych inicjatyw promujących miasto, rozsądne wykorzystanie narzędzi reklamowych w promocji miasta, opracowanie atrakcyjnej oferty ukierunkowanej na studentów oraz osób poszukujących dobrego miejsca do zamieszkania i pracy zdalnej, przeprowadzenie kampanii medialnej prezentującej spektrum walorów miasta, wykorzystanie potencjału Tarnobrzесьkiego Parku Przemysłowo-Technologicznego w promocji wobec startupów oraz przedsiębiorstw innowacyjnych).</i></p>	<p>Poprawa wizerunku Miasta na zewnątrz.</p> <p>Większa skuteczność docierania do inwestorów.</p> <p>Lepsze wyeksponowanie różnorodności i atrakcyjności walorów Tarnobrzega</p>	<p>Liczba zrealizowanych kampanii promocyjnych</p> <p>Liczba nowych inwestorów lokalizujących swoje firmy w Tarnobrzegu</p>	<p>Biuro Promocji Miasta i Współpracy z Mediami</p> <p>Wydział Geodezji i Gospodarki Gruntami</p>	

<i>Budowanie infrastruktury pod nowe tereny inwestycyjne</i>				
<p>2.1.2 Rozwój systemu udogodnień dla inwestorów zapewniających powstawanie miejsc pracy wysokiej jakości.</p> <p><i>(np. badania i konsultacje społeczne mające na celu określenie katalogu akceptowalnych społecznie inwestycji na terenie Miasta, wypracowanie systemu i konkretnego zakresu udogodnień dla inwestorów, poszukiwanie i pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz realizacja projektów stanowiących kolejne etapy rozwoju TPPT).</i></p>	<p>Zapewnienie korzystnych i atrakcyjnych warunków sprzyjających zainteresowaniu inwestorów możliwościami działań w Tarnobrzegu.</p> <p>Dostosowanie istniejących oraz zbudowanie nowych rozwiązań infrastrukturalnych zapewniających nowoczesne i niezbędne instalacje techniczne</p>	<p>Liczba inwestorów wyrażających zainteresowanie aktywnością w Tarnobrzegu</p> <p>Liczba startupów rozwijających się w Tarnobrzegu</p>	<p>Wydział Geodezji i Gospodarki Gruntami</p> <p>Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych</p>	<p>Tarnobrzaska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.</p>
<p>2.1.3 Rozwój i doskonalenie infrastruktury sprzyjającej napływowi inwestycji.</p> <p><i>(np. aktywizacja niewykorzystanego jeszcze potencjału inwestycyjnego TPPT, wykorzystywanie waloru dostępności komunikacyjnej do lokalizacji nowoczesnych przedsiębiorstw eksponujących nastawienie proekologiczne, bieżąca analiza sytuacji oraz podejmowanie projektów tworzenia infrastruktury dla inwestorów dostosowanej do szybko zmieniającej się sytuacji gospodarczej i pojawiania się nowych technologii wymagających czystego środowiska).</i></p>	<p>Całkowite wynajęcie zasobów TPPT dla firm i startupów oraz wykorzystanie terenów uzbrojonych</p>	<p>Liczba nowych inwestorów stosujących rozwiązania proekologiczne w TPPT</p>	<p>Wydział Gospodarki Komunalnej i Środowiska</p>	

<p><i>Budowanie infrastruktury na nowych terenach inwestycyjnych w strefie przemysłowej.</i></p>				
<p>Cel operacyjny 2.2 Wykorzystanie unikalnych walorów wielobiegunowego układu sąsiadujących miast średniej wielkości do ukształtowania obszaru gospodarczego zapewniającego miejsca pracy oraz wysoką jakość życia mieszkańców mikroregionu.</p>				
<p>2.2.1 Formalizacja i rozwój Inicjatywy Czwórmiasta poprzez utworzenie stowarzyszenia, jako partnerskiego instrumentu osiągnięcia konkurencyjności obszarowej.</p> <p><i>(np. wypracowanie formuły funkcjonowania Inicjatywy Czwórmiasta w sferze, gospodarczej, promocyjnej społecznej oraz infrastrukturalnej, rozpoczęcie i ciągła kontynuacja kampanii społecznej integrującej środowiska czterech miast obejmującej warsztaty, seminaria, konferencje oraz inne formy aktywizujące udział szerokiej reprezentacji społecznej oraz wykreowanie forum będącego miejscem ścierania się poglądów na wspólny rozwój, wypracowanie i systemowe wdrażanie promocji Czwórmiasta, działania lobbingsowe połączone z docieraniem do najbardziej skutecznych środowisk decyzyjnych).</i></p>	<p>Wykorzystanie unikalnych walorów bliskości czterech porównywalnych miast</p> <p>Wzrost korzyści płynących z łączenia zasobów lokalnego dziedzictwa (infrastrukturalnego, turystycznego, innowacyjnego i innych)</p> <p>Wzrost świadomości lokalnej w zakresie unikalnych korzyści jakie może przynieść działanie partnerskie czterech miast</p> <p>Lepsza promocja miast dzięki działaniom wspólnym</p>	<p>Liczba partnerskich inicjatyw w ramach Czwórmiasta</p>	<p>Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych</p>	

<p>2.2.2 Wykorzystanie szans związanych z możliwościami wsparcia dla inicjatyw międzygminnych.</p> <p><i>(np. stworzenie zintegrowanego systemu do</i></p>	<p>Podniesienie efektywności transportu publicznego w ramach Czwórmiasta</p>	<p>Liczba wprowadzonych rozwiązań w zakresie wspólnych usług w ramach Czwórmiasta</p>	<p>Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych</p>	
---	--	---	---	--

<p><i>płatności za usługi transportu publicznego, np. analiza wykonalności wspólnego zarządu transportu publicznego w ramach Czwórmiasta, stworzenie zintegrowanego systemu do płatności za usługi transportu publicznego: rodzaj wspólnego biletu za przejazdy busami, rowerami, hulajnogami i ponoszenie opłat za parkowanie, przygotowanie do wdrożenia wspólnego systemu rowerów miejskich i hulajnóg miejskich, realizacja wspólnych inwestycji z Gminami Baranów Sandomierski, Nowa Dęba, Grębów, Gorzyce w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tarnobrzega).</i></p>	<p>Wzajemne mobilizowanie się miast do wprowadzania rozwiązań innowacyjnych</p>			
<p>Cel operacyjny 2.3 Wykorzystanie wyjątkowych atutów Miasta ściśle powiązanych z regionalnymi inteligentnym specjalizacjami.</p>				
<p>2.3.1 Rozwój kompleksowego systemu usług turystyczno-rekreacyjnych bazującego na Jeziorze Tarnobrzeskim.</p> <p><i>(np. rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej wokół Jeziora Tarnobrzeskiego oraz infrastruktury stanowiącej atrakcje przyciągające turystów, rozszerzanie oferty turystycznej Miasta z wykorzystaniem istniejących elementów infrastruktury, kreowanie nowych produktów turystycznych oraz uwzględnianie ich w promocji i miastu organizowaniu wydarzeń kulturalnych, prowadzenie działań sprzyjających rozwojowi bazy noclegowej, wykonanie</i></p>	<p>Pełniejsze i bardziej optymalne wykorzystanie walorów płynących z posiadania zbiornika z atrakcyjnymi usługami rekreacyjnymi.</p> <p>Zwiększenie liczby produktów dla turystów oraz lepsze wykorzystanie lokalnych walorów położenia</p>	<p>Liczba nowych produktów turystycznych wprowadzonych do użytkowania</p> <p>Liczba turystów korzystających z infrastruktury rekreacyjnej</p>	<p>Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych</p>	<p>Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji</p>

<p><i>otworu hydrogeologicznego w celu poszukiwania i rozpoznawania wód siarczkowych nad Jeziorem Tarnobrzeskim, tworzenie możliwości rozwoju usług wykorzystujących właściwości lecznicze wód siarczkowych, lobbowanie budowy łącznika Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo z Jeziorem Tarnobrzeskim).</i></p>				
<p>2.3.2 Poprawa dostępności i ekspozycji turystycznej miejsc i obiektów reprezentujących unikatowe dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Tarnobrzega.</p> <p><i>(np. dążenie do powiązania turystycznej infrastruktury miasta z siecią ścieżek i szlaków pieszych i rowerowych Północnego Podkarpacia, powstrzymanie degradacji obiektów i miejsc historycznych, oznakowanie oraz opisy obiektów i zasobów lokalnego dziedzictwa oraz ujednolicenie wizualizacji ww, elementów, budowanie systemu powiązań cennych obiektów i miejsc w sieć ścieżek i szlaków turystycznych na terenie miasta, rozbudowa istniejących szlaków COP i siarkowego oraz włączenie się w szlak zabytków techniki województwa podkarpackiego, turystyczno-rekreacyjne wykorzystanie potencjału Lasu Zwierzyniec, zaangażowanie w rozwój narodowego produktu turystycznego jakim jest Wiślana Trasa Rowerowa - odcinek Baranów</i></p>	<p>Pełniejsza integracja tarnobrzeskich atrakcji turystycznych we wspólnej ofercie.</p> <p>Pełniejsze połączenie oraz integracja z ponadlokalnymi i krajowymi sieciami szlaków turystycznych</p>	<p>Liczba turystów odwiedzających Tarnobrzeg</p> <p>Liczba osób korzystających z projektów partnerskich</p>	<p>Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych</p>	

<i>Sandomierski -Tarnobrzeg-Sandomierz).</i>				
<p>2.3.3 Integracja z regionalnym systemem inteligentnych specjalizacji regionu w obszarach jakości życia i motoryzacji.</p> <p><i>(np. aktywne włączanie się w wydarzenia związane z inteligentnymi specjalizacjami regionu (szczególnie w sferze jakości życia i turystyki), zaangażowanie w procesach sieciowania podmiotów gospodarczych Podkarpacia funkcjonujących w sferze usług związanych z turystyką, współpraca z klastrem Wschodni Sojusz Motoryzacyjny w zakresie realizacji programu Podkarpackiej Akademii Motoryzacji oraz działań promujących Miasto, monitorowanie dostępności konkursów dotacyjnych oraz podejmowanie indywidualnych lub partnerskich projektów z obszaru usług turystycznych)</i></p>	<p>Wykorzystanie szans w pozyskiwaniu środków na inwestycje związane z inteligentnymi specjalizacjami</p> <p>Pełniejsze wykorzystanie możliwości w zakresie rozwoju usług turystycznych (specjalizacja jakość życia)</p> <p>Lepsza promocja gospodarcza wynikająca z lokalizacji w Tarnobrzegu klastra motoryzacyjnego</p> <p>Zwiększenie liczby innowacyjnych projektów realizowanych w Mieście</p>	<p>Liczba projektów zrealizowanych w ramach inteligentnych specjalizacji</p> <p>Liczba beneficjentów projektów związanych z inteligentnymi specjalizacjami</p>	<p>Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych</p>	<p>Tarnobrzaska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.</p>
<p>Cel operacyjny 2.4. Wykorzystanie proinnowacyjnej infrastruktury oraz Instytucji Otoczenia Biznesu do wypromowania Miasta jako ośrodka inkubacji i rozwoju startupów.</p>				
<p>2.4.1 Promocja i rozwój TPPT jako lokalnego ośrodka wsparcia dla innowacyjności.</p> <p><i>(np. działania promujące dostępne tereny inwestycyjne TPPT, podejmowanie projektów wsparcia startupów z wykorzystaniem potencjału TPPT, realizacja seminariów,</i></p>	<p>Lepsze wypromowanie TPPT jako miejsca oferującego dogodny dostęp i atrakcyjne udogodnienia dla inwestorów</p> <p>Zwiększenie napływu startupów oraz osób planujących</p>	<p>Liczba zrealizowanych działań promujących ofertę TPPT</p> <p>Liczba nowych startupów lokalizujących swe siedziby w Tarnobrzegu</p>	<p>Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych</p>	<p>Tarnobrzaska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.</p>

<p><i>konferencji i innych wydarzeń w salach TPPT).</i></p>	<p>aktywność w tym zakresie</p> <p>Wypromowanie Miasta jako dobrej lokalizacji do działań konferencyjnych</p>			
<p>2.4.2 Wykorzystanie potencjału lokalnych Instytucji Otoczenia Biznesu oraz ich sieciowych powiązań do wspierania rozwoju przedsiębiorczości i przedsięwzięć proinnowacyjnych.</p> <p><i>(np. podejmowanie przez Tarnobrzeską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A, projektów wsparcia dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą, udział TARR S.A, w projektach sieciowych związanych z rozwojem Ekonomii Społecznej, organizowanie konkursów dla lokalnych startupów powiązanych z dotowaniem najlepszych pomysłów innowacyjnych).</i></p>	<p>Poprawa wskaźników związanych przedsiębiorczością mieszkańców Miasta</p> <p>Lepsze wykorzystanie szans związanych z rozwojem nowych kierunków gospodarczych jak np. Ekonomia Społeczna</p> <p>Pełniejsze rozpowszechnienie oferty TARR S.A. w zakresie projektów wspierających kierowanych do mieszkańców Tarnobrzega</p>	<p>Liczba nowych projektów na rzecz przedsiębiorczości podejmowanych przez lokalne IOB</p>	<p>Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych</p>	<p>Tarnobrzeska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.</p>
<p>Cel operacyjny 2.5 Zmniejszenie zagrożeń dla środowiska poprzez projekty ograniczające emisje, wykorzystanie odpadów oraz retencjonowanie wody.</p>				
<p>2.5.1 Rozwój inicjatyw nakierowanych na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń.</p> <p><i>(np. działania związane z kształtowaniem świadomości w zakresie niskiej emisji, wymiana źródeł ciepła w budynkach jedno i wielorodzinnych na terenie miasta, kompleksowe działania na rzecz adaptacji</i></p>	<p>Poprawa świadomości ekologicznej wśród mieszkańców Tarnobrzega</p> <p>Polepszenie sytuacji w zakresie zanieczyszczenia niską emisją</p> <p>Utworzenie i wykorzystanie</p>	<p>Liczba podjętych projektów w zakresie błękitnej i zielonej infrastruktury</p> <p>Wartość zrealizowanych projektów infrastrukturalnych w zakresie ochrony powietrza</p>	<p>Wydział Techniczno-Inwestycyjny i Drogownictwa</p> <p>Wydział Gospodarki Komunalnej i Środowiska</p>	

<p><i>do zmian klimatu z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego, poprzez wdrażanie systemowych rozwiązań z zakresu błękitnej i zielonej infrastruktury, takich jak np. zastosowanie elementów zieleni w kształtowaniu miejskich przestrzeni publicznych, m.in.: parki kieszonkowe, ogrody deszczowe, zielone dachy i ściany, wykorzystanie i powiększanie istniejących systemów naturalnego odprowadzania wód deszczowych i roztopowych oraz naturalnego retencjonowania wody opadowej poprzez np. zielone ściany, zielone przystanki, ogrody deszczowe), rozwój małej retencji, rozwój i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych, utworzenie Klastra Energii).</i></p>	<p>możliwości Klastra Energii</p>			
<p>Cel operacyjny 2.6 Zwiększenie odporności struktur lokalnych na zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych.</p>				
<p>2.6.1 Kompleksowy program promocyjny dotyczący świadomości w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym.</p> <p><i>(np. edukowanie, informowanie o następstwach zmian klimatu oraz promowanie dobrych praktyk, działań i postaw, realizacja działań określonych w Miejskim Planie Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Tarnobrzega, udział Miasta</i></p>	<p>Poprawa świadomości w zakresie zagrożeń płynących ze zmian klimatycznych oraz konieczności podejmowania indywidualnych wysiłków w tym zakresie</p>	<p>Liczba podjętych działań edukacyjnych w zakresie ochrony klimatu</p> <p>Liczba osób objętych działaniami</p>	<p>Wydział Gospodarki Komunalnej i Środowiska</p>	

<p>w projekcie Miasto z Klimatem polegającym na wsparciu w ramach doradztwa strategicznego).</p>				
<p>2.6.2 Realizacja działań praktycznych oraz inwestycyjnych wynikających z programu Europejskiego Zielonego Ładu.</p> <p><i>(np. analiza oraz identyfikacja dostępnych technologii przyjaznych dla środowiska, organizowanie wydarzeń promujących działania prowadzące do obniżenia emisyjności, realizacja projektów związanych ze zmianą systemów ogrzewania na ekologiczne, systemowe wprowadzanie niskoemisyjnego transportu miejskiego, stopniowa wymiana oświetlenia ulicznego na nowe bardziej energooszczędne formy, fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, budowa instalacji do produkcji energii z OZE wraz z przyłączami do sieci oraz inwestycje w magazyny energii działające na potrzeby OZE, w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i energii cieplnej, poprawa efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych i TTBS wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą lub modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej, priorytetowe</i></p>	<p>Poprawa sytuacji w zakresie stosowania rozwiązań proekologicznych w sferze publicznej</p> <p>Wykorzystanie szans rozwojowych wynikających z możliwości funduszy europejskich</p> <p>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wdrażanie rozwiązań zapewniających lepszą jakość powietrza</p>	<p>Stopień wymiany oświetlenia publicznego na rozwiązania oszczędnościowe</p> <p>Liczba gospodarstw które zmieniły ogrzewanie na ekologiczne</p>	<p>Wydział Techniczno-Inwestycyjny i Drogownictwa</p> <p>Wydział Gospodarki Komunalnej i Środowiska</p>	<p>Tarnobrzaska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.</p>

<i>traktowanie ekologicznych metod ogrzewania budynków).</i>				
--	--	--	--	--

Sfera Środowiskowo-Przestrzenna

Cel strategiczny : Optymalne wykorzystanie zasobów i dziedzictwa poprzez rozwój infrastruktury dla zrównoważonego rozwoju i środowiska oraz bezpieczeństwa.

Osiągnięcie tego celu będzie ukierunkowane na:

- Kontynuację procesów rewitalizacji na obszarach zdegradowanych.
- Kompleksowe działania prowadzące do ograniczenia zanieczyszczeń powietrza z powodu niskiej emisji.
- Rozwój infrastruktury dla rozwoju turystycznej aktywności gospodarczej w oparciu o zielone technologie i wykorzystanie zasobów dziedzictwa.
- Wprowadzanie w życie rozwiązań zwiększających szeroko pojętą dostępność komunikacyjną.
- Rozwój OZE i energooszczędności.
- Rozwiązania z zakresu selektywnej zbiórki i utylizacji odpadów.
- Działania miękkie w zakresie zapobiegania zmian klimatycznych.
- Działania z zakresu zielonej i niebieskiej gospodarki.
- Działania w sferze kształtowania świadomości ekologicznej.
- Stopniowe wprowadzanie niskoemisyjnego transportu publicznego.

6. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze środowiskowo-przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Cel operacyjny 3.1 Odbudowa i nadanie nowych funkcjonalności dla terenów zdegradowanych oraz objętych zagrożeniami naturalnymi.				
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatu i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie Miasta	Podmioty zaangażowane i partnerzy
<p>3.1.1 Kontynuacja procesu rewitalizowania obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego poprzez działania społeczne, gospodarcze, przestrzenne, techniczne lub środowiskowe.</p> <p><i>(np. kontynuowanie procesów rewitalizacji obszarów wokół Jeziora Tarnobrzskiego oraz pozyskiwanie środków na kolejne jego etapy, podejmowanie projektów służących rewitalizacji obszaru rynku i jego otoczenia, a także obszarów zdegradowanych, przeprowadzenie pełnej rewitalizacji Parku Dzikowskiego, ożywienie Placu Bartosza Głowackiego, sprzyjanie inicjatywom ukierunkowanym na ożywienie kolejnych obszarów zagrożonych degradacją, realizacja projektów z zakresu Ekonomii Społecznej oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej). prowadzenie analiz w kierunku wyznaczenia obszarów pod zabudowę wielorodzinną).</i></p>	<p>Eliminacja i ograniczanie miejsc zdegradowanych (społecznie, gospodarczo i środowiskowo) na terenie Miasta Tarnobrzega</p> <p>Odnowa i uatrakcyjnienie centrum Miasta zapewniające większy dostęp do kultury oraz wzbogacające ofertę turystyczną</p> <p>Powstanie nowych miejsc pracy dla osób zagrożonych dzięki ofercie ekonomii społecznej</p>	<p>Wartość zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych</p> <p>Ilość osób korzystających z projektów rewitalizacyjnych</p> <p>Liczba osób zagrożonych marginalizacją, które znalazły zatrudnienie w ekonomii społecznej</p>	<p>Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych</p>	<p>Tarnobrzaska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.</p>

<p>Cel operacyjny 3.2 Wyposażenie obszaru Miasta w obiekty oraz rozwiązania techniczne technologiczne sprzyjające rozwojowi lokalnemu oraz poprawie stanu środowiska naturalnego.</p>				
<p>3.2.1 Rewitalizacja transportu miejskiego w kierunku neutralnym klimatycznie.</p> <p><i>(np. utworzenie zakładu komunikacji miejskiej wraz zakupem niskoemisyjnych autobusów, modernizacja przystanków, budowa zakładu obsługi oraz dworca autobusowego, rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego usprawniających jakość połączeń z wiejskim otoczeniem i ważnymi sąsiadującymi ośrodkami).</i></p>	<p>Poprawa jakości życia w mieście dzięki ograniczeniu emisji z komunikacji publicznej.</p> <p>Zapewnienie lepszej komunikacji osiedli wiejskich z centrum Miasta</p> <p>Korzyści wizerunkowe wynikające z wprowadzania nowoczesnych i bardziej estetycznych pojazdów</p>	<p>Liczba autobusów niskoemisyjnych</p> <p>Udział autobusów ekologicznych w całym taborze transportu publicznego</p>	<p>Wydział Komunikacji</p>	
<p>3.2.2 Poprawa stanu i rozwój infrastruktury dla turystyki wypoczynkowej, aktywnej i tematycznej opartej o zielone technologie.</p> <p><i>(np. rozwijanie atrakcji turystycznych nad Jeziorem Tarnobrzeskim, rozbudowa infrastruktury turystycznej wokół Jeziora Tarnobrzeskiego).</i></p>	<p>Zwiększenie oferty dla potencjalnych turystów</p> <p>Dalsze kształtowanie wizerunku Miasta jako atrakcyjnego miejsca do wypoczynku i rekreacji</p> <p>Zapewnienie mieszkańcom nowych atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego</p>	<p>Liczba i wartość projektów inwestycyjnych zrealizowanych nad Jeziorem Tarnobrzeskim</p> <p>Liczba nowych atrakcji nad jeziorem wprowadzonych do oferty Miasta</p>	<p>Wydział Techniczno-Inwestycyjny i Drogownictwa</p>	
<p>3.2.3 Rozwój systemu zbiórki odpadów oraz ich utylizacji.</p> <p><i>(np. rozbudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, utworzenie miejsc do selektywnej zbiórki odpadów na terenie miasta wraz z systemem monitoringu i zakup wiat śmietnikowych).</i></p>	<p>Zapewnienie najwyższych standardów odbioru i przetwórstwa odpadów</p> <p>Poprawa czystości i porządku w Mieście</p>	<p>Liczba miejsc do selektywnej zbiórki odpadów</p>		

Cel operacyjny 3.3 Wykorzystanie unikalnych szans związanych z transportowymi inwestycjami krajowymi oraz systematyczne podnoszenie jakości połączeń komunikacyjnych na terenie Miasta				
<p>3.3.1 Powiązanie elementów węzła komunikacyjnego (istniejących i planowanych) obejmującego: obwodnicę Miasta, drogi S74 i S9, szprychy kolejowej oraz istniejącej linii kolejowej nr 25.</p> <p><i>(np. budowa obwodnicy miasta, zabezpieczenie obszarów pod kolejne etapy rozbudowy obwodnicy oraz węzły komunikacyjne, prowadzenie prac koncepcyjnych i planistycznych (samodzielnie lub wspólnie z partnerami np. PKP PLK, GDDKiA, CPK, etc.).</i></p>	<p>Poprawa bezpieczeństwa na drogach</p> <p>Włączenie układu komunikacyjnego miasta do projektowanych rozwiązań w zakresie drogi S74, S9 i szprychy kolejowej</p>	<p>Liczba zdarzeń i kolizji na drogach w mieście</p>	<p>Wydział Techniczno-Inwestycyjny i Drogownictwa</p>	<p>Komenda Miejska Policji</p>
<p>3.3.2 Aktywność lobbująca związana z najlepszym wykorzystaniem budowy krajowych strategicznych inwestycji komunikacyjnych przebiegających przez obszar Tarnobrzega.</p> <p><i>(np. ciągła i systematyczna analiza sytuacji związanej z procesem przebudowy systemu kolejowego podporządkowanego CPK, poszukiwanie wsparcia wśród znanych lub wpływowych osób związanych z Tarnobrzegiem, aktywne działania na rzecz powiązania zmiany przebiegu drogi S9 z budową nowej drogi S74).</i></p>	<p>Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Miasta dzięki nowoczesnym połączeniom komunikacyjnym z najważniejszymi hubami kraju</p>	<p>Liczba nowoczesnych bezpośrednich połączeń z najważniejszymi hubami komunikacyjnymi w kraju</p>	<p>Wydział Techniczno-Inwestycyjny i Drogownictwa</p>	

<p>3.3.3 Modernizacja i przebudowa systemu dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich Miasta Tarnobrzega.</p> <p><i>(np. usprawnienie systemu drogowego dzięki budowie i przebudowie (modernizacji) dróg powiatowych i gminnych, modernizacja dróg wojewódzkich, modernizacja mostów, rozwój połączeń autobusowych zapewniających transport do obszarów atrakcyjnych turystycznie, budowa drogi opaskowej wokół Jeziora Tarnobrzskiego, budowa kładek pieszo- rowerowych nad drogami wojewódzkimi, dostosowanie infrastruktury i powiązań komunikacyjnych, budowa dróg gminnych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej, prowadzenie remontów dróg oraz parkingów, opracowanie docelowej mapy ścieżek rowerowo-hulajnogowych (m.in. z wykorzystaniem istniejących jezdni drogowych).</i></p>	<p>Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej na terenie Miasta</p> <p>Usprawnienie dostępu do atrakcji turystycznych i rekreacyjnych Miasta</p> <p>Zapewnienie standardów nowoczesności dla mieszkańców</p>	<p>Liczba kilometrów wybudowanych/przebudowanych/wyremontowanych dróg</p> <p>Liczba nowych i rozszerzonych linii komunikacyjnych umożliwiających dostęp do atrakcji turystycznych</p>	<p>Wydział Techniczno-Inwestycyjny i Drogownictwa</p>	
<p>Cel operacyjny 3.4 Wypromowanie kultury energooszczędności oraz rozwój infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego Miasta Tarnobrzega.</p>				
<p>3.4.1 Rozwój energetyki OZE.</p> <p><i>(np. budowa farmy fotowoltaicznej, kampania popularyzująca kulturę energooszczędności, zmiana systemu ogrzewania wraz z montażem odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej i społecznej, budowa instalacji fotowoltaiki na terenie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków</i></p>	<p>Obniżenie kosztów związanych z wykorzystaniem energii elektrycznej</p> <p>Podniesienie standardów życia w mieście i poprawa wizerunku Miasta</p>	<p>Liczba zrealizowanych inwestycji proekologicznych</p> <p>Wartość energii i wyprodukowanej z wykorzystaniem OZE</p>	<p>Wydział Techniczno-Inwestycyjny i Drogownictwa</p>	

<p><i>oraz Stacji Uzdatniania Wody, modernizacja energetyczna zabytkowego budynku przy ul, Kościuszki.</i></p>				
<p>3.4.2 Modernizacja systemu oświetlenia ulicznego w kierunku energooszczędności. <i>(np. wymiana opraw oświetlenia ulicznego na energooszczędne).</i></p>	<p>Poprawa jakości życia w Mieście dzięki pełniejszemu oświetleniu ulic i miejsc przebywania obywateli</p>	<p>Procentowy udział opraw energooszczędnych</p>	<p>Wydział Techniczno-Inwestycyjny i Drogownictwa</p>	
<p>Cel operacyjny 3.5 Ukształtowanie sprawnego systemu oraz infrastruktury ograniczającej skutki zagrożeń naturalnych oraz związanych z działalnością człowieka.</p>				
<p>3.5.1 Rozwój infrastruktury i organizacji działań służących przeciwdziałaniu i ograniczania skutków zagrożeń powodziowych. <i>(np. budowa centrum monitoringu i ostrzegania przed zagrożeniami na os, Dzików, budowa i modernizacja systemu ochrony przeciwpowodziowej, zabezpieczenie istniejących obiektów zabudowy miasta przed potopieniami poprzez montaż urządzeń przeciw zalewowym, tworzenie przestrzeni publicznych miasta uwzględniających błękitno-zieloną infrastrukturę).</i></p>	<p>Poprawa bezpieczeństwa przed zagrożeniami powodziowymi mieszkańców osiedla Dzików</p> <p>Zwiększenie zaufania do lokalizacji nowych inwestycji</p>	<p>Ilość i wartość zrealizowanych projektów infrastrukturalnych związanych z bezpieczeństwem</p>	<p>Wydział Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego</p>	
<p>3.5.2 Program minimalizacji zagrożeń oraz usuwania skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych (huragany, ulewy, susze, pożary). <i>(np. rozwijanie systemu monitoringu i ostrzegania przed zagrożeniami</i></p>	<p>Zapewnienie mieszkańcom rozwiązań wychodzących naprzeciw skutkom spodziewanych zmian klimatycznych</p>	<p>Liczba projektów związanych z monitorowaniem i zabezpieczaniem przed skutkami zjawisk ekstremalnych</p>	<p>Wydział Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego</p>	

<p>związanymi z ekstremalnymi zjawiskami, wzmacnienie służb ratowniczych z uwzględnieniem zmian klimatycznych, budowa systemu dla zapewnienia ochrony zdrowia, monitoring i porządkowanie gospodarki kanalizacyjnej).</p>				
---	--	--	--	--

7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Tarnobrzega

KWESTIE WODNE, A STRATEGIA ROZWOJU MIASTA TARNOBRZEGA DO 2030 ROKU

Zasoby wodne Miasta i zarządzanie ryzykiem powodziowym

Wody powierzchniowe

Tarnobrzeg położony jest w zlewni rzeki Wisły, która stanowi naturalną zachodnią granicę miasta. Sieć wód powierzchniowych w obrębie obszaru miasta tworzą Wisła (ciek i rzędu) i jej prawobrzeżny dopływ Trześniówka (na znacznym odcinku płynąca wzdłuż granicy wschodniej miasta) z Mokrzeszówką, w rejonie Osiedla Sobów do Trześniówki uchodzi Żupawka. Cieki te, w obrębie terenu miasta są na całej długości uregulowane i posiadają obustronne obwałowania chroniące przed powodzią. Sieć wodną uzupełnia szereg bezimiennych cieków i rowów melioracyjnych. Wisła płynie korytem o szerokości 200 – 500 m. w dolinie rzeki (międzywale) występują liczne starorzecza z mniej lub bardziej zaawansowanym procesem łądowacenia. Są to przeważnie zbiorniki o wydłużonym kształcie, których głębokość dochodzi niekiedy do kilku metrów. Średnie roczne przepływy Wisły na tym odcinku wynoszą od ok. 100 m³/s w latach suchych, do 370 m³/s w latach mokrych. Rzeka Mokrzeszówka była odbiornikiem zasolonych wód kopalnianych z Kopalni Siarki „Machów” S.A. Aktualnie mogą dopływać tam wody zasolone z terenu rekultywowanego klarownika na obszarze gminy Nowa Dęba. Chociaż na przestrzeni lat ładunek wprowadzanych do rzeki zanieczyszczeń systematycznie maleje, nadal prowadzi wody nadmiernie zasolone, charakteryzujące się zanikiem populacji biologicznych. Rzeka znajduje się w Jednolitej Części Wód Powierzchniowych o kodzie PLRW2000172196729 – Mokrzeszówka. Wody stojące na terenie miasta prócz starorzeczy i Jeziora Tarnobrzckiego to niewielkie stawy hodowlane przy ul. Skłodowskiej. Jezioro Tarnobrzckie jest zbiornikiem wodnym utworzonym poprzez zalanie wodą z pobliskiej Wisły wyrobiska górniczego o powierzchni 560 ha i głębokości do 110 m powstałego po odkrywkowej eksploatacji siarki w Tarnobrzegu. Położone jest w granicach administracyjnych miasta Tarnobrzega w obrębach Kajmów, Machów i Nagnajów. Powierzchnia zbiornika wynosi 484 ha, a głębokość sięga do 42 m.

Wody podziemne

Wschodnie krańce miasta znajdują się w obrębie wydzielonego w widłach Wisły i Sanu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów (utworzonego zgodnie z dokumentacją hydrogeologiczną, zatwierdzoną decyzją MOŚZNiL nr KDH 1/013/6037/97 z dnia 18.07.1997r. Ze zmianą w postaci dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej przyjętego przez Ministra Środowiska Zawiadomieniem z dnia 15.12.2011r.) Jest to największy zbiornik na terenie woj. podkarpackiego. Kolektorami zasobów wodnych są czwartorzędowe piaski i żwiry. Wydatki studni wahają się w granicach od 50 – 70 m³/h. Czwartorzędowy poziom wodonośny na terenie miasta (obszar GZWP) pozbawiony jest przypowierzchniowej, ciągłej warstwy izolacyjnej, co stwarza zagrożenie przenikania zanieczyszczeń z powierzchni. Wobec powyższego obszar Zbiornika podlega ochronie poprzez stosowanie ograniczeń i wskazań w zagospodarowaniu. Dotyczą one przede wszystkim zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko bez zabezpieczeń chroniących zasoby wodne. Zasoby GZWP stanowią źródło zaopatrzenia miasta w wodę pitną poprzez eksploatację ujęcia Studzieniec II – Bukie, zlokalizowanego na terenie gminy Grębów. w odległości kilku km od wschodniej granicy miasta (obszar gminy Grębów) zlokalizowane są studnie ujęcia Studzieniec I (gdzie występuje konieczności czasowego wyłączenia ze względu na poziom lustra wody). Teren miasta znajduje się w znacznej odległości (kilka km) od ustanowionych granic stref ochrony pośredniej ujęć. Wg danych publikowanych przez WIOŚ w Rzeszowie na terenie miasta nie jest prowadzony monitoring wód podziemnych. Tarnobrzeg znajduje się w obrębie 2 Jednolitych Części Wód Podziemnych o numerach PLGW2200126 i PLGW2200125, których stan zarówno pod względem chemicznym jak i ilościowym został oceniony jako dobry, a wyznaczonym celem środowiskowym jest utrzymanie tego stanu.

Plany gospodarowania wodami

W odniesieniu do Planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, w poniższej tabeli Strategia Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku, określa informacje na temat jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) oraz jednolitych części wód podziemnych (JCWPD) znajdujących się w granicach Miasta (nazwa, status JCWP, informacja o stanie JCWP i JCWPD oraz przypisane im cele środowiskowe), a także działań przypisanych poszczególnym JCWP i JCWPD w aktualizacji Programu wodnośrodowiskowego kraju (aPWŚK) oraz o stanie realizacji tych działań.

Tabela 8 Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych znajdujących się w granicach Miasta Tarnobrzeg wraz z przypisanymi celami i działaniami środowiskowymi

Wody powierzchniowe				
Kod JCWP (wody powierzchniowe)	Nazwa/charakterystyka	Stan ogólny; stan/potencjał ekologiczny; stan chemiczny	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
RW2000102196749	Mokrzyszówka PNp - Potok lub strumień lub nizinny piaszczysty;	status – silnie zmieniona część wód; zły stan; zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	potencjał ekologiczny – umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740 µS/cm)]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości);	Działania podstawowe: Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych

Strategia rozwoju miasta Tarnobrzega do 2030 roku

			zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D, stan chemiczny – stan dobry	z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (działanie ciągłe); Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania uzupełniające: Monitoring badawczy wód Weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni
RW2000122319	Wisła od Wisłoki do Sanny RwN - Wielka rzeka nizinna	naturalna część wód; zły stan; zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	stan ekologiczny – umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IFPL, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Wisła w obrębie JCWP (dla jesiotra); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wisła w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej), stan chemiczny - dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry,	Działania podstawowe: Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (działanie ciągłe); Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania uzupełniające: Monitoring badawczy wód Weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni
RW2000102198929:	Strug PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty,	naturalna część wód; zły stan; zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	Stan ekologiczny – umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D, stan chemiczny – dobry stan	Działania podstawowe: Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (działanie ciągłe); Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania uzupełniające: Monitoring badawczy wód Weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni

Strategia rozwoju miasta Tarnobrzega do 2030 roku

RW2000102196899	<p>Żupawka</p> <p>PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty,</p>	<p>naturalna część wód, stan zły, zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego</p>	<p>Stan ekologiczny – umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [OWO, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740 μS/cm), MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D, stan chemiczny – dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w),związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry,</p>	<p>Działania podstawowe: Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (działanie ciągłe); Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania uzupełniające: Monitoring badawczy wód Weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni</p>
RW200011219699	<p>Trześniówka od Karolówki do ujścia</p> <p>RzN - Rzeka nizinna</p>	<p>silnie zmieniona część wód; zły stan; zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego.</p>	<p>potencjał ekologiczny – dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D, stan chemiczny - dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry</p>	<p>Działania podstawowe: Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (działanie ciągłe); Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania uzupełniające: Monitoring badawczy wód Weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni</p>
Wody podziemne				
Kod JCWP (wody podziemne)	Stan ogólny; stan/potencjał ekologiczny; stan chemiczny	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju	
GW2200116	stan zarówno pod względem chemicznym jak i ilościowym został oceniony jako dobry,	dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny	utrzymanie tego stanu.	
PLGW2200135	stan pod względem chemicznym został oceniony jako słaby, stan pod względem ilościowym został oceniony jako dobry,	dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny z wyłączeniem przekroczeń wartości progowej dobrego stanu w przypadku wskaźników: K, Fe, Mn, As, pH, Al, SO4, TOC	osiągnięcie tego stanu.	

Zagrożenia naturalne

Zagrożenia naturalne na terenie Tarnobrzega wynikają z budowy geologicznej, rzeźby terenu, warunków hydrogeologicznych i hydrologicznych. z uwagi na położenie znacznej części miasta w dolinie rzeki Wisły, występują tu zagrożenia powodziowe związane z katastrofalnymi stanami wód w rzece. Teren miasta zalicza się do obszarów o znacznym stopniu narażenia na niebezpieczeństwo wystąpienia zagrożeń powodziowych. Wszystkie rzeki przepływające przez jego teren posiadają obustronne obwałowania. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy, nakazy, ograniczenia i dopuszczenia wynikające z przepisów odrębnych dotyczących ochrony przed powodzią. Znaczna część terenu miasta z wyłączeniem terenów wyżej wyniesionych zlokalizowana jest w obszarze zagrożenia powodziowego w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego, przy wyznaczaniu którego przyjęto przepływ o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym raz na 100 lat (Q1%).

Zarządzanie ryzykiem powodziowym

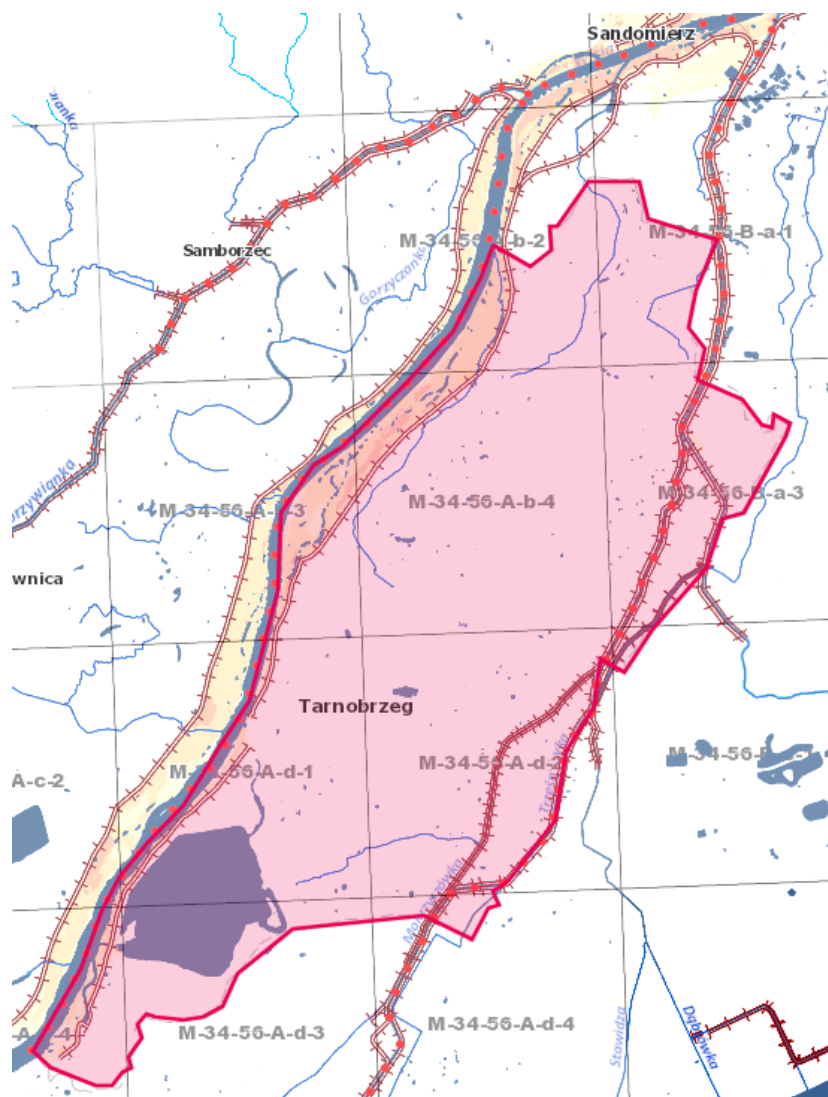
W granicach Miasta Tarnobrzega występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią o wysokim (Q10%) i średnim (Q1%, tzw. powódź 100-letnia) prawdopodobieństwie wystąpienia.

Są to tereny chronione wałami przeciwpowodziowymi głównych rzek, narażone na niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi w przypadku ich uszkodzenia, przesiąkania lub przelania się wody przez wały.

Wg. obowiązujących do 6 września 2022 roku map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego obszary zagrożenia i związane z tym ograniczenia rozwojowe obejmowały ponad połowę obszaru administracyjnego Miasta Tarnobrzega, co stanowiło bardzo znaczące ograniczenie możliwości w zakresie planowania rozwoju Miasta. Wspomniane wyżej mapy zagrożeń w wersji pierwotnej stanowiły barierę przestrzenną dla rozwoju Miasta ograniczając możliwości w tym zakresie do obszaru terenów położonych na terasie wysokiej Wisły i Równinie Tarnobrzesckiej tj. Centrum Miasta z osiedlem Serbinów, osiedle Miechocin, Ocice i częściowo Sobów.

W dniu 7 września 2022 roku zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233, ze zm.) zostały zaktualizowane mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP) dzięki czemu opisane wyżej ograniczenia zostały bardzo istotnie zniwelowane i w praktyce aktualna strefa szczególnego zagrożenia powodzią (Q10% i Q1%) została ograniczona do obszaru ograniczonego wałami wzdłuż wybrzeża Wisły oraz cieków wodnych m.in. Trześniówki, Mokrzyszówki. Aktualną sytuację w zakresie ww. stref zagrożeń przedstawiono na poniższej mapie.

Mapa 16 Obszary Szczególnego Zagrozenia Powodzią 1% z map zagrozenia powodziowego

Źródło: Hydroportal ISOK

Zgodnie z art. 77 ust.1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią występuje bezwzględny zakaz lokalizowania nowych cmentarzy, gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania. w celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią poziom zagrożenia powodziowego uwzględnia się w dokumentach planistycznych i strategicznych jednostek samorządu terytorialnego oraz w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzjach o warunkach zabudowy, dotyczących nieruchomości w całości lub w części położonych na tych obszarach. Projekty te wymagają uzgodnienia z Wodami Polskimi w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Podlegają one odmowie w przypadku: naruszenia ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza i planu zarządzania ryzykiem powodziowym; stanowienia zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków; naruszenia funkcjonowania infrastruktury krytycznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym oraz utrudniania zarządzania ryzykiem

powodziowym. Odstępstwa od odmowy mogą zostać wydane na podstawie pozwolenia wodnoprawnego ze strony odpowiedniej jednostki Wód Polskich. Pozwolenia tego nie wymaga m.in. lokalizowanie na okres do 180 dni tymczasowych obiektów budowlanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Zagrożenie suszą

Susza, obok zjawiska powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych i bezpośrednich zjawisk naturalnych oddziałujących na środowisko, gospodarkę i lokalne społeczności. W przeciwieństwie do powodzi nie ma jednak praktycznie możliwości prowadzenia działań doraźnych, które przyczynią się do minimalizowania skutków suszy. W walce z suszą potrzebne są działania długofalowe, strategiczne, które poprzez swą ilość przyczynią się do minimalizowania jej skutków. Takim działaniem jest m.in. opracowanie Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy. Plan został przyjęty Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) określa, w jaki sposób w najbliższych latach podejmowane będą działania dotyczące zarządzania zasobami wodnymi, zarządzania kryzysowego i szacowania strat spowodowanych suszą. Celem jest ograniczenie jej skutków, przez optymalne działania, zarówno techniczne – w tym inwestycyjne, jak i nietechniczne – np. poprzez edukację społeczną. Istotne w procesie przeciwdziałania temu zjawisku są różnego typu działania związane z powiększaniem dyspozycyjnych zasobów wodnych – zarówno z zakresu dużej, jak i małej retencji.

Obszar województwa podkarpackiego w większości nie jest zagrożony suszą rolniczą. Według danych IUNG-PIB w ramach Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej w roku 2021 suszą rolniczą, w różnym stopniu, zagrożone były tereny znajdujące się w powiatach: jarosławskim, lubaczowskim, mieleckim, nizańskim, przeworskim, stalowowolskim, tarnobrzeskim oraz w mieście Tarnobrzeg (źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027).

Miasto Tarnobrzeg Uchwałą nr XXXV/384/2020 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 28 października 2020 r. przyjęło „Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Tarnobrzega do roku 2027”. Celem nadrzędnym MPA jest adaptacja miasta Tarnobrzega do zmian klimatu oraz zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców w zmieniających się warunkach. Aby zapewnić sprawną realizację celu ogólnego przyjęto cele szczegółowe:

- zwiększenie odporności miasta na występowanie nawałnych deszczy, podtopień oraz powodzi od strony rzek,
- zwiększenie odporności miasta na występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych szczególnie: silnego i bardzo silnego wiatru oraz burz,
- zwiększenie odporności miasta na występowanie ekstremalnie wysokich oraz niskich temperatur powietrza,
- zwiększenie odporności miasta na występowanie okresów bezopadowych i suszy.
- zmniejszenie poziomu koncentracji zanieczyszczeń powietrza,
- zwiększenie odporności miasta po przez edukowanie i aktywizację mieszkańców.

W ramach Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Tarnobrzega oceniono podatność miasta na zmiany klimatu oraz wykonano analizę ryzyka związanego z tymi zmianami. Dzięki analizie określono sektory najbardziej wrażliwe w przypadku miasta Tarnobrzega czyli gospodarkę wodną, infrastrukturę, energetykę oraz zdrowie publiczne. Przyjęte w dokumencie grupy działań adaptacyjnych:

- (1) Rozwój systemu monitoringu i ostrzegania przed zagrożeniami związanymi z ekstremalnymi zjawiskami.
- (2) Wzmocnienie służb ratowniczych z uwzględnieniem zmian klimatycznych, budowa systemu dla zapewnienia ochrony zdrowia.
- (3) Działania Rewitalizacyjne, rozwój terenów zielonych, optymalizowanie transportu drogowego.
- (4) Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii, zwiększenie efektywności energetycznej, ochrona obszarów generowania świeżego/chłodnego powietrza.
- (5) Zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, przeciwdziałanie powodziom i podtopieniom.
- (6) Monitoring i porządkowanie gospodarki kanalizacyjnej.
- (7) Rozwój błękitno – zielonej infrastruktury, zagospodarowanie wody deszczowej.
- (8) Edukowanie, informowanie o następstwach zmian klimatu oraz promowanie dobrych praktyk, działań i postaw.

Udział powierzchni zagrożonych suszą rolniczą dla Miasta Tarnobrzeg jest znaczny szczególnie w okresie od 1.VI do 31.VII. W okresie tym obserwuje się niedobór wody dla prawie wszystkich gatunków roślin uprawnych. Ponadto ilość występowania obszarów suszy rolniczej na terenie Miasta Tarnobrzeg ma tendencję wzrostową na przestrzeni czasu. Dla przewarżającej części gatunków roślin uprawnych warunki wegetacji pogorszyły się ze względu na niedobór wody (źródło: Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Tarnobrzega do roku 2027).

W związku z powyższym do 2030 roku podejmowane będą działania zmierzające do przeciwdziałania suszy poprzez inwestycje związane m. in. z zieloną i błękitną infrastrukturą, utworzenie systemu monitoringu powietrza, wody i gleby, wykorzystanie instalacji fotowoltaicznych na terenie Stacji Uzdatniania Wody itp.

Opis modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Tarnobrzega

Informacja wstępna

Przedstawiony poniżej model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Tarnobrzega prezentuje przewidywany wpływ, jaki realizacja zapisów SRMT 2030 wywrze na strukturę przestrzenną jednostki. Opisana struktura ma swoje podstawy zarówno w uwarunkowaniach historycznych, jak i unikalnych szansach i potencjałach, które w nieodległej perspektywie mogą mieć strategiczny wpływ na ukształtowanie się nowego wizerunku Miasta, szeroko pojmowany rozwój i związany z tym wzrost atrakcyjności miejsca i dobrobytu mieszkańców.

Tło historyczne

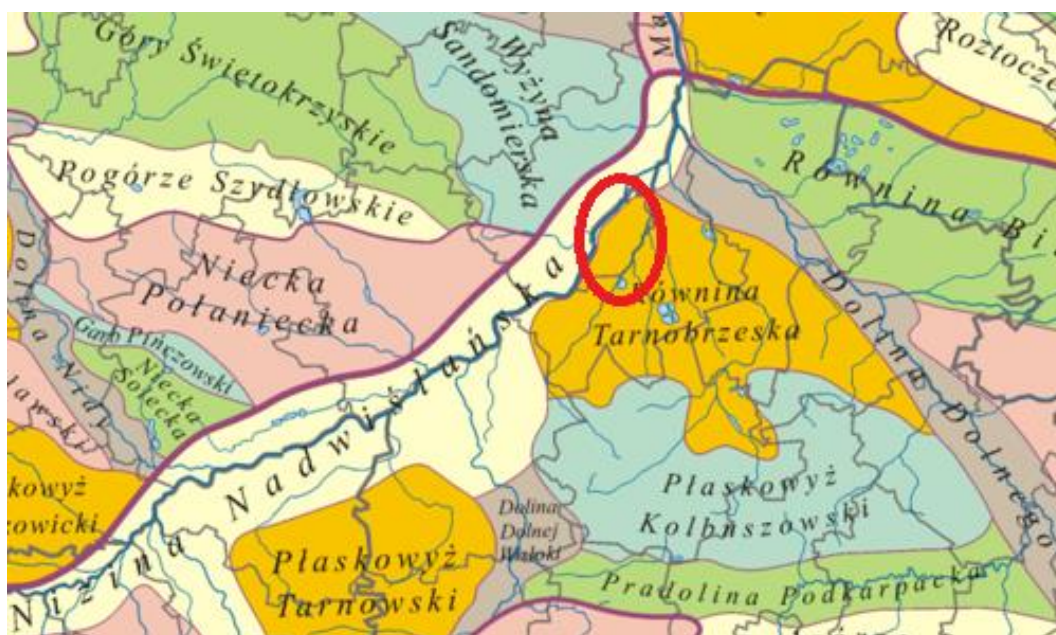
Istniejąca struktura funkcjonalno-przestrzenna Miasta Tarnobrzega ma swoje korzenie w uwarunkowaniach historycznych, a jej ostateczny kształt był uformowany pod wpływem takich czynników jak zmiany granic administracyjnych, decyzji lokalizacyjnych podejmowanych w okresie gospodarki centralnie sterowanej oraz dostosowanie do warunków naturalnych. Warto tu odnotować, że na obecny kształt struktury gospodarczej Miasta złożyły się również takie procesy historyczne jak m.in.: aktywność Rodu Tarnowskich, objęcie Tarnobrzega zasięgiem największego projektu gospodarczego II Rzeczypospolitej jakim był Centralny Okręg Przemysłowy oraz odkrycie i podjęcie w 1957 r. na przemysłową skalę wydobywania bogatych złóż siarki w sąsiedztwie Tarnobrzega. Struktura przestrzenna Tarnobrzega kształtowała się między innymi w wyniku zmian granic administracyjnych Miasta. Odbywało się to poprzez przyłączanie sąsiednich miejscowości. W 1994 r. została zamknięta Kopalnia Siarki Machów. W 2001r. Kombinat KiZPS „Siarkopol” został pozostawiony w stan likwidacji. Wydarzenia te poskutkowały znacznym wzrostem bezrobocia i osłabieniem pozycji miasta, tym samym hamując jego rozwój.

Podstawowe funkcje terenów określono w oparciu o czynniki geograficzno-przyrodnicze (ukształtowanie terenu, złoża surowców naturalnych, walory środowiska naturalnego, itp.), historyczne (np. wytworzony układ osadniczy i sieć komunikacyjna) oraz powiązania funkcjonalne. Uwzględniono także zdiagnozowane na wcześniejszych etapach tworzenia strategii problemy, potrzeby oraz potencjały rozwojowe Miasta Tarnobrzega, które będą najsilniej oddziaływać na jego strukturę przestrzenną.

Ogólne uwarunkowania modelu

Tarnobrzeg jest miastem położonym w północno-zachodniej części województwa podkarpackiego, na prawym brzegu rzeki Wisły, zajmuje fragment doliny Wisły oraz teren wysoczyzny zwanej Garbem Tarnobrzeskim na granicy Kotliny i Wyżyny Sandomierskiej. Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski wg Jerzego Kondrackiego miasto Tarnobrzeg usytuowane jest w północnej części województwa podkarpackiego, na prawym brzegu Wisły. Omawiany teren położony jest w obrębie makroregionu Kotliny Sandomierskiej, dzielącego się w tym rejonie na dwa mezoregiony: Nizinę Nadwiślańską (zachodnia i środkowa część miasta) i Równinę Tarnobrzeską (wschodnia część miasta).

Mapa 17 Położenie Tarnobrzega na mapie podziału fizyczno-geograficznego Polski wg. Jerzego Kondrackiego (fragment)

Źródło: Podział fizyczno-geograficzny Polski wg Jerzego Kondrackiego (fragment)

Nizina Nadwiślańska składa się z trzech tarasów: tarasu zalewowego, wyższego tarasu piaszczystego (częściowo zwydmionego) oraz tarasu przykrytego lessem. Równina Tarnobrzewska jest zbudowana z piasków rzecznych, obecnie zwydmionych. w podłożu Równiny Tarnobrzewskiej zalegają utwory miocenijskie z pogipsową serią siarkonośną – bogate złoża siarki przyczyniły się do przemysłowego (gospodarczego) rozwoju regionu, w okresie pomiędzy 1953 rokiem a latami 90. XX wieku.

Pod względem administracyjnym lokalizację miasta na poziomie NUTS-3 można doprecyzować jako centrum subregionu północno-zachodniego województwa podkarpackiego. Lokalizacja na pograniczu regionów ma istotne znaczenie dla procesów rozwoju Miasta. Odnosi się to zarówno do szans jak i zagrożeń wynikających z tego położenia. Szanse są związane z możliwościami i ułatwieniem uczestnictwa w projektach ponadregionalnym, zagrożenia wynikają peryferyjnego względem centrum regionu położenia.

Główne uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Miasta Tarnobrzega należy rozpatrywać w następujących kategoriach:

Poprawa dostępności komunikacyjnej – obszar Miasta jest położony w ciągu komunikacyjnym łączącym stolicę regionu ze stolicą kraju i aktualnie istnieją unikalne okoliczności do rozszerzenia możliwości komunikacyjnych Tarnobrzega dzięki planom przebiegu przez jego terytorium dróg i linii kolejowych realizowanych w ramach wielkich projektów krajowych. Pełne wykorzystanie tych szans może pozwolić strategicznie zwiększyć atrakcyjność Tarnobrzega, a tym samym przyczynić się do odwrócenia negatywnych trendów i poprawy jakości życia.

Wykorzystanie istniejących i potencjalnych obszarów inwestycyjnych i przemysłowych oraz sprzyjającej rozwojowi w tym zakresie pobliskiej lokalizacji ważnych podmiotów związanych

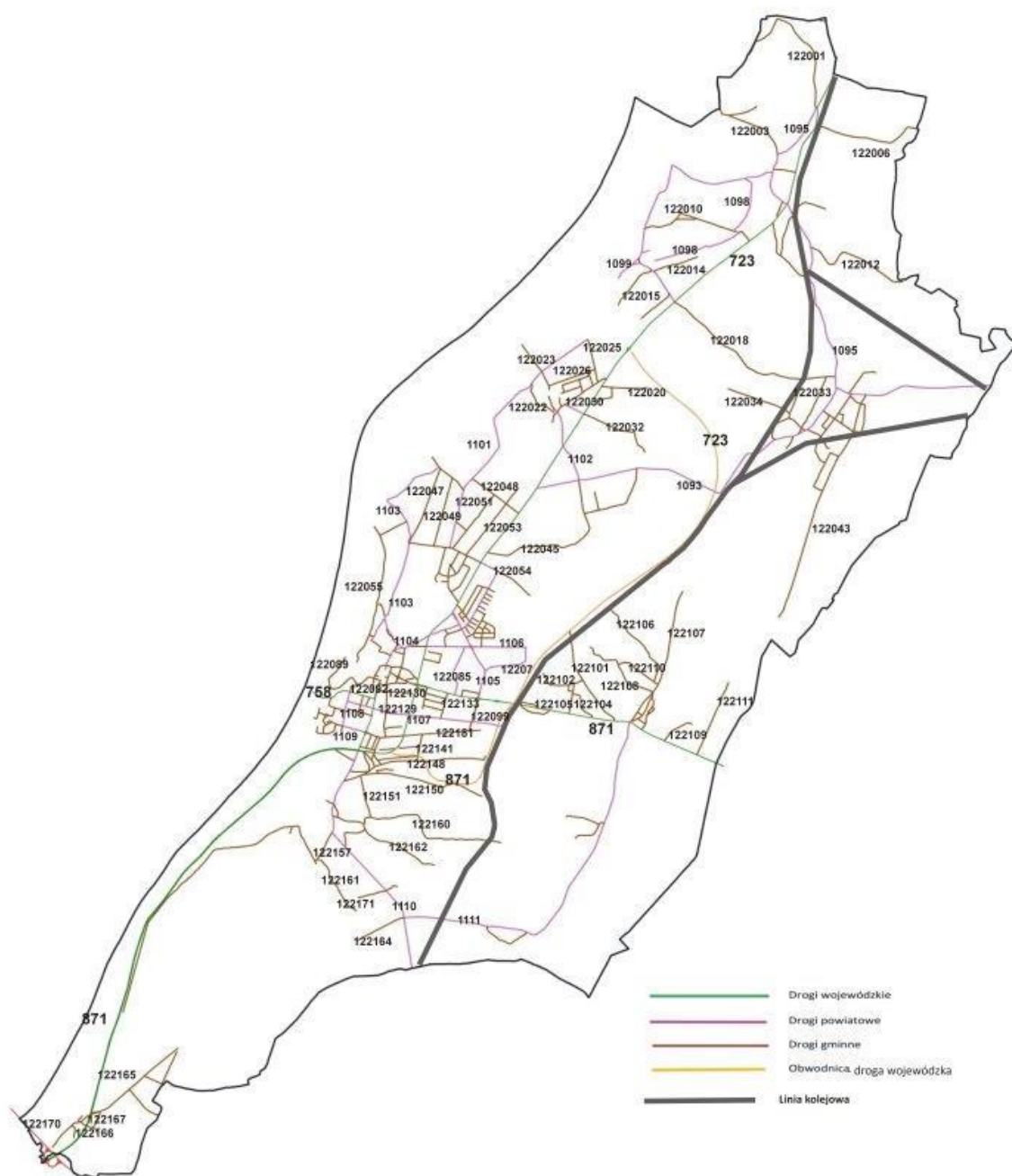

z rozwojem gospodarczym (potencjał Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. zarządzającej TSSE Euro-Park „Wisłosan”) oraz bliskość połączeń z S19, A4 i lotniskiem Jasionka.

Wykorzystanie Jeziora Tarnobrzieskiego oraz imponujących zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego do ukształtowania nowego i perspektywicznego kierunku aktywności gospodarczej jakim są usługi turystycznej i rekreacyjne.

Uwzględniając wyżej wymienione uwarunkowania i potencjały w okresie do 2030 roku niezbędne jest prowadzenie aktywnej polityki rozwojowej, w której szczególna rola przypada wykorzystaniu szans związanych z szczególnie korzystnym położeniem Miasta w ciągu komunikacyjnym pomiędzy Rzeszowem, a Warszawą. Aktualnie kręgosłup komunikacyjny Tarnobrzega tworzy droga wojewódzka nr 723, od której w pobliżu w centrum rozpoczyna się droga wojewódzka nr 871 biegnąca w kierunku Stalowej Woli. Istotną szansą rozwojową Tarnobrzega jest, będąca w fazie zaawansowanych prac droga ekspresowa S74, która przetnie terytorium obszar miasta przebiegając z kierunku wschodniego na zachodni. Budowa S74 niesie też potencjalne możliwości zmiany przebiegu pobliskiej drogi krajowej nr 9, tak aby przebiegała przez obszar Tarnobrzega przyczyniając się do zwiększenia dostępności komunikacyjnej i tym samym ważnych możliwości pełniejszego wykorzystania potencjałów Miasta. Komunikacyjny obraz Tarnobrzega uzupełnia linia kolejowa 71. W związku z wielkimi inwestycjami kolejowymi związanymi z powstaniem Centralnego Portu Komunikacyjnego pojawiła się dodatkowa szansa na zwiększenie dostępności kolejowej poprzez uwzględnienie Tarnobrzega przy budowie tzw. „szprychy” czyli linii łączącej z CPK. w chwili obecnej takie rozwiązanie jest jedynie koncepcją niemniej jednak mając na względzie znaczenie takiego połączenia niezbędne jest prowadzenie w okresie obowiązywania SRMT aktywnej działalności lobbingowej, aby wykorzystać wszystkie potencjalne możliwości w tym zakresie. Wymienione wyżej możliwości w zakresie zwiększenia dostępności z zewnątrz, aby mogły być optymalnie wykorzystane wymagają również realizacji inwestycji w zakresie dostępności wewnętrznej. Z gospodarczego punktu widzenia najważniejsza w tym zakresie jest rozbudowa infrastruktury drogowej na terenach inwestycyjnych strefy przemysłowej w Tarnobrzegu, pełne ukończenie budowy obwodnicy Miasta oraz projekty rozwojowe w obszarze centrum Tarnobrzega.

Mapa 18 Układ komunikacyjny miasta Tarnobrzega

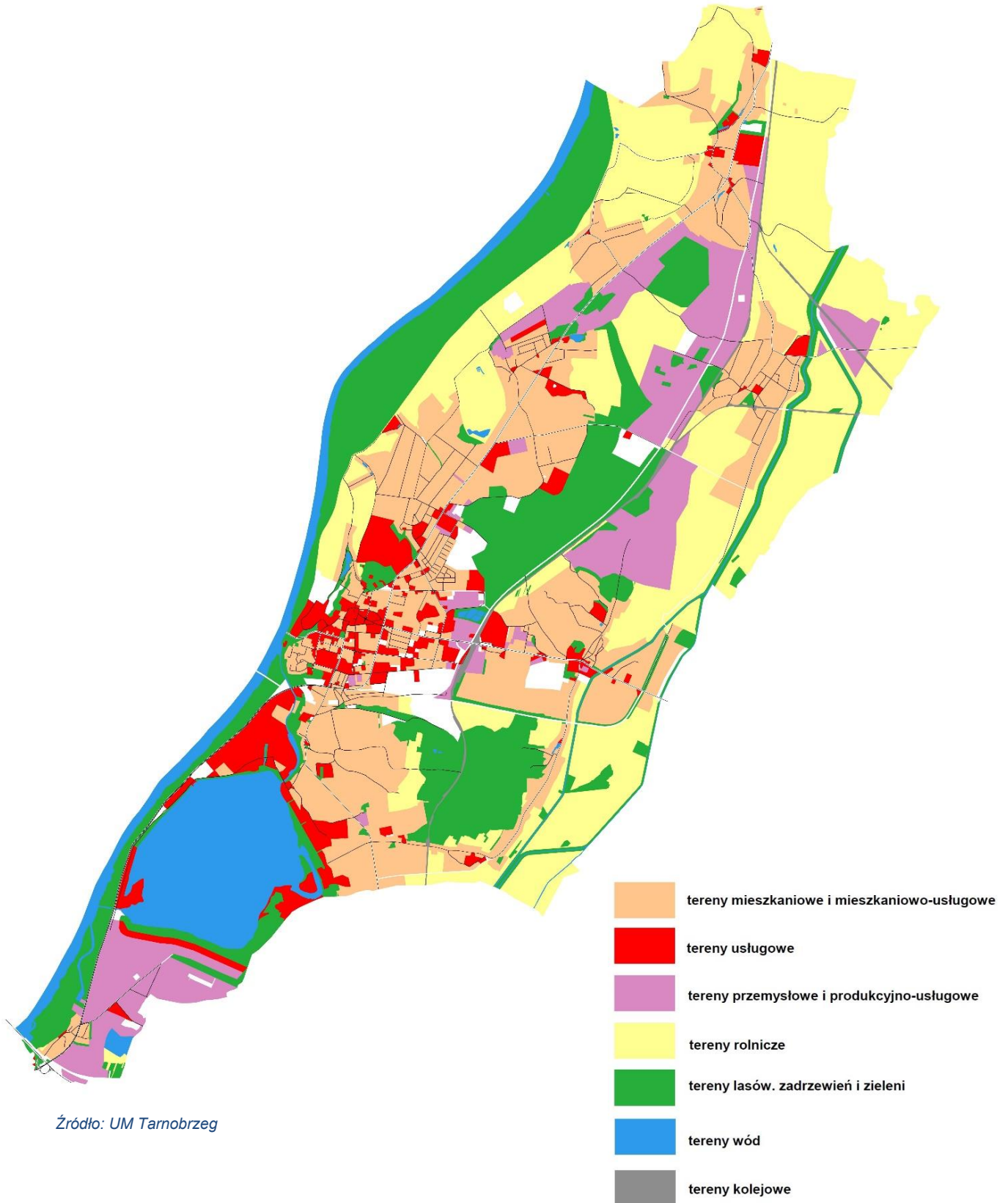

Źródło: UM Tarnobrzeg

Funkcje terenów w Mieście Tarnobrzeg

Podstawowe funkcje terenów położonych w granicach Miasta Tarnobrzega zobrazowano na poniższym rysunku.

Mapa 19 Obszar miasta Tarnobrzega z funkcjami terenu

Źródło: UM Tarnobrzeg

Wyodrębniono w nim strefy z funkcją:

- osadnictwa – zabudowy budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego i zagrodowego, a także zabudowy wielorodzinnej,
- obszarów działalności usługowej,
- terenów rolniczych,
- obszarów działalności gospodarczej (z uwzględnieniem obszarów przemysłowych i produkcyjno-usługowych),
- terenów zielonych (w tym lasy, zadrzewienia),
- wód powierzchniowych.

Rozmieszczenie planowanych inwestycji oraz spodziewane i związane z nimi zmiany w przestrzeni Miasta

Przewidywane w horyzoncie czasowym strategii zamierzenia inwestycyjne można pogrupować w następujący sposób, na działania:

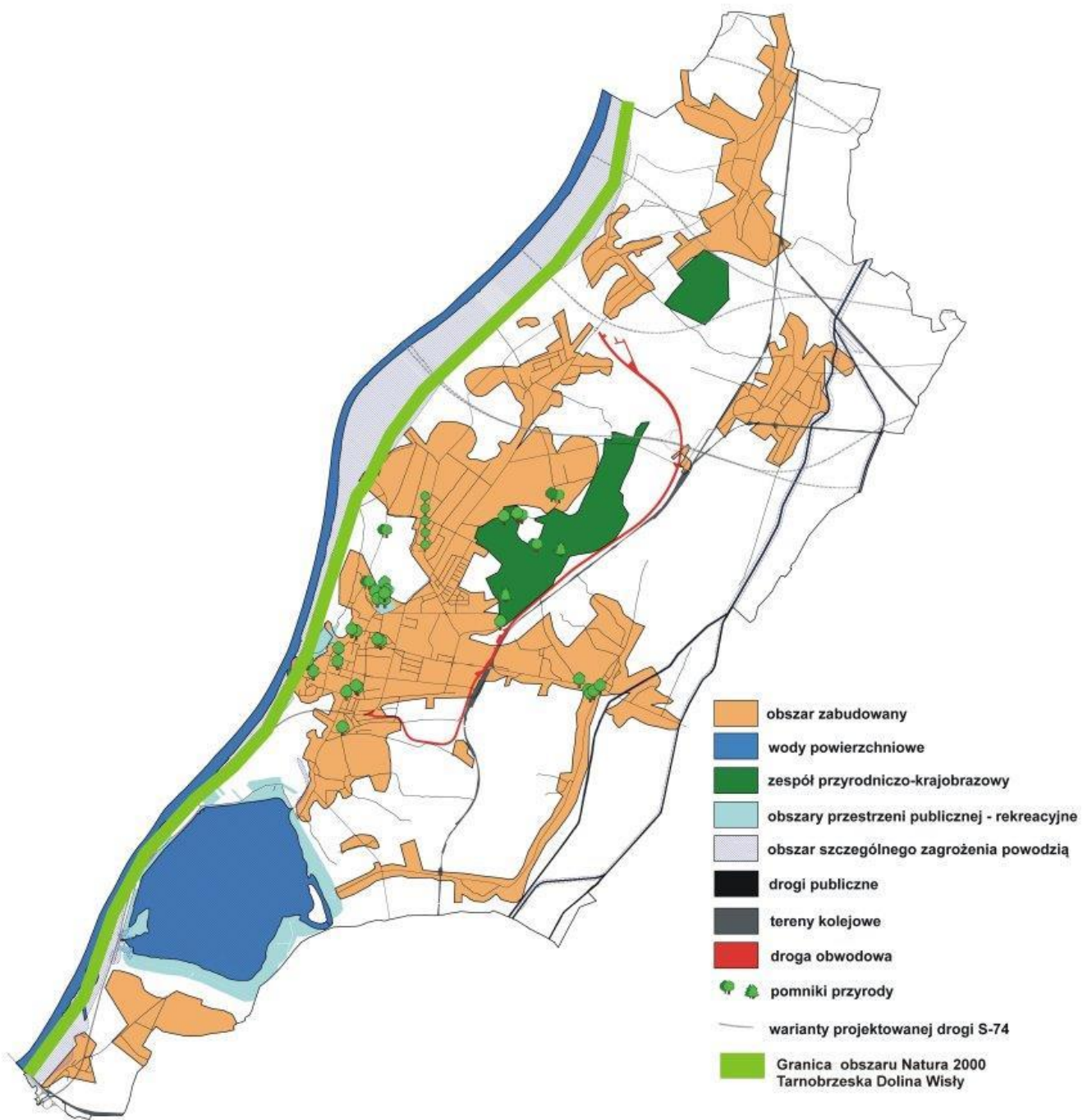
- podnoszące dostępność komunikacyjną jednostki i bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego, obejmujące wpływ na powstające i modyfikowane drogi oznaczeniu ponadlokalnym (S74, S9) niosące strategiczne dostępności do najważniejszej krajowej infrastruktury komunikacyjnej (A4, CPK) modernizację ciągów jezdnych (m.in. droga opaskowa wokół Jeziora Tarnobrzeskiego i pieszych wraz z rozwojem oświetlenia, budowy mostów, a także parkingów, głównie w miejscach koncentracji usług publicznych,
- podnoszące atrakcyjność inwestycyjną w strefie gospodarczej w Machowie,
- zapewniające niezbędną dla nowoczesnego i efektywnego rozwoju infrastrukturę społeczną i techniczną,
- poprawiające atrakcyjność osadniczą jednostki przy jednoczesnym ograniczaniu negatywnego wpływu na środowisko naturalne,
- zapewniające dostęp do nowoczesnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz najbardziej optymalne wykorzystanie możliwości związanych z posiadaniem Jeziora Tarnobrzeskiego,
- podnoszące jakość i dostępność podstawowych usług publicznych, poprawiające stan środowiska naturalnego oraz szersze wykorzystanie energii z odnawialnych źródeł energii.

Mapa 20 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta - rozmieszczenie planowanych inwestycji

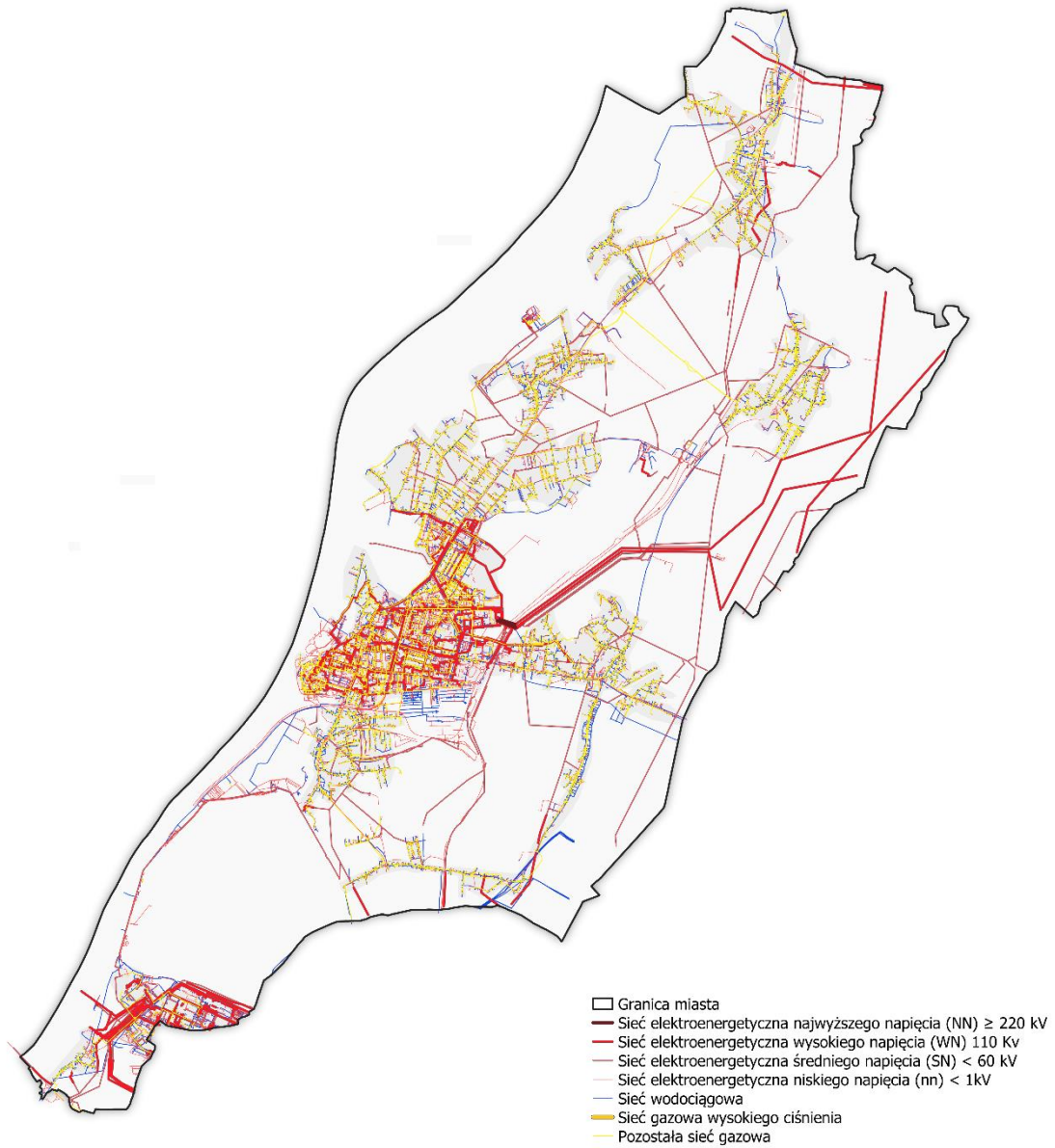
Obszary i kierunki interwencji
<p>w zakresie infrastruktury komunikacyjnej</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa i przebudowa kluczowych dróg w specjalnej strefie ekonomicznej, turystyczno-rekreacyjnej oraz centrum miasta Tarnobrzega 2. Budowa i przebudowa dróg gminnych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej – etap II <p>w zakresie gospodarki</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Uzbieranie terenów inwestycyjnych w strefie gospodarczej w Machowie
<p>w zakresie infrastruktury komunikacyjnej</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Budowa drogi opaskowej wokół Jeziora Tarnobrzskiego w tym budowa ścieżek rowerowych <p>W zakresie środowiska, turystyki i rekreacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Rozbudowa infrastruktury turystycznej wokół Jeziora Tarnobrzskiego
<p>W zakresie infrastruktury komunikacyjnej</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Zakończenie budowy obwodnicy miasta 7. Modernizacja dróg wojewódzkich na terenie miasta 8. Budowa/przebudowa/modernizacja dróg powiatowych i gminnych na terenie miasta Tarnobrzega 9. Doświetlenie przejść dla pieszych oraz miejsc niebezpiecznych 10. Budowa i przebudowa kluczowych dróg w specjalnej strefie ekonomicznej, turystyczno-rekreacyjnej oraz centrum miasta Tarnobrzega 11. Remont mostów na terenie miasta 12. Budowa kładek pieszo-rowerowych nad drogami wojewódzkimi 13. Wymiana opraw oświetlenia ulicznego na energooszczędne <p>W zakresie infrastruktury społecznej i technicznej</p> <ol style="list-style-type: none"> 14. Utworzenie zakładu komunikacji miejskiej wraz zakupem niskoemisyjnych autobusów oraz modernizacja przystanków i miejsc parkingowych 15. Rewitalizacja Placu Bartosza Głowackiego 16. Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych 17. Utworzenie miejsc do przeprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów wraz z systemem monitorowania 18. Budowa farmy fotowoltaicznej na osiedlu Sobów o mocy do 6 MW 19. Budowa punktów ładowania samochodów elektrycznych 20. Realizacja projektów parasolowych z wykorzystaniem instalacji OZE 21. Budowa instalacji fotowoltaiki na terenie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków oraz Stacji Uzdatniania Wody 22. Rozwój i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych 23. Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, w tym Urzędu Miasta przy ul. Mickiewicza 7 wraz z budową windy 24. Przebudowa/remont zdegradowanych budynków na cele mieszkalnictwa wspomagane i chronione oraz społeczne 25. Rozbudowa Zakładu Pielęgnacyjno- Oplekującego wraz z zakupem sprzętu medycznego oraz wyposażenia niezbędnego do świadczenia usług medycznych, a także służących opiece długoterminowej, paliatywnej i hospicyjne oraz dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami 26. Modernizacja Domu Pomocy Społecznej przy ul. Kurasia 7 27. Inwestycje w infrastrukturę na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego wraz z niezbędnym wyposażeniem 28. Inwestycje w infrastrukturę dydaktyczną budynków szkolnych wraz wyposażeniem w nowoczesny sprzęt komputerowy i materiały dydaktyczne oraz obiektów służących wzmocnieniu sprawności fizycznej uczniów 29. Inwestycje w infrastrukturę placówek realizujących kształcenie specjalne wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia 30. Inwestycje w istniejącą bazę dydaktyczną szkół zawodowych, wyposażenie pracowni/warsztatów w urządzenia i sprzęt niezbędny do kształcenia <p>W zakresie środowiska, turystyki i rekreacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 31. Zagospodarowanie terenów zielonych na osiedlu Przywiśle 32. Odnowa przestrzeni publicznych miasta na osiedlu Serbinów 33. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury na terenie miasta 34. Modernizacja basenu MOSiR, budowa drugiej niecki basenowej wraz z budową placu wodnego 35. Modernizacja energetyczna zabytkowego budynku przy ul. Kościuszki 32 w Tarnobrzegu 36. Modernizacja Tarnobrzskiego Domu Kultury wraz zakupem niezbędnego wyposażenia 37. Remont zabytkowych budynków dawnej kuchni rodu Tarnowskich 38. Budowa Centrum sportów olimpijskich i paraolimpijskich w Tarnobrzegu przy ul. Zwierzynieckiej wraz z centrum aktywizacji seniorów 39. Budowa i modernizacja systemu ochrony przeciwpowodziowej 40. Utworzenie systemu monitoringu powietrza, wody i gleby

Mapa 211 Elementy struktury osadniczej z układem komunikacyjnym na tle uwarunkowań środowiskowych miasta Tarnobrzega

Źródło: UM Tarnobrzeg

Mapa 22 Sieci: elektroenergetyczne, gazowe i wodociągowe na terenie miasta Tarnobrzega

Źródło: UM Tarnobrzeg

8. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście Tarnobrzegu

Obszar centrum usługowego staromiejskiego

Charakterystyka:

Obszar położony centralnie względem granic administracyjnych miasta. Wyróżnia go historyczny układ urbanistyczny, którego elementami charakterystycznymi są rynek i zabytkowe obiekty tj. kamienice, klasztor o.o. Dominikanów, czy Zespół pałacowo-parkowy Tarnowskich. Istniejąca zabudowa ma charakter wielofunkcyjny. Obszar ten pełni rolę reprezentacyjnej części miasta. Skupia na swoim obszarze najważniejsze obiekty usługowe oraz użyteczności publicznej.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Zachowanie historycznego układu urbanistycznego miasta oraz jego struktury przestrzennej,
- Podnoszenie walorów funkcjonalnych i estetycznych zabudowy śródmiejskiej,
- Kontynuowanie tradycji handlu oraz dostosowanie charakteru usług do rangi centrum miasta,
- Kształtowanie i dalszy rozwój przestrzeni publicznej.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Modernizacja elewacji budynków przy placu głównym z uwzględnieniem ich uwarunkowań historycznych,
- Eliminacja substandardowej zabudowy gospodarczej i garażowej,
- Uporządkowanie przestrzeni śródkwartalnej,
- Podporządkowanie i dostosowanie nowej zabudowy do istniejącej już kompozycji przestrzennej,
- Sytuowanie usług w parterach budynków,
- Zwiększenie udziału terenów zielonych,
- Powiększanie powierzchni przeznaczonej do ruchu pieszego,
- Modernizacja ciągów komunikacyjnych,
- Dostosowanie części rynku do organizacji wydarzeń kulturalnych.

Tereny z funkcjami mieszkaniowymi na obszarze Miasta Tarnobrzega

Funkcje mieszkaniowe na terenie Miasta Tarnobrzega są rozłożone w formie skupisk rozłożonych wokół największego skupiska zabudowy mieszkaniowej jakim jest obszar staromiejski wraz z przyległymi osiedlami.

Tereny z funkcjami mieszkaniowymi stanowią ok. 18% całkowitej powierzchni Miasta Tarnobrzega.

Obejmują one następujące rodzaje funkcji mieszkaniowych:

- zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej,
- zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

Największe skupienie obszarów z takimi funkcjami występuje w centralnej części miasta. Przestrzenny rozkład obszarów z funkcjami mieszkaniowymi przedstawiono na mapce nr 19, która obejmuje wszystkie ww. rodzaje obszarów.

Obszary zabudowy jednorodzinnej miejskiej

Charakterystyka:

Obszary z dominującą funkcją zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zlokalizowane w uporządkowanych skupiskach w centrum miasta. Tereny te cechuje wysoka intensywność zabudowy.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Podnoszenie jakości życia mieszkańców,
- Zwiększenie atrakcyjności terenów budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego,
- Kształtowanie, porządkowanie i uzupełnianie istniejącej już struktury przestrzennej,
- Ograniczanie zabudowy mieszkaniowej na terenie zalewowym.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej (sanitarnej i komunikacyjnej),
- Budowa lub rozbudowa istniejących obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do istniejącej już zabudowy,
- Zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej,
- Tworzenie przestrzeni publicznych oraz terenów sportu i rekreacji dla mieszkańców.

Obszary zabudowy jednorodzinnej podmiejskiej i wiejskiej

Charakterystyka:

Obszary mieszkaniowe z przewagą zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej. Tereny te cechuje niski współczynnik zabudowy. Zlokalizowane są na obrzeżach miasta. Zabudowę charakteryzuje ruralistyczny układ przestrzenny. Jest to wynikiem poszerzania się granic administracyjnych jednostki i dołączaniem do niej nowych miejscowości.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Podnoszenie jakości życia mieszkańców,
- Tworzenie nowych obszarów pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną,
- Zwiększenie atrakcyjności terenów inwestycyjnych Miasta dla budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego,
- Zwiększanie dostępności komunikacyjnej i społecznej,

- Ograniczanie zabudowy mieszkaniowej na terenie zalewowym.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej, w tym sanitarnej i komunikacyjnej,
- Wyznaczenie nowych podcentrów usługowych na osiedlach wiejskich,
- Przeciwdziałanie rozproszonemu się nowej zabudowy,
- Rozbudowa głównych ciągów komunikacji między dzielnicami miasta,
- Budowa lub rozbudowa istniejących obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do istniejącej już zabudowy,
- Usprawnienie funkcjonowania komunikacji publicznej,
- Tworzenie przestrzeni publicznych oraz terenów sportu i rekreacji dla mieszkańców.

Obszary zabudowy wielorodzinnej

Charakterystyka:

Obszary z przewagą zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej znajdujące się w ścisłym centrum miasta. Tereny te wpisują się w kontekst osiedli. Obszar cechuje duża intensywność zabudowy niskiej i średniowysokiej oraz duża koncentracja ludności na tym terenie. W obrębie osiedli występuje częściowo funkcja usługowa.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Podnoszenie jakości życia mieszkańców,
- Kształtowanie, porządkowanie i uzupełnianie funkcjonującej już struktury przestrzennej,
- Tworzenie nowych terenów inwestycyjnych pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną,
- Zachowanie terenów zielonych w obrębie osiedli mieszkaniowych.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Budowa obiektów mieszkalnych i nowych układów urbanistycznych na terenach niezagospodarowanych,
- Tworzenie przyjaznych przestrzeni publicznych oraz odpowiedniej infrastruktury dla mieszkańców,
- Powiększanie powierzchni przeznaczonej do ruchu pieszego, przy zagwarantowaniu odpowiedniej liczby miejsc parkingowych,
- Zapewnienie zaplecza infrastrukturalnego dla obszarów inwestycyjnych.

Obszary z funkcjami usługowymi

Charakterystyka:

Obszary położone w centralnej części miasta. Na ich terenie występuje największa intensywność zabudowy. Istnieje tam również największe skupisko obiektów o funkcji administracyjnej, handlowej,

usługowej, edukacyjnej, medycznej oraz kulturowej. Jest to kluczowy obszar dla mieszkańców miasta, jak również sąsiednich gmin.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Przyciąganie nowych inwestorów poprzez zagwarantowanie im korzystnych warunków,
- Kreowanie roli miasta jako znaczącego ośrodka administracyjno-usługowego,
- Zwiększanie potencjału istniejącej już zabudowy usługowej,
- Podnoszenie jakości i poziomu usług dla mieszkańców miasta oraz okolicznej ludności.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Tworzenie odpowiedniej infrastruktury oraz zaplecza inwestycyjnego dla terenów usługowych,
- Zapewnienie miejsc parkingowych oraz efektywnego systemu komunikacyjnego,
- Budowa lub rozbudowa istniejących obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do istniejącej już zabudowy,
- Zapewnienie zieleni towarzyszącej.

Obszary usług turystyki, sportu i rekreacji:

Charakterystyka:

Obszary dopełniające system przyrodniczy miasta. Usytuowane są m.in. na osiedlach mieszkaniowych, wzdłuż rzeki Wisły, a także przy Lesie Zwierzynieckim. Główny kompleks turystyczny znajduje się na terenach poeksploatacyjnych kopalni Siarki Machów, gdzie w ramach rekultywacji utworzono Jezioro Tarnobrzeskie.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Dalsza rozbudowa infrastruktury turystycznej nad Jeziorem Tarnobrzeskim,
- Promocja zabytków i atrakcji turystycznych miasta,
- Promowanie walorów przyrodniczych miasta oraz obszarów cennych przyrodniczo,
- Prace nad eksploatacją i wykorzystaniem potencjału wód siarczkowych.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Zwiększenie dostępności i zagospodarowanie wolnych przestrzeni na osiedlach na cele sportu oraz rekreacji,
- Poprawa dostępności do terenów objętych Naturą 2000 (utworzenie szlaku dydaktycznego),
- Dalsza rozbudowa obiektów sportowych i promocja klubów funkcjonujących w mieście,
- Stworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych w oparciu o walory miasta.

Obszary zabudowy przemysłowej i aktywności gospodarczej

Charakterystyka:

Obszary zlokalizowane głównie w południowej części miasta na terenach poeksploatacyjnych Kopalni Siarki Machów i byłego Kombinat KizPS Siarkopol. Obecnie znajduje się tam siedziba Agencji Rozwoju Przemysłu zarządzająca Tarnobrzeską Specjalną Strefą Ekonomiczną EURO-PARK WISŁOSAN oraz działa ponad 20 firm produkcyjnych i usługowych z różnych branż.

Na północy Tarnobrzega funkcjonuje również Tarnobrzeski Park Przemysłowo - Technologiczny.

Są to tereny strategiczne dla rozwoju gospodarczego miasta.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Zwiększanie atrakcyjności gospodarczej miasta,
- Tworzenie terenów inwestycyjnych oraz zapewnienie im odpowiedniego zaplecza infrastrukturalnego,
- Przyciąganie nowych inwestorów,
- Minimalizowanie negatywnych skutków oddziaływania na środowisko,
- Dalszy rozwój oraz promocja Specjalnej Strefy Ekonomicznej i Tarnobrzeskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego,
- Połączenie z ponadlokalnym układem transportowym (budowa drogi S74).

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Zagospodarowanie otoczenia Jeziora Tarnobrzeskiego oraz obszaru Natura 2000. Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej,
- Przebudowa układu komunikacyjnego w obrębie strefy przemysłowej,
- Polepszenie dostępności komunikacyjnej strefy przemysłowej dla mieszkańców miasta (reorganizacja komunikacji miejskiej), Rewitalizacja obiektów poprodukcyjnych,
- Ograniczenie negatywnego wpływu działalności strefy.

Obszary rolnicze

Charakterystyka:

Obszary gdzie występują grunty orne i sady. Usytuowane są głównie w obrębie osiedli, które zostały włączone do granic administracyjnych miasta w XIX w.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Zachowanie i ochrona systemu przyrodniczego,
- Zwiększenie efektywności działalności rolniczej,
- Racjonalne przeznaczanie terenów rolniczych pod nową zabudowę mieszkaniową i produkcyjną.

Wody powierzchniowe

Charakterystyka:

Cieki i zbiorniki wodne oraz ich otoczenie w obrębie granic administracyjnych miasta.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Promocja i utrzymanie Jeziora Tarnobrzeskiego, jako drugiego co do wielkości zbiornika wodnego na Podkarpaciu,
- Wykorzystanie cieków wodnych i zbiorników wodnych na cele rekreacyjne,
- Dążenie do poprawy stanu jakości wód,
- Budowa stałej przeprawy przez Wisłę oraz modernizacja promu,
- Przeciwdziałanie ryzyku zagrożenia powodziowego.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Ochrona biologicznej otuliny zbiorników i cieków wodnych,
- Wprowadzenie zakazu podejmowania przedsięwzięć, które mogą znacząco wpływać na tereny wzdłuż rzeki Wisły oraz w obrębie Jeziora Tarnobrzeskiego,
- Dalsze wzmacnianie wałów przeciwpowodziowych na terenie miasta,
- Utworzenie odpowiedniej infrastruktury rekreacyjnej i poprawa dostępności do obiektów wodnych dla mieszkańców miasta.

Lasy i obszary zieleni:

Charakterystyka:

Obszary występujące na terenie całego miasta. Usytuowane są głównie w obrębie dzielnic przyłączonych do granic administracyjnych jednostki. w Tarnobrzegu istnieją tereny cenne przyrodnicze tj. Natura 2000 oraz tereny zalesione. Natura 2000 obejmuje obszary w najbliższym sąsiedztwie rzeki Wisły. Tereny zalesione tzn. Kompleks Zwierzyniec, Las Chomki, Park Jasień zlokalizowane są kolejno w centralnej, południowej i północnej części miasta.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- Zwiększenie dostępności do terenów zielonych dla mieszkańców,
- Zachowanie i ochrona systemu przyrodniczego,
- Wykorzystanie obszarów leśnych oraz ich sąsiedztwa na cele rekreacyjne,
- Przeciwdziałanie degradacji środowiska,
- Promocja obszarów cennych przyrodniczo na terenie miasta.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Zalesianie nieużytków i tworzenie kompleksów leśnych,
- Wyznaczanie nowych obszarów pod zieleń urządzoną,
- Utworzenie ścieżek dydaktycznych na obszarach Natury 2000,

- Ograniczanie zabudowy, która może znacząco oddziaływać na środowisko,
- Budowa infrastruktury rekreacyjnej na terenach zielonych oraz zadrzewionych.

9. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa i kraju wraz z zakresem planowanych działań

Strategia Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla unijnego, krajowego, regionalnego i ponadlokalnego. Wspomniana spójność dotyczy m.in.:

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowego Planu Odbudowy,
- Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030,
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
- Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030.

Rozporządzenie ogólne wskazuje pięć podstawowych celów polityki europejskiej. Zestawione z celami Strategia Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku ujawniają, że zaplanowana polityka rozwoju Miasta wpisuje się w te założenia. Dotyczy to przede wszystkim wspólnych priorytetów w zakresie doskonalenia dostępności i jakości usług publicznych oraz aktywizacji i włączenia społecznego, ale również wszelkich inicjatyw wynikających z założeń zrównoważonego rozwoju. Ich zgodność z celami strategicznymi Unii Europejskiej wpłynie na możliwości pozyskiwania źródeł finansowania dla przewidzianych w strategii kierunków i pakietów działań.

Podobna spójność występuje w kontekście dokumentów programowych na poziomie krajowym i regionalnym. Założenia rozwojowe opisane w Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku pozostają w zgodności z tymi przyjętymi dla całego kraju w ramach dokumentów programowych ogólnych czy sektorowych, a także określonymi regionalnie w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030. Jest to o tyle istotne, że szereg aspektów rozwojowych pozostaje poza możliwościami oddziaływania z poziomu samorządu lokalnego lub też efekty działań samorządu są uzależnione od aspektów pozostających w kompetencji innych podmiotów, np. władz centralnych czy regionalnym. Gwarantuje to zatem wsparcie, w tym również finansowe, i uprawdopodobnia wystąpienie efektu synergii.

Miasto Tarnobrzeg położone jest w zasięgu wydzielonych obszarów specjalnych, które zostały wyznaczone w strategicznych i planistycznych dokumentach krajowych i wojewódzkich. Dotyczy to w szczególności następujących dokumentów:

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),

- o Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030,
- o Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030.

Przez obszary specjalne rozumie się:

Obszary funkcjonalne – obszary, na których występuje względnie wyodrębniający się, intensywny i otwarty system powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych, uwarunkowanych cechami środowiska geograficznego (przyrodniczego i antropogenicznego); szczególnym typem obszaru funkcjonalnego jest miejski obszar funkcjonalny.

Obszary strategicznej interwencji (OSI) – określone w strategii rozwoju obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł lub rozwiązania regulacyjne.

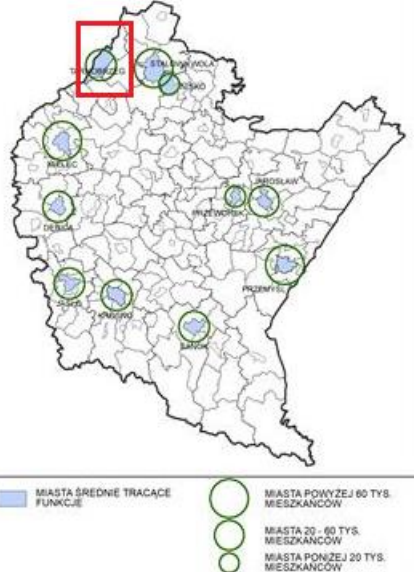
Obszary Strategicznej Interwencji zostały wyróżnione poprzez integrację podejścia krajowego, regionalnego i lokalnego spójnych ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, co warunkuje, iż OSI wyznaczone na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym są komplementarne.

1. OSI krajowe - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Tabela 9 Umiejscowienie Miasta Tarnobrzega w OSI krajowych

Umiejscowienie Miasta Tarnobrzeg w OSI uwzględnionych w KSRR 2030 Lp.	Nazwa OSI	Charakterystyka OSI	Odwzorowanie graficzne
1.	Polska Wschodnia	Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa - lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie – znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej. Miasto Tarnobrzeg w całości objęte jest zasięgiem OSI Wschodnia Polska	 <p>Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030, s. 118</p>

2	<p>Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze</p>	<p>Pakiet dla średnich miast jest jednym ze strategicznych projektów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR). Jego celem jest odbudowa potencjału średnich miast, które tracą funkcje społeczno-gospodarcze oraz wzmocnienie ich roli jako ważnych centrów aktywności społeczno-gospodarczej. Ma to przyczynić się do bardziej zrównoważonego rozwoju kraju.</p> <p>Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju wskazuje Tarnobrzeg w województwie podkarpackim jako jedno z 11 miast średnich tracących funkcje społeczne gospodarcze, dla których zostały utworzone miejskie obszary funkcjonalne na poziomie regionalnym.</p>	 <p>Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030, s. 118</p>

Źródło: Opracowanie własne na bazie dokumentów wyższego rzędu

2. OSI regionalne - Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030

Tabela Umiejscowienie Miasta Tarnobrzeg w Obszarach Strategicznej Interwencji strategii regionalnej

Miasto Tarnobrzeg w sposób szczególnie spójny wpisuje się w założenia i kierunki działań Priorytetu 7.1 Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030. Priorytet ten ma brzmienie: Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego.

Kierunki działania strategii regionalnej	Opis	Zakładane działania
<p>7.1.1. Wzmocnienie roli biegunów wzrostu w świadczeniu usług publicznych oraz usług wyższego rzędu, a w szczególności wzmocnienie potencjałów wyróżniających je w skali krajowej</p>	<p>Województwo podkarpackie charakteryzuje się policentrycznym układem struktury osadniczej (centralne położenie najważniejszego ośrodka miejskiego – Rzeszowa oraz zogniskowane wobec niego w sposób równomierny aglomeracje miejskie). Umożliwia on budowanie wielokierunkowych powiązań funkcjonalnych. Kluczowym narzędziem wspierającym dyfuzję procesów rozwojowych jest rozwój sieci komunikacyjnej i infrastruktury transportowej, która zapewni mobilność, spójność terytorialną i gospodarczo-społeczną. Miejski Obszar Funkcjonalny Tarnobrzeg (MOF Tarnobrzeg) jest położony w północnej części województwa podkarpackiego przy granicy z województwem świętokrzyskim. Obszar ten obejmuje ośrodek subregionalny Tarnobrzeg i cztery gminy graniczące z miastem, położone na terenie województwa podkarpackiego. Niezależnie od tego Miasto Tarnobrzeg jest zaangażowane we współpracę partnerską z pobliskimi miastami podobnej wielkości oraz potencjale, co stwarza dodatkowe możliwości lepszego wykorzystania do rozwoju jego potencjału endogenicznego. Ww. partnerstwo nosi nazwę Inicjatywy Czwórmiasta i zostało wyraźnie uwzględnione w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030, która wskazuje że należy dążyć do multipolarnego układu miast wraz ze Stalową Wolą, Niskiemi i Sandomierzem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie potencjału turystycznego ośrodków poprzez kreowanie różnorodnych produktów turystycznych; • wsparcie uczelni oraz szkół poprzez włączanie ich w lokalne i regionalne programy promocji, a także uwzględnienie ich funkcjonowania w ofertach inwestycyjnych. • umocnienie pozycji biegunów wzrostu w oparciu o ich potencjał w celu podniesienia ich pozycji w hierarchii ośrodków rozwoju na poziomie regionu i kraju; • podejmowanie działań przeciwdziałających pogarszaniu się sytuacji społeczno-ekonomicznej w sytuacji ewentualnego zastoju gospodarczego wynikającego z uwarunkowań kryzysowych, w tym epidemii COVID-19 w 2020 r.; • zachowanie policentrycznej struktury osadniczej umożliwiającej rozpowszechnianie efektów działań rozwojowych na obszar całego województwa; • tworzenie układów multipolarnych uwzględniających rozprzestrzenianie się procesów rozwojowych ponad granicami administracyjnymi; • rozwój kapitału ludzkiego poprzez poprawę jakości edukacji oraz zróżnicowanie oferty edukacyjnej i popularyzującą naukę z wykorzystaniem innowacji; • rozwój usług publicznych i podniesienie ich jakości, m.in. w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego; • poprawa ładu przestrzennego obszaru poprzez integrację planowania przestrzennego; • poszerzenie oferty kulturalnej i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu kulturalnym regionu;

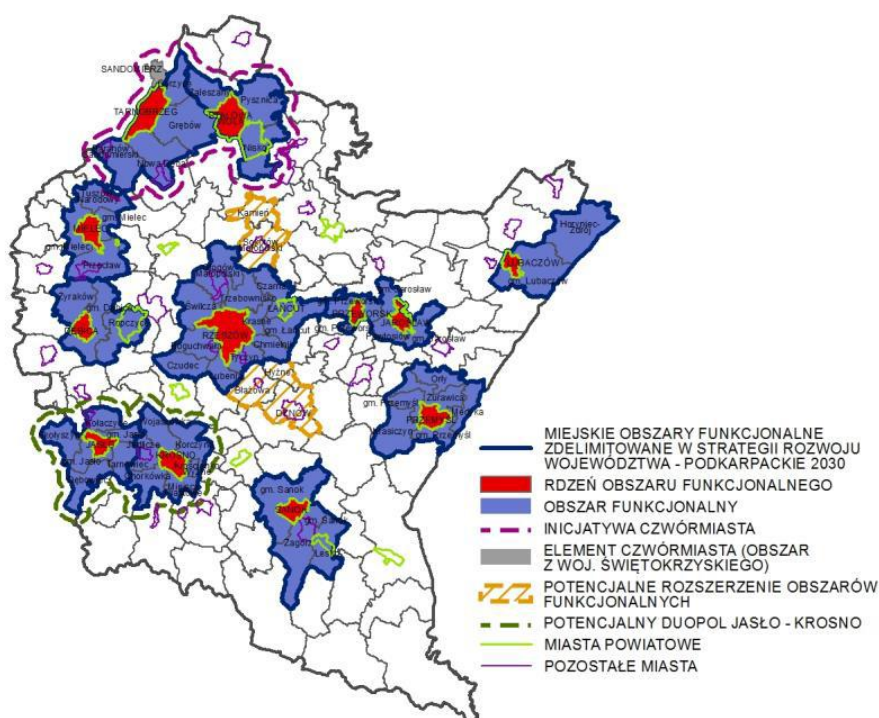
<p>7.1.2. Rozwój potencjału gospodarczego miast, ze szczególnym uwzględnieniem biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne oraz wiejskie</p>	<p>Strategia regionalna zakłada wykorzystanie potencjału gospodarczego ośrodków miejskich jako biegunów wzrostu. Zgodnie z zapisami strategii regionalnej Miasto Tarnobrzeg powinno w szczególny sposób wykorzystywać potencjał dywersyfikacji sektora przemysłu i nowoczesnych inicjatyw gospodarczych, funkcji rekreacyjnych i sportowych, z wykorzystaniem potencjału Jeziora Tarnobrzskiego (m.in. sporty wodne), rozwoju usług opartych na wiedzy z wykorzystaniem szkolnictwa wyższego. Do wykorzystania są możliwości wynikające z położenia na osi relacji ekonomicznych Rzeszów – Warszawa oraz możliwość rozwoju układu multipolarnego ze Stalową Wolą, Niskiem i Sandomierzem – Inicjatywa Czwórmiasta. Zasoby materialnego dziedzictwa kulturowego sprzyjają rozwojowi turystyki, w tym turystyki kulturowej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wzmacnianie sieci ciążen grawitacyjnych miast regionu stanowiących szansę do stworzenia sieci stymulowania przepływu procesów rozwojowych; • rozwój obszarów dla potencjalnych inwestorów pod kątem możliwości rozwoju stref działalności gospodarczej; • wspieranie rozwoju strefy działalności gospodarczej w kierunku powstawania i efektywnego funkcjonowania przedsiębiorstw wraz z oddziaływaniem na obszary wiejskie; • kreowanie nowych miejsc pracy oraz zwiększenie wartości PKB poprzez rozwój sektora usług i przedsiębiorstw; • wprowadzenie w ośrodkach miejskich rozwiązań wpisujących się w ideę Smart City; • kształtowanie miejskich terenów zieleni w nawiązaniu do idei: „zielone miasta”; • wsparcie rozwoju biegunów wzrostu z wykorzystaniem ich potencjału turystycznego i rekreacyjnego.
<p>7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu</p>	<p>Zgodnie z zapisami strategii regionalnej ważnymi narzędziami wspierającymi dyfuzję procesów rozwojowych jest nasycenie obszaru województwa siecią komunikacyjną i infrastrukturą transportową, która zapewni spójność terytorialną i gospodarczo-społeczną. Zgodnie z tymi założeniami inwestycje infrastrukturalne powinny być ukierunkowane na zapewnienie efektywnego i bezpiecznego procesu przemieszczania się z uwzględnieniem zachowania ładu przestrzennego. Dla Tarnobrzega szczególne znaczenie będzie miała</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych budowę, rozbudowę oraz modernizację infrastruktury kolejowej; • podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej; • modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast; • rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi;

	<p>rozbudowa obwodnicy oraz modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych oraz rozwój transportu publicznego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz węzłami intermodalnymi typu P&R, B&R; • rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji.
<p>7.1.4. Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych</p>	<p>Zgodnie z zapisami strategii regionalnej miasta powiatowe pełnią istotną rolę w kreowaniu uwarunkowań społeczno-gospodarczych i stanowią lokalne centra pełniące funkcje administracyjne oraz gospodarczo-usługowe z ograniczonym zasięgiem oddziaływania.</p> <p>Działania zostaną skierowane na wzmacnianie potencjału i jego roli w strukturze osadniczej m.in.: poprzez wsparcie w tworzeniu stabilnych podstaw rozwoju, wzrost aktywności gospodarczej i przedsiębiorczej, stymulowanie aktywności i zdobywania kompetencji przez społeczność lokalną oraz skuteczne budowanie partnerstw. W przypadku Tarnobrzega szczególne znaczenie będą miały wysiłki w zakresie kreowania instrumentów przyciągających do osiedlania się w miastach, w szczególności osób młodych i wykształconych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa i rozwój warunków prowadzących do dynamizacji przedsiębiorczości w oparciu o potencjalne specjalizacje gospodarcze ośrodka miejskiego; • wzmacnianie powiązań funkcjonalnych w celu przywrócenia roli ośrodka w układzie osadniczym; • zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców poprzez rozwój kompetencji zawodowych; • modernizacja przestrzeni miejskiej umożliwiającej wykorzystanie potencjałów i zasobów miast, w tym turystycznych i wypoczynkowo-rekreacyjnych; • poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost dostępu do usług publicznych; • rozwój kapitału społecznego i wzmocnienie tożsamości regionalnej poprzez zaangażowanie mieszkańców w procesy rozwojowe; • poprawa jakości zarządzania poprzez współpracę z innymi samorządami terytorialnymi; • podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu środowiska; • poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz związanego z nim zjawiska smogu; • kreowanie instrumentów przyciągających do osiedlania się w miastach, w szczególności osób młodych i wykształconych; • wykorzystanie możliwości programowych i finansowych UE w obszarze polityki miejskiej; • dostosowanie sieci usług i zagospodarowania przestrzennego do zmian demograficznych;

	<ul style="list-style-type: none"> • niwelowanie barier transportowych poprzez rozwój systemów transportu zbiorowego pomiędzy ośrodkami miejskimi a sąsiednimi obszarami wiejskimi oraz innymi ważnymi ośrodkami miejskimi; • rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się.
--	---

Odwzorowanie graficzne

Umiejscowienie Miasta Tarnobrzega w OSI regionalnych

Źródło: Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Źródło: Opracowanie własne na bazie dokumentów regionalnych

3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030:

Tabela 10 Umiejscowienie Miasta Tarnobrzeg w obszarach funkcjonalnych województwa podkarpackiego - plan przestrzenny 2030

L.p.	Znaczenie obszaru funkcjonalnego	Nazwa obszaru funkcjonalnego	Opis	Wiodące kierunki zagospodarowania	Zasady i warunki zagospodarowania
			Miejski Obszar Funkcjonalny Tarnobrzeg jest położony w północnej	<ul style="list-style-type: none"> • wzmacnianie potencjału gospodarczego i społecznego ośrodka 	<ul style="list-style-type: none"> • wzmacnianie powiązań funkcjonalno-przestrzennych gmin wchodzących w skład

			<p>części województwa podkarpackiego przy granicy z województwem świętokrzyskim. Obszar ten obejmuje ośrodek subregionalny Tarnobrzeg i cztery gminy graniczące z miastem, położone na terenie województwa podkarpackiego.</p>	<p>subregionalnego stymulującego rozwój obszaru funkcjonalnego oraz jego relacji ze Stalową Wolą i Sandomierzem;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój stref aktywności gospodarczej oraz instytucji otoczenia biznesu; • poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym i krajowym; • integracja i rozwój transportu publicznego; • rozwój niektórych usług wyższego rzędu; • rozwój różnych form rekreacji, usług turystycznych i usług kultury. 	<p>obszaru z rdzennym ośrodkiem miejskim, poprzez tworzenie i realizowanie wspólnych projektów rozwojowych i przedsięwzięć inwestycyjnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój gospodarczy MOF z zastosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju; • efektywne wykorzystanie kapitału ludzkiego, bazy infrastrukturalnej, tradycji COP oraz potencjału naukowo-badawczego i zaawansowanych technologii w dziedzinie przemysłu elektromaszynowego, dla rozwoju przedsiębiorstw sektora produkcyjnego i usługowego; • drogowych i kolejowych wzmacniających zewnętrzną i wewnętrzną dostępność obszaru; • rozwój terenów inwestycyjnych przy zapewnieniu wymaganego uzbrojenia i dogodnego powiązania komunikacyjnego z głównymi szlakami transportowymi; • podniesienie poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój i modernizację bazy usług publicznych, bazy rekreacyjno-sportowej oraz infrastruktury przeciwowej; • rozwój infrastruktury turystyki biznesowej; • poprawa ładu przestrzennego poprzez porządkowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF,
--	--	--	--	--	---

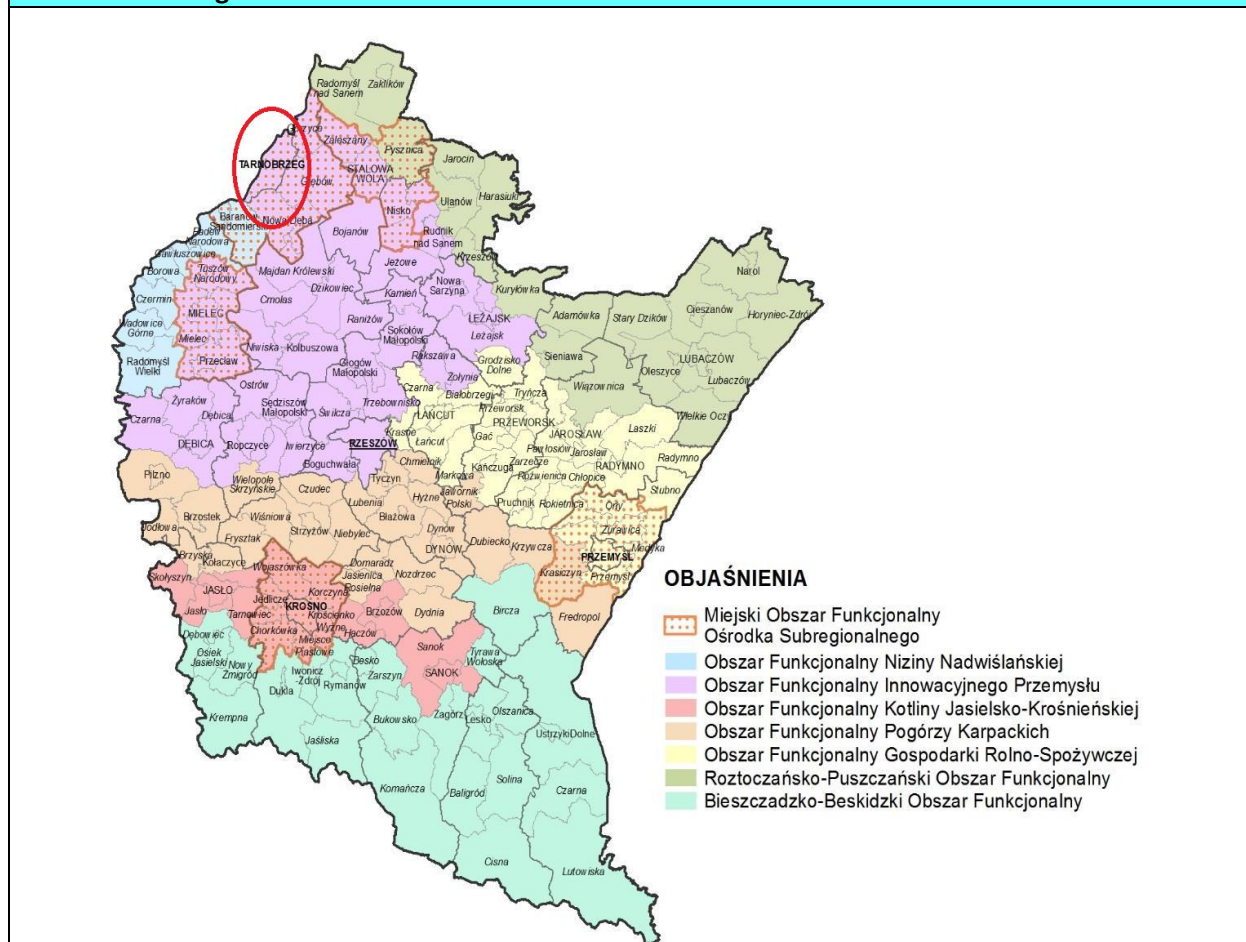
					<p>dbałość o centra miejscowości, rewitalizację terenów i obiektów zdegradowanych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie procesom rozpraszania zabudowy (suburbanizacji) powodującym degradację otwartych terenów wiejskich i przydatnych dla rolnictwa; • uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią oraz na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.
			<p>Obszar Funkcjonalny Innowacyjnego Przemysłu (OFIP) obejmuje tereny centralnej i północnej części województwa (Nizinę Nadwiślańską, Dolinę Dolnego Sanu, Dolinę Dolnej Wisłoki, Równinę Tarnobrzeską, Płaskowyż Kolbuszowski i Pradolinę Podkarpacką).</p> <p>OFIP posiada dobrze wykształconą strukturę sieci osadniczej z Rzeszowem, jako ośrodkiem wojewódzkim, Stalową Wolą, Mielcem i Tarnobrzegiem, jako ośrodkami subregionalnymi i siecią mniejszych miast stanowiących lokalne ośrodki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój bazy innowacyjnego przemysłu; • rozwój drobnej przedsiębiorczości; • rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa; • wzmocnienie roli miast, jako ośrodków kreujących wysoką jakość życia mieszkańców; • rozbudowa infrastruktury technicznej i transportowej; • rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej; • rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe; • rozwój produkcji rolnej oraz bazy przetwórstwa rolno-spożywczego; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój zakładów przemysłowych m.in. w branży lotniczej, elektromaszynowej i chemicznej oraz firm informatycznych, z wykorzystaniem potencjału naukowo-badawczego i zaawansowanych technologii z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju; • wzmacnianie zewnętrznych i wewnętrznych powiązań komunikacyjnych obszaru; • poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej i kolejowej; • rozwój atrakcji turystycznych oraz infrastruktury turystycznej, w tym

			<p>rozwoju i koncentracji usług. Gminy wchodzące w skład obszaru funkcjonalnego charakteryzują się największą w województwie koncentracją nowoczesnych zakładów przemysłowych branży lotniczej, elektromaszynowej i chemicznej oraz firm informatycznych. Zakłady te w większości działają na terenie specjalnych stref ekonomicznych (tarnobrzesckiej, mieleckiej i krakowskiej) oraz w parkach technologicznych i przemysłowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój gospodarki leśnej oraz bazy przetwórstwa drewna. 	<p>rozwoju gospodarstw agroturystycznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • użytkowanie dolin rzecznych Wisły, Sanu, Wisłoki i Wisłoka zapewniające zachowanie drożności i walorów przyrodniczych korytarzy ekologicznych oraz ich zagospodarowanie w dostosowaniu do wymogów ochrony przeciwpowodziowej; • uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi; • zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy, powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa, przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych; • rozwój rolnictwa ekologicznego dostosowanego do lokalnych warunków, poprawa struktury agrarnej gospodarstw; • zagospodarowanie turystyczne w dostosowaniu do chłonności środowiska; • zachowanie i ochrona zabytkowych obiektów i założeń przestrzennych oraz współczesnego materialnego
--	--	--	--	---	--

					<p>dziedzictwa kulturowego;</p> <ul style="list-style-type: none"> ochrona i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi, leśnymi i zasobami kopaliny; rozwój terenów inwestycyjnych przy zapewnieniu wymaganego uzbrojenia.
--	--	--	--	--	---

Odwzorowanie graficzne

Źródło: opracowanie na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030

Tabela 11 Zgodność Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku z wytycznymi i założeniami zawartymi w wybranych dokumentach wyższego rzędu

		CEL - 1 Podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców Tarnobrzega oraz odwrócenie niekorzystnych trendów demograficznych poprzez aktywizację potencjałów, podnoszenie standardu usług publicznych i kreowanie warunków dla rozwoju nowoczesnych miejsc pracy						CEL - 2 Wzrost potencjału gospodarczego Tarnobrzega poprzez atrakcyjność inwestycyjną, współpracę ponadlokalną oraz rozwój zielonej i niebieskiej gospodarki				CEL - 3 Optymalne wykorzystanie zasobów i dziedzictwa poprzez rozwój infrastruktury dla zrównoważonego rozwoju i środowiska oraz bezpieczeństwa.						
Cele strategiczne SRMT 2030																		
Cele operacyjne SRMT 2030																		
		1.1.	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.			✓	✓			✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	
	Rozporządzenie europejskiej	✓	✓	✓	✓	✓	✓											
	ogólne								✓			✓	✓	✓	✓		✓	✓
	cele polityki									✓								✓
Cele i priorytety nadrzędnych dokumentów strategicznych																		
Bardziej inteligentna Europa – innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza.				✓				✓	✓	✓	✓				✓		✓	✓
Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa.												✓	✓	✓	✓		✓	✓
Lepiej połączona Europa – mobilność i regionalne połączenia teleinformatyczne.									✓							✓		
Europa o silniejszym wymiarze społecznym – wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych.		✓	✓	✓	✓	✓	✓							✓				

	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	✓	✓			✓	✓				✓	✓	✓	✓			✓		
	III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.	✓	✓		✓	✓	✓										✓		
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym																		
	1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.						✓					✓		✓				✓	
	1.2 Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.						✓	✓		✓							✓		
	1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.	Nie dotyczy																	
	1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.												✓	✓	✓				✓
	1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.	✓					✓	✓	✓			✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych																		
	2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.	✓	✓				✓				✓								
	2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.				✓			✓			✓								
	2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.							✓	✓	✓									
	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie																		
	3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.				✓			✓											
	3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na							✓	✓										

	poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.																		
	3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.	✓			✓	✓													
	3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.																		

Źródło: Opracowanie własne

Cele strategiczne SRMT 2030		CEL - 1 Podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców Tarnobrzega oraz odwrócenie niekorzystnych trendów demograficznych poprzez aktywizację potencjałów, podnoszenie standardu usług publicznych i kreowanie warunków dla rozwoju nowoczesnych miejsc pracy							CEL - 2 Wzrost potencjału gospodarczego Tarnobrzega poprzez atrakcyjność inwestycyjną, współpracę ponadlokalną oraz rozwój zielonej i niebieskiej gospodarki					CEL - 3 Optymalne wykorzystanie zasobów i dziedzictwa poprzez rozwój infrastruktury dla zrównoważonego rozwoju i środowiska oraz bezpieczeństwa.				
Cele operacyjne SRMT 2030		oprawa sytuacji demograficznej, pobudzenie ktywności oraz budowanie relacji sprzyjających współdziałaniu obywateli i instytucji publicznych	Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego, integracji społecznej oraz adaptacyjności zawodowej	Tworzenie warunków do prowadzenia ktywności gospodarczej.	apewnienie wysokich standardów i jakości edukacji oraz systemowe jej dostosowywanie do potrzeb współczesności	apewnienie warunków dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców Tarnobrzega w sferze kulturalnej oraz optymalne wykorzystanie zasobów	apewnienie mieszkańcom warunków do ozwijania aktywności fizycznej	kształtowanie wizerunku Miasta jako dogodnego o rozwijania projektów biznesowych oraz skalizacji dla firm wykorzystujących pracę zdalną	Wykorzystanie unikalnych walorów wielobiegowego, układu sąsiadujących miast redblnej wielkości do kształtowania obszaru	Wykorzystanie wyjątkowych atutów Miasta ściśle owiązanych z najważniejszymi specjalizacjami ospodarczymi regionu Podkarpacia.	Wykorzystanie promocyjnej infrastruktury raz Instytucji Opczenia Biznesu do wypromowania Miasta jako ośrodka inkubacji	mnieszenie zagrożeń dla środowiska poprzez projekty ograniczające emisje, wykorzystanie odpadów oraz retencjonowanie wody.	większenie odporności struktur lokalnych na agrozemia wynikające ze zmian klimatycznych.	dbudowa i nadanie nowych funkcjonalności dla erenów zdegradowanych oraz objętych agrozemiami naturalnymi.	Wyposażenie obszaru Miasta w obiekty oraz, ozwiązania techniczne technologiczne sprzyjające ozwojowi lokalnemu oraz poprawie stanu	Wykorzystanie unikalnych szans związanych transportowymi inwestycjami krajowymi oraz systematyczne podnoszenie jakości połączeń	Wypracowanie kultury energooszczędności oraz ozwoj infrastruktury służącej zapewnieniu ebezpieczeństwa energetycznego Miasta	kształtowanie sprawnego systemu oraz rrastruktury ograniczającej skutki zagrożeń aturalnych oraz związanych z działalnością
Strategia rozwoju województwa – Podkarpacie 2030		1.1.	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5
Strategia rozwoju województwa – Podkarpacie 2030	1. GOSPODARKA i NAUKA																	
	1.1. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę																	
	Rozwój szkolnictwa wyższego i sfery badawczo-rozwojowej jako kluczowych czynników stymulujących rozwój gospodarczy regionu.				✓						✓							
1.2. Inteligentne specjalizacje województwa			✓					✓		✓								
	Wdrożenie priorytetów RIS dla utrzymania innowacyjnej																	

	i konkurencyjnej gospodarki opartej na trafnie zdefiniowanych inteligentnych specjalizacjach gospodarczych oraz wspieranie sektorów wysokiej szansy.														
	1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań i potrzeb współczesnej otwartej gospodarki.		✓			✓	✓		✓						
	1.4. Gospodarka cyrkularna (Gospodarka obiegu zamkniętego) Dostosowanie procesów gospodarczych do warunków wynikających ze współczesnych standardów środowiskowych.									✓					
	2. KAPITAŁ LUDZKI i SPOŁECZNY														
	2.1. Edukacja Podniesienie jakości edukacji i jej dostosowanie do wyzwań społeczeństwa przyszłości.			✓											
	2.2. Regionalna polityka zdrowotna Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia.	✓													

<p>2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe</p> <p>Rozwój form i instytucji kultury z uwzględnieniem dziedzictwa oraz wymagań nowoczesności.</p>																			
					✓			✓											
	<p>2.4. Rynek pracy</p> <p>Wsparcie rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej oraz tworzenia dobrej jakości miejsc pracy.</p>	✓	✓								✓								
	<p>2.5. Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny</p> <p>Wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne.</p>	✓							✓										
	<p>2.6. Włączenie społeczne</p> <p>Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie.</p>									✓									
	<p>2.7. Aktywny styl życia i sport</p> <p>Kształtowanie postaw prozdrowotnych, promocja aktywności fizycznej i wsparcie sportu kwalifikowanego.</p>						✓												
	<p>3. INFRASTRUKTURA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU i ŚRODOWISKA</p>																		
<p>3.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE</p> <p>Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu oraz optymalizacji</p>												✓					✓		

	<p>wykorzystania energii i zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa</p>														
	<p>3.2. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu</p> <p>Poprawa zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz zrównoważenie struktury komunikacyjnej na obszarze województwa</p>										✓				
	<p>3.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego</p> <p>Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej zapewniającej spójność przestrzenną regionu oraz integrację obszarów funkcjonalnych</p>				✓	✓						✓			
	<p>3.4. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie</p> <p>Rozbudowa wysokiej jakości sieci informacyjno-komunikacyjnej dla zapewnienia możliwości rozwojowych województwa oraz dostępności do usług</p>				✓										
	<p>3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki</p>	✓			✓		✓								

	Tworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych																
	3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi Zwiększenie odporności wszystkich struktur regionalnych na zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych									✓	✓						✓
	3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania rozwoju cywilizacyjnego na stan środowiska										✓	✓					
	3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu Ochrona środowiska oraz zachowanie różnorodności biologicznej w regionie																✓
	4. DOSTĘPNOŚĆ USŁUG																

	<p>4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>Poprawa dostępności mieszkańców do usług publicznych oraz zwiększenie ich kompleksowości i podniesienie standardu dzięki wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych</p>	✓																			
	<p>4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych</p> <p>Poprawa zarządzania przestrzenią oraz przeciwdziałanie występowaniu wykluczenia osób i obszarów ze względu na ograniczenia ekonomiczne czy infrastrukturalne</p>											✓	✓								
	<p>4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców</p> <p>Rozwijanie infrastruktury i integrowanie systemów zapewniających wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego</p>																				

	4.4. Budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa																	
	Łączenie potencjałów i budowanie partnerstw oraz praktyczna implementacja rozwiązań organizacyjnych i technicznych wzmacniających procesy służące rozwojowi społeczno-gospodarczemu regionu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	4.5. Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa																	
	Rozwój ponadregionalnych i transgranicznych powiązań regionu dla wzmocnienia pozycji konkurencyjnej i wykorzystania szans rozwojowych			✓									✓					
	4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych Poprawa dostępności mieszkańców do usług publicznych oraz zwiększenie ich kompleksowości i podniesienie standardu dzięki wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych			✓														

Źródło: Opracowanie własne

10. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Miasta Tarnobrzega wraz z zakresem planowanych działań

10.1 Obszary Strategicznej Interwencji Miasta Tarnobrzega

Obszar Strategicznej Interwencji 1

Obszar ten obejmuje tereny poprzemysłowe znajdujące się w części południowej miasta na terenie, na którym funkcjonowały zakłady wydobywania i przetwórstwa siarki. Tereny te w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego określone są jako przemysłowe i produkcyjno-usługowe. Potencjał obszaru OSI I miasto planuje wykorzystać pod przyszłe inwestycje. Planowane są: uzbrojenie niezagospodarowanych terenów będących własnością miasta, budowa dróg ułatwiających skomunikowanie obszaru oraz dodatkowo mają być uzbrajane tereny przemysłowe, TPPT. Potencjalne inwestycje planowane na tym obszarze dadzą możliwości rozwoju gospodarczego miasta. Na tym terenie działa Oddział Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. w Tarnobrzegu, który realizuje zadania związane z pozyskiwaniem inwestorów i zarządzaniem Tarnobrzeską Specjalną Strefą Ekonomiczną EURO-PARK WISŁOSAN. Głównym celem działania TSSE jest wzrost aktywności gospodarczej terenów, które uważane są za słabiej rozwinięte ekonomicznie, poprzez wykorzystanie istniejących walorów inwestycyjnych tych obszarów oraz rozwój więzi kooperacyjnych w strefie i jej bezpośrednim otoczeniu.

Obszar Strategicznej Interwencji 2

Obszar obejmuje tereny zlokalizowane wokół Jeziora Tarnobrzeskiego oraz samo Jezioro. Od 2010 r. kiedy Jezioro zostało udostępnione mieszkańcom i turystom trwają prace nad zagospodarowaniem tego terenu pod kątem turystycznym i rekreacyjnym. Planuje się kolejne etapy rozbudowy infrastruktury turystycznej wokół Jeziora przy wykorzystaniu środków z nowej perspektywy Unii Europejskiej do 2030 roku. Planowane jest m.in. wykonanie:

1. Infrastruktury rekreacyjnej:

- a. budowa bazy noclegowej dla turystów;
- b. zagospodarowanie przestrzeni publicznej m.in.:
  - budowa mola, pomostów,
  - stworzenie atrakcji dla turystów związanych z wodą (np.: podwodne miasto, gejzery),
  - budowa miejsc pod kampery,
  - budowa pola namiotowego wraz z pawilonami sanitarnymi,
  - budowa miejsc przeznaczonych do aktywnego wypoczynku (boiska do gry w piłkę, place zabaw),
- c. mała architektura : przebieralnie, ławki, stojaki na rowery;
- d. budowa stacji kajakowej wraz z infrastrukturą nawodną,
- e. rozbudowa stacji żeglarskiej,
- f. zagospodarowanie terenów pod łowiska wędkarskie,
- g. budowa ścieżek rowerowych,
- h. budowa drogi wokół jeziora ok 6 km,

i. budowa kanalizacji sanitarnej i wodociągowej.

2. Infrastruktury zagospodarowania terenu m.in.:

- budowa wjazdu nad jezioro,
- budowa pomostów przy punktach gastronomicznych,
- budowa punktów do prowadzenia działalności handlowej i usługowej.

Na terenach wokół Jeziora zdiagnozowano występowanie wód siarczkowych mających charakter wód leczniczych. Miasto zleciło w 2021 roku ekspertom z Akademii Górniczo - Hutniczej w Krakowie przeprowadzenie cyklu badań, które miały na celu ustalenie stałości składu chemicznego wód siarczkowych z otworu O-22 (rejon Jeziora Tarnobrzieskiego). Wyniki badań potwierdziły stałość składu chemicznego wód podziemnych, co jest istotne w kontekście ewentualnego wykorzystania wód podziemnych do celów leczniczych. W 2022 r. miasto rozpoczęło procedurę związaną z wydobyciem wód siarczkowych.

Obszar Strategicznej Interwencji 3

Obszar obejmuje teren centrum miasta oraz tereny zlokalizowane na pozostałych osiedlach miasta. Na terenie tym zlokalizowane są urzędy, placówki edukacyjne instytucje, podmioty prywatne, główne ciągi komunikacyjne, obiekty zabytkowe, podmioty odpowiedzialne za jakość usług świadczonych na rzecz mieszkańców miasta. Obszar ten wymaga przeprowadzenia wielu inwestycji w celu poprawy jakości życia mieszkańców w wielu aspektach. Planowane inwestycje na tym obszarze to inwestycje dotyczące poprawy jakości dróg, odnowy przestrzeni publicznych, inwestycje w infrastrukturę edukacyjną, społeczną, sportową, zielono-błękitną, energetyczną i środowiskową.

Obszary i kierunki interwencji na poziomie lokalnym

OSI 1

w zakresie infrastruktury komunikacyjnej

1. Budowa i przebudowa kluczowych dróg w specjalnej strefie ekonomicznej, turystyczno-rekreacyjnej oraz centrum miasta Tarnobrzega.
2. Budowa i przebudowa dróg gminnych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej – etap II.

w zakresie gospodarki

3. Uzbrajanie terenów inwestycyjnych w strefie gospodarczej w Machowie.

OSI 2

w zakresie infrastruktury komunikacyjnej

4. Budowa drogi opaskowej wokół Jeziora Tarnobrzieskiego w tym budowa ścieżek rowerowych.

W zakresie środowiska, turystyki i rekreacji

5. Rozbudowa infrastruktury turystycznej wokół Jeziora Tarnobrzieskiego.

OSI 3

W zakresie infrastruktury komunikacyjnej

6. Zakończenie budowy obwodnicy miasta.
7. Modernizacja dróg wojewódzkich na terenie miasta.
8. Budowa/przebudowa/modernizacja dróg powiatowych i gminnych na terenie miasta Tarnobrzega.
9. Doświetlenie przejść dla pieszych oraz miejsc niebezpiecznych.
10. Budowa i przebudowa kluczowych dróg w specjalnej strefie ekonomicznej, turystyczno-rekreacyjnej oraz centrum miasta Tarnobrzega.
11. Remont mostów na terenie miasta.
12. Budowa kładek pieszo-rowerowych nad drogami wojewódzkimi.
13. Wymiana opraw oświetlenia ulicznego na energooszczędne.

W zakresie infrastruktury społ. i techn.

14. Utworzenie zakładu komunikacji miejskiej wraz zakupem niskoemisyjnych autobusów oraz modernizacja przystanków i miejsc parkingowych.
15. Rewitalizacja Placu Bartosza Głowackiego.
16. Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.
17. Utworzenie miejsc do przeprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów wraz z systemem monitorowania.
18. Budowa farmy fotowoltaicznej na osiedlu Sobów o mocy do 6 MW.
19. Budowa punktów ładowania samochodów elektrycznych.
20. Realizacja projektów parasolowych z wykorzystaniem instalacji OZE.
21. Budowa instalacji fotowoltaiki na terenie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków oraz Stacji Uzdatniania Wody.
22. Rozwój i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych.
23. Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, w tym Urzędu Miasta przy ul. Mickiewicza 7 wraz z budową windy.
24. Przebudowa/remont zdegradowanych budynków na cele mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego oraz społecznego.
25. Rozbudowa Zakładu Pielęgnacyjno- Opiekuńczego wraz z zakupem sprzętu medycznego oraz wyposażenia niezbędnego do świadczenia usług medycznych, a także służących opiece długoterminowej, paliatywnej i hospicyjne oraz dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
26. Modernizacja Domu Pomocy Społecznej przy ul. Kurasia 7.
27. Inwestycje w infrastrukturę na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego wraz z niezbędnym wyposażeniem.
28. Inwestycje w infrastrukturę dydaktyczną budynków szkolnych wraz wyposażeniem w nowoczesny sprzęt komputerowy i materiały dydaktyczne oraz obiektów służących wzmacnianiu sprawności fizycznej uczniów.
29. Inwestycje w infrastrukturę placówek realizujących kształcenie specjalne wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia.
30. Inwestycje w istniejącą bazę dydaktyczną szkół zawodowych, wyposażenie pracowni/warsztatów w urządzenia i sprzęt niezbędny do kształcenia.

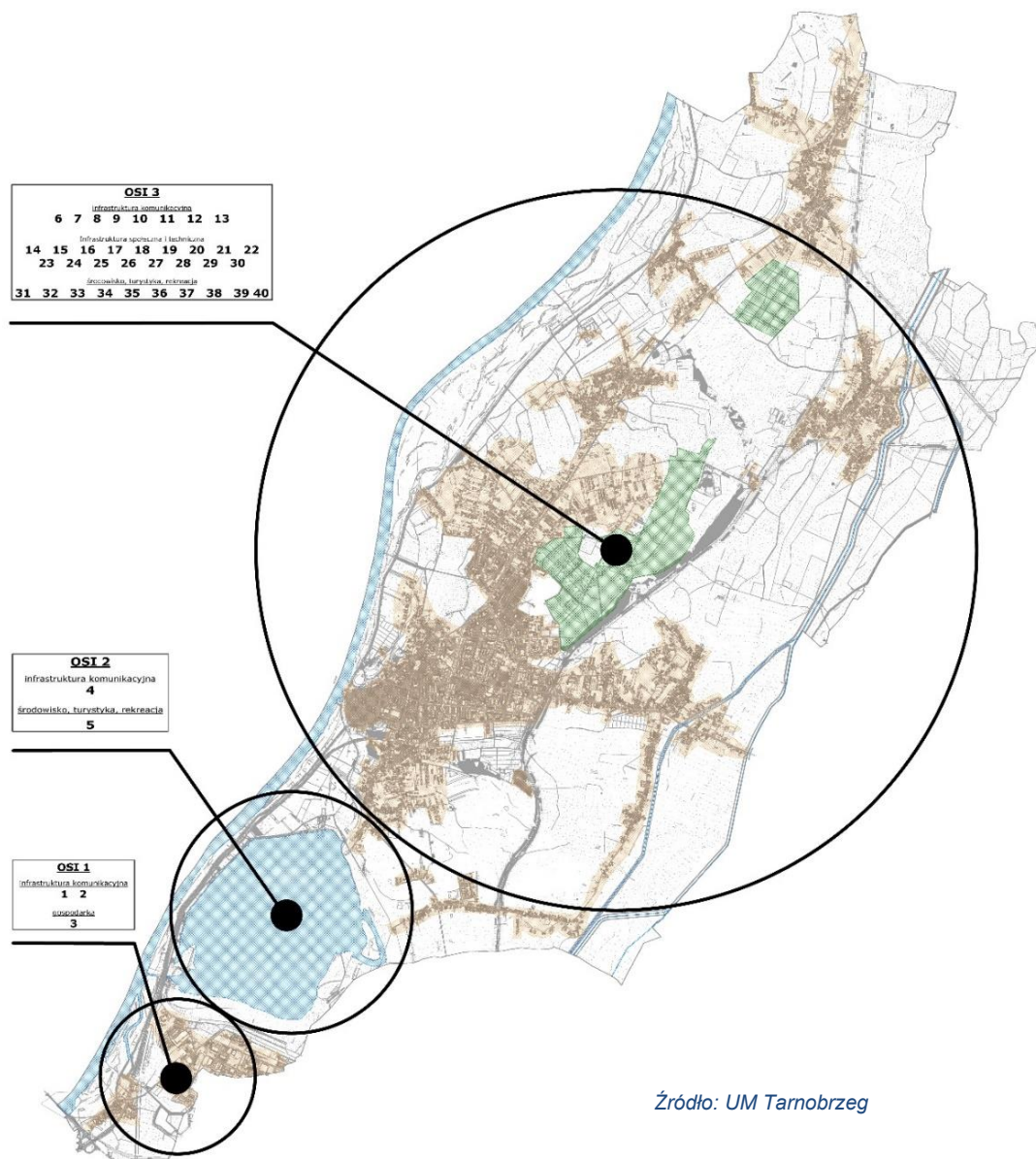
W zakresie środowiska, turystyki i rekreacji

31. Zagospodarowanie terenów zielonych na osiedlu Przywiśle.

32. Odnowa przestrzeni publicznych miasta na osiedlu Serbinów.
33. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury na terenie miasta.
34. Modernizacja basenu MOSiR, budowa drugiej niecki basenowej wraz z budową placu wodnego.
35. Modernizacja energetyczna zabytkowego budynku przy ul. Kościuszki 32 w Tarnobrzegu.
36. Modernizacja Tarnobrzeskiego Domu Kultury wraz zakupem niezbędnego wyposażenia.
37. Remont zabytkowych budynków dawnej kuchni rodu Tarnowskich.
38. Budowa Centrum sportów olimpijskich i paraolimpijskich w Tarnobrzegu przy ul. Zwierzynieckiej wraz z centrum aktywizacji seniorów.
39. Budowa i modernizacja systemu ochrony przeciwpowodziowej.
40. Utworzenie systemu monitoringu powietrza, wody i gleby.

Lokalizację inwestycji planowanych w ramach OSI – poziom lokalny przedstawiono na poniższej mapce. Liczby przypisane OSI 1, 2, 3 odpowiadają numerom projektów przedstawionych w powyższym zestawieniu.

Mapa 23 Lokalizacja inwestycji planowanych w ramach OSI

Źródło: UM Tarnobrzeg

Obszary i kierunki interwencji
<p>OSI 1</p> <p><u>w zakresie infrastruktury komunikacyjnej</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa i przebudowa kluczowych dróg w specjalnej strefie ekonomicznej, turystyczno-rekreacyjnej oraz centrum miasta Tarnobrzega 2. Budowa i przebudowa dróg gminnych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej – etap II <p><u>w zakresie gospodarki</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Uzbrajanie terenów inwestycyjnych w strefie gospodarczej w Machowie
<p>OSI 2</p> <p><u>w zakresie infrastruktury komunikacyjnej</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Budowa drogi opaskowej wokół Jeziora Tarnobrzęskiego w tym budowa ścieżek rowerowych <p><u>W zakresie środowiska, turystyki i rekreacji</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Rozbudowa infrastruktury turystycznej wokół Jeziora Tarnobrzęskiego
<p>OSI 3</p> <p><u>W zakresie infrastruktury komunikacyjnej</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Zakończenie budowy obwodnicy miasta 7. Modernizacja dróg wojewódzkich na terenie miasta 8. Budowa/przebudowa/modernizacja dróg powiatowych i gminnych na terenie miasta Tarnobrzega 9. Doświetlenie przejść dla pieszych oraz miejsc niebezpiecznych 10. Budowa i przebudowa kluczowych dróg w specjalnej strefie ekonomicznej, turystyczno-rekreacyjnej oraz centrum miasta Tarnobrzega 11. Remont mostów na terenie miasta 12. Budowa kładek pieszo-rowerowych nad drogami wojewódzkimi 13. Wymiana opraw oświetlenia ulicznego na energooszczędne <p><u>W zakresie infrastruktury społecznej i technicznej</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 14. Utworzenie zakładu komunikacji miejskiej wraz zakupem niskoemisyjnych autobusów oraz modernizacja przystanków i miejsc parkingowych 15. Rewitalizacja Placu Bartosza Głowackiego 16. Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych 17. Utworzenie miejsc do przeprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów wraz z systemem monitorowania 18. Budowa farmy fotowoltaicznej na osiedlu Sobów o mocy do 6 MW 19. Budowa punktów ładowania samochodów elektrycznych 20. Realizacja projektów parasolowych z wykorzystaniem instalacji OZE 21. Budowa instalacji fotowoltaiki na terenie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków oraz Stacji Uzdatniania Wody 22. Rozwój i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych 23. Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, w tym Urzędu Miasta przy ul. Mickiewicza 7 wraz z budową windy 24. Przebudowa/remont zdegradowanych budynków na cele mieszkalnictwa wspomagane i chronionego oraz społecznego 25. Rozbudowa Zakładu Pielęgnacyjno- Opiekuńczego wraz z zakupem sprzętu medycznego oraz wyposażenia niezbędnego do świadczenia usług medycznych, a także służących opiece długoterminowej, paliatywnej i hospicyjnej oraz dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami 26. Modernizacja Domu Pomocy Społecznej przy ul. Kurasia 7 27. Inwestycje w infrastrukturę na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego wraz z niezbędnym wyposażeniem 28. Inwestycje w infrastrukturę dydaktyczną budynków szkolnych wraz wyposażeniem w nowoczesny sprzęt komputerowy i materiały dydaktyczne oraz obiektów służących wzmocnieniu sprawności fizycznej uczniów 29. Inwestycje w infrastrukturę placówek realizujących kształcenie specjalne wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia 30. Inwestycje w istniejącą bazę dydaktyczną szkół zawodowych, wyposażenie pracowni/warsztatów w urządzenia i sprzęt niezbędny do kształcenia <p><u>W zakresie środowiska, turystyki i rekreacji</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 31. Zagospodarowanie terenów zielonych na osiedlu Przywiśle 32. Odnowa przestrzeni publicznych miasta na osiedlu Serbinów 33. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury na terenie miasta 34. Modernizacja basenu MOSIR, budowa drugiej niecki basenowej wraz z budową placu wodnego 35. Modernizacja energetyczna zabytkowego budynku przy ul. Kościuszki 32 w Tarnobrzegu 36. Modernizacja Tarnobrzęskiego Domu Kultury wraz zakupem niezbędnego wyposażenia 37. Remont zabytkowych budynków dawnej kuchni rodu Tarnowskich 38. Budowa Centrum sportów olimpijskich i paraolimpijskich w Tarnobrzegu przy ul. Zwierzynieckiej wraz z centrum aktywizacji seniorów 39. Budowa i modernizacja systemu ochrony przeciwpowodziowej 40. Utworzenie systemu monitoringu powietrza, wody i gleby

10.2 Inicjatywa Czwórmieścia

Historia inicjatywy Czwórmieścia

Szanse wynikające z bardzo bliskiego sąsiedztwa ośrodków miejskich jakimi są Tarnobrzeg, Stalowa Wola i Sandomierz dostrzegano jeszcze w okresie istnienia województwa tarnobrzeskiego jednak brak jest informacji o bardziej konkretnych działaniach nastawionych na wykorzystanie tego waloru. Pierwszą odnotowaną inicjatywą w kierunku integracji miast było spotkanie zorganizowane w Sandomierzu, w dniu 27 marca 2007 roku podczas którego został podpisany dokument intencyjny wyrażający wolę utworzenia aglomeracji „Czwórmieście”, w której do ww. miast zostało dołączone miasto Nisko.

Oprócz samorządowców do grona jej inicjatorów i pierwszych propagatorów należeli m.in. ówczesna Minister Rozwoju Regionalnego, ówczesny podsekretarz stanu w MRR, a także ówczesny biskup diecezji sandomierskiej. Czynnikiem integrującym była wola współdziałania na rzecz wdrożenia powstającej wówczas koncepcji drogi S-74 na trasie Opatów - Sandomierz - Tarnobrzeg - Stalowa Wola - Nisko. Kolejnymi krokami prowadzącymi do rozwoju inicjatywy były porozumienia podpisywane pomiędzy władzami miast w roku 2013 oraz 2019. W dniu 5 kwietnia 2019 roku zostało zawarte Porozumienie zawiązujące tzw. „Czwórmieście” pomiędzy miastem Tarnobrzeg, Gminą Stalowa Wola, Miastem i Gminą Nisko oraz Gminą Sandomierz. Samorzady dostrzegły strategiczną konieczność zacieśnienia współpracy i wspólnej troski o rozwój. Motywacją do współpracy były m.in. zapisy *Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030* oraz *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030* dot. tzw. Obszarów Strategicznej Interwencji – problem średnich miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Przesłanką do zawiązania partnerstwa było nawiązanie współpracy i realizacja wspólnych przedsięwzięć służących rozwojowi miast, w tym również wspólne poszukiwanie możliwości finansowania tych przedsięwzięć ze środków krajowych oraz funduszy europejskich.

Dziedziny współpracy określone w porozumieniu to:

- infrastruktura drogowa i kolejowa,
- kultura i oświata,
- ochrona środowiska i gospodarka wodna,
- turystyka, sport i rekreacja,
- ochrona zabytków,
- przedsięwzięcia gospodarcze.

Zwieńczeniem tych działań było wprowadzenie Inicjatywy Czwórmieścia do strategicznych dokumentów regionalnych oraz formalizacja współpracy dokonana poprzez zawiązanie stowarzyszenia czterech gmin podpisana w dniu 14 lipca 2022 roku w Zamku Tarnowskich w Tarnobrzegu w obecności przedstawicieli Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwa Infrastruktury oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

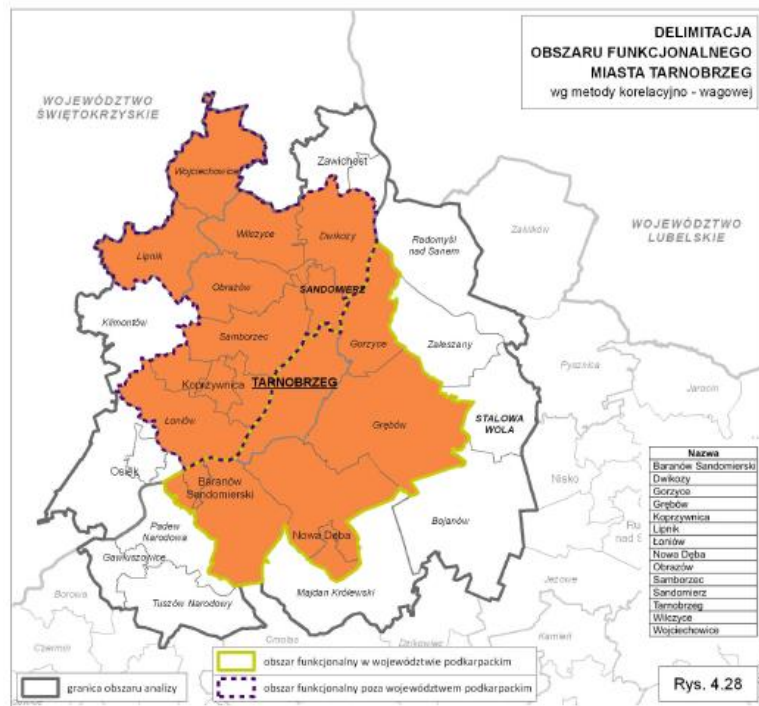

Syntetyczna informacja o potencjale oraz uwarunkowaniach rozwoju Inicjatywy Czwórmieścia

Powszechnie dostępne opracowania na temat funkcjonujących powiązań odnoszących się do ośrodków tworzących Inicjatywę Czwórmieścia pozwalają obiektywnie wskazać liczne i trwałe relacje jakie wytworzyły się wśród społeczności lokalnych. Powiązania te stanowią potwierdzenie istnienia ukształtowanego w sposób naturalny czterobiegunowego obszaru metropolitarne. Oprócz gmin: Tarnobrzeg, Stalowa Wola, Sandomierz i Nisko obszar ten obejmuje również gminy zlokalizowane pomiędzy nimi i w najbliższym otoczeniu. Łącznie tworzą obszar który zamieszkuje niemal 300 tys. osób zintegrowanych ze sobą poprzez ponadlokalne więzi rodzinne, skojarzoną aktywność gospodarczą i stanowiących społeczność, która regularnie się ze sobą komunikuje i posiada liczne warunkowane historycznie przymioty uwierzytelniające jej tożsamość jako wspólnoty zamieszkującej obszar Inicjatywy Czwórmieścia. Odwołując się do historii jako przykłady takich czynników integrujących można wskazać poczynając od odległej historii powiązania wynikające między innymi z istnienia województwa sandomierskiego, aktywności Rodu Tarnowskich czy też Centralnego Okręgu Przemysłowego. Integrujący charakter miało również dawne województwo tarnobrzesckie dla którego dzisiejszy obszar Czwórmieścia stanowił geograficzne i administracyjne centrum.

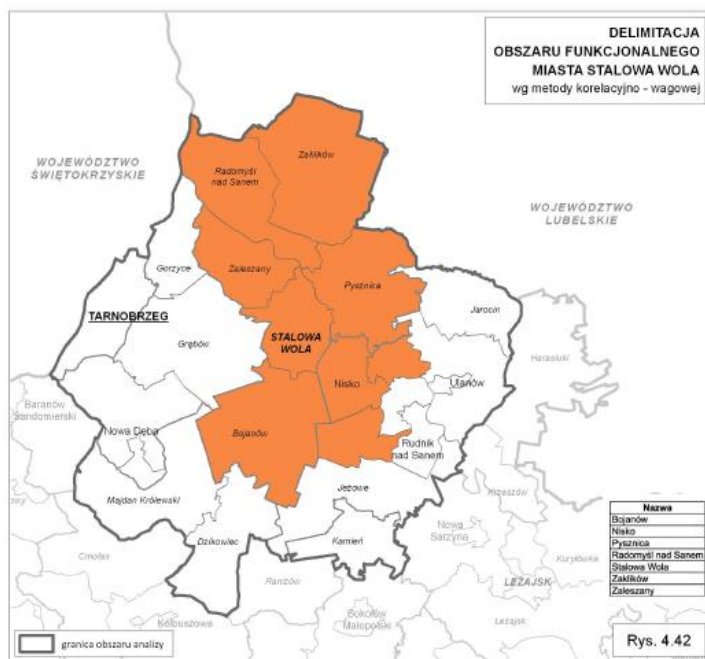
Poniżej przedstawiono jeden z przykładów analiz związanych z obiektywną delimitacją obszarów funkcjonalnych obejmujących obszar Inicjatywy Czwórmieścia określonych przy pomocy narzędzi planowania przestrzennego. Przedstawione mapy zostały opublikowane w dokumencie pt. *Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego*. Granice tych obszarów zostały określone wg metody korelacyjno-wagowej poprzez staranną analizę obejmującą kryteria społeczne, gospodarcze i środowiskowe, ale także kryterium zamieszkania, powiązania infrastrukturalne i komunikacyjne. Mapki przedstawiają obszar stanowiący wypadkową łącznego zastosowania wszystkich wymienionych wyżej kryteriów.

Rysunek 4 Obszar powiązań funkcjonalnych określony z zastosowaniem metody korelacyjno-wagowej, w którym granica województw rozdziela administracyjnie naturalnie powiązane obszary funkcjonalne Tarnobrzega i Sandomierza.

Źródło: Opracowanie pt.: *Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego – przygotowany przez Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego – Rzeszów 2012*

Rysunek 5 Obszar funkcjonalny wokół Stalowej Woli obejmujący miasto Nisko wyznaczony wielokryterialnie metodą korelacyjno-wagową

Źródło: Opracowanie pt.: *Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego – przygotowany przez Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego – Rzeszów 2012*

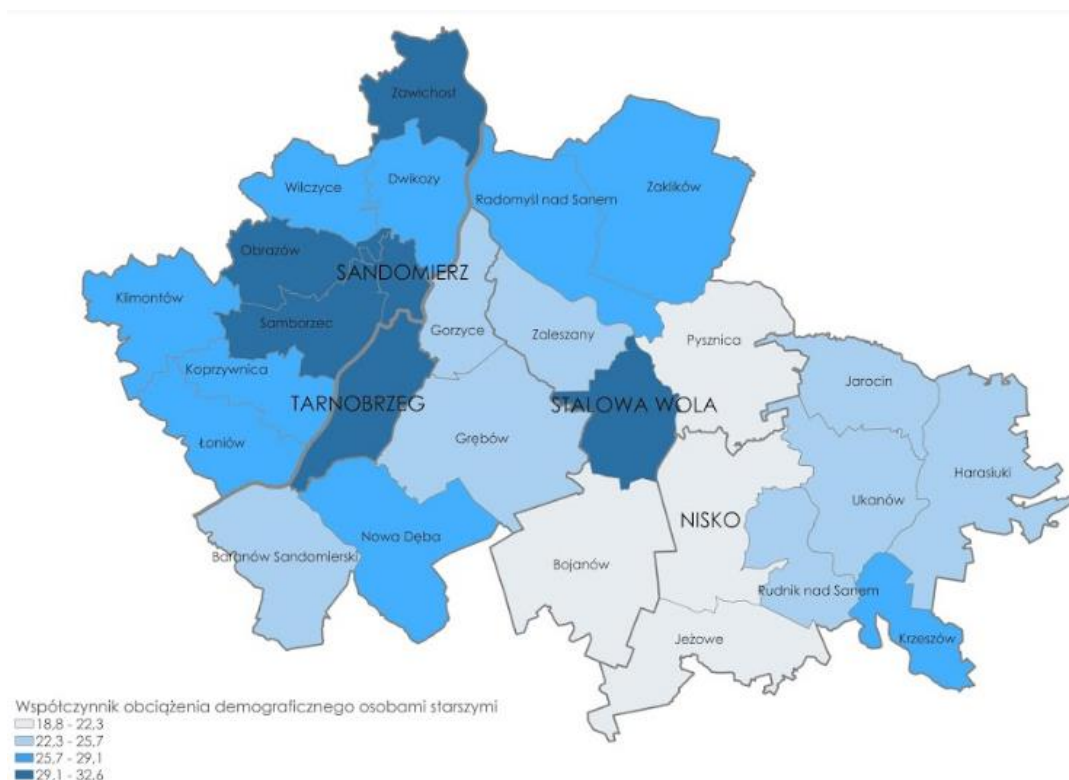
Gmina Sandomierz ze względu na położenie w innym województwie pod względem administracyjnym nie mogła być formalnie ujęta w tych prezentacjach. Niemniej jednak warto podkreślić, że Gmina Sandomierz wraz ze swoim administracyjnie wyznaczonym obszarem funkcjonalnym pozostaje w silnym powiązaniu z miastami i gminami Inicjatywy Czwórmieścia poprzez liczne powiązania społeczne, biznesowe oraz infrastrukturalne.

Uwzględniając ww. powiązania funkcjonalne została powołana do życia oficjalna struktura organizacyjna pod nazwą: Stowarzyszenie Czwórmieście. Pozwoliło to sformalizować dotychczasowe działania sieciowe do poziomu instytucji posiadającej zdolność do samodzielnego podejmowania i realizacji projektów rozwojowych.

W ujęciu statystycznym łączny potencjał ludnościowy 4 miast wg stanu na koniec 2021 roku wyniósł 142074 osoby (67642 mężczyźni, 74432 kobiety). Uwzględniając powiązane funkcjonalnie gminy w bezpośrednim otoczeniu można wskazać że ludność tego obszaru wynosi 291 269 osób (w tym kobiety 149 771, a mężczyźni 141 498 osób).

Wybrane aspekty potencjału Inicjatywy Czwórmieścia w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej zaprezentowano dla przejrzystości w formie graficznej za pomocą kartogramów. Mapy te obejmujące gminy powiatów: sandomierskiego tarnobrzeskiego stalowowolskiego i nizańskiego zostały opracowane przez Tarnobrzeską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. i odnoszą się do czasu w którym była przygotowana diagnoza stanu Miasta Tarnobrzega tj. dla roku 2020.

Rysunek 6 Obciążenie demograficzne na obszarze Inicjatywy Czwórmieścia

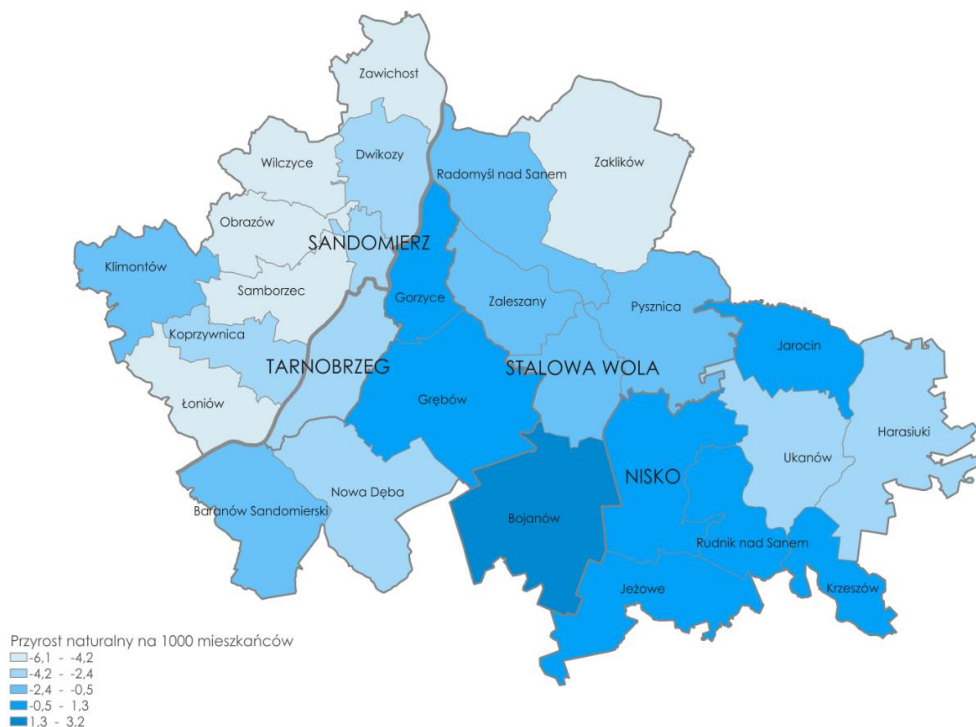
Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Rysunek 7 Saldo migracji na obszarze Inicjatywy Czwóromiasta

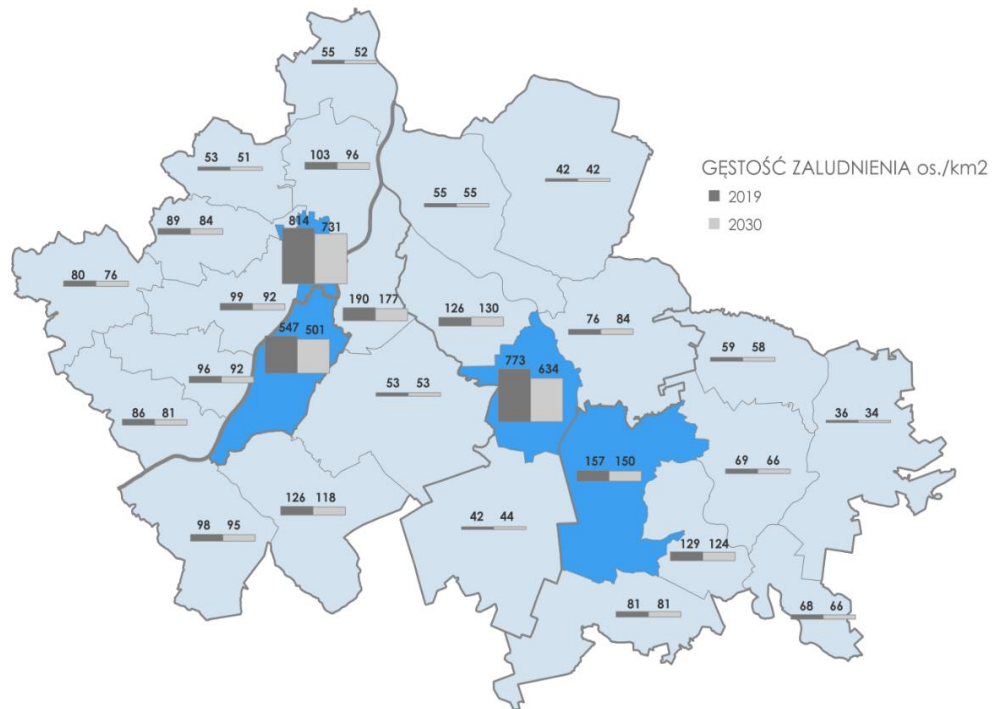
Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Rysunek 8 Przyrost naturalny na obszarze Inicjatywy Czwóromiasta

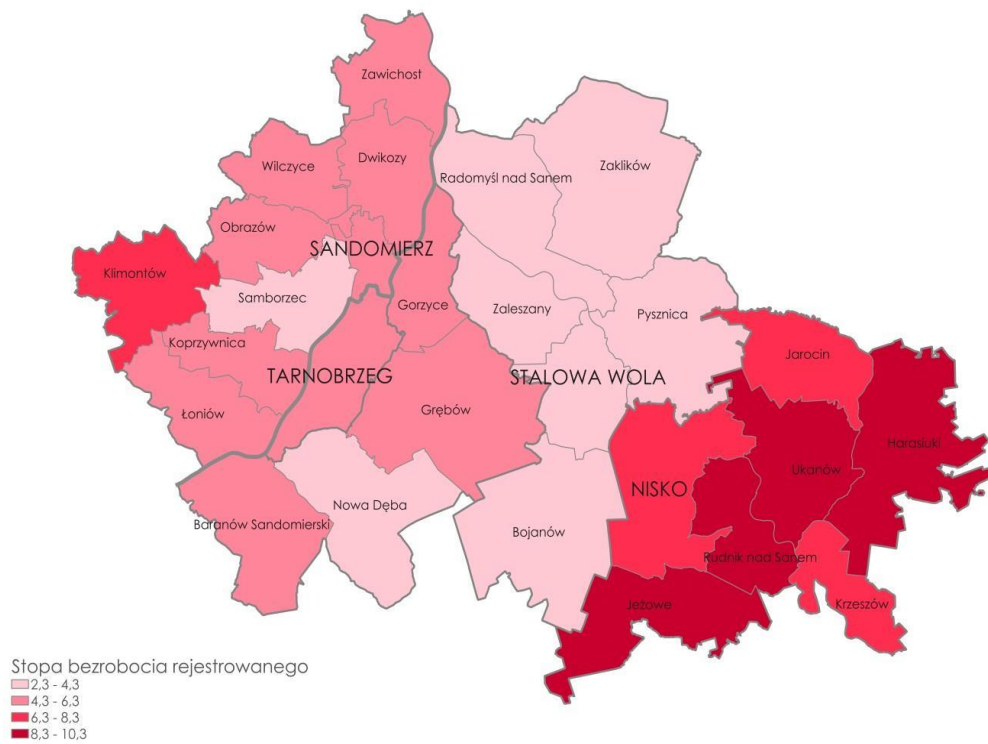
Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Rysunek 9 Gęstość zaludnienia na obszarze Inicjatywy Czwórmieścia

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Rysunek 10 Bezrobocie rejestrowane na obszarze Inicjatywy Czwórmieścia

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

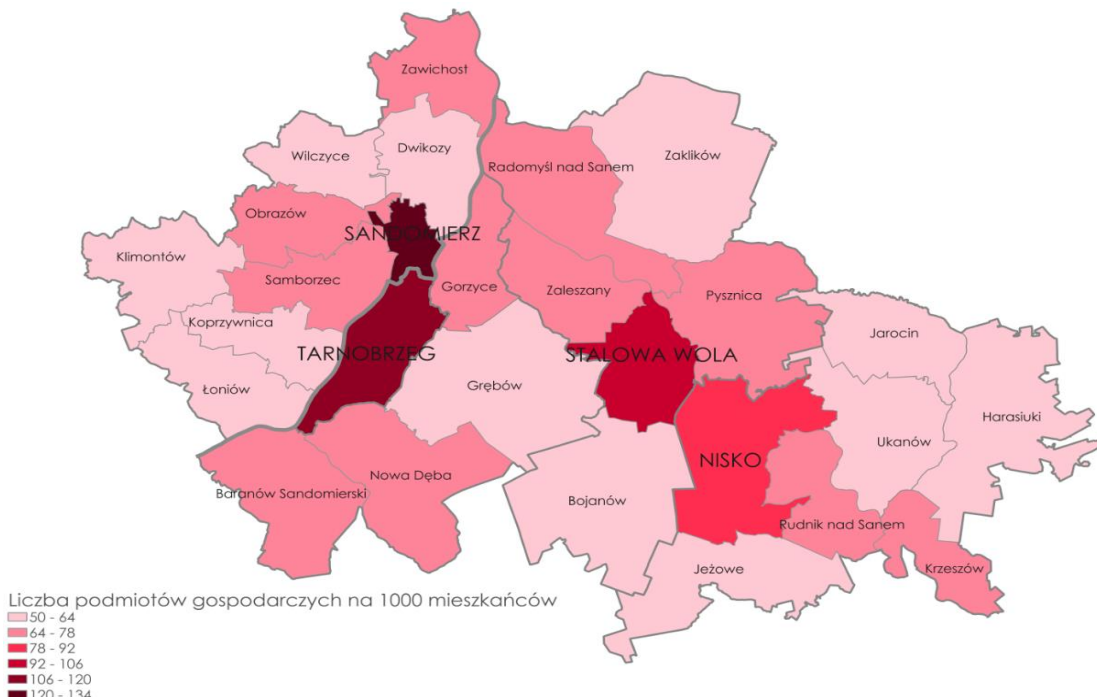
Strategia rozwoju miasta Tarnobrzega do 2030 roku

Rysunek 11 Wskaźnik korzystających ze świadczeń społecznych na obszarze Inicjatywy Czwórmieścia

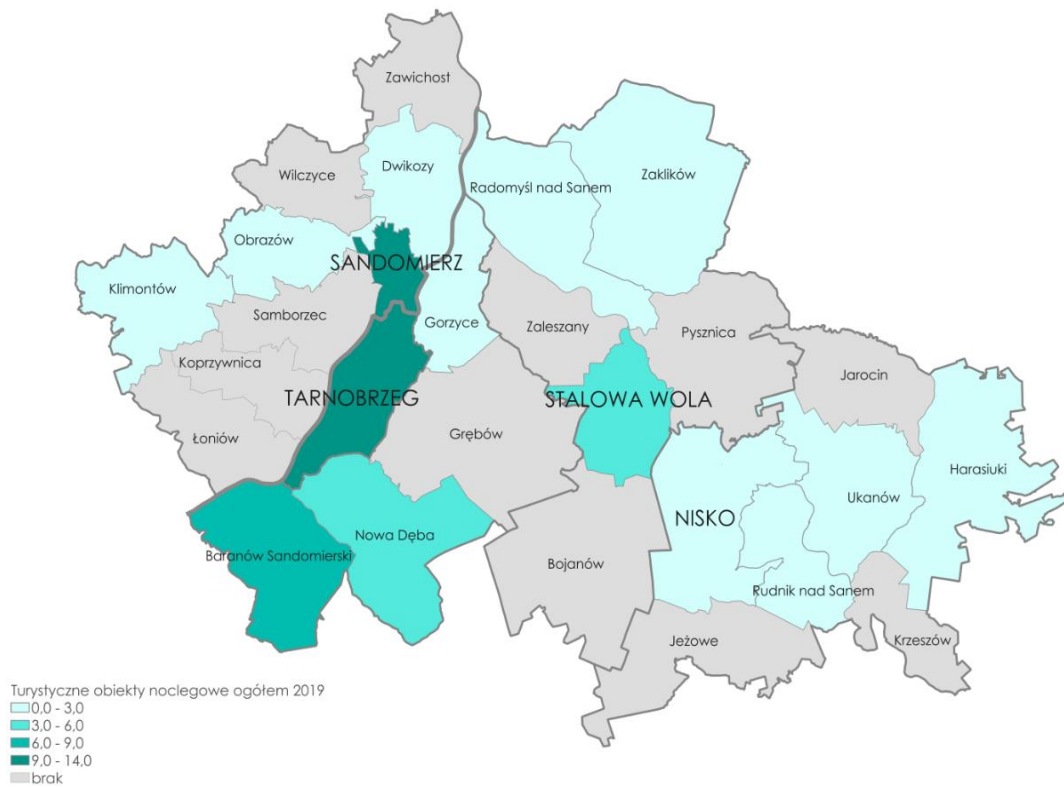
Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Rysunek 12 Intensywność aktywności gospodarczej na obszarze Inicjatywy Czwórmieścia

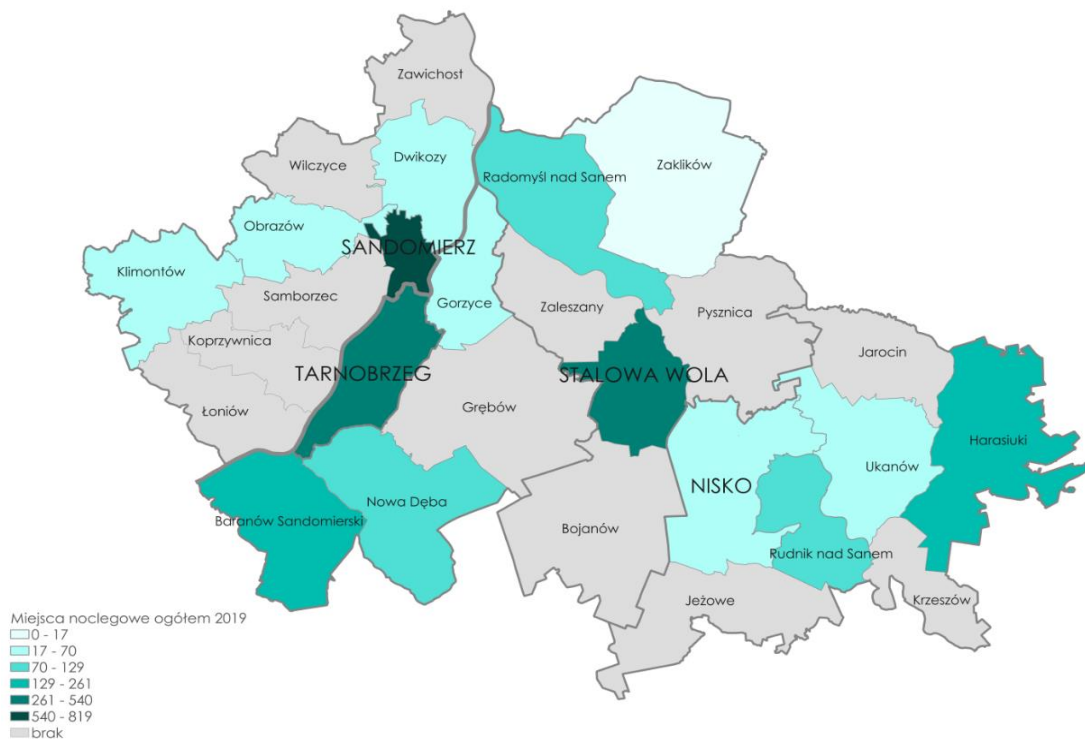
Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Rysunek 13 Potencjał obiektów turystycznych na obszarze Inicjatywy Czwóromiasta

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Rysunek 14 Rozkład potencjału miejsc noclegowych na obszarze Inicjatywy Czwóromiasta

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Warto podkreślić, że punktem wyjścia do podjęcia działań integracyjnych podjętych po raz pierwszy w 2007 roku było zainicjowanie powstania obszaru metropolitarne wykorzystującego faktycznie istniejące powiązania funkcjonalne oraz znaczące walory gospodarcze społeczne oraz środowiskowo-przestrzenne, które łącznie dla obszaru Czwórmieścia łączyły się w imponujący potencjał rozwojowy. Pierwotnym czynnikiem integrującym, którego znaczenie pozostaje aktualne do dziś było partnerskie wykorzystanie tego potencjału w powiązaniu z możliwościami wynikającymi z planów budowy drogi ekspresowej S74 na trasie której są położone wszystkie 4 miasta. W chwili obecnej ówczesne plany stają się rzeczywistością, a nowe korzystne okoliczności takie jak np. rozwój kolejnictwa związany z powstawaniem Centralnego Portu Komunikacyjnego sprawiają, że Inicjatywa Czwórmieścia stanowi jedną z największych szans dla społeczności zamieszkującej peryferyjne tereny na granicy województw podkarpackiego i świętokrzyskiego, a nawet południowo-zachodniej części województwa lubelskiego.

Miejsce i rola Inicjatywy Czwórmieścia w regionalnych dokumentach programowych

Inicjatywa Czwórmieścia została wyraźnie osadzona w treści **Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030**. Odnosi się to zarówno do obszaru tematycznego *“Dostępność usług”*, jak i rozdziału VII. *Terytorialny wymiar Strategii – obszar horyzontalny*.

W obszarze tematycznym *“Dostępność usług”*, dla którego sformułowano cel główny w brzmieniu: *“Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmocnienia procesów rozwojowych”* znajduje to odzwierciedlenie w rozdziale 4.5. *Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa*.

Zostało to jednoznacznie sformułowano w opisie kierunku **4.5.1. “Wzmocnienie współpracy ponadregionalnej”** i dotyczy w szczególności dalszego zacieśniania współpracy z województwami Polski Wschodniej w zakresie kontynuacji instrumentów krajowych dla tego obszaru, jak również współpracy z pozostałymi województwami na rzecz wsparcia granicznych obszarów strategicznej interwencji oraz rozwoju obszarów wspólnych.

Wśród aktywności wskazanych do realizacji w sposób bezpośredni do Inicjatywy Czwórmieścia odnoszą się następujące działania:

- dalsze zacieśnianie współpracy województwa podkarpackiego z województwami Polski Wschodniej na rzecz wsparcia tego obszaru;
- współpraca ponadregionalna w strategicznych sferach rozwoju obszarów położonych na granicach województw;
- współpraca ponadregionalna na rzecz rozwoju obszarów wspólnych z województwem świętokrzyskim, w tym położonych wzdłuż Wisły oraz w ramach Czwórmieścia;

Z kolei w opisach dotyczących terytorialnego wymiaru **Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030** odniesienia do Inicjatywy Czwórmieścia można znaleźć w części dotyczącej Regionalnych Obszarów Strategicznej Interwencji a w szczególności kierunków:

7.1.1. Wzmocnienie roli biegunów wzrostu w świadczeniu usług publicznych oraz usług wyższego rzędu, a w szczególności wzmocnienie potencjałów wyróżniających je w skali krajowej;

7.1.2. Rozwój potencjału gospodarczego miast, ze szczególnym uwzględnieniem biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne oraz wiejskie;

7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu;

7.1.4. Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych.

Dla Kierunku 7.1.1. najbardziej adekwatne odniesienie do Inicjatywy Czwórmieścia odnajdujemy w następujących działaniach:

- wsparcie biegunów wzrostu w zakresie wykorzystania potencjałów endogenicznych;
- tworzenie układów multipolarnych uwzględniających rozprzestrzenianie się procesów rozwojowych ponad granicami administracyjnymi;
- poprawa ładu przestrzennego obszaru poprzez integrację planowania przestrzennego;
- poszerzenie oferty kulturalnej i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu kulturalnym regionu;
- wykorzystanie potencjału turystycznego ośrodków poprzez kreowanie różnorodnych produktów turystycznych.

Dla Kierunku 7.1.2. najbardziej adekwatne odniesienie do Inicjatywy Czwórmieścia odnajdujemy w następujących działaniach:

- dywersyfikacja gospodarki biegunów wzrostu i ich obszarów funkcjonalnych celem wzmocnienia funkcji gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem możliwego okresu regresu gospodarczego w wymiarze ponadregionalnym;
- wprowadzenie w ośrodkach miejskich rozwiązań wpisujących się w ideę Smart City;
- kształtowanie miejskich terenów zieleni w nawiązaniu do idei: „zielone miasta”;
- wsparcie rozwoju biegunów wzrostu z wykorzystaniem ich potencjału turystycznego i rekreacyjnego.

Dla Kierunku 7.1.3. najbardziej adekwatne odniesienie do Inicjatywy Czwórmieścia odnajdujemy w następujących działaniach:

- zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych budowę, rozbudowę oraz modernizację infrastruktury kolejowej;
- modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast;
- rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi;

- wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz węzłami intermodalnymi typu P&R, B&R;
- rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji.

Dla Kierunku 7.1.1. najbardziej adekwatne odniesienie do Inicjatywy Czwórmiasta odnajdujemy w następujących działaniach:

- poprawa jakości zarządzania poprzez współpracę z innymi samorządami terytorialnymi;
- podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu środowiska;
- poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz związanego z nim zjawiska smogu;
- kreowanie instrumentów przyciągających do osiedlania się w miastach, w szczególności osób młodych i wykształconych;
- wykorzystanie możliwości programowych i finansowych UE w obszarze polityki miejskiej;
- dostosowanie sieci usług i zagospodarowania przestrzennego do zmian demograficznych;
- niwelowanie barier transportowych poprzez rozwój systemów transportu zbiorowego pomiędzy ośrodkami miejskimi a sąsiednimi obszarami wiejskimi oraz innymi ważnymi ośrodkami miejskimi;
- rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się.

Urzeczywistnienie koncepcji Czwórmiasta ma polegać na stworzeniu spójnej aglomeracji obejmującej co najmniej cztery miasta, z możliwością rozszerzenia o sąsiednie gminy.

W ramach wspólnych ustaleń określono cztery kluczowe projekty do realizacji w ramach perspektywy UE 2021-2027 tj.:

1. Wzmocnienie roli kultury i zrównoważonej turystyki Inicjatywy Czwórmiasta.

Celem niniejszego projektu będzie stworzenie produktu turystycznego na obszarze miast tworzących Czwórmiasto i ich obszarów funkcjonalnych przez budowę szlaku turystycznego w oparciu o walory historyczne, kulturowe, przyrodnicze i krajobrazowe. Założeniem projektu jest aby powstała nowoczesna, innowacyjna infrastruktura turystyczno-rekreacyjna, odpowiadająca na aktualne potrzeby turystów, zapewniająca użytkownikom bezpieczne warunki korzystania z oferty, a jednocześnie tworząca atrakcyjny i konkurencyjny ponadregionalny produkt turystyczny. Unikalne walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne to wciąż nie w pełni wykorzystany gospodarczo potencjał Czwórmiasta. Na obszarze czterech miast nie funkcjonują rozwinięte produkty turystyczne o ponadregionalnym znaczeniu, natomiast potencjał miast daje możliwość utworzenia produktu turystycznego o znaczeniu ponadregionalnym. Szanse taką stwarza potencjał historyczny miasta Sandomierza (Królewskie Miasto), Tarnobrzega (miasto założone przez Ród Tarnowskich), Stalowej Woli miasta o tradycjach przemysłowych wywodzących się z Centralnego Okręgu Przemysłowego oraz Niska. Scalanie atrakcji turystycznych w jednolity, dojrzały produkt turystyczny o ponadregionalnym charakterze, a także dostosowanie lokalnych firm do oferowania lepszej jakości

usług turystycznych jest szansą na łagodzenie skutków wywołanych przez COVID 19 i poprawę sytuacji w branży turystycznej i okołoturystycznej. Planowane przez miasta przedsięwzięcia mają charakter uzupełniający, zostały zaplanowane tak, aby nie powielać planowanych działań, a jednocześnie tworzyły kompleksową i zintegrowaną ofertę kulturalną i turystyczną skierowaną do turystów krajowych i zagranicznych. Dysponowanie ofertą zintegrowanego produktu turystycznego, połączonego z promocją pozostałych lokalnych atrakcji, jest szansą na budowanie pozycji Czwórmiasta jako lidera ruchu turystycznego na styku trzech województw. Planowana inwestycja pozwoli także rodzimej przedsiębiorczości na poszerzenie wachlarza swoich usług, wzmocni lokalne łańcuchy dostaw produktów turystycznych oraz stworzy trwałe miejsca pracy. Tym samym realizacja projektu ma duże znaczenie dla gospodarki regionu i niewątpliwie stanowi istotny wskaźnik dalszego rozwoju. Ponadto projekt będzie zakładał wprowadzenie udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami w korzystaniu z oferty turystycznej.

2. Budowa ekologicznych sieci transportu publicznego i połączeń komunikacyjnych na obszarze miast i gmin tworzących Czwórmiasto.

Projekt zakłada stworzenie spójnej sieci transportowej łączącej wszystkie Cztery Miasta i pobliskie mniejsze ośrodki :

- Zakup 36 ekologicznych autobusów
- modernizacja 108 szt. wiat przystankowych
- montaż 71 szt. tablic elektronicznych
- utworzenie linii komunikacyjnej łączącej Czwórmiasto
- Mobilność na żądanie
- System wspólnego biletu (połączenia aglomeracyjne + wewnętrzna komunikacja w każdym z Czterech Miast + mikromobilność + kolej regionalna)

3. Utworzenie Eko-aglomeracji Czwórmiasta.

Mając na uwadze, kluczowe cele wynikające z dokumentacji na szczeblu europejskim, krajowym jak i regionalnym, a także postulaty mieszkańców obszaru Inicjatywy Czwórmiasto planuje się utworzyć Ekoaglomerację poprzez budowę farm fotowoltaicznych wraz z niezbędną infrastrukturą oraz wymianę opraw oświetleniowych w miastach partnerskich. Głównym celem projektu będzie poprawa jakości powietrza atmosferycznego, a także zmniejszenie negatywnych presji środowiskowych na obszarach przyrodniczych zlokalizowanych na terenie Inicjatywy Czwórmiasta. Ponadto projekt przyczyni się na polepszenie efektywności energetycznej i redukcję kosztów zużycia energii budynków użyteczności publicznej. Wymiana opraw oświetleniowych ograniczy występowanie częstych awarii, a także zmniejszy zużycie energii, przy czym wpłynie na podwyższenie jakości bezpieczeństwa mieszkańców oraz turystów.

4. Rozwój przedsiębiorczości poprzez wsparcie powstawania i rozwoju innowacyjnych spółek (start-up/scale-up) na terenie Inicjatywy Czwórmiasta przy wykorzystaniu potencjału istniejących Instytucji Otoczenia Biznesu.

Działania w ramach projektu koncentrować się będą na zagadnieniach związanych z rozwojem przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości innowacyjnej. Tarnobrzeską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. podejmie rolę lidera koordynującego na zasadach partnerskich. W ramach projektu

realizowana będzie współpraca sieciowa z instytucjami otoczenia biznesu ze wszystkich 4 ośrodków tworzących Porozumienie Czwórmiasto, jak a w perspektywie również innych pobliskich ośrodków gminnych. W ramach tych działań została już rozpoczęta komunikacja z przedstawicielami IOB Stalowej Woli i Sandomierza.

W szczególności działania będą polegały na podejmowaniu wspólnych inicjatyw projektowych ukierunkowanych zarówno na istniejące firmy z obszaru Czwórmiasta, jak i start-upy powstające na tym obszarze. TARR S.A. posiada wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu wsparcia poprzez dotacje dla start-upów różnej wielkości i wykorzystaniu wsparcia z funduszy europejskich.

Planowane działania projektowe obejmą:

- udzielanie dotacji dla start-upów planujących działalność w formie samozatrudnienia - w ramach Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021-2027,
- udzielanie kompleksowego wsparcia dla innowacyjnych start-upów poprzez dotacje w ramach projektów realizowanych z programów UE,
- realizację projektów kompleksowego wsparcia dla Podmiotów Ekonomii Społecznej oraz Przedsiębiorstw Społecznych poprzez różne formy wsparcia (animację, szkolenia doradztwo) obejmujące również bezpośrednie wsparcie finansowe (granty i dotacje),
- podejmowanie partnerskich projektów z klastrem Wschodni Sojusz Motoryzacyjny oraz uczelniami technicznymi i innymi placówkami naukowo-badawczymi,
- współpracę z Podkarpackim Centrum Innowacji.

11. System realizacji Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

SYSTEM WDRAŻANIA

Zasady realizacji strategii

Realizacja Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku będzie się odbywać z poszanowaniem zasad służących wykorzystaniu lokalnych zasobów i potencjałów oraz zewnętrznych szans rozwojowych, niwelowaniu barier i dysproporcji rozwojowych, zapewnieniu spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej Miasta, a także włączaniu mieszkańców i innych interesariuszy w procesy zarządzania sprawami publicznymi. Zasady realizacji strategii są następujące:

- ✓ zasada rozwoju odpowiedzialnego, łączącego konkurencyjność gospodarki, dbałość o środowisko naturalne i jakość życia mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu stabilności finansów publicznych,
- ✓ zasada rozwoju społecznie wrażliwego, zgodnie z którą głównymi beneficjentami rozwoju są wszyscy mieszkańcy bez wyjątku, a priorytetem jest rozwój włączający, a nie wykluczający, budujący solidarność społeczną i poczucie wspólnoty lokalnej,
- ✓ zasada równości szans oraz niedyskryminacji, oznaczająca, że każdy jest adresatem strategii, może uczestniczyć w określonych w niej działaniach, ma równe prawa i obowiązki oraz równy dostęp do zasobów i możliwości rozwoju,
- ✓ zasada rozwoju terytorialnie zrównoważonego, zakładającą harmonijny rozwój całej gminy, z uwzględnieniem różnicowań wewnętrznych, przy wykorzystaniu lokalnych zasobów i potencjałów oraz likwidacji barier rozwojowych,
- ✓ zasada rozwoju zintegrowanego, czyli łączącego wymiar społeczno-gospodarczy i przestrzenny w ramach podejmowanych interwencji,
- ✓ zasada partycypacji i partnerstwa, zakładająca sprawną i efektywną współpracę różnych partnerów na rzecz celów strategii,
- ✓ zasada spójności z celami europejskiej i krajowej polityki rozwoju, w tym polityki regionalnej, przy zachowaniu autonomii programowej strategii rozwoju gminy,
- ✓ zasada przejrzystości działań, zakładająca informowanie oraz konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych,
- ✓ zasada elastyczności, czyli reagowania na zmiany zachodzące w gminie i jej otoczeniu,
- ✓ zasada racjonalności i efektywności, zakładająca gospodarowanie zasobami w taki sposób, który zapewni celowość i oszczędność realizacji działań, przy uzyskaniu najlepszych efektów z poniesionych nakładów,

- ✓ zasada determinacji i koncentracji aktywności finansowej na ustalonych priorytetach, wskazująca priorytet finansowania dla programów i projektów wpisanych wprost do strategii oraz tych, które z niej bezpośrednio wynikają (dotyczący zarówno budżetu gminy, jak i źródeł zewnętrznych),
- ✓ zasada otwartości, zakładająca możliwość wdrażanie działań i inicjatyw służących osiągnięciu celów strategii nawet, jeżeli nie zostały one literalnie w niej wskazane.

Organizacja i podmioty zaangażowane w realizację strategii

Odpowiedzialność za realizację założeń Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku ponoszą przede wszystkim lokalne władze samorządowe. Prezydent Miasta Tarnobrzega, jako organ wykonawczy samorządu pełni kluczową rolę w stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również w mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów i kierunków działań określonych w strategii. z kolei Rada Miasta Tarnobrzega, jako organ uchwałodawczy, odpowiada za uchwalenie strategii oraz jej ewentualną aktualizację, zgodnie z nowymi uwarunkowaniami oraz potrzebami rozwojowymi Miasta i jej mieszkańców.

Na poziomie organizacyjno-promocyjno-informacyjnym kluczową rolę odgrywać będzie Naczelnik Wydziału Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych Urzędu Miasta Tarnobrzega jako koordynator wdrażania strategii, do którego zadań należeć będzie w szczególności:

- koordynacja współpracy w zakresie realizacji zapisów strategii,
- monitoring i ewaluacja oraz wsparcie procesu aktualizacji strategii,
- poszukiwanie pozabudżetowych źródeł finansowania realizacji zadań i projektów,
- zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji strategii.

Koordynator będzie wykonywał swoje działania poprzez podległe wydziały Miasta Tarnobrzega. Może zostać powołany zespół, gdzie poszczególni członkowie będą odpowiedzialni za konkretne pola realizacji strategii). Dla skutecznego wdrożenia założeń określonych w strategii niezbędna będzie współpraca wszystkich wydziałów i miejskich jednostek organizacyjnych, które odpowiadają za realizację przypisanych im zadań oraz biorą udział w procedurze monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii.

Strategia uwzględnia ponadto częściowo zadania wykraczające poza bezpośrednie kompetencje Miasta, zakładając działania wspierane lub realizowane w różnych partnerstwach lokalnych i ponadlokalnych, stąd potrzeba uwzględniania procesów współpracy m.in. z administracją rządową, innymi jednostkami samorządu terytorialnego i ich związkami, przedstawicielami biznesu, organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami czy partnerami zagranicznymi.

Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii

W ramach realizacji Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku wykorzystane zostaną różne mechanizmy i instrumenty realizacyjne, wśród których można wymienić:

- uchwały budżetowe Rady Miasta i wieloletnią prognozę finansową Miasta, określające krótko i długookresowe priorytety finansowe jednostki,
- inne merytoryczne uchwały Rady Miasta i zarządzenia Prezydenta Tarnobrzega w obszarach oddziaływania strategii,
- miejskie plany i programy branżowe (określone w podrozdziale dotyczącym wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych),
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uszczegóławiające założenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta,
- projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne, mieszczące się w katalogu działań przewidzianych strategią, realizowane przy wykorzystaniu funduszy zewnętrznych, głównie europejskich,
- różne umowy, kontrakty i porozumienia pomiędzy Miastem a innymi samorządami, administracją rządową, partnerami społecznymi i gospodarczymi,
- zespoły zadaniowe i projektowe, ciała o charakterze opiniodawczo-doradczym, powoływane w celu usprawnienia procesu wdrażania strategii,
- działania edukacyjne, informacyjne, promocyjne i konsultacyjne, stanowiące o poparciu społecznym i jakości podejmowanych interwencji (wykorzystanie strony internetowej Miasta, aktywność w mediach społecznościowych, współpraca z mediami, aktywizacja i partycypacja społeczna, w tym poprzez otwarte konkursy ofert, konsultacje społeczne itp.).

Poziom społeczny

Poziom społeczny dotyczy upowszechniania zapisów Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku wśród społeczności lokalnej oraz pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych, jak np. sąsiednie gminy, powiat tarnobrzegi, województwo podkarpackie, organizacje pozarządowe, przedstawiciele biznesu, instytucje rynku pracy, czy zagraniczni partnerzy Miasta) dla realizacji zapisanych w niej zadań.

W tym celu proponuje się realizację m.in. następujących działań:

- opracowanie krótkiego materiału przybliżającego treść strategii, umieszczenie go do pobrania w wersji elektronicznej na stronie internetowej Miasta i w Biuletynie Informacji Publicznej,
- przekazanie pełnej i/lub skróconej wersji strategii interesariuszom lokalnym i ponadlokalnym,
- udzielanie przez lokalne władze samorządowe wypowiedzi dla mediów, np. wywiadów dla prasy, na temat zakończenia prac nad strategią oraz rozpoczęcia procesu jej wdrażania.

WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Dokumenty wykonawcze względem strategii należy rozumieć jako obowiązkowe oraz pożądane plany i programy, które pozwolą skutecznie wdrożyć jej założenia w życie. Opisują one w większym przybliżeniu niż strategia lub w sposób bardziej specjalistyczny podejście do danego

zagadnienia, obszaru czy grupy społecznej, uszczegóławiające priorytety oraz strategię postępowania w ramach konkretnych obszarów. Zgodnie z tym, w ramach prac nad Strategią dokonano przeglądu dokumentów w kluczowych obszarach działania urzędu i jednostek Miasta, w kontekście ich aktualności, przydatności i spójności ze strategią. Poniższa tabela stanowi podsumowanie tych analiz, formułując jednocześnie kierunkowe rekomendacje w zakresie sporządzenia lub zmiany tychże dokumentów.

Obszar tematyczny	Rodzaj dokumentu	Dokument i/lub dedykowana uchwała	Wytyczne dla aktualizacji lub sporządzenia dokumentów
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Tarnobrzega przyjęte uchwałą nr XLVI/457/2017 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 14 września 2017 r.	Aktualizacja i dostosowywanie zgodnie z nowymi i perspektywicznymi potrzebami oraz uwarunkowaniami i zmianami społecznym i gospodarczymi, środowiskowymi, przestrzennymi itp.
	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Plany miejscowe na terenie gminy sankcjonuje kilkadziesiąt uchwał Rady Miasta. Łącznie obejmują one (zgodnie z danymi GUS na koniec 2020 r.) 36% (tj. 3116 ha)	Pożądana aktualizacja i opracowanie miejscowych planów zagospodarowania dla pozostałych terenów gminy. Systematycznie podejmowane są prace w tym zakresie
Energetyka	Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Tarnobrzeg na lata 2018 – 2032	Uchwała Rady Miasta Tarnobrzega nr LVI/589/2018 z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Tarnobrzeg na lata 2018 – 2032”	Dokument aktualny, obowiązujący do 2032 roku. Aktualizacja co najmniej raz na 3 lata, przy zachowaniu spójności ze strategią.
Gospodarka komunalna	Wieloletnie plany gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy	Uchwała nr XLIII/441/2021 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 31 marca 2021 r. w sprawie określenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Tarnobrzeg	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Najpóźniej do roku 2026 aktualizacja lub opracowanie nowego planu, przy zachowaniu spójności ze strategią.
	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	Uchwała nr LIV/548/2021 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 29 grudnia 2021 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zmiany wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych będących w posiadaniu Tarnobrzeskich Wodociągów Spółka z o.o. na lata 2017-2023	Zgodnie z Ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych opracowuje przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Przez to przedsiębiorstwo rozumie się przedsiębiorcę, jeżeli prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub

			<p>zbiorowego odprowadzania ścieków, oraz gminne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, prowadzące tego rodzaju działalność. Plan powinien być zgodny z kierunkami rozwoju gminy. Obowiązek opracowania planu nie dotyczy przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, które nie planują budowy urządzeń wodociągowych lub urządzeń kanalizacyjnych. Opracowanie planu</p>
<p>Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem</p>	<p>Gminny program opieki nad zabytkami</p>	<p>Uchwała Nr XLIX/518/2017 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 30 listopada 2017 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Tarnobrzega na lata 2017-2021</p>	<p>Dokument nieaktualny</p> <p>Obecnie trwają prace nad sporządzeniem nowego planu, przy zachowaniu spójności ze strategią.</p>
<p>Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu</p>	<p>Program ochrony środowiska dla miasta Tarnobrzega</p>	<p>Uchwała NR II/18/2018 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska dla miasta Tarnobrzega na lata 2019-2022 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2026”</p>	<p>Zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, wójt/burmistrz, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza gminny program ochrony środowiska, uwzględniając m.in. cele zawarte w strategii. Projekt programu podlega zaopiniowaniu przez zarząd powiatu. Konieczne jest zapewnienie możliwości udziału mieszkańców w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie dokumentu. Program uchwała rada gminy. Wójt/burmistrz sporządza co 2 lata raport z jego wykonania, który przedstawia radzie. Opracowanie programu z zachowaniem spójności z założeniami strategii,</p>
	<p>Plan gospodarki niskoemisyjnej</p>	<p>Uchwała Nr XVII/159/2015 z dnia 29 października 2015 r. w sprawie uchwalenia „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Tarnobrzeg”. Zmieniona Uchwałą Nr XLV/454/2017 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 27 lipca 2017r. Zmieniona Uchwałą Nr LXIV/671/2018 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 27 września 2018r.</p>	<p>Rekomendowane opracowanie planu. Dokument powinien być spójny ze strategią, głównie w odniesieniu do łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu. Plan stanowi instrument pozyskiwania środków zewnętrznych m.in. na działania skutkujące zwiększeniem efektywności energetycznej, wykorzystania energii odnawialnej i zmniejszeniem</p>

Strategia rozwoju miasta Tarnobrzega do 2030 roku

	Program usuwania azbestu	Uchwała nr XX/290/2011 Rady Miasta Tarnobrzeg z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie uchwalenia "Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Tarnobrzeg na lata 2012-2032".	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii
Polityka społeczna	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tarnobrzega	Strategia do 2030 roku jest w trakcie opracowywania	Ze względu na pandemię COVID prace nad opracowaniem nowej strategii rozwiązywania problemów społecznych opóźniły się. Strategia do 2030 roku jest w trakcie opracowywania. Jej powstanie uzależnione było także od przyjęcia nowej Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega.
	Lokalny program rewitalizacji na lata 2016-2023	Program Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega na lata 2016-2023 został uchwalony w dniu 26 stycznia 2017 r. Uchwałą Rady Miasta Tarnobrzega nr XXXVIII/361/2017 oraz zaktualizowany Uchwałą nr XVII/182/2019 w dniu 25 września 2019 r. oraz Uchwałą nr LX/630/2022 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 25 maja 2022 r.	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Najpóźniej do końca 2022 r. planowane jest rozpoczęcie prac nad opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji.
	Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na Terenie Miasta Tarnobrzega	Uchwała nr XL/389/2017 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na Terenie Miasta Tarnobrzega, na lata 2017-2022	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii. W 2022 r. zostanie opracowany nowy program na lata 2023-2027, przy zachowaniu spójności ze strategią.
	Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Tarnobrzegu	Uchwała nr XXXVIII/410/2020 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Tarnobrzegu na lata 2021 – 2023	Zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Do zadań własnych powiatu należy m. in. opracowanie i realizacji 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej. Obecne programy są aktualne do końca 2023 roku.
Rozwój lokalny	Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3.	Uchwała nr LII/530/2021 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 24 listopada 2021 r. w sprawie przyjęcia Programu współpracy Miasta Tarnobrzega z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku	Program przyjmowany corocznie. Obszary współpracy finansowej i niefinansowej powinny uwzględniać szczególnie te pola, które strategia uznaje za kluczowe i w których organizacje pozarządowe zostały wskazane

	Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	publicznego i o wolontariacie na 2022 rok. Uchwała nr LVII/587/2022 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 30 marca 2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Programu współpracy Miasta Tarnobrzega z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 rok.	jako partnerzy realizacyjni. Możliwość opracowania i przyjęcia programu wieloletniego.
Oświata	Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę	Uchwała nr VIII/51/2015 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 26 lutego 2015 r. w sprawie ustalenia sieci publicznych przedszkoli prowadzonych przez Gminę Tarnobrzeg Uchwała nr XIV/142/2019 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie projektu zmiany uchwały nr XL/397/2017 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie dostosowania sieci szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych i specjalnych do nowego ustroju szkolnego wprowadzonego ustawą - Prawo oś Uchwała nr XVI/153/2019 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 24 lipca 2019 r. w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół ponadpodstawowych i specjalnych mających siedzibę na obszarze Miasta Tarnobrzega, od dnia 1 września 2019 r.	W 2022 r. zostanie uchwalono uchwała dot. Aktualizacji sieci szkół ponadpodstawowych na obszarze miasta Tarnobrzega. Rekomenduje się monitorowanie sytuacji w oświacie oraz podejmowanie ewentualnych działań w celu dostosowania sieci szkół i przedszkoli, infrastruktury oraz kadr do skali popytu, wynikającego z sytuacji demograficznej gminy, a jednocześnie możliwości organizacyjno-finansowych gminy.
Zarządzanie kryzysowe	Plan zarządzania kryzysowego dla Miasta Tarnobrzega	Plan Zarządzania Kryzysowego dla Miasta Tarnobrzega przekazany został do zatwierdzenia przez Wojewodę Podkarpackiego pismem z dnia 11 marca 2022 r.	Bieżąca aktualizacja, w tym z wykorzystaniem doświadczenia kadr zarządzających gminą w czasie pandemii COVID
Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa	Uchwała nr LIV/542/2021 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 29.12.2021 ostatnia aktualizacja Uchwała LX/637/2022 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 25.05.2022	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Aktualizacja zgodnie z potrzebami.

Źródło: Opracowanie we współpracy z UM Tarnobrzeg

MONITORING, EWALUACJA I AKTUALIZACJA DOKUMENTU

Podstawą skutecznego wdrażania strategii jest dysponowanie wiedzą na temat postępów w zakresie realizacji wskazanych w niej działań oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami. Zgodnie z tym założeniem,

sprawozdawczość z realizacji Strategii będzie prowadzona systematycznie w układzie rocznym. Będzie zintegrowana z obowiązkiem przygotowywania i publikacji corocznego raportu o stanie Miasta, który obejmuje podsumowanie działalności w roku poprzednim. Ramowa procedura sprawozdawcza przedstawia się następująco:

1. Naczelnik Wydziału Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych Urzędu Miasta Tarnobrzega lub inna oddelegowana osoba czy zespół) rokrocznie rozsyła do wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za realizację lub nadzór nad realizacją działań określonych w strategii informację o konieczności przygotowania przez nich stosownych sprawozdań na wystandardyzowanym wzorze formularza.
2. Poszczególne wydziały Urzędu Miasta Tarnobrzega oraz jednostki gminne przedstawiają w określonym terminie sprawozdania częściowe, opisujące przebieg realizacji zaplanowanych działań w zakończonym roku kalendarzowym oraz osiągnięte efekty, w tym w wymiarze wskaźnikowym.
3. Naczelnik Wydziału Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych Urzędu Miasta Tarnobrzega (lub inna oddelegowana osoba czy zespół) na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach częściowych przygotowuje zbiorcze podsumowanie, które staje się następnie jednym z rozdziałów w ramach raportu o stanie gminy.
4. Prezydent Miasta Tarnobrzega zatwierdza raport i przekazuje go Radzie Miasta w określonym terminie. Raport będzie stanowił podstawę oceny i sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania strategii (proponowania priorytetów realizacyjnych podpartych budżetowo, wprowadzania uzupełnień oraz dokonywania niezbędnych i uzasadnionych zmian w odpowiedzi na zmieniające się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne).

Sprawozdawczość powinna uwzględniać działania określone w planie operacyjnym strategii a także przypisane im wskaźniki, z których kluczowe znaczenie mają wskaźniki zgromadzone w poniższej tabeli, którym przypisano wartości bazowe i docelowe. Zostały one określone w oparciu o dostępne dane historyczne oraz na podstawie założonych efektów działań. Należy pamiętać, że wpływ na ich osiągnięcie będzie miał szereg czynników wewnętrznych i zewnętrznych czasami niemożliwych do przewidzenia w momencie tworzenia strategii. Mogą one być poszerzane, zamieniane lub aktualizowane, zgodnie z potrzebami.

Ponadto, rekomenduje się, aby w połowie okresu obowiązywania i wdrażania Strategii oraz po jej zakończeniu przeprowadzić badanie ewaluacyjne, w celu uzyskania praktycznych wniosków, które posłużą udoskonaleniu bieżącej lub przyszłej interwencji strategicznej. Ewaluacja może zostać zrealizowana w formie spotkania z udziałem władz samorządowych oraz najważniejszych interesariuszy lokalnych i partnerów realizacyjnych.

Pożądanym jest, aby badania ewaluacyjne były wspierane przez niezależnych ekspertów zewnętrznych, co pozwoli na uwzględnienie wiedzy eksperckiej, doświadczenia i potencjału instytucji wyspecjalizowanych w tego typu badaniach, a także na zapewnienie bezstronności i obiektywizmu w procesie oceny.

Tabela 12 Wskaźniki monitoringu realizacji SRMT 2030

Sfera Społeczna					
Cel operacyjny	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
1.1: Poprawa sytuacji demograficznej, pobudzenie aktywności oraz zbudowanie relacji sprzyjających współdziałaniu obywateli i instytucji publicznych	Poprawa sytuacji na rynku pracy	Liczba nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie CEIDG	Wydział Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego Urząd Miasta Tarnobrzega	2903	3000
	Poprawa i rozszerzenie oferty organizacji pozarządowych dla zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej	Liczba projektów organizacji pozarządowych wspartych przez Miasto (dotacje) [szt/rok]	Wydział Organizacji i Partycypacji Społecznej Urząd Miasta Tarnobrzega	138	145
1.2 Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego, integracji społecznej oraz adaptacyjności zawodowej	Zapewnienie mieszkańcom dostępności wysokiej jakości usług ochrony zdrowia	Poziom zadowolenia mieszkańców Miasta Tarnobrzega z usług świadczonych przez lokalne ośrodki zdrowia [udział ocen pozytywnych]	Ankieta sondażowa	29% (wynik badania w 2021)	45%
	Zapewnienie kompleksowej oferty wsparcia dla seniorów poprzez projekty podejmowane przez organizacje społeczne	Liczba seniorów korzystających z usług opiekuńczych	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	145	165

1.3. Tworzenie warunków do prowadzenia aktywności gospodarczej	Wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych podejmujących projekty biznesowe	Liczba nowych podmiotów gospodarczych powstałych dzięki projektom wsparcia.	Tarnobrzaska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	0	2
1.4. Zapewnienie wysokich standardów i jakości edukacji oraz systemowe jej dostosowywanie do potrzeb współczesności	Zapewnienie możliwości atrakcyjnego, angażującego i efektywnego kształcenia dostosowanego do wyzwań gospodarczych i cywilizacyjnych	Liczba uczniów objętych działaniami edukacyjnymi realizowanymi na terenie Tarnobrzega	Wydział Edukacji, Zdrowia, Sportu i Kultury Urząd Miasta Tarnobrzega	9 550	9 580
1.5. Zapewnienie warunków dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców Tarnobrzega w sferze kulturalnej oraz optymalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego	Poprawa, uatrakcyjnienie i zróżnicowanie oferty kulturalnej, artystycznej, historycznej, w tym z zaangażowaniem środowiska lokalnego oraz z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań różnych grup odbiorców	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych powszechnie dostępnych dla mieszkańców. [szt/rok]	Biuro Promocji Miasta i Współpracy z Mediami Urząd Miasta Tarnobrzega	15	20
	Zbudowanie na bazie dziedzictwa kulturowego unikalnej i specyficznej dla Tarnobrzega oferty stanowiącej zachętę dla turystów	Liczba inicjatyw związanych rewitalizacją i remontami obiektów lokalnego dziedzictwa kulturowego	Wydział Techniczno-Inwestycyjny i Drogownictwa Urząd Miasta Tarnobrzega	0	2

1.6. Zapewnienie mieszkańcom warunków do rozwijania aktywności fizycznej	Pełniejsze wykorzystanie infrastruktury otoczenia Jeziora Tarnobrzieskiego do rozszerzenia oferty dla mieszkańców i turystów	Liczba atrakcji oferowanych dla korzystających z Jeziora Tarnobrzieskiego	Wydział Techniczno-Inwestycyjny i Drogownictwa Urząd Miasta Tarnobrzega	6	10
Sfera Gospodarcza					
Cel operacyjny	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
2.1 Ukształtowanie wizerunku Miasta jako dogodnego do rozwijania projektów biznesowych oraz lokalizacji dla firm wykorzystujących pracę zdalną oferującego atrakcyjne warunki życia dla ich pracowników		Liczba nowych inwestorów lokalizujących swoje firmy w Tarnobrzegu	Wydział Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego Urząd Miasta Tarnobrzega	0	3
	Zapewnienie rozwiązań organizacyjnych i prawnych podnoszących atrakcyjność Miasta dla inwestorów	Wartość projektów infrastrukturalnych na rzecz inwestycji proekologicznych zrealizowanych przez Miasto [miliony złotych]	Wydział Techniczno-Inwestycyjny i Drogownictwa Wydział Gospodarki Komunalnej i Środowiska Urząd Miasta Tarnobrzega	0	3
2.2 Wykorzystanie unikalnych walorów wielobiegunowego układu sąsiadujących miast średniej wielkości do ukształtowania obszaru gospodarczego zapewniającego miejsca pracy oraz wysoką jakość życia mieszkańców mikroregionu	Możliwie najlepsze wykorzystanie unikalnych walorów bliskości 4 porównywalnych miast.	Liczba partnerskich inicjatyw w ramach Czwórmiasta [szt.]	Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych Urząd Miasta Tarnobrzega	0	3

2.3 Wykorzystanie wyjątkowych atutów Miasta ściśle powiązanych z najważniejszym i specjalizacjami gospodarczymi regionu Podkarpacia	Pełniejsze i bardziej optymalne wykorzystanie walorów płynących z posiadania zbiornika z atrakcyjnymi usługami rekreacyjnymi	Liczba inwestycji zwiększających atrakcyjność turystyczną miasta Tarnobrzega [szt./rok]	Wydział Techniczno- Inwestycyjny i Drogownictwa Urząd Miasta Tarnobrzega	6	10
	Zwiększenie liczby produktów dla turystów oraz lepsze wykorzystanie lokalnych walorów położenia	Liczba turystów korzystających z infrastruktury rekreacyjnej [osób/rok]	MOSiR	300 000	400 000
2.4. Wykorzystanie proinnowacyjnej infrastruktury oraz Instytucji Otoczenia Biznesu do wypromowania Miasta jako ośrodka inkubacji i rozwoju startupów	Poprawa wskaźników związanych z przedsiębiorczością mieszkańców Miasta	Liczba nowych projektów na rzecz przedsiębiorczości podejmowanych przez lokalne IOB	TARR S.A. Powiatowy Urząd Pracy	0	2
2.5 Zmniejszenie zagrożeń dla środowiska poprzez projekty ograniczające emisję, wykorzystanie odpadów oraz retencjonowanie wody	Polepszenie sytuacji w zakresie zanieczyszczenia niską emisją	Liczba podjętych projektów w zakresie błękitnej i zielonej infrastruktury [miliony złotych]	Wydział Techniczno- Inwestycyjny i Drogownictwa Wydział Gospodarki Komunalnej i Środowiska Urząd Miasta Tarnobrzega	0	3

2.6 Zwiększenie odporności struktur lokalnych na zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych	Poprawa w zakresie lokalnej świadomości w zakresie zagrożeń płynących ze zmian klimatycznych oraz konieczności podejmowania indywidualnych wysiłków w tym zakresie	Liczba podjętych działań edukacyjnych w zakresie ochrony klimatu	Ankieta wśród lokalnych organizacji i placówek edukacyjnych	3	15
Sfera Środowiskowo-Przestrzenna					
Cel operacyjny	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
3.1 Odbudowa i nadanie nowych funkcjonalności dla terenów zdegradowanych oraz objętych zagrożeniami naturalnymi	Eliminacja i ograniczanie miejsc zdegradowanych (społecznie, gospodarczo i środowiskowo) na terenie Miasta Tarnobrzega	Liczba zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych	Wydział Techniczno-Inwestycyjny i Drogownictwa Urząd Miasta Tarnobrzega	2	4
3.2 Wyposażenie obszaru Miasta w obiekty oraz rozwiązania techniczne technologiczne sprzyjające rozwojowi lokalnemu oraz poprawie stanu środowiska naturalnego	Poprawa jakości życia w mieście dzięki ograniczeniu emisji z komunikacji publicznej.	Liczba nowych autobusów niskoemisyjnych	Wydział Komunikacji Urząd Miasta Tarnobrzega	0	22
3.3 Wykorzystanie unikalnych szans związanych z transportowym i inwestycjami krajowymi oraz	Zapewnienie mieszkańcom wielowymiarowych ułatwień w dostępie do innych miejsc w kraju i za granicą	Stopień realizacji budowy obwodnicy Miasta	Wydział Techniczno-Inwestycyjny i Drogownictwa Urząd Miasta Tarnobrzega	70%	100%

systematyczne podnoszenie jakości połączeń komunikacyjnych na terenie Miasta	Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej na terenie Miasta	Liczba kilometrów wybudowanych/przebudowanych/wyremontowanych dróg	Wydział Techniczno-Inwestycyjny i Drogownictwa Urząd Miasta Tarnobrzega	0	12
3.4 Wypromowanie kultury energooszczędności oraz rozwój infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego Miasta Tarnobrzega	Obniżenie kosztów związanych z wykorzystaniem energii elektrycznej	Wartość energii wyprodukowanej z wykorzystaniem OZE	Wydział Gospodarki Komunalnej i Środowiska Urząd Miasta Tarnobrzega	0MW	6 MW
3.5 Ukształtowanie sprawnego systemu oraz infrastruktury ograniczającej skutki zagrożeń naturalnych oraz związanych z działalnością człowieka	Zapewnienie mieszkańcom rozwiązań wychodzących naprzeciw skutkom spodziewanych zmian klimatycznych	Ilość zrealizowanych projektów związanych z monitoringiem i ostrzeganiem przed zagrożeniami	Wydział Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego Urząd Miasta Tarnobrzega	1	3

Źródło Opracowanie wspólne z UM Tarnobrzeg

12. Ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku

RAMY FINANSOWE

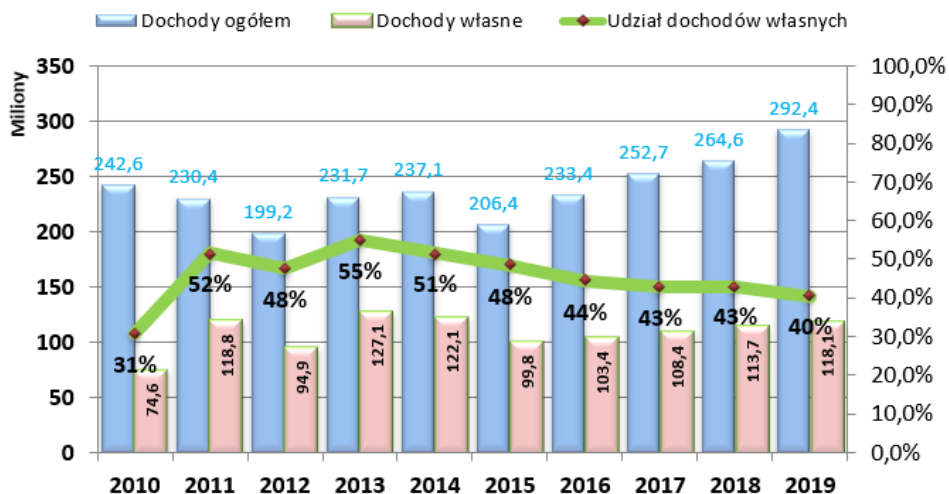
Finansowanie działań rozwojowych, określonych w Strategii będzie się odbywać przy wykorzystaniu środków, które pozostają w dyspozycji samorządu lub, o które miasto może skutecznie zabiegać. Środki pochodzące z budżetu miasta będą zapewniały niezbędne współfinansowanie projektów w ramach programów operacyjnych i innych finansowanych ze źródeł krajowych i międzynarodowych.

Analizując zdolność Miasta Tarnobrzega do realizacji zadań wynikających z zapisów strategii, warto odnieść się do danych historycznych przedstawiających stan finansów Miasta oraz podjąć próbę określenia potencjału inwestycyjnego Miasta w perspektywie objętej strategią, opierając się przy tym na danych prognostycznych.

Ramy finansowe stanowią ocenę szacunkową niezbędnych środków finansowych niezbędnych do wdrożenia strategii. Szacunki te oceniają możliwość realizacji przez gminę zaplanowanych działań. Określone są one na bazie analiz zakresu przedmiotowego i horyzontu czasowego podejmowanych

działań, kondycji finansowej jednostki samorządowej oraz jej możliwości inwestycyjnych, w tym założeń długofalowej polityki finansowej i inwestycyjnej. Przy konstruowaniu tej oceny wykorzystano analizy działań podejmowanych w ostatnich latach, a także dostępności potencjalnych zewnętrznych źródeł finansowania. Analogicznie, jak w innych analizach opisanych w Diagnostyce stanu ocenie poddano okres ostatniej dekady tj. lata 2010-2020.

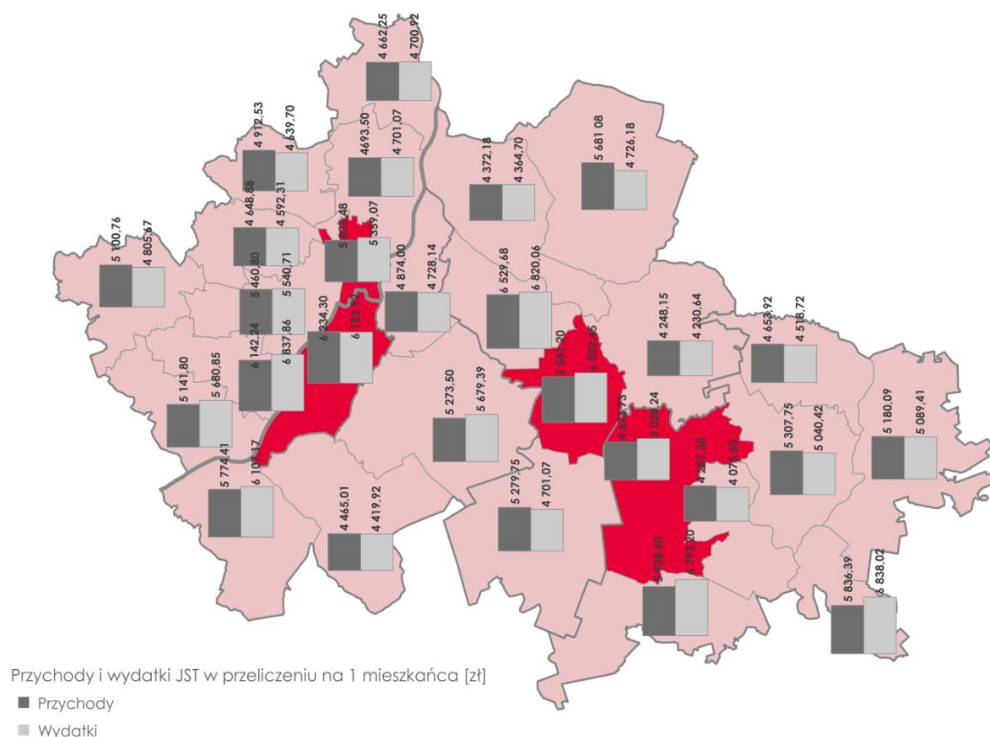
Wykres 19 Dynamika dochodów i wydatków budżetowych Miasta Tarnobrzega

Źródło: Opracowanie własne TARR S.A. na podstawie BDL/GUS

Analizując przedstawione wyżej zależności należy stwierdzić obserwowany systematyczny wzrost dochodów Miasta na przestrzeni dekady przy czym obserwuje się okresy, w których następują wzrosty wybiegające powyżej przebiegu liniowego. Takie zjawiska miały miejsce w latach 2010-2011 oraz 2013-2014. Okresy te zbiegają się z czasem uzyskania dużych dotacji z funduszy europejskich. Warto też zwrócić uwagę, że dochody własne miasta również wykazują wzrost liniowy i od 2015 jest on systematyczny chociaż tempo tego wzrostu jest mniejsze niż tempo wzrostu dochodów ogólnych. Konsekwencją tych tendencji obserwowany spadek udziału dochodów własnych w ogólnych. Zjawisko to można interpretować jako przejaw skuteczności władz w pozyskiwaniu środków z zewnątrz. Warto jednak zawsze mieć przy tym świadomość, że może to prowadzić do pewnego uzależnienia od środków zewnętrznych i dlatego powinno to być przedmiotem stałej obserwacji. Dobrym uzupełnieniem oceny jakości zarządzania i tym samym zdolności władz miasta do wykorzystywania szans jakie stwarza przynależność do Unii Europejskiej jest ocena porównawcza na tle porównywalnych jednostek samorządowych w bliskim otoczeniu. Wizualizacja głównych wskaźników budżetowych (przychodów i wydatków *per capita*) została zaprezentowana na poniższej mapce.:

Mapa 24 Tarnobrzeg na tle najbliższego otoczenia pod względem dochodów i wydatków per capita

Źródło: Opracowanie TARR S.A. na podstawie danych UM

Przy takim porównaniu sytuacja Miasta Tarnobrzeg wypada korzystnie: Miasto Tarnobrzeg ma jedno z największych w mikroregionie dochody na mieszkańca, a jednocześnie poziom wydatków jest równy dochodom co wskazuje na racjonalność w zarządzaniu finansami Miasta Tarnobrzeg. Przytoczone informacje pozwalają przyjąć, że w okresie 2010-2020 Miasto Tarnobrzeg prowadziło dobrze zarządzaną gospodarkę finansową. Tym samym ocenia się, iż stan finansów publicznych Miasta Tarnobrzega umożliwia wykorzystanie funduszy zewnętrznych w realizacji projektów strategicznych (zgodnie z dotychczasową wysoką sprawnością w tym zakresie).

Ramy finansowe Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega na lata 2021-2030 posiadają charakter prognostyczny. Zależą one od wielu zmiennych, które w znacznym stopniu mogą wpłynąć na kwoty, które zostaną poniesione w poszczególnych obszarach Strategii.

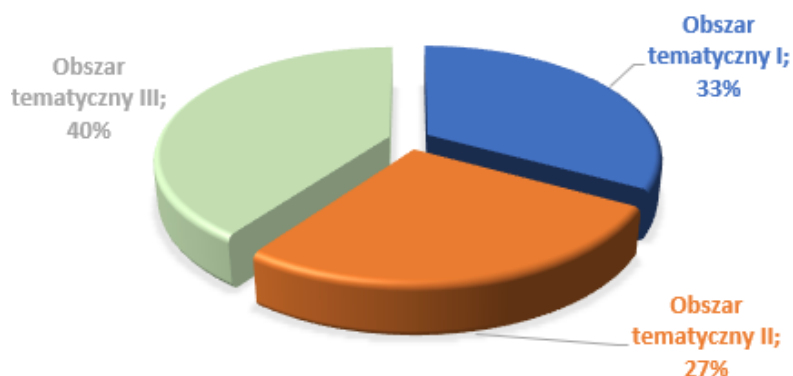
Mając powyższe na względzie procentowa propozycja podziału środków na główne obszary tematyczne SRMT 2030 przedstawia się następująco:

Obszar tematyczny I – Sfera Społeczna

Obszar tematyczny II – Sfera Gospodarcza

Obszar tematyczny III – Sfera Środowiskowo-Przestrzenna

**SZACUNKOWA PROPOZYCJA PODZIAŁU ŚRODKÓW NA
GŁÓWNE OBSZARY TEMATYCZNE SRMT 2030**

Źródło Opracowanie własne

Strategia określa kierunki interwencji podejmowanej w perspektywie roku 2030, w tym kluczowe inwestycje jednostki samorządowej. Inwestycje te zostały przedstawione w poniższej tabeli. W ich zestawieniu wyróżniono m.in. inwestycje drogowe, rozwój funkcji turystycznych Miasta na bazie Jeziora Tarnobrzckiego, rewitalizację obszaru centrum.

Tabela 13 Zestawienie kluczowych inwestycji Miasta Tarnobrzega

Lp.	Nazwa inwestycji	Planowany czas realizacji	Potencjalne źródło finansowania
1.	Zakończenie budowy obwodnicy miasta	2020-2023	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, KPO, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
2.	Modernizacja dróg wojewódzkich na terenie miasta	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
3.	Budowa/przebudowa/modernizacja dróg powiatowych i gminnych na terenie miasta Tarnobrzega	2023-2027	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg/Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
4.	Doświetlenie przejść dla pieszych oraz miejsc niebezpiecznych	2023-2025	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
5.	Budowa drogi opaskowej wokół Jeziora Tarnobrzckiego w tym budowa ścieżek rowerowych	2023-2027	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
6.	Uzbrajanie terenów inwestycyjnych w strefie gospodarczej w Machowie	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027

7.	Budowa i przebudowa kluczowych dróg w specjalnej strefie ekonomicznej, turystyczno-rekreacyjnej oraz centrum miasta Tarnobrzega	2022-2027	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
8.	Budowa i przebudowa dróg gminnych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej – etap II	2023-2027	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg/Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
9.	Remont mostów na terenie miasta	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 rezerwa subwencji ogólnej Ministerstwa Infrastruktury
10.	Budowa kładek pieszo-rowerowych nad drogami wojewódzkimi	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027
11.	Utworzenie zakładu komunikacji miejskiej wraz zakupem niskoemisyjnych autobusów oraz modernizacja przystanków i miejsc parkingowych	2023-2027	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
12.	Rozbudowa infrastruktury turystycznej wokół Jeziora Tarnobrzieskiego	2023-2028	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027
13.	Rewitalizacja Placu Bartosza Głowackiego	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
14.	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
15.	Utworzenie miejsc do przeprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów wraz z systemem monitorowania	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
16.	Budowa farmy fotowoltaicznej na osiedlu Sobów o mocy do 6 MW	2023-2027	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

17.	Wymiana opraw oświetlenia ulicznego na energooszczędne	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
18.	Budowa punktów ładowania samochodów elektrycznych	2023-2027	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
19.	Realizacja projektów parasolowych z wykorzystaniem instalacji OZE	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
20.	Budowa instalacji fotowoltaiki na terenie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków oraz Stacji Uzdatniania Wody	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, NFOŚiGW
21.	Rozwój i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
22.	Zagospodarowanie terenów zielonych na osiedlu Przywiśle	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
23.	Odnowa przestrzeni publicznych miasta na osiedlu Serbinów	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
24.	Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury na terenie miasta	2023-2028	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
25.	Modernizacja basenu MOSiR, budowa drugiej niecki basenowej wraz z budową placu wodnego	2023-2027	Programy Ministerstwa Sportu i Turystyki
26.	Modernizacja energetyczna zabytkowego budynku przy ul. Kościuszki 32 w Tarnobrzegu	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
27.	Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, w tym Urzędu Miasta przy ul. Mickiewicza 7 wraz z budową windy	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
28.	Modernizacja Tarnobrzeskiego Domu Kultury wraz zakupem niezbędnego wyposażenia	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027
29.	Remont zabytkowych budynków dawnej kuchni rodu Tarnowskich	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027,

			Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027
30.	Budowa Centrum sportów olimpijskich i paraolimpijskich w Tarnobrzegu przy ul. Zwierzynieckiej wraz z centrum aktywizacji seniorów	2023-2028	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
31.	Przebudowa/remont zdegradowanych budynków na cele mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego oraz społecznego	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
32.	Rozbudowa Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego wraz z zakupem sprzętu medycznego oraz wyposażenia niezbędnego do świadczenia usług medycznych, a także służących opiece długoterminowej, paliatywnej i hospicyjne oraz dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Krajowy Plan Odbudowy
33.	Modernizacja Domu Pomocy Społecznej przy ul. Kurasia 7	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
34.	Inwestycje w infrastrukturę na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego wraz z niezbędnym wyposażeniem	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
35.	Inwestycje w infrastrukturę dydaktyczną budynków szkolnych wraz wyposażeniem w nowoczesny sprzęt komputerowy i materiały dydaktyczne oraz obiektów służących wzmocnieniu sprawności fizycznej uczniów	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
36.	Inwestycje w infrastrukturę placówek realizujących kształcenie specjalne wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
37.	Inwestycje w istniejącą bazę dydaktyczną szkół zawodowych, wyposażenie pracowni/warsztatów w urządzenia i sprzęt niezbędny do kształcenia	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
38.	Budowa i modernizacja systemu ochrony przeciwpowodziowej	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, NFOŚiGW
39.	Utworzenie systemu monitoringu powietrza, wody i gleby	2023-2027	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, NFOŚiGW

40.	Wymiana źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych na terenie miasta Tarnobrzega	2023-2027	NFOŚiGW, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, inne
-----	---	-----------	---

Źródło: UM Tarnobrzeg

Tabela 14 Planowane inwestycje drogowe do roku 2030

Lp.	Nazwa inwestycji	
1.	Zakończenie budowy obwodnicy miasta (województwa)	BUDOWA
2.	ul. Wisłostrada nr 871 (województwa)	REMONT/PRZEBUDOWA
3.	ul. Wiślna nr 758 (województwa)	REMONT
4.	ul. Kwiatkowskiego (powiatowa)	PRZEBUDOWA
5.	ul. Kazimierza Wielkiego (powiatowa)	PRZEBUDOWA
6.	ul. Zwierzyniecka (powiatowa)	PRZEBUDOWA
7.	ul. Moniuszki (powiatowa)	PRZEBUDOWA
8.	ul. Skłodowskiej (powiatowa)	PRZEBUDOWA
9.	ul. Dąbrowskiej (powiatowa)	PRZEBUDOWA
10.	ul. Bema (powiatowa)	PRZEBUDOWA
11.	ul. Sielecka (powiatowa)	BUDOWA/REMONT
12.	ul. Sobowska (powiatowa)	PRZEBUDOWA/REMONT
13.	ul. Chemiczna (gminna)	BUDOWA
14.	ul. Siarkopolowa (gminna)	BUDOWA
15.	ul. Mechaniczna	BUDOWA
16.	ul. Marczaka (gminna)	PRZEBUDOWA
17.	ul. Konfederacji Dzikowskiej (gminna)	ROZBUDOWA

Strategia rozwoju miasta Tarnobrzega do 2030 roku

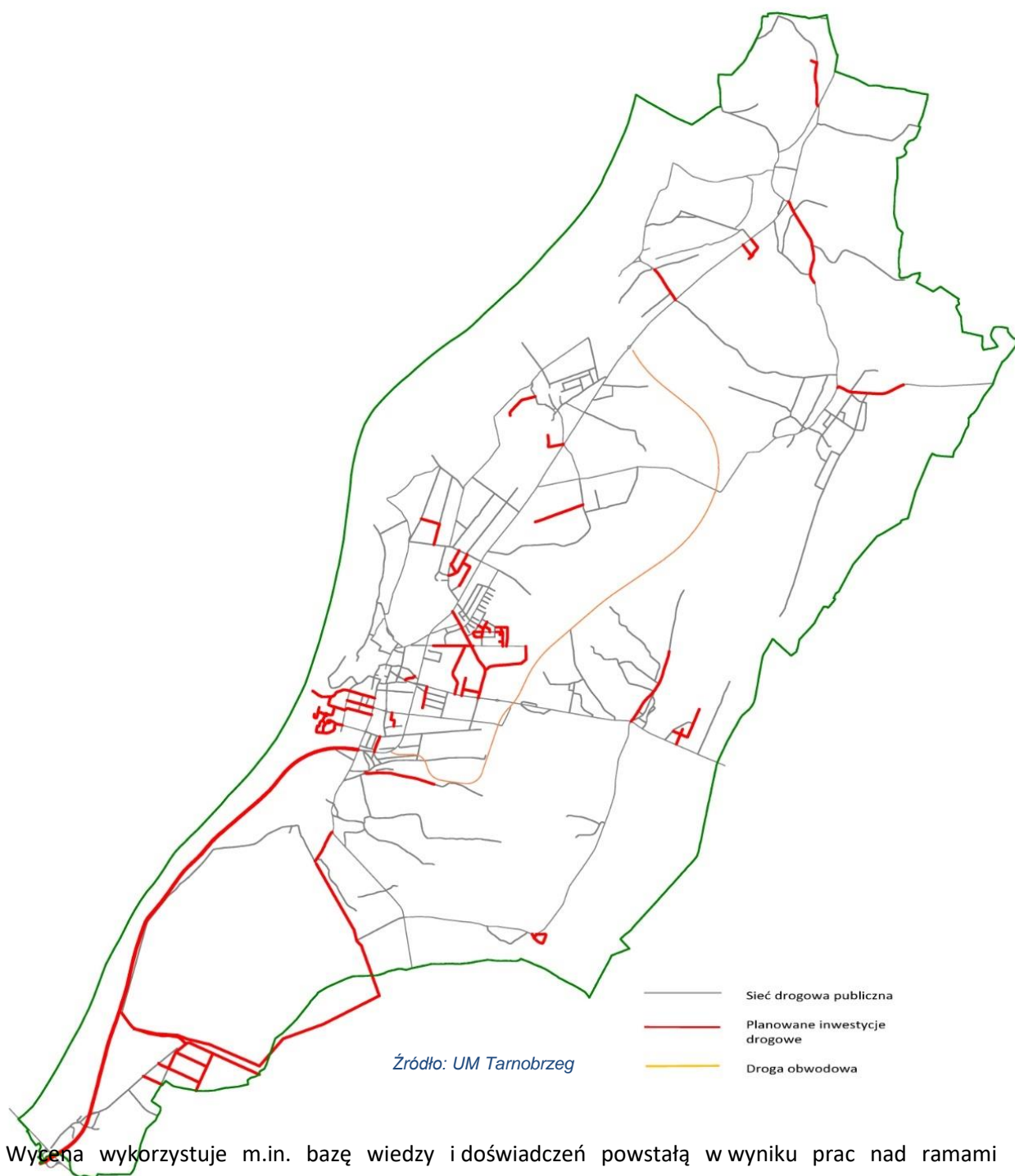
18.	ul. Kochanowskiego (gminna)	PRZEBUDOWA
19.	ul. Tarnowskiego (gminna)	PRZEBUDOWA
20.	ul. Garażowa (gminna, wewnętrzna)	PRZEBUDOWA
21.	ul. Konopnickiej (gminna)	PRZEBUDOWA/REMONT
22.	ul. Szttygarów (gminna)	PRZEBUDOWA
23.	ul. Gwarków (gminna)	PRZEBUDOWA
24.	ul. Rusinowskiego (gminna)	PRZEBUDOWA
25.	ul. 12 Października (gminna)	PRZEBUDOWA
26.	ul. Chrobaka (gminna)	BUDOWA
27.	ul. Niepodległości (gminna)	ROZBUDOWA
28.	ul. Plac Tysiąclecia (gminna)	ROZBUDOWA
29.	ul. Armii Krajowej (gminna)	ROZBUDOWA
30.	ul. Aleja Skalna Góra (gminna)	ROZBUDOWA
31.	ul. Kosmonautów (gminna)	ROZBUDOWA
32.	ul. Plac Narutowicza (gminna)	ROZBUDOWA
33.	ul. Wianek (gminna)	ROZBUDOWA
34.	ul. Waryńskiego (gminna)	ROZBUDOWA
35.	ul. Kanadyjska (gminna)	PRZEBUDOWA
36.	ul. Św. Kingi (gminna)	PRZEBUDOWA

Strategia rozwoju miasta Tarnobrzega do 2030 roku

37.	ul. Królowej Jadwigi (gminna)	PRZEBUDOWA
38.	ul. Nowa (gminna, wewnętrzna)	REMONT
39.	ul. Dominikańska na odcinku od ul. Sienkiewicza (Zamorskiego) droga wewnętrzna realizacja ZRID przekwalifikowanie na drogę gminną po wybudowaniu	BUDOWA
40.	ul. Wypiańskiego -Tracza (wewnętrzna)	PRZEBUDOWA
41.	droga wewnętrzna boczna od ul. Czereśniowej (gminna)	PRZEBUDOWA
42.	ul. Jasień (wewnętrzna realizacja ZRID przekwalifikowanie na drogę gminną po wybudowaniu)	PRZEBUDOWA
43.	ul. Podleśna (wewnętrzna)	BUDOWA
44.	ul. Błonie (wewnętrzna, z rondem na Ocickiej (powiatowa))	PRZEBUDOWA
45.	ul. Pazia (wewnętrzna)	BUDOWA
46.	ul. Zbożowa (wewnętrzna realizacja ZRID przekwalifikowanie na drogę gminną po wybudowaniu)	BUDOWA
47.	ul. Szczęśliwa (wewnętrzna realizacja ZRID przekwalifikowanie na drogę gminną po wybudowaniu)	BUDOWA
48.	ul. Jaśminowa (wewnętrzna)	PRZEBUDOWA
49.	Doświetlenie przejść dla pieszych oraz miejsc niebezpiecznych	BUDOWA
50.	Budowa drogi opaskowej wokół Jeziora Tarnobrzeskiego w tym budowa ścieżek rowerowych wraz z ul. Wakacyjną i Turystyczną	BUDOWA
51.	Wymiana opraw oświetlenia ulicznego na energooszczędne	REMONT
52.	Remont mostów na terenie miasta (ul. Bema, ul. Wisłostrada wraz z remontem wiaduktów nad linią PKP w Tarnobrzegu)	REMONT
53.	Budowa kładek pieszo-rowerowych nad drogami wojewódzkimi	BUDOWA
54.	Budowa dróg wewnętrznych na osiedlach miasta	BUDOWA

Źródło: UM Tarnobrzeg

Mapa 25 Rozmieszczenie planowanych do realizacji inwestycji drogowych

Wycena wykorzystuje m.in. bazę wiedzy i doświadczeń powstałą w wyniku prac nad ramami finansowymi dla innych dokumentów funkcjonujących na poziomie Miasta, realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach w Mieście, informacje finansowe zapisane w opracowanych już projektach, studiach wykonalności itp., a także informacje o możliwym dofinansowaniu.

Mając na względzie bazę dochodów własnych Miasta, rekomenduje się realizację przez władze samorządowe w pierwszej kolejności tych projektów inwestycyjnych, które będą zmierzały do jej wzmocnienia. Równocześnie przewiduje się, iż rozpisane plany inwestycyjne mogą wymagać aktualizacji ze względu na zachodzące zmiany w Mieście oraz jej otoczeniu, w szczególności finansowo-podatkowym i prawnym.

POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie działań opisanych w Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku będzie się odbywać za pomocą środków pochodzących z różnych źródeł tak, aby zwiększyć możliwości realizacyjne oraz efektywność podejmowanych interwencji. w takim podejściu należy wskazać na następujące podstawowe źródła wsparcia:

- publiczne środki krajowe, w tym uwzględniające budżet Miasta i innych jednostek samorządu terytorialnego (m.in. fundusze regionalne), fundusze z budżetu państwa, celowe i dotacje państwowe (m.in. środki i programy rządowe, poszczególnych ministerstw, NFOŚiGW, WFOŚiGW),
- publiczne środki zagraniczne, w tym przede wszystkim pochodzące z funduszy unijnych oraz innych instrumentów i mechanizmów europejskich (m.in. EFRR, EFS, FS, fundusze norweskie i EOG),
- inne środki (w tym prywatne).

Biorąc pod uwagę dostępne środki zewnętrzne, najistotniejszym źródłem finansowania procesu wdrażania Strategii zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i projektów ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, będą fundusze z budżetu Unii Europejskiej. Mając na względzie okres obowiązywania Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku należy przyjąć, iż finansowanie działań w niej określonych obejmie przede wszystkim okres **Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027 roku** oraz wsparcie w ramach nowego źródła jakim jest **Europejski Fundusz Odbudowy (Next Generation EU)**.

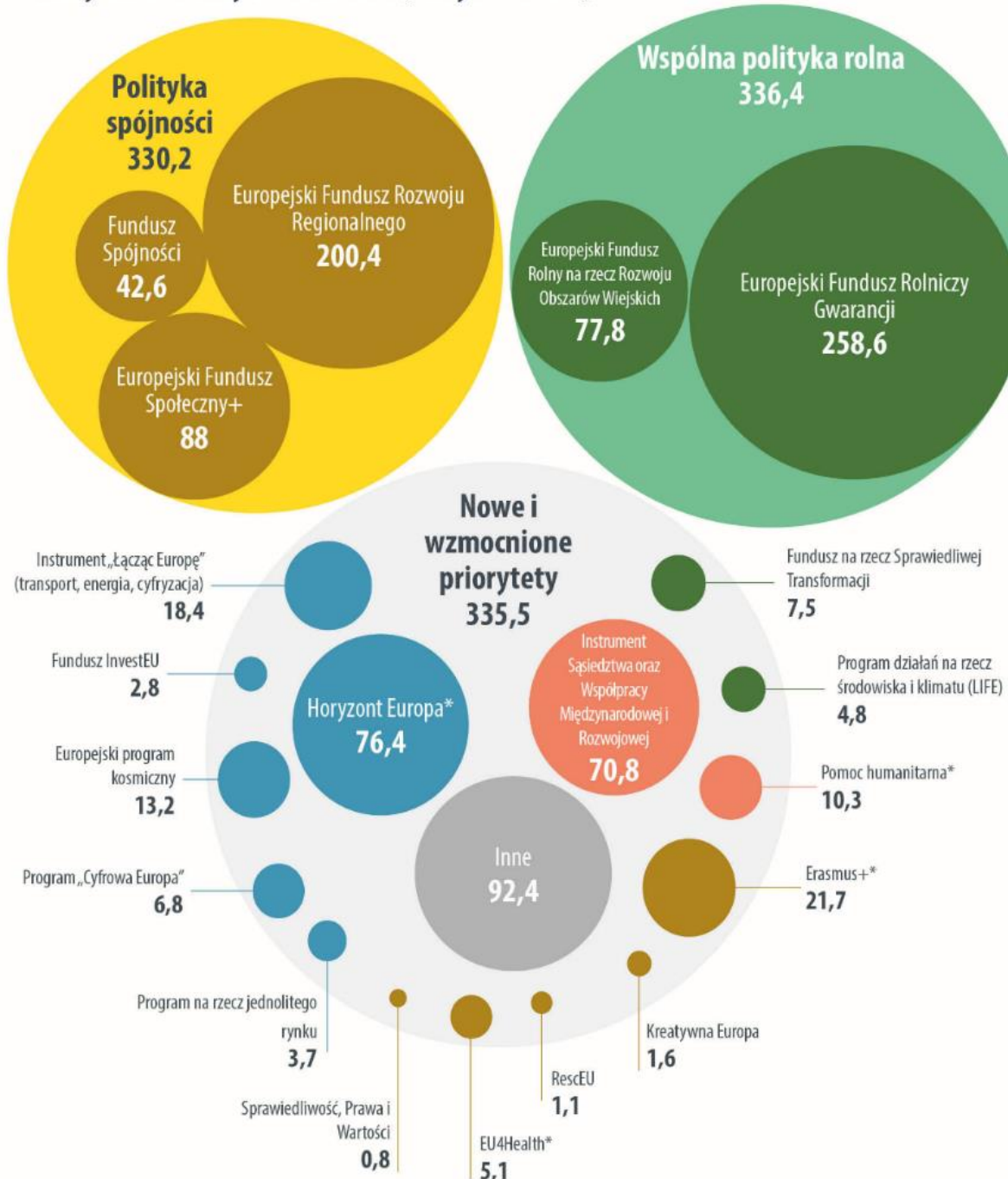
Nowy siedmioletni budżet Unii Europejskiej (wieloletnie ramy finansowe) zaplanowano na **1 074,3** mld EURO, a dodatkowy antykrzysowy pakiet odbudowy skumulowany w pierwszych latach ma wynieść 750 mld EURO, w tym 390 mld EURO w formie dotacji. Łącznie oznacza to kwotę 1 824,3 mld euro. Środki te mają wspierać odbudowę państw po pandemii Covid-19 oraz inwestycje w transformację ekologiczną i cyfrową. Strukturę budżetu UE (wieloletnie ramy finansowe) oraz **Europejskiego Funduszu Odbudowy** przedstawiono z wykorzystaniem infografiki zaczerpniętej z oficjalnego portalu Rady UE i Rady Europejskiej, nad którym czuwa Sekretariat Generalny Rady, czyli organ obsługujący obie te instytucje (<https://www.consilium.europa.eu>)

Filarem unijnego planu odbudowy ma być z kolei **Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności**, zapewniający krajom europejskim wsparcie finansowe, by złagodzić społeczno-gospodarcze skutki pandemii Covid-19. Jego budżet ogółem to 672,5 mld euro (z 750 mld euro w ramach Europejskiego Funduszu Odbudowy), z czego 312,5 mld euro przewidziano w formie dotacji.

Rysunek 15 Wizualizacja struktury Funduszy Europejskich

Główne programy i fundusze w obrębie wieloletnich ram finansowych

wszystkie kwoty w mld EUR (ceny z 2018 r.)

Źródło: <https://www.consilium.europa.eu/pl/infographics/mff2021-2027-ngeu-final/>

Nowa perspektywa budżetowa Unii Europejskiej dla Polski to ok. 170 mld euro (w cenach bieżących), w tym:

- 7wielo2,2 mld euro na politykę spójności,
- 3,8 mld euro z funduszu sprawiedliwej transformacji,
- 24,9 mld euro dotacji z Funduszu Odbudowy,

- 34,2 mld euro pożyczek z Funduszu Odbudowy,
- 21,6 mld euro na płatności bezpośrednie dla rolników,
- 10,6 mld euro na rozwój obszarów wiejskich,
- ok. 2 mld euro w ramach instrumentu React EU (instrument na rzecz walki z negatywnymi skutkami COVID-19).

Około 60% funduszy z polityki spójności trafi do **programów realizowanych na poziomie krajowym**, a pozostałe 40% otrzymają **programy regionalne**, zarządzane przez marszałków województw. Programy będą funkcjonowały w podobnym układzie, jak w ramach perspektywy na lata 2014-2020. Podział środków na poszczególne programy krajowe przedstawia poniższa tabela.

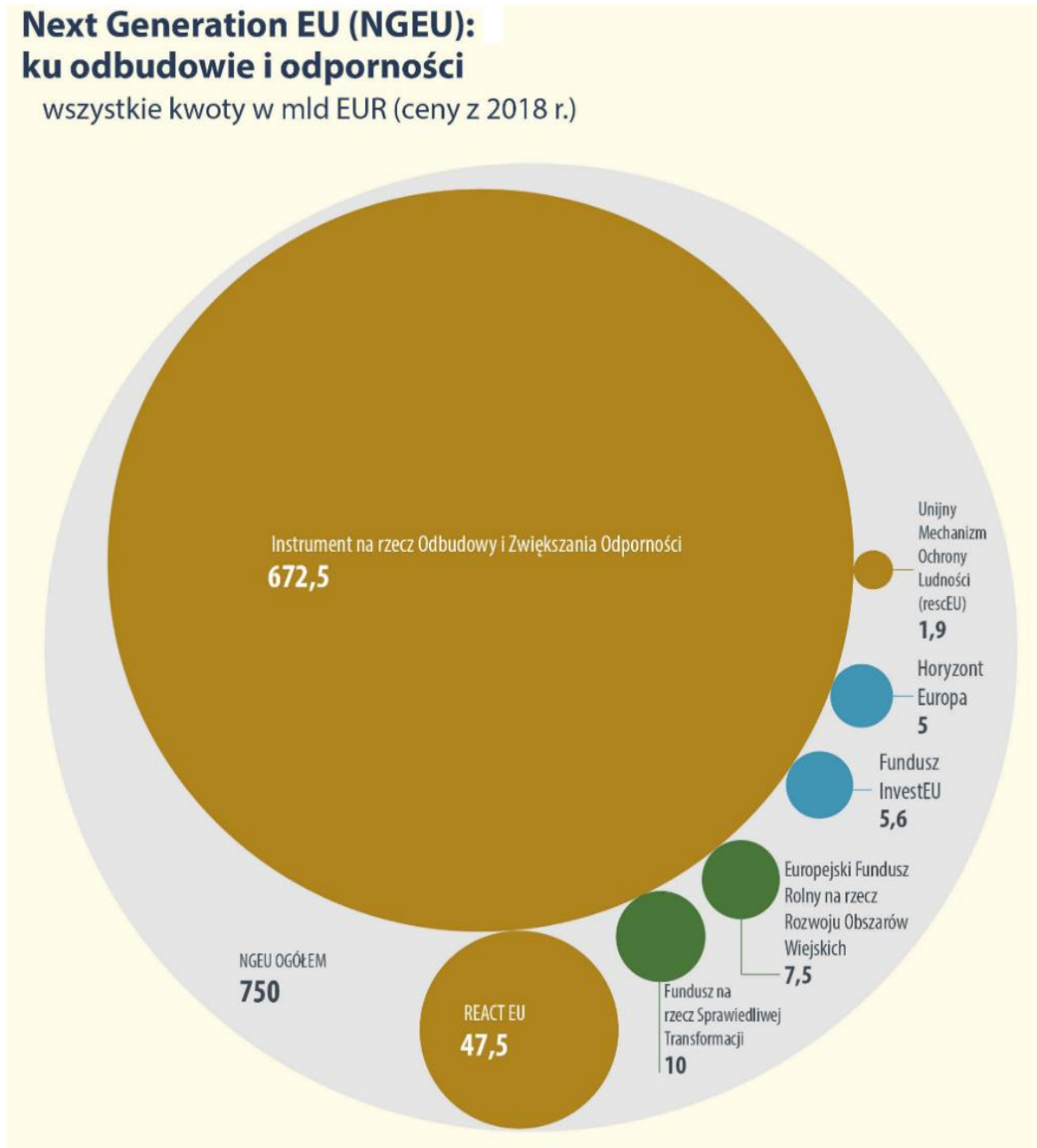
Tabela 15. Podział środków w ramach nowej perspektywy budżetowej UE dla Polski

Lp.	Program	Kwota	Podstawowe kategorie projektów
1.	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS)	Ponad 25 mld €	ochrona środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu rozwój gospodarki niskoemisyjnej, inwestycje transportowe, ochrona zdrowia, dziedzictwo kulturowe i inne
2.	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	Ok. 7,9 mld €	innowacje, współpraca nauki i biznesu i inne
3.	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)	Ponad 4 mld €	M.in. praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność i inne
4.	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)	Ok. 2 mld €	cyfryzacja, sieci szerokopasmowe, rozwój e-usług, cyberbezpieczeństwo i inne
5.	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	Ok. 2,5 mld €	Specjalna pula wsparcia dla województw Polski Wschodniej
6.	Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE)	Ok. 0,5 mld €	Wsparcie dla instytucji wdrażających fundusze UE, szkolenia dla beneficjentów, działania informacyjne i inne
7.	Fundusze Europejskie na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FEST)	4,4 mld €	Pomoc w transformacji dla regionów górniczych i inne
8.	Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ)	0,475 mld €	Wsparcia osób doświadczających najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej
9.	Fundusze Europejskie dla Rybactwa	0,5 mld €	Wsparcie sektora rybactwa

10.	Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej	0,56 mld €	Wykorzystywanie zasobów i rozwiązywanie problemów, które wykraczają poza granice państw i które wymagają podjęcia wspólnych działań
-----	--	------------	---

Źródło <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/dowiedz-sie-wiecej-o-funduszach-europejskich-na-lata-2021-2027/>

Rysunek 16 Wizualizacja struktury KPO

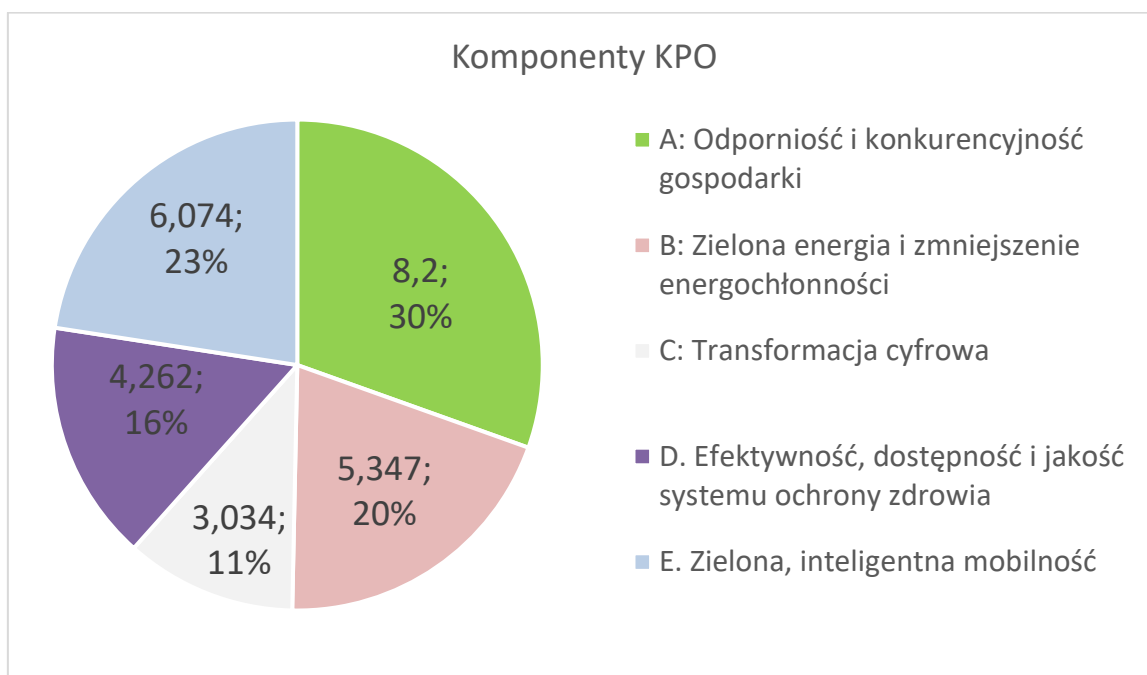
Źródło: <https://www.consilium.europa.eu/pl/infographics/mff2021-2027-ngeu-final/>

Zaplanowana alokacja dla Polski wynosi 23,9 mld EUR, dodatkowo ponad 34 mld EUR z części pożyczkowej funduszu. Podstawą wydatkowania środków ma być Krajowy Plan Odbudowy, finansowany ze środków wspomnianego Europejskiego Instrumentu na Rzecz Odbudowy. Jego celem jest odbudowa potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii oraz wsparcie budowy trwałej konkurencyjności gospodarki i wzrost poziomu życia społeczeństwa

w dłuższym horyzoncie czasowym, co będzie odbywać się m.in. poprzez przyspieszenie rozwoju niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, która w sposób odpowiedzialny wykorzystuje zasoby środowiska, a także rozwój oparty na wykorzystaniu rozwiązań cyfrowych. Oczekiwanym rezultatem realizacji celu strategicznego KPO jest zwiększenie produktywności gospodarki, która będzie zdolna do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, dostępnych dla większej liczby osób. w ramach dokumentu założono realizację pięciu komponentów oraz działań (tj. reform i inwestycji):

Wykres 20 Struktura podziału środków w ramach Krajowego Planu Odbudowy (w mld Euro + udział procentowy w całym KPO)

Źródło Opracowanie własne na podstawie informacji ze w

- Komponent A. Odporność i konkurencyjność gospodarki – 4,133 mld euro, 17,3%;
- Komponent B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności – 6,347 mld euro, 26,6%;
- Komponent C. Transformacja cyfrowa – 3,034 mld, 12,7%;
- Komponent D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia – 4,262 mld, 17,9%;
- Komponent E. Zielona, inteligentna mobilność – 6,074 mld, 25,5%.

Okolo 1/3 środków z funduszu ma trafić do samorządów

Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 (FEP)

W wyniku uzgodnień między ministerstwem i Urzędem Marszałkowskim województwa podkarpackiego zostało ustalone, że na program regionalny do województwa podkarpackiego trafi 2,18 mld euro. Warto podkreślić, że zaplanowane środki, które mają wpłynąć do województwa podkarpackiego oprócz środków programu FEP będą powiększone o Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) oraz Program dla Polski Wschodniej. to 2,6 mld euro). Łącznie

spodziewane jest ok. 2,6 miliarda EURO.. Program FEP obejmuje 8 priorytetów tematycznych oraz 2 priorytety w zakresie pomocy technicznej w podziale na EFRR oraz EFS+ .

Poniżej, w tabeli przedstawiono syntetyczne zestawienie podstawowych informacji o zakresie tematycznym wsparcia w ramach poszczególnych priorytetów programu regionalnego FEP 2021-2027.

Tabela 15 Struktura i zakresy tematyczne Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027

Nr	Nazwa	Zakres tematyczny
1.	Konkurencyjna i cyfrowa gospodarka	badania, innowacje i wykorzystanie zaawansowanych technologii, cyfryzacja, wsparcie MŚP, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości i inne
2.	Energia i środowisko	wspieranie efektywności energetycznej, redukcji emisji gazów cieplarnianych i wykorzystania energii odnawialnej, a także ograniczenia i przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, rozwój gospodarki wodnej, wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej, ochrona przyrody i bioróżnorodności i inne
3.	Mobilność miejska	Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Mobilność i łączność	Rozwój zrównoważonej, inteligentnej i intermodalnej mobilności
5.	Infrastruktura bliżej ludzi	poprawa dostępności i jakości usług oraz infrastruktury i wyposażenia w zakresie: edukacji na wszystkich szczeblach, pomocy społecznej – z naciskiem na deinstytucjonalizację usług, opieki zdrowotnej, kultury, obsługi ruchu turystycznego, wzmacnianie roli kultury, dziedzictwa i zrównoważonej turystyki i inne
6.	Rozwój zrównoważony terytorialnie	ochrona walorów oraz dziedzictwa kulturowego i naturalnego, rozwój powiązanych usług turystycznych, odnowa i zapewnienie bezpieczeństwa przestrzeni publicznych i inne
7.	Kapitał ludzki gotowy do zmian	wsparcie i promocja zatrudniania, aktywizacja zawodowa i przedsiębiorcza, walka z bezrobociem, promowanie ekonomii społecznej, modernizacja instytucji i służb rynków pracy w kontekście wsparcia kształcenia i kompetencji pracowników dostosowanych do potrzeb społecznych i gospodarczych oraz dynamicznych zmian, aktywizacja zdrowotna pracowników, kreowanie zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych pracowników oraz przedsiębiorców, poprawa jakości, dostępności i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy, rozwój kompetencji

		kluczowych, wspieranie uczenia się przez całe życie, programy aktywizacji społeczno-zawodowej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości usług zdrowotnych i społecznych, integracja, aktywizacja i wsparcie osób najbardziej potrzebujących i inne
8.	Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	wsparcie działań lokalnych grupy działania, wsparcie i promocja aktywizacji i partycypacji społecznej, integracja i aktywizacja społeczna, szczególnie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, wspieranie równego dla wszystkich dostępu do dobrej jakości edukacji, rozwój zdolności uczniów poza edukacją formalną, wsparcie osób dorosłych w zdobywaniu podstawowych kompetencji, poprawa dostępności i jakości usług opieki zdrowotnej i ochrony socjalnej i inne
9.	Pomoc techniczna	Zapewnienie skutecznej i efektywnej realizacji programu regionalnego, EFRR
10.	Pomoc techniczna	Zapewnienie skutecznej i efektywnej realizacji programu regionalnego, EFS+

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Projektu Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 wersja 3.0

W czasie prowadzenia prac nad niniejszą Strategią nadal trwają negocjacje regionalnego programu na lata 2021-2027 i oczekuje się, że jego ostateczne przyjęcie przez Komisję Europejską nastąpi w 2022 r.

Oprócz wskazanych powyżej programów, istnieją także inne możliwości pozyskania finansowania, w szczególności obejmujące **fundusze krajowe**. Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego mają na celu dofinansowanie zadań z zakresu kultury o charakterze projektowym i kierowane są m.in. do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, podmiotów prywatnych i jednostek samorządu terytorialnego (np. Edukacja kulturalna, Infrastruktura domów kultury, Kultura cyfrowa, Kultura Dostępna, Promocja czytelnictwa, Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży, Ochrona zabytków). Programy Ministerstwa Sportu i Turystyki zakładają rozwój bazy sportowej oraz aktywizację ruchową społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Obszary priorytetowe stanowią: sport powszechny, sport wyczynowy, infrastruktura sportowa, sport młodzieżowy, sport osób z niepełnosprawnościami (np. programy: „Umiem pływać”, „Klub”, „Sport Wszystkich Dzieci”, „Szkolny Klub Sportowy”, „Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej”, czy Program budowy zadaszeń boisk piłkarskich (www.gov.pl/web/kultura/programy-mkidn-2021)). Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej koncentrują się na wsparciu rodziny na wszystkich etapach jej rozwoju, w tym zapewniając współfinansowanie dla tworzenia nowych placówek, a także na rozwoju usług opiekuńczych oraz aktywności seniorów (np. Program „Maluch+”, Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025, Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025) (www.gov.pl/web/rodzina/programy-i-projekty)). Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspierają przedsięwzięcia (zazwyczaj w formie instrumentów zwrotnych) z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii

odnawialnej, ekologii, ochrony przyrody oraz zarządzania gospodarką wodną i odpadową. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg umożliwia współfinansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Fundusz Inwestycji Samorządowych zarządzany przez Polski Fundusz Rozwoju oferuje jednostkom samorządu terytorialnego wsparcie finansowe na zadania użyteczności publicznej i zadania własne, w tym głównie drogi, ulice, mosty, sektor wodno-kanalizacyjny, infrastruktura społeczna, gospodarka odpadami, transport zbiorowy, ciepłownictwo, ochrona zdrowia. Poza tym działają programy rządowe wspierające odbudowę gospodarki po pandemii COVID-19. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych oraz Program Inwestycji Strategicznych, zbudowany wokół głównych założeń Polskiego Ładu, zapewniają bezzwrotne dofinansowanie inwestycji publicznych realizowanych przez gminy, powiaty i województwa w całej Polsce (m.in. inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, modernizację źródeł ciepła na zeroemisyjne, czy w gospodarowanie odpadami, a także inwestycji społecznych tj. żłobki, przedszkola czy ścieżki rowerowe).

13. Uprzednia ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii

W ramach prac nad dokumentem Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku przeprowadzono ewaluację partycypacyjną, co oznacza, że osoba dokonująca ewaluacji traktowana była jako współautor dokumentu, uczestnicząc w procesie budowania strategii zarówno na etapie diagnostycznym, jak również na kolejnych etapach, związanych z opracowaniem założeń programowych, funkcjonalno-przestrzennych i wdrożeniowych strategii. Dzięki temu mogła ona lepiej znać specyfikę dokumentu i być stałym wsparciem w pracach nad nim.

Jednocześnie zrealizowano dodatkowe badanie ewaluacyjne w odniesieniu do opracowanego projektu strategii.

Ostateczne zakończenie uprzedniej ewaluacji nastąpiło po opracowaniu projektu strategii uwzględniającego wnioski z konsultacji społecznych i opinię wydaną przez zarząd województwa.

Głównym celem przedmiotowej ewaluacji była ocena projektu Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku w zakresie przewidywanej skuteczności i efektywności, a także spójności oraz sformułowanie możliwych do zastosowania rekomendacji dotyczących pożądaných zmian projektu dokumentu. Zakresem badania objęty został projekt strategii, w szczególności jego elementy: diagnoza, analiza SWOT, wizja rozwoju, cele rozwojowe i kierunki działań, przestrzenny wymiar projektu strategii, system realizacji, w tym wymiar finansowy.

W toku procesu badawczego posługiwano się kryteriami ewaluacyjnymi takimi jak:

- **trafność** – czyli zgodność powiązań występujących pomiędzy elementami projektu strategii (spójność wewnętrzna); w ramach ewaluacji założono, że kryterium obejmuje również zgodność pomiędzy celami rozwojowymi strategii a celami wskazanymi w dokumentach nadrzędnych (spójność zewnętrzna);
- **skuteczność** - rozumiana jako możliwość osiągnięcia celów rozwojowych strategii; w obrębie tego kryterium ocenie podlegała relacja pomiędzy celami strategii, a jej efektami bezpośrednimi;
- **efektywność** - kryterium służące do oceny relacji pomiędzy rozwiązaniem, a jego efektami bezpośrednimi; badana była przewidywana efektywność, rozumiana jako stosunek przewidywanych nakładów do spodziewanych efektów realizacji celów rozwojowych strategii;
- **efektywność** - kryterium służące do oceny relacji pomiędzy rozwiązaniem, a jego efektami bezpośrednimi; badana była przewidywana efektywność, rozumiana jako stosunek przewidywanych nakładów do spodziewanych efektów realizacji celów rozwojowych strategii.

Ewaluacja zakładała zastosowanie kilku metod badawczych, w tym przede wszystkim:

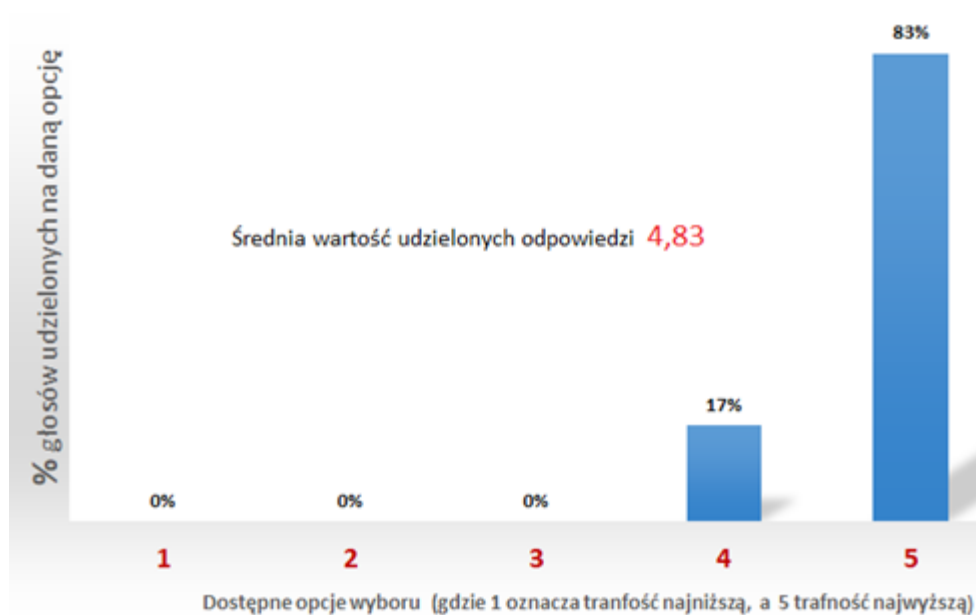
- analiz on-desk (analiza danych zastanych),
- badania wśród pracowników samorządowych miasta.

Pierwsza z metod polegała na analizie dostępnych dokumentów, opracowań czy analiz odnoszących się do podejmowanych zagadnień: aktów prawnych poziomu krajowego, dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, projektów rozporządzeń unijnych dotyczących perspektywy finansowej 2021-2027 oraz innych dokumentów.

Druga metoda zakładała realizację dedykowanego badania w formie ankiety on-line wśród głównych przyszłych realizatorów strategii, tj. pracowników Urzędu Miasta Tarnobrzega i jednostek miasta, którzy w wielu przypadkach byli też zaangażowani w tworzenie dokumentu.

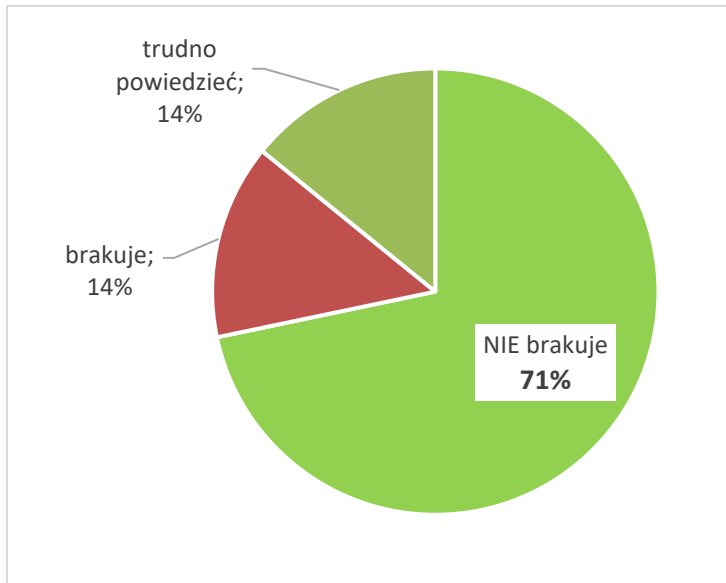
Uzyskane w trakcie twego sondażu wyniki przedstawiają się następująco:

Prawidłowość wniosków na bazie których formułowane były zapisy Strategii

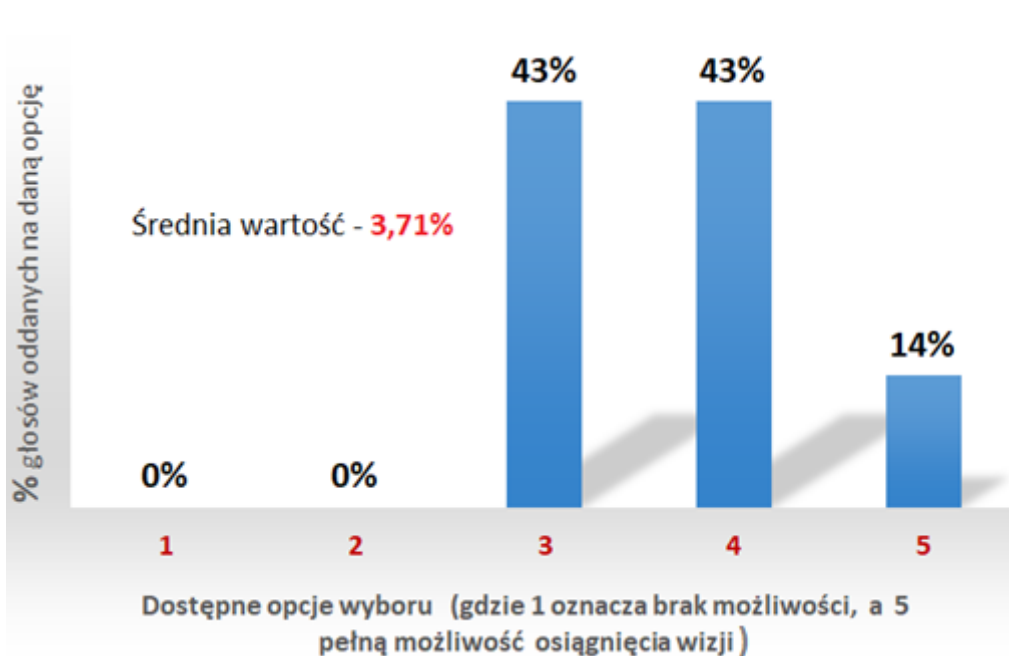
Źródło: TARR S.A. – wyniki badań sondażowych

Sprawdzenie czy w zaproponowanym projekcie Strategii brakuje uwzględnienia jakiegoś istotnego problemu lub potrzeby gminy oraz mieszkańców?

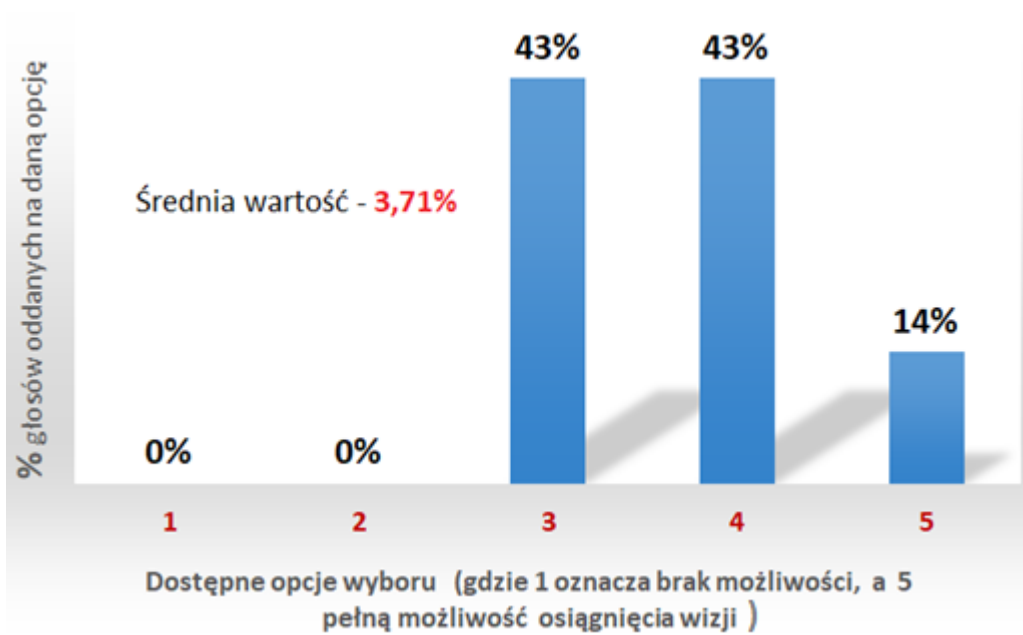
Źródło: TARR S.A. – wyniki badań sondażowych

Możliwość osiągnięcia stanu przedstawionego w opisie wizji rozwoju Miasta

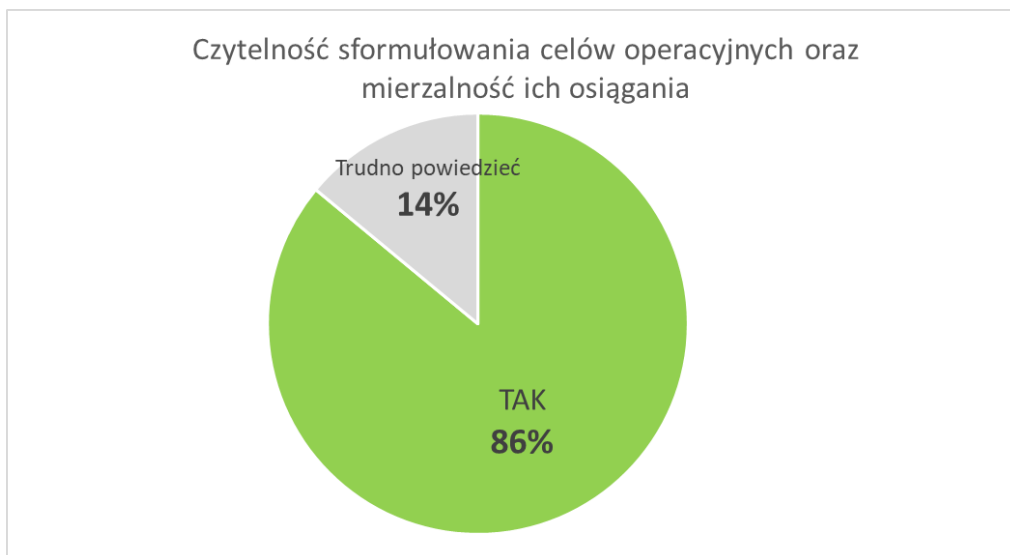

Źródło: TARR S.A. – wyniki badań sondażowych

Klarowność zdefiniowania celów strategicznych

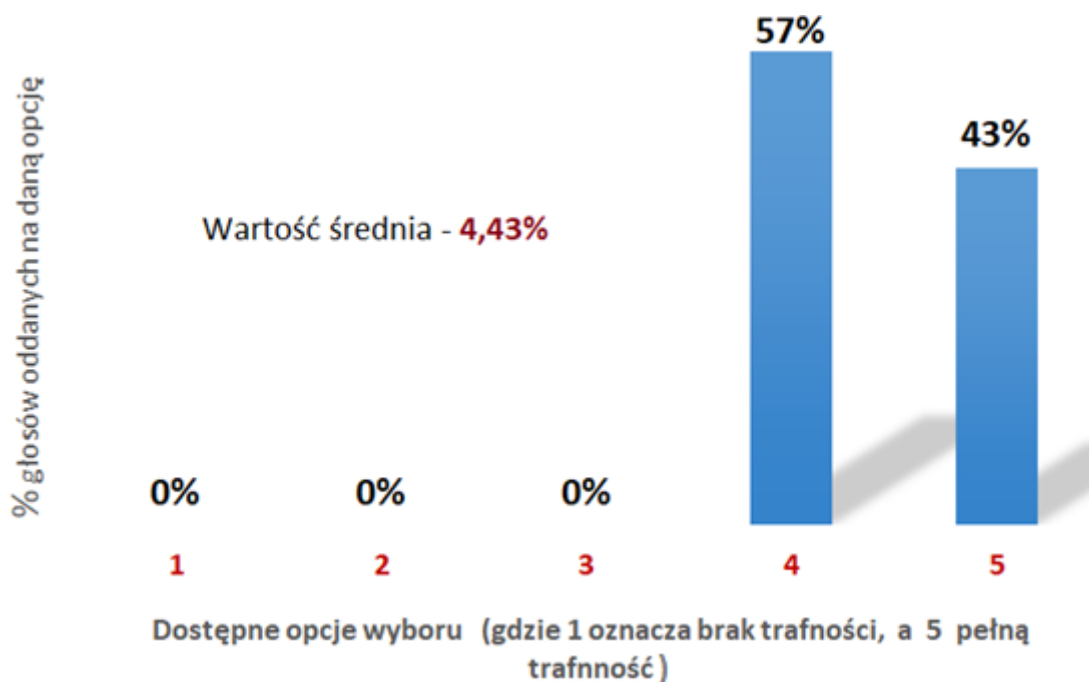
Źródło: TARR S.A. – wyniki badań sondażowych

Źródło: TARR S.A. – wyniki badań sondażowych

Ocena w jakim stopniu określone w strategii kierunki działań zostały trafnie dobrane do celów i wniosków z analiz

Źródło: TARR S.A. – wyniki badań sondażowych

Przeprowadzone badanie ewaluacyjne wykazało:

- **spójność i logikę wewnętrzną** - widoczne są silne powiązania mające charakter przyczynowo – skutkowy, a także wymiar horyzontalny,
- **prawidłowe określenie celów strategicznych i operacyjnych** - cele zapewniają możliwość oddziaływania na procesy społeczne, gospodarcze, środowiskowe i przestrzenne, jak również sprostania wyzwaniom, jakie zostały uznane za istotne w kontekście rozwoju Miasta,
- **funkcjonowanie powiązań z politykami publicznymi i celami rozwojowymi** zarówno poziomu krajowego, jak i europejskiego – pozwala to uzasadnić zewnętrzne wsparcie dla realizacji zadań, w tym finansowe, niezbędne dla pełnego powodzenia interwencji określonych w strategii,
- **zintegrowanie strategii** – został prawidłowo uwzględniony wymiar przestrzenny, istotny z punktu widzenia możliwości osiągnięcia celów rozwojowych,
- **prawidłowo zaprojektowany system realizacji** - został określony sposób organizacji procesów wdrażających strategię, w tym wskazanie podmiotów, które będą brały udział w realizacji strategii, uwzględniając rolę i kompetencje oraz relacje między nimi. Zgodnie z zaleceniami podręcznika, dokument strategii określa wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych określa sposób monitorowania realizacji strategii
- **bezpieczny i efektywny system finansowania przy osiąganiu celów** - projekt strategii zawiera ramy finansowe, a jednocześnie analizę potwierdzającą zdolności finansowo-realizacyjne gminy oraz określa potencjalne źródła finansowania, w tym inne niż budżet Miasta Tarnobrzega.

14. Załączniki

Zestawienie wizualizacji mapowych w dokumencie Strategii

Mapa 1 Lokalizacja Jeziora Tarnobrzeskiego na tle obszaru Miasta	8
Mapa 2 Saldo migracji w Tarnobrzeg na tle najbliższego otoczenia	11
Mapa 3 Stopa bezrobocia rejestrowanego w najbliższym otoczeniu Tarnobrzega	16
Mapa 4 Rozlokowanie placówek służby zdrowia w przestrzeni administracyjnej Miasta Tarnobrzega	17
Mapa 5 Tarnobrzeg na tle najbliższego otoczenia pod względem korzystających ze świadczeń społecznych na 10 tys mieszkańców	18
Mapa 6 Lokalizacja najcenniejszych obiektów dziedzictwa kulturowego w przestrzeni Tarnobrzega	19
Mapa 7 Tarnobrzeg na tle otoczenia w zakresie wskaźników przedsiębiorczości	22
Mapa 8 Rozmieszczanie obiektów noclegowych w przestrzeni Miasta Tarnobrzega	23
Mapa 9 Obiekty turystyczne w otoczeniu Tarnobrzega	24
Mapa 10 Miejsca noclegowe w Tarnobrzegu i jego otoczeniu	24
Mapa 11 Pokrycie obszaru Miasta lokalnymi planami zagospodarowania przestrzennego ..	26
Mapa 12 Wskaźniki mieszkalnictwa dla Tarnobrzega na tle najbliższego otoczenia	30
Mapa 13 Sieć elektroenergetyczna na terenie miasta Tarnobrzega	31
Mapa 14 Sieć gazowa na terenie miasta Tarnobrzega	32
Mapa 15 Sieć wodociągowa na terenie miasta Tarnobrzega	33
Mapa 16 Obszary Szczególnego Zagrożenia Powodzią 1% z map zagrożenia powodziowego	76
Mapa 17 Położenie Tarnobrzega na mapie podziału fizyczno-geograficznego Polski wg. Jerzego Kondrackiego (fragment)	80
Mapa 18 Układ komunikacyjny miasta Tarnobrzega	82
Mapa 19 Obszar miasta Tarnobrzega z funkcjami terenu	83
Mapa 20 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta - rozmieszczenie planowanych inwestycji	85
Mapa 21 Elementy struktury osadniczej z układem komunikacyjnym na tle uwarunkowań środowiskowych miasta Tarnobrzega	86
Mapa 22 Sieci: elektroenergetyczne, gazowe i wodociągowe na terenie miasta Tarnobrzega	87
Mapa 23 Lokalizacja inwestycji planowanych w ramach OSI	119
Mapa 24 Tarnobrzeg na tle najbliższego otoczenia pod względem dochodów i wydatków per capita	148
Mapa 25 Rozmieszczenie planowanych do realizacji inwestycji drogowych	156

Zestawienie wizualizacji w formie rysunków w dokumencie Strategii

Rysunek 1 Schematyczna wizualizacja koncepcji rozwoju zrównoważonego	40
Rysunek 2 Układ obszarów rozwojowych	42

Rysunek 3 Schemat układu oraz numeracji celów i działań.....	42
Rysunek 4 Obszar powiązań funkcjonalnych określony z zastosowaniem metody korelacyjno-wagowej, w którym granica województw rozdziela administracyjnie naturalnie powiązane obszary funkcjonalne Tarnobrzega i Sandomierza.	122
Rysunek 5 Obszar funkcjonalny wokół Stalowej Woli obejmujący miasto Nisko wyznaczony wielokryterialnie metodą korelacyjno-wagową.....	122
Rysunek 6 Obciążenie demograficzne na obszarze Czwórmiaستا.....	123
Rysunek 7 Saldo migracji na obszarze Czwórmiaستا.....	124
Rysunek 8 Przyrost naturalny na obszarze Czwórmiaستا.....	124
Rysunek 9 Gęstość zaludnienia na obszarze Czwórmiaستا.....	125
Rysunek 10 Bezrobocie rejestrowane na obszarze Czwórmiaستا.....	125
Rysunek 11 Wskaźnik korzystających ze świadczeń społecznych na obszarze Czwórmiaستا.....	126
Rysunek 12 Intensywność aktywności gospodarczej na obszarze Czwórmiaستا.....	126
Rysunek 13 Potencjał obiektów turystycznych na obszarze Czwórmiaستا.....	127
Rysunek 14 Rozkład potencjału miejsc noclegowych na obszarze Czwórmiaستا.....	127
Rysunek 15 Wizualizacja struktury Funduszy Europejskich.....	158
Rysunek 16 Wizualizacja struktury KPO.....	160

Zestawienie tabel w dokumencie Strategii

Tabela 1 Struktura wieku mieszkańców Tarnobrzega na tle otoczenia.....	9
Tabela 2 Wskaźnik liczby pracujących na 1000 mieszkańców na tle powiatu, regionu i kraju.....	12
Tabela 3 Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w Tarnobrzegu na tle otoczenia.....	14
Tabela 4 Stopa bezrobocia Rejestrowanego w Tarnobrzegu na tle otoczenia.....	15
Tabela 5 Tarnobrzeg na tle otoczenia - wskaźniki dla podmiotów gospodarczych i organizacji pozarządowych.....	21
Tabela 6 Tarnobrzeg na tle otoczenia pod względem powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.....	27
Tabela 7 Wskaźniki w zakresie mieszkalnictwa.....	30
Tabela 8 Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych znajdujących się w granicach Miasta Tarnobrzeg wraz z przypisanymi celami i działaniami środowiskowymi.....	72
Tabela 9 Umiejscowienie Miasta Tarnobrzega w OSI krajowych.....	96
Tabela 10 Umiejscowienie Miasta Tarnobrzega w obszarach funkcjonalnych województwa podkarpackiego - plan przestrzenny 2030.....	101
Tabela 11 Zgodność Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku z wytycznymi i założeniami zawartymi w wybranych dokumentach wyższego rzędu.....	106
Tabela 12 Wskaźniki monitoringu realizacji SRMT 2030.....	141
Tabela 13 Zestawienie kluczowych inwestycji Miasta Tarnobrzega.....	149

Tabela 14 Planowane inwestycje drogowe do roku 2030	153
Tabela 15 Struktura i zakresy tematyczne Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027.....	162

Zestawienie wizualizacji w formie wykresów w dokumencie Strategii

Wykres 1 Dynamika obciążenia demograficznego osobami starszymi.....	9
Wykres 2 Piramida wiekowa ludności Miasta Tarnobrzega.....	10
Wykres 3 Prognoza struktury wiekowej dla Tarnobrzega.....	11
Wykres 4 Dynamika zmian liczby pracujących na 1000 mieszkańców.....	13
Wykres 5 Dynamika zmian w zakresie liczby osób pracujących.....	13
Wykres 6 Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w Tarnobrzegu - dynamika zmian	14
Wykres 7 Dynamika zmian stopy bezrobocia rejestrowanego	14
Wykres 8 Liczba bezrobotnych - dynamika zmian na przestrzeni dziesięciolecia	15
Wykres 9 Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym - dynamika zmian	15
Wykres 10 Struktura bezrobocia w Tarnobrzegu na przestrzeni ostatnich 10-ciu lat.	16
Wykres 11 Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze	21
Wykres 12 Dynamika zmian wskaźnika miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców dla Tarnobrzega.....	22
Wykres 13 Struktura decyzji o zabudowie wydawanych w ciągu ostatniej dekady	27
Wykres 14 Struktura użytkowania gruntów Miasta Tarnobrzega.....	28
Wykres 15 Struktura terenów zielonych Miasta Tarnobrzega.....	28
Wykres 16 Zasoby mieszkaniowe.....	29
Wykres 17 Dynamika zmian emisji zanieczyszczeń gazowych w Tarnobrzegu.....	34
Wykres 18 Dynamika zmian w zakresie emisji zanieczyszczeń pyłowych.....	35
Wykres 19 Dynamika dochodów i wydatków budżetowych Miasta Tarnobrzega	147
Wykres 20 Struktura podziału środków w ramach Krajowego Planu Odbudowy (w mld Euro + udział procentowy w całym KPO).....	161